

KUTSAL KİTAP'TAKİ
DANİEL, HAGAY, ZEKERİYA ve MALAKİ
BÖLÜMLERİ ÜZERİNE

YORUM

SÜRRGÜN
ve ÖRTESİ

George Bristol

Sürgün ve Ötesi

[George Bristow](#)

Telif Hakkı/Copyright George Bristow, 2014

E-Kitap [Hristiyan Kitaplar](#) tarafından yapıldı. Daha fazla ücretsiz kitap indirmek için [sitemize ziyaret edin](#).

[Türkiye'de Kilise Adresleri](#)

İÇİNDEKİLER

Önsöz

Sürgün ve Ötesi - Sunuş

‘Peygamberlerin Yazıları’na GİRİŞ 11

Peygamber ve Bildirisi

Peygamberin Gelecek ile ilgili Bildirisi 35

DANIEL ÜZERİNE YORUM

HAGAY ÜZERİNE YORUM

ZEKERİYA ÜZERİNE YORUM

MALAKİ ÜZERİNE YORUM

Sonsöz: ‘Peygamberlik Ruhunun Özü’

Danışılan Eserler Dizini

Önsöz

İsa Mesih Tanrı'nın Egemenliği'yle, kendi kimliğiyle, sonsuz kurtuluşla, doğrular ve yanlışlarla ilgili derin ve kapsamlı gerçekler öğretti. Ancak bunları ağır, uzun tümceli ve akademik açıklamalarla değil, genellikle 'benzetme' dediğimiz sade ve yalın öykülerle yaptı. Böylece bize önemli bir ders verdi: Kutsal Kitap'a dayalı önemli öğretiler, yorumlar ve ilahiyat çalışmaları son derece sade, öz ve anlaşılır bir dille ortaya konulabilir.

Ne var ki, ilahiyatla ilgili çalışmalarda genellikle ağdalı ve karmaşık bir dil kullanılır. Çünkü böyle yapmakla konuya yüce ve bilimsel bir hava katıldığı sanılır. Oysa Tanrı'nın yaklaşımı böyle değildir; O ruhsal gerçekleri bilge ve akıllı kişilerden gizleyip küçük çocuklara açmıştır (Luk.10:21). Tanrı'nın isteği buydu ve öğretmenliğin ustalığı da burada yatar. Mesih'in öğretmenleri, ruhsal gerçekleri bilge ve akıllı kişilere değil, küçük çocuklara açıkladıklarını unutmamalıdır.

Peygamberlerin kitapçıkları bizler için can alıcı önem taşıyan örnekler, uyarılar ve yüreklendirici sözlerle doludur. Bunlar Tanrı'ya yaraşan bir yaşam sürmek isteyenlerin yoluna ışık tutar. Ancak bu kitapçıklarda sırlar, simgeler, vakitler, rüyalar, görümler ve rakamlarla yüklü metinler de vardır. Bunlardan ötürü kafası kolaylıkla karışabilen bir kişi, ya bu sayfaları atlamak ya da anlamadan okumak zorunda kalır. Böylece yeryüzünde dünün, bugünün ve yarının olaylarını anlamasını sağlayacak anahtar gözden kaçırılmış olur. Sürgün ve Ötesi, şu ana kadar okuduğum yorum kitapları içerisinde bu metinleri en tutarlı ve sade bir dille yorumlayan ilk kitap oldu.

Bir kez daha Kutsal Kitap'taki gerçeklerin aslında birbirine ne denli sımsıkı bağlantılı olduğunu görerek şaşırılmamak elde değil! Gereken tek şey, parçaların bütünlüğe bağlantısını kurabilmek, uygun yerlerine koyup tabloyu tamamlamak...

Sürgün ve Ötesi, Kutsal Kitap'ın zor anlaşılır gibi görünen kısımlarını son derece yalın ve sıcak bir dille yorumluyor. Derin suların eşsiz benzersiz inciler çıkarıyor, özenli ve anlaşılır bir üslupla parlatıp biz okurlara sunuyor. George Bristow, hem Tanrı vergisi öğretmenliğin hem de dua, deneyim ve alın teriyle gelişen usta yorumculuğun ürünü bu kitap ile bizlere sunuyor.

Tanrı'nın bizleri sevginin yanı sıra her türlü bilgide gelişmeye çağırdığını unutmamalıyız. Mesih'in öğrencileri bu kitapta zengin gıda çeşitlerinden oluşan bir sofraya, Tanrı Sözü'nünengin derinliklerini tatmaya çağırıyorlar. Bu tadın ruhsal damağınızda bırakacağı izler kalıcı olacak. Birçok ayet zihninizde canlanacak, anlam kazanacak ve yüreğinize işleyecek. Bunların özündeki gerçek, Tanrı yolunda ve günlük yaşamınızda önemli kararlar vermenizi, doğru seçimler yapmanızı sağlayacak.

Sürgün ve Ötesi hiçbir imanlının kaçırmaması gereken çok değerli bir kaynaktır. Bu kaynaktan tatmanız ve doymanız dileğiyle sizlere yürekten tavsiye ediyorum.

Levent Kınran

Çevirmen ve Anadolu Türk Protestan Kilisesi Önderi

Sürgün ve Ötesi - Sunuş

Bu yorum kitabına verdiğim ad – Sürgün ve Ötesi – ne anlama geliyor? *Sürgün* derken, İsrail halkının tarihsel olarak İ.Ö.586 yılında Tanrı tarafından cezalandırılarak miras aldıkları kutsal toprak, kent ve tapınaktan uzaklaştırılıp putperest Babil ülkesine sürülmeleri kastediliyor. **Daniel** peygamber o sürgün döneminde Tanrı'ya hizmet edip sözlerini iletiyordu.

Ötesi derken, Tanrı'nın sadakati sayesinde İsrail halkından küçük bir azınlığın sürgünden geri dönmesi, kutsal kenti ve tapınağı yeniden inşa etmesi dile getiriliyor. Çok zor koşullar altında yeniden başlamaya çalışan halk Tanrı'nın onlara gönderdiği peygamberlerin yüreklendirici sözleriyle beslenip güç buldular. **Hagay, Zekeriya ve Malaki** peygamberler o günlerde Tanrı'nın habercileri olarak hizmet ettiler.

Bu kitapçıkları elimden geldiğince hem açıklayıp yorumlamaya, hem de günümüze uyarlamaya çalıştım. Çok önceden yaşanan bu olaylar ve Tanrı'dan gelen bu sözler, Türkiye'de yaşayan Hıristiyanlar'ı yakından ilgilendiriyor. Çünkü Mesih'e iman edenler için de bir çeşit "sürgün" söz konusudur. İncil'e göre bu dünyadaki zamanımız "*gurbeti andıran*" bir yaşamdır ve bizler "*bu dünyada yabancı ve konuk*" olarak yaşıyoruz (1Pe.11:17; 2:11). Aynı zamanda, "sürgün ötesi" dönemde de yaşadığımız söylenebilir, çünkü Tanrı'nın kurtuluşu gerçekleşmiştir ve bizler vaat edilenlere kısmen kavuşmuş durumdayız. Bununla birlikte hâlâ vaat edilenlerin tümüyle gerçekleşmesini bekliyoruz. Mesih sayesinde tutsaklıktan kurtulduk, ama vaat edilen birçok bereket ancak O'nun geri gelişiyle birlikte bize sağlanacaktır.

Dolayısıyla, bu peygamberlik kitapçıklarını anlamanın, 21. yüzyılda yaşayan Mesih İnanlıları'nın Sürgün ve Ötesi dönemleri hakkında aydınlanmalarını sağlayacağını düşünüyorum.

Elinizdeki bu mütevazı çalışma, ilk başta oturup bir yorum kitabı yazma düşüncesiyle hazırlanmadı ve çok akademik bir eser olma iddiasında da değildir. Amacım kilisedeki Kutsal Kitap öğretilerimiz için yazılı kaynaklar hazırlamaktı. Dolayısıyla çeşitli ortamlarda bu peygamberlerin yazılarını birlikte incelediğimiz imanlı kardeşlerime minnettarım. Tanrı Sözü'ne gösterdikleri yakın ilgi ve sordukları düşündürücü sorular sayesinde yazılı notlar

hazırlamak benim için çok daha zevkli oldu. Bu şekilde yazıya dökülen düşünceler bu kitabın temelini oluşturdu.

İlk önce, sürgün sonrası dönemde yazan peygamberler, Hagay, Zekeriya ve Malaki'nin kitapçıkları için açıklamalar yazdım. O dönemde burada sunulan yorumların ilk taslaklarını sabırla okuyup birçok düzeltme yapan değerli kardeşim Banu Çelik'e teşekkür ederim.

Yıllar sonra kilise ortamında Daniel kitapçığı üzerine çalışma notlarını yazarken, acaba bunları diğer notlarla birlikte bir kitap haline getirsem yararlı olur mu diye düşündüm. O zamana kadar birikmiş olan notlarımı derleyip düzenli bir yorum kitabı haline getirmeye başladım. Bu dört kutsal kitapçığın her bir ayetini kısmen de olsa açıklamaya çalıştım. Kutsal Kitap (özellikle Eski Antlaşma) üzerine ciddi araştırmalar yapan Hıristiyanlar için Türkçe yorum kaynaklarının hemen hemen yok denecek kadar az olması bu konuda bana cesaret verdi. Çünkü kişisel çalışmalarında bu tür kaynakların büyük yararını görmüştüm.

Yorumun yanında ayrıca 'Peygamberlerin Yazıları'na uzunca bir giriş yazma gereğini hissettim, çünkü ülkemizde "vahiy" veya "peygamber" dendiği zaman insanlar genellikle bu olguyu Kutsal Kitap'taki vahiy ve peygamberlik kavramlarından çok farklı şekilde anlıyorlar. Dolayısıyla ayetlerin ayrıntılarına girmeden önce okuyucunun peygamberlik yazıları gerçeğini doğru anlamasına yardım etmek amacıyla kitabın ilk üç bölümünü bu konuya ayırdım.

Bu kitabın metni üzerine yaptığı titiz düzeltme çalışmaları ve düşündürücü önerileri için Rab'de emektaşım Levent Kınran'a özellikle teşekkür etmek istiyorum. Yapılan yorumlarda tam olarak açıklanmamış veya anlaşılmayan birçok yeri tespit etti ve yapıcı öneriler getirdi. Eserin Türkçesini de düzeltti. Genel olarak da bu çalışmayı tamamlamam için her zaman bana cesaret verdi. Onun katkıları olmadan bu kitabı bitirmem çok daha zor olacaktı.

Sürgün ve Ötesi dönemine ait olan bu dört kutsal yazı bölümünü dua ve ciddiyetle inceleyen bir imanlı, kendisini üç önemli alanda geliştirmiş olacak:

1) **Tanrı'yı tanımakta ilerleyecek.** O'nun kutsal niteliklerini, derin düşüncelerini ve değişmez amaçlarını daha iyi anlayacak. Bunun sonucu da Daniel'e açıklandığı gibi, "*Tanrısı'nı tanıyan halk*" günaha karşı verilen iman mücadelesinde var gücüyle direnecek (Dan.11:32). Tanrı'yı tanıyan kişi, O'nun terbiyesi altında kendini alçaltacak ve O'na daha derin bir imanla bağlanarak ruhsal savaştaki yerini alacak.

2) **Mesih İsa ile ilgili gerçekleri daha iyi kavrayacak.** Bu dört kitapçık, gelecek olan Kral Mesih’le ilgili çok fazla bilgi veriyor. O’nun yüce kimliği ve görevleri bu yazılarda mükemmel bir şekilde parlıyor. İster *göğün bulutlarıyla gelen insanoğlu* olsun, isterse *kendi tapınağına gelen Rab, Kral* ya da *Kâhin* olsun, Mesih’i seven öğrenci efendisini bu yazılarda bulacak ve O’nu daha da çok sevecek!

3) **Gelecekte olacaklar karşısında daha büyük güven duyacak.** Tanrı Sözü’nün temel bir vahiy özelliği gelecekte olacakları önceden bildirmesidir. Bu konuda Tanrı bütün sahte inançlara açıkça meydan okuyor: “*Kanıtlarınızı ortaya koyun. Putlarınızı getirin de olacakları bildirsinler... gelecekte olacakları duyursunlar bize. Ey putlar, bundan sonra olacakları bize bildirin de, ilah olduğunuzu bilelim!*” (Yşa.41:21-23). Bu yazılar, Tanrı’nın tarihi nasıl önceden bildirdiğini eşsiz bir şekilde gösteriliyor. Hem eski zamanlarda gerçekleşmiş olan hem de çağımızın sonunda gerçekleşecek olan çok sayıda olay ayrıntılarıyla önceden açıklanmıştır. Gerçekleşmiş olaylar henüz gerçekleşmemiş olanların mutlaka gerçekleşeceğinin güvencesidir.

Türkiye’de Ezra gibi daha birçok kişinin yetişeceğine inanıyorum: “*Ezra kendini RAB’bin Yasası’nı inceleyip uygulamaya ve... kuralları, ilkeleri öğretmeye adanmıştı*” (Ezr.7:10). Duam şu ki bu çalışma, Tanrı Sözü’nü anlamak için çalışan ve başkalarına öğreten kardeşlerime hizmet etsin.

George Bristow

Ocak 2004

Beşiktaş – İstanbul

TÜRKİYE

'Peygamberlerin Yazıları'na GİRİŞ

1) Peygamberlerin Yazıları'nın önemi

Bir Hıristiyan için eski Yahudi peygamberlerin yazıları ne kadar önemli olabilir? Mesih İsa'yı izleyen kişinin bu zor ve karmaşık yazılarla ne işi var diye sorulabilir. Zaten Mesih İnanlıları'ndan acaba yüzde kaç Yehşaya ile başlayan Eski Antlaşma yazılarını düzenli bir şekilde okuyor ki?

Eski Antlaşma'yı bilmeyen, yalnızca İncil'i okuyan bir Hıristiyan bir bakıma okul hayatına liseden başlayan bir öğrenciye benzer. Orada karşılaştığı birçok kavramı anlamayacak, çünkü gerekli temeli yoktur. Bunları söylerken yanlış anlaşılacak istemiyorum; elbette hayatımızın ve imanımızın temeli Tevrat veya Peygamberlerin Yazıları değil, İncil'de açıklanan Mesih İsa'nın kendisidir. Yaşam Kutsal Yazılar'da değil, O'ndadır. Eski Antlaşma'yı okumadan O'na inanmak ve O'nu sevinçle izlemek mümkündür. Ama yine de İsa'ya Mesih olarak inanan kişi için Eski Antlaşma çok önemlidir. Çünkü İncil, Tevrat'la başlayan vahiy dizisinin hem devamı hem de onda vaat edilen her şeyin tamamlanmasıdır! Mesih, Eski Antlaşma'nın anahtarıdır. Ancak O'na iman eden kişi o eski yazıları anlayabilir. Musa'nın yazıları okunduğunda İsa'yı reddedenlerin *"yüreklerini bir peçe örtüyor. Ne zaman biri Rab'be dönerse, o peçe kaldırılır"* (2Ko.3:15-16).

Bu yüzden Mesih'in elçisi, öncelikle Eski Antlaşma yazılarını kastederek, imanlıya şöyle diyor: *"Kutsal Yazılar'ın tümü Tanrı esinlemesidir ve öğretmek, azarlamak, yola getirmek, doğruluk konusunda eğitmek için yararlıdır. Bunlar sayesinde Tanrı adamı her iyi iş için donatılmış olarak yetkin olur"* (2Ti.3:16-17).

Bizlere yöneltilen birçok sorunun yanıtı ancak orada bulunur. İmanımızın esasları orada bildirilmeye başlıyor. Yaratan Tanrı'nın varlığı, günahlı insanın durumu, Tanrı'nın egemenliğiyle ilgili bütün ana hatlar ve özellikle Mesih'le ilgili gerçeklerin çıkış noktaları orada bulunur. Örneğin, İncil'de İsa'nın *"dünyanın günahını ortadan kaldıran Tanrı Kuzusu"* olarak tanıtıldığını görüyoruz (Yu.1:29). Peki, *"dünyanın günahı"* ne anlama geliyor? Ne demek *"ortadan kaldırılacak?"* *"Tanrı Kuzusu"* derken Yahya neyi kastediyordu? Bu konuların anlamı ve önemini öncelikle Musa'nın Yasası'nda açıklanan tapınak ve kurban sisteminde öğreniyoruz.

Dolayısıyla bu Peygamberlerin Yazıları'nı hem bilmeliyiz hem de bütün yüreğimizle onlara inanmalıyız! Emmaus yolunda Mesih'in öğrencilerini nasıl azarladığını unutmayalım:

Sizi akılsızlar! Peygamberlerin bütün söylediklerine inanmakta ağır davranan kişiler!(Luk.24:25)

Bırakın inanmakta ağır davrananları, acaba Rabbimiz, peygamberlerin söylediklerini okumaya bile üşenen kişilere ne der? Mesih'in elçisi Pavlus kendini şöyle tanımladı:

*Kutsal Yasa'da ve **peygamberlerin kitaplarında** yazılı her şeye inanıyorum... Bu sayede burada duruyor, büyük küçük herkese tanıklık ediyorum. Benim söylediklerim, **peygamberlerin**ve Musa'nın önceden haber verdiği olaylardan başka bir şey değildir.(Elç.24:14; 26:22)*

Yine Peygamberlerin Yazıları'yla ilgili olarak elçi Pavlus'un Romalı imanlılara yazdığı mektubun başında ve sonunda bulunan şu büyük ayetlere bakın:

*Tanrı, Oğlu Rabbimiz İsa Mesih'le ilgili bu Müjde'yi **peygamberleri aracılığıyla Kutsal Yazılar'da** önceden vaat etti... (Rom.1:2)*

*Tanrı, duyduğum Müjde ve İsa Mesih'le ilgili bildiri uyarınca, sonsuz çağlardan beri saklı tutulan sırrı açıklayan vahiy uyarınca sizi ruhça pekiştirecek güçtedir. O sır şimdi aydınlığa çıkarılmış ve öncesiz Tanrı'nın buyruğuna göre **peygamberlerin yazıları aracılığıyla** bütün ulusların iman ederek söz dinlemesi için bildirilmiştir. (Rom.16:25-26)*

Bu ve buna benzer ayetlerden, Mesih İnanlıları için Eski Antlaşma'daki peygamberlik yazılarının son derece önemli bir yer ettiği anlaşılmaktadır. İsa'ya yeni iman edenler için bile bu önemlidir. Tanrı insana olan bildirisini gönderirken İncil'den başlamayıp Musa'nın Yasası'yla başladığı gibi, Mesih'in öğrencilerinin imanda temellenirken aynı yerden başlaması yararlıdır. O ilk temeli anladıktan sonra İncil'de Mesih İsa'yla ilgili büyük gerçekleri anlamaya daha hazır olacaktır. İnsan sadece İncil'i okumaya devam ettiği zaman güvenmeye çağrıldığı Tanrı'yı tam anlamıyla tanımış olmayacaktır.

Bu doğrultuda çalışmamızın amacı, okuyucunun Eski Antlaşma'nın az okunan birkaç kitapçığını okuyarak bu temeli atmasına yardım etmektir. Ayrıca daha önce Peygamberlerin Yazıları'nı okuyan kardeşlerimizin, zor anlaşılan bölümleri daha net anlayabilmeleri için o yazılara ışık tutmaktır.

Önce bu peygamblere ve yazılarına genel bir giriş yapacağız. Sonra dört kitapçığı (Daniel, Hagay, Zekeriya ve Malaki) ayrıntılı bir şekilde yorumlamaya çalışacağız. Rab'bin yardımıyla bu çalışmaların sonucunda Mesih'e olan imanımızın daha çok pekişmiş ve temellenmiş olacağını umarım. Çünkü "İsa'ya tanıklık, peygamberlik ruhunun özüdür" (Va.19:10).

2) ‘Peygamberlerin Yazıları’nın kapsamı

Bunlar hangi yazılardır? Yani ‘‘Peygamberlerin Yazıları’’ derken tam olarak Kutsal Kitap’ın hangi kısımlarını kastediyoruz? Yukarıda değindiğimiz gibi İsa Mesih, öğrencilerine ölümden dirilmesinin gerekliliğini göstermeye çalışırken Kutsal Yazılar’a başvurdu. Şöyle dedi: ‘‘Daha sizlerle birlikteyken, ‘Musa’nın Yasası’nda, peygamberlerin yazılarında ve Mezmurlar’da benimle ilgili yazılmış olanların tümünün gerçekleşmesi gerektir’ demiştim’’ (Luk.24:44). Böylece Eski Antlaşma yazılarının tümünü oluşturan üç kısımdan söz etti: (1) Musa’nın Yasası, (2) Peygamberlerin Yazıları, (3) Mezmurlar. Zaten İsrail’in bilginleri asırlar önce, büyük yazman Ezra’nın zamanında Kutsal Yazılar’ı bu şekilde düzenlemişlerdi:

‘‘MUSA’NIN YASASI’’ (Tevrat veya Tôrah - 5 bölüm)

1. Yaratılış
2. Mısır’dan Çıkış
3. Levililer
4. Çölde Sayım
5. Yasa’nın Tekrarı

Bu yazılar Tanrı’nın vahyinin temelini oluşturlar. Dünyanın yaratılışından İsrail ulusunun oluşumuna dek uzanan tarihi açıklamakla birlikte Tanrı’nın insanlıkla ilgili kutsal iradesini de ortaya koyarlar. Yasa anlamına gelen ‘‘Tevrat’’ aslında yalnız bu ilk beş kitapçığı kapsar.

‘‘PEYGAMBERLER’’ (Nevî-îm - 8 bölüm)

A. Önceki peygamberler B. Sonraki Peygamberler

1. Yeşu 1. Yeşaya
2. Hakimler 2. Yeremya
3. Samuel (1. ve 2.) 3. Hezekiel
4. Krallar (1. ve 2.) 4. Onikiler (Hoşea’dan Malaki’ye kadar - 1 kitap)

Bu kitapçıklar İsrail ulusunun ‘‘resmi’’ veya daha doğrusu Tanrı’nın bakış açısıyla ortaya konan tarihini kaydeder. İsrail’in vaat edilen topraklara

kavuşmasından oradan sürgün edilmesine kadar süren yaklaşık 1000 yıllık bir dönem söz konusudur (İ.Ö. 1500-500). O dönemlerde yaşayıp hizmette bulunan peygamberlerin yazıları da “sonraki peygamberler” diye bilinir.

“MEZMURLAR” (Yazılar veya Ketûvîm - 11 bölüm)

1. Mezmurlar 7. Yeremya'nın Ağıtları
2. Eyüp 8. Ester
3. Süleyman'ın Özdeyişleri 9. Daniel
4. Rut 10. Ezra-Nehemya
5. Ezgiler Ezgisi 11. Tarihler (1. & 2.)
6. Vaiz (Kutsal Kitap'ın son bölümü)

“Mezmurlar” ile başlayan grup geriye kalan diğer kutsal yazıları kapsıyordu. Yahudiler'in geleneksel yorum biliminde bunlara “yazılar” anlamına gelen *Ketûvîm* adı veriliyordu.

Yukarıda görüldüğü gibi, “Peygamberler” kısmı altında iki grup yazı bulunuyordu. “Önceki” ve “sonraki” peygamberlere kısaca bakalım:

“ÖNCEKİ PEYGAMBERLER”

“Önceki paygamberler” diye nitelendirilen Yeşu, Hakimler, 1. ve 2. Samuel ve 1. ve 2. Krallar kitapçıkları aslında tarihsel olayları kaydetmektedir. İsrail'in kutsal topraklara girmesiyle başlar ve Yahuda oymağının sürgüne gitmesiyle sona erer. Fakat bu anlatılar herhangi bir tarih kitabına benzemez; Tanrısal sözlerle Tanrı'nın bakış açısıyla seçilen olaylar kaydedilip değerlendirilmiştir. Özellikle halkın Tanrı Sözü'ne nasıl karşılık verdiğini göstermek ve bunun önemini hatırlatmak için yazılmıştır. Orada açıklanan olaylar bizim de yüreğimize hitap eder. Nitekim o eski günlerin olayları günümüz için ayna görevini yapmaktadır. Bu yazılarda yer alan kutsal tarih, Tanrı'nın düşüncesinin ışığıyla aydınlatılır.

Bu tarih yazılırken herhangi bir milliyetçilik de görülüyor. İsrail'in en büyük kahramanlarının hataları ve günahları esirgenmez. Kötü adamların iyi tarafları gizlenmezken (örneğin Ahab'ın tövbesi, 1Kr.21:27-29), gerçek “Tanrı adamları”nın hataları da açıklanır (örneğin: Davut'un başka bir adamın eşiyle zina edip adamı savaşta öldürtmesi, 2Sa.11-12; ve Süleyman'ın hayatının son yıllarında çokeşliliği yüzünden putperestliğe yönelmesi, 1Kr.11:1-13, gibi). Tümüyle gerçekçi bir şekilde yazılan bu tarihçeler günümüzde de Tanrı'nın canlı

sesi olarak bize seslenmeye devam etmektedir. Bu nedenle, “Peygamberlerin Yazıları” arasında yer almaktadırlar.

“SONRAKİ PEYGAMBERLER”

Bu çalışmada bizi ilgilendiren yazılar, “*sonraki peygamberler*” başlığı altında bulunan 15 kitapçık ve Daniel’dir.¹ Bu yazılar Kutsal Kitap’ın diğer yazılarına göre farklı birtakım niteliklere sahiptirler. Her şeyden önce bu yazılarda Tanrı birinci şahıs olarak halkına seslenmektedir. Olayların aktarıldığı anlatı şekline, ya da Tanrı’ya dua veya yalvarış şekline başvurulmaz. Bunlar, Tanrı’nın “Ben” diyerek söze başladığı yazılardır.

3) Peygamberlerin yazdıkları tarihsel ortam

Yazılarını anlamak için peygamberlerin hizmet ettiği dönemi ve halkın içinde bulunduğu durumu anlamamız gerektir. Ama peygamberlerin dönemine geçmeden önce Kutsal Kitap tarihinin içerdiği en önemli dönemleri² kısaca gözden geçirmemiz yerinde olur:

Atalardan önceki dönem (Yaratılış 1-11): Evrenin yaratılışının ardından insanlığın üzerine gelen üç büyük yıkımı Tanrı'nın vaadi izliyor. Tanrı önce Adem'e, sonra Nuh'a ve İbrahim'e yozlaşmış olan insanlığı kurtarıp kutsama planını bildiriyor.

Ataların dönemi (Yaratılış 12-50): Tanrı, kendileri aracılığıyla, “yeryüzündeki bütün halkları kutsayacağı” bir aile seçiyor. Tanrı, İbrahim'e, İshak'a ve Yakup'a bir toprak, bir soy, bir bereket ve dünya çapında etkili olacak bir müjde vaat ediyor. Tanrısal çağrıya imanla karşılık veren bu “atalar,” Mesih'in geleceği kutsal soyun başlangıcını oluşturuyor.

Musa'nın dönemi (Mısır'dan Çıkış – Yasa'nın Tekrarı): Musa'nın doğduğu günlerde, bu “soy” çoktan artıp bir “halk” haline gelmişti. Tanrı, halkını Mısır'daki kölelikten kurtardı, onların arasında kişisel olarak kalmasının sorumluluğu ve ayrıcalığıyla İsrail'le hiçbir ulusla girmediği türden bir antlaşma ilişkisine girdi.

Krallardan önceki dönem (Yeşu – Hakimler): Önderliğin Musa'dan Yeşu'ya geçişi yeni bir odak noktasını oluşturur. İsrail Tanrı'nın vaat ettiği ülkeyi miras alır. Bu döneme damgasını vuran önemli olay, İsrail'in söz dinleyerek ve iman ederek aldığı, buna karşın günah ve inancsızlıkla tekrar tekrar kaybettiği topraklar ve ‘huzur’dur.

Davut'un dönemi (Rut – 2.Samuel): Davut uzun peygamberler zincirinde ilk yer alan Samuel tarafından “meshedildi.” Böylece Tanrı'nın bütün ulusları kapsayan kurtarma tasarısı, Davut'un soyundan gelen bir kralı merkez alacaktı. Tanrı ona, insanlığın geleceğini içeren sonsuz bir egemenlik vaat etti.

Süleyman'ın dönemi (1.Krallar 1-11; Eyüp – Ezgiler Ezgisi): Tanrı'nın varlığının görkemi, Davut'un oğlunun Yeruşalim'de inşa ettirdiği tapınağı doldurdu. Süleyman'ın kral olduğu dönem, İsrail tarihinin en büyük ve eşsiz başarılar devriydi. Saba kraliçesi, duyduğu şaşaalı haberlerin doğru olup olmadığını kendi gözleriyle görmek için çok uzaklardan geldi. Gördüklerine hayran kalan kraliçenin bu konuda vardığı kararı 1.Krallar 10:6-9'da buluyoruz:

Krala “Ülkemdekiler yaptıklarıyla ve bilgeliğinle ilgili bütün duyduklarım

doğruymuş” dedi, “Ama gelip kendi gözlerimle görünceye dek inanmamıştım. Bunların yarısı bile bana anlatılmadı. Bilgeliğin de, zenginliğin de duyduklarımdan kat kat fazla. Ne mutlu adamlarına! Ne mutlu sana hizmet eden görevlilere! Çünkü sürekli bilgeliğine tanık oluyorlar. Senden hoşnut kalan, seni İsrail tahtına oturtan Tanrın RAB’be övgüler olsun! RAB İsrail’e sonsuz sevgi duyduğundan, doğruluk ve adaleti sağlaman için seni kral yaptı.”

SÜRGÜNE GİDEN YOL

Ne yazık ki Süleyman yaşamına Rab korkusu ile devam etmedi. Krallığının yıkılışının tohumları kendisi tarafından ekildi. Yasa’nın Tekrarı 17:16-17’deki yasaya açık itaatsizlik ederek kendisi için birçok at ve kadın aldı. Putperest karıları sonunda onu da putperest yaptılar ve Rab krallığın bir kısmını Davut soyunun elinden aldı (1Kr.10:26 – 11:13).

Süleyman’ın oğlu Rehavam babasının yerine egemenlik sürebilirdi. Ama bilgece önerileri aptalca reddetmesi Yerovam’ın önderliği altında on oymağın isyan etmesine neden oldu (1Kr.12). Davut’un soyundan gelen krala sadece Yahuda ve Benyamin oymakları sadık kaldı. O noktadan itibaren krallık, kuzeydeki İsrail Krallığı ve güneydeki Yahuda Krallığı olmak üzere ikiye ayrıldı. İki krallığın durumunu şöyle gösterebiliriz:

KUZEY KRALLIĞI

(‘İsrail,’ ‘Efraim’ veya ‘Yusuf’)

Başkenti: Samiriye

Yerovam [♠] **Nebat** [♠] **Baaşa** [♠]

✖

BÖLÜNMEŞ KRALLIK (İ.Ö. 931)

✖

Rehavam [♠] **Abiya** [♠] **Asa** [♠]

GÜNEY KRALLIĞI

(“Yahuda” veya “Benyamin”)

Başkenti: Yerusəlim

Krallığın bölünmesini izleyen döneme “Sürgün Öncesi Dönem” adı verilir, çünkü Süleyman’ın İ.Ö. 931’de ölümünden sonra ulus 345 yıl yokuş aşağıya gitti ve bu gidiş Yahudi ulusunun Babilliler tarafından **sürgüne** götürüldüğü güne dek

son bulmaz (2Kr.25).

4) Peygamberlerin geliş ve yazma sırası

Bu arada, Tanrı iki krallığı yavaş yavaş mahvoluşa terk etmeyecekti. Halka seçtikleri kötü yolun sonucunu tekrar tekrar bildirmek ve onları tövbe etmeye çağırmak için Tanrı Sözü'nün habercileri olan peygamberleri gönderdi.

İlk önce Kuzey Krallığı'nda **mucizeler yaratan peygamberler** İlyas ve Elişa ortaya çıktı (1Kr.17 – 2Kr.9). İlyas'ın sert hareketleri gururlu ve günahkâr halka Tanrı'nın yargısını gösteriyordu. Elişa'nın iyileştirme ve mucizeler hizmeti ise Tanrı'nın Yahudi olmayan uluslardan tövbe edenlere yönelik merhamet dolu lütfunu ortaya koyuyordu (bkz. Luk.4:24-28).

Çok geçmeden, İ.Ö. 9'uncu yüzyılda *Ovadya* ve *Yoel*'le başlayan **yazıcı peygamberler**, putperestlik ve günah üzerine Tanrı'nın yargısının döküleceği "Rab'bin Günü" hakkında uyarıda bulunmaya başladılar. Sonra, İ.Ö. 8'inci yüzyılda tövbe etmemeleri halinde başlarına gelecek yıkım konusunda kendilerini uyarmak üzere, Kuzey Krallığı'na özel olarak *Hoşea*, *Amos*, *Yunus* ve *Mika* gönderildi. İsrail putperestliğini, ahlaksızlığını, zevke düşkünlüğünü, adaletsizliğini ve diğer günahlarını dinsel uygulamalarla örtbas etmeye çalışıp duruyordu. Ama Tanrı gerçekten de 'kutsal' olduğu için yargının mutlaka gelmesi, adaletin yerini bulması gerekiyordu. Nitekim, Tanrı'ya kısa süre birkaç olumlu karşılık veren halk, gerçek ve kalıcı bir tövbeye yönelmediği için yıkıma uğradı. İlk önce kuzeydeki oymaklar paldır küldür çöktü. Başkentleri Samiriye İ.Ö. 722'de Asurlular'ın eline geçti ve bundan sonra diğer peygamberler henüz ayakta kalan Yahuda Krallığı'na gönderildi.

On altı peygamberden on biri, 2.Krallar kitapçığında kaydedilen zaman dilimi içinde, Yeruşalim kentinin İ.Ö. 586 yılında yıkılışından önce yazmışlardır. İki Yeruşalim'in yıkılışını izleyen 70 yıllık Sürgün sırasında ve son üçü Sürgün'den sonraki günlerde yazmıştır. Söz konusu peygamberlik yazıları sürgünle ilgili üç döneme şu sırayla ayrılabilir:

1) Sürgün Öncesi Dönem

Hoşea, *Yoel*, *Amos*, *Yunus* ve *Ovadya* (İ.Ö. 930-760)

Mika, *Yeşaya* (İ.Ö. 760-722)

Nahum, *Habakkuk*, *Sefanya*, *Yeremya* (İ.Ö. 720-600)

YERUŞALİM'İN YIKILIŞI (İ.Ö. 586)

2) Sürgün Dönemi

Yeremya'nın Ağıtları, *Hezekiel*, *Daniel* (İ.Ö. 593-537)

YERUŞALİM'E DÖNÜŞ (İ.Ö. 420-450)

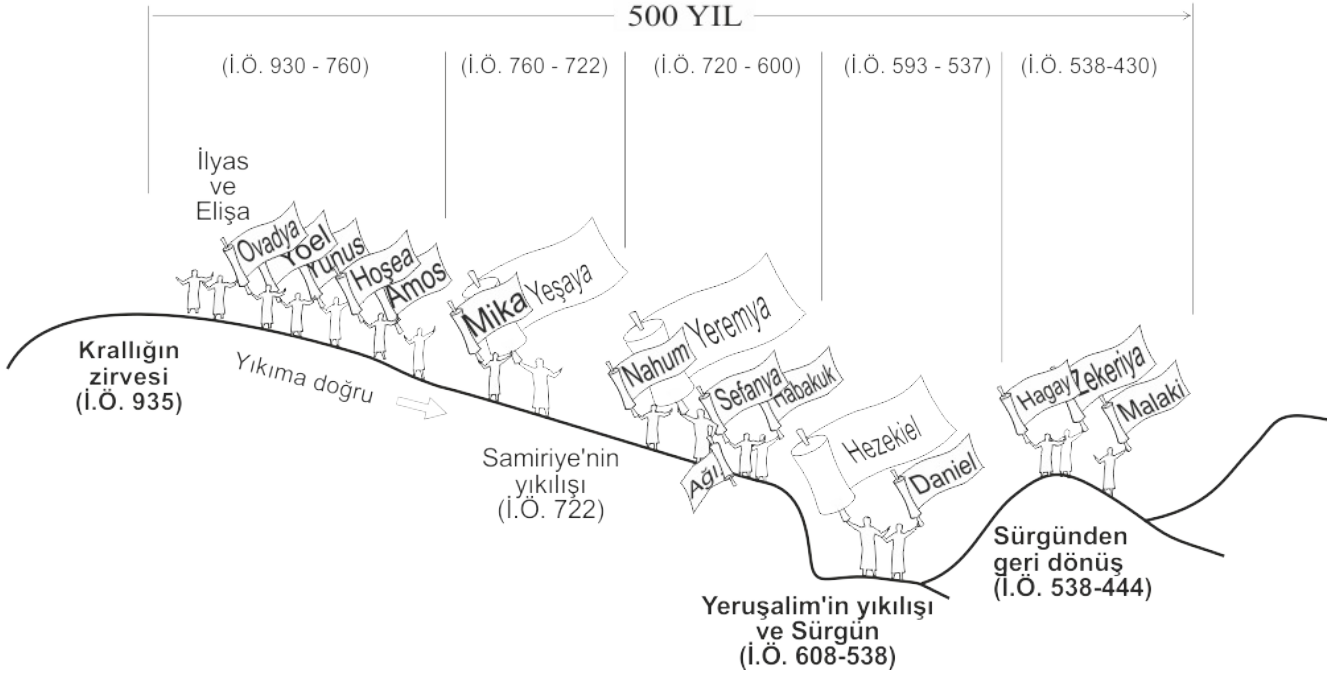
3) Sürgün'den Sonraki Dönem

Hagay, *Zekeriya* ve *Malaki* (İ.Ö. 538-430)

İşte Peygamberlerin Yazıları bu tarih toprağında filizlenir. Kökleri ta

Tevrat'taki (Musa'nın Yasası) vaatlere ve antlaşmalara uzanıyordu. Peygamberlerin geliş sırasını görsel bir şekilde aşağıdaki çizelgede görebiliriz.³

Peygamberlerin Geliş Sırası



Yazıcı peygamberlerin ortaya çıktığı dönemi anlamak çok önemlidir. Ulus iyice yozlaşmaya ve Tanrı'dan uzaklaşmaya başladığı zaman (yokuş aşağı) bu değişik vahiy yolu görünür. Daha aşağıda Tanrı'nın başvurduğu bu eşsiz vahiy türü ve iletmek istediği ana bildiriye inceleyeceğiz.

5) Kitapçıkların özeti

Kutsal Kitap düzeninde bu yazılar kitapçıkların uzunluğunu temel alarak iki gruba ayrılmıştır: 1) Yeşaya'dan Daniel'e kadar olan "Büyük Peygamberler" dört yazıdan oluşup ön sıraya konulmuşlardır. 2) Bunları, Hoşea'dan Malaki'ye kadar olan "Kısa Peygamberler" izler ve bir tek esermiş gibi aynı gruba konulurlar. Kutsal Kitap'ın son kısmını oluşturan bu kitapçıkları dizip anlamaya çalışalım.

"BÜYÜK PEYGAMBERLER"

Uzunluk bakımından daha büyük olan bu yazılara "Büyük Peygamberler" denir. Dört yazı toplam olarak 178 bölümden oluşur (bkz. parentez içindeki rakamlar). Yazılış tarihlerine göre dizilmişlerdir. Bu kadar derin ve büyük yazıların ana fikrini tek bir ifade ile özetlemek mümkün değildir, yine de kitapçıkların ana mesajını daha kolay hatırlayabilmemiz için aşağıda her bir peygambere bir unvan verilmiştir. Bunları ezberleyerek peygamberleri biraz da olsa daha iyi tanımış oluruz.

- 1) *Yeşaya Müjde'nin peygamberi* (66 bölüm)
- 2) *Yeremya Yaslı peygamber* (52 bölüm)
- 3) *Hezekiel Tanrısal Yüceliğin peygamberi* (48 bölüm)
- 4) *Daniel Tanrısal Egemenlik peygamberi* (12 bölüm)

"KISA PEYGAMBERLER"

Uzunluk bakımından daha küçük olan bu yazılara "Kısa Peygamberler" denir. On iki yazı toplam olarak 67 bölümden oluşur. Bunlar da çoğunlukla yazılış tarihlerine göre dizilmişlerdir.

- 5) *Hoşea Sadakatsiz Eşinin peygamberi* (14 bölüm)
- 6) *Yoel Rab'bin Günü'nün peygamberi* (3 bölüm)
- 7) *Amos Toplumsal Adaletsizliğin peygamberi* (9 bölüm)
- 8) *Ovadya Edom'un yıkılışının peygamberi* (1 bölüm)
- 9) *Yunus Firar eden peygamber* (4 bölüm)
- 10) *Mika Mesih'in Gelişinin peygamberi* (7 bölüm)
- 11) *Nahum Asur'un yıkılışının peygamberi* (3 bölüm)
- 12) *Habakuk Gözcü Kulesinin peygamberi* (3 bölüm)
- 13) *Sefanya Alçakgönüllü Kalıntının peygamberi* (3 bölüm)
- 14) *Hagay Rab'bin Evi'nin peygamberi* (2 bölüm)
- 15) *Zekeriya Mesih'in Zaferinin peygamberi* (14 bölüm)
- 16) *Malaki Reformun peygamberi* (4 bölüm)

Tanrı'nın bu peygamberler aracılığıyla söylediklerine kulak vermeliyiz. Rab'bin Luka 16'da anlattığı olayda İbrahim'in cehennem ateşinde ıstırap çeken ve henüz yaşamakta olan kardeşlerini uyarmak isteyen zengin adama söylediği sözleri hatırlayalım: *“Onlarda Musa'nın ve peygamberlerin sözleri var, onları dinlesinler... Eğer Musa ile peygamberleri dinlemezlerse, ölümler arasında biri dirilse bile ikna olmazlar”* (Luk.16:29-31).

Peygamber ve Bildirisi

Peygamberlere Gelen Tanrı'nın Sözü

Bu yazılar Kutsal Kitap'ta çok önemli bir yer tutarlar. İçerdikleri yazı türü kendilerine özgü ve çok çarpıcıdır. Yasa, tarih veya şiir şeklinden oldukça farklıdır. Bunu görmek için önce elimizdeki sıraya göre Eski Antlaşma yazılarını dörde bölersek farklı yazım türleri ortaya çıkar:

1) Musa'nın Yasası'nda (*Yaratılış – Yasa'nın Tekrarı*) İMANIN TEMELİ görülür. Tanrı, kutsal tarihin temelini atarak tüm uluslar arasından kendine ait bir halk oluşturur. Bu yazılar özellikle **anlatı ve buyruk** şeklindedir.

2) Tarihsel kitapçıklarda (*Yeşu – Ester*) İMANIN GELİŞİMİ görülür. Tanrı halkının tarihi ilerleyip geliştikçe İsrail ulusunun başarıları ve başarısızlıkları kaydedilir. Bu yazılar da çoğunlukla **tarihsel anlatı** şeklindedir.

3) Şiirsel kitapçıklarda (*Eyüp – Ezgiler Ezgisi*) İMANLININ YÜREĞİ görülür. **İlahi ve şiir** şeklinde olan bu yazılarda Tanrı'nın halkı yüreğini açar, ozanları derin düşünceleri, duaları ve acıları dile getirir. İman hayatının iç sırları öğretilir. Tanrı'yı arayışları ve sevgileri kaydedilir. Burada Tanrı'nın halkı hem Tanrı'ya hem de birbirlerine sesleniyor.

4) Peygamberlerin Yazıları'nda (*Yeşaya – Malaki*) TANRI'NIN YÜREĞİ görülür. Ezgiler Ezgisi'nin son sayfasını çevirip Yeşaya'ya geldiğimizde büyük bir değişikliğe uğrarız. Burada Tanrı halkına birinci şahısla seslenmektedir! İncelemekte olduğumuz bu yazılarda Tanrı kendi yüreğini açar, azarlayarak ve teselli ederek halkını terbiye eder, kendi amaçları ile ilgili düşüncelerini bildirir. Burada Tanrı kendi “çocukları”na duyduğu üzüntü ve kederi dile getirir. Kutsal Ruh peygamberler aracılığıyla “*Tanrı'nın derin düşüncelerini*” ortaya koyar (1Ko.2:10-11). Bunun çarpıcı bir örneği, bu yazıların ilk sayfasında bulunur. Yeşaya 1:2-5'te şu üzücü sözleri okuyoruz:

*Ey gökler dinleyin, ey yeryüzü kulak ver!
Çünkü RAB konuşuyor:
“Çocuklar yetiştirip büyüttüm,
Ama bana başkaldırdılar.
Öküz sahibini, eşek efendisinin yemliğini bilir,
Ama İsrail halkı bu kadarını bile bilmiyor,
Halkım anlamıyor.”*

Peygambere gelen bu sözler Tanrı'nın, isyankâr çocuklarına yönelik sert uyarısıdır. “Peygamberlik” denilen olay, Tanrı Sözü'nün başkalarına iletilmesi için çağrılan bir insana gelmesidir. Bu Tanrısal çağrının örnekleri olarak Yeşaya'nın (Yşa.6:1-13), Yeremya'nın (Yer.1:10) ve Hezekiel'in (Hez.1:1 - 3:11) nasıl çağrıldıklarını inceleyebiliriz. Çağrı ile birlikte Tanrı'nın yüce

kutsallığını görmeleri için peygamberlik görevi verilen kişinin gözleri açılır, kendi günahlılığını ve zayıflığını derinden hissetmesi sağlanır.

TANRI'NIN YÜREĞİ

Kutsal Kitap'taki Tanrı, her şeyi yaratan, gücü herşeye yeten öncesiz ve sonsuz Tanrı olmakla birlikte yüreği sızlayan bir Tanrı'dır. Duyguları olan bir Tanrı'dır. Yüreği acır, etkilenir, sevinç duyar, üzüntüye kapılır, kederlenir, pişman olur. Tepki gösterir, öfkelenir, sever, kıskanır. Soyut ve uzak bir Varlık değil, dünyadaki insanlara karşı kişisel bir ilgi ve yakınlık duyan bir Tanrı'dır. Yeni Antlaşma'nın deyişiyle: “*zayıflıklarımızda bize yakınlık duyamayan biri değildir*” (İbr.4:15).

Yalnız buyruk verip insandan itaat beklemez, dünyada olup bitenlerden etkilenir, ve ona göre karşılık verir.. Olaylar O'nda sevinç veya keder, hoşnutluk veya öfke uyandırır. Açıkçası Kutsal Kitap'ın bakış açısına göre insanların yaptıkları O'na dokunur, O'nu etkiler, kederlendirir veya tersine O'nu sevindirir ve hoşnut eder. Tanrı'nın yalnız akıl ve irade sahibi değil de aynı zamanda duygu sahibi olduğu anlayışı, büyük ölçüde Kutsal Kitap'taki peygamberlerin Tanrı anlayışını betimlemektedir.⁴

Kutsal Yazılar'a göre insanın Tanrı için gerçekten önemi vardır. Tanrı insanın durumu karşısında kayıtsız değildir. Günah, suç ve acı karşısında umursamaz ve ilgisiz davranamaz. Yahudi ilahiyatçı Abraham Heschel'in yazdığı gibi; “Günahlı yaşam sadece insan için başarısızlık değil, aynı zamanda Tanrı için hüsrandır... İnsanın Tanrı'nın suretinde yaratılmış olması yaratılış gerçeğini anlamak için ne kadar önemliyse, Kutsal Kitap'ın tarih kavramını anlamak için Tanrı'nın sıcak ilgisini ve yüreğinin insan davranışlarından etkilendiğini bilmek de o kadar önemlidir... insan yalnız Tanrı benzeyişinde yaratılmış değildir; Tanrı da insan için sürekli kaygı çekmektedir... İnsanın Tanrı'nın gözündeki önemi, onu salt yaratık konumundan alarak daha yükseğe çıkartır.”⁵

İnsan Tanrı'nın yüreğinde önemli bir yer tutar. Tanrı insanı sever ve onu kendisinden ayıran her etkene karşıdır. Dolayısıyla Tanrı'yla insan arasındaki ilişkiyi bozan her şey günahdır. İnsanla olan ilişkisi bir iş anlaşmasına benzemez, kişisel dostluğu, paydaşlığı ve yakın ilgiyi içeren bir bağıdır.

Tanrı'nın yüreğiyle ilgili bu büyük gerçeğin önemini şöyle açıklayabiliriz: Tanrı hiçbir zaman kötülüğe kayıtsız değildir. Her zaman doğruluk ve adaletten yanadır. Kötülüğün karşılığını adil bir şekilde verecektir. Ama bunu bildiren peygamberler yalnız O'nun isteğini bildirmekle kalmayıp, O'nun derin düşüncelerini de ortaya koyuyorlardı. Örneğin, Hoşea peygamber dokunaklı sözlerle Tanrı'nın günaha batmakta olan İsrail halkı için duyduğu öfke ve

acımayı şöyle dile getirdi:

*Nasıl vazgeçerim senden, ey Efrayim?
Nasıl teslim ederim seni, ey İsrail?
Adma'ya yaptığımı nasıl sana yaparım?
Seni nasıl Sevoyim'e çeviririm?
Yüreğim değişti içimde,
Alevlendi acıma duygularım.
Kızgın öfkemi başınıza yağdırmayacağım,
Efrayim'i yeniden yok etmeyeceğim.
Çünkü ben insan değil, Tanrı'yım,
Kutsal Olan'ım aranızda,
Artık öfkeyle üzerinize varmayacağım. (Hoş.11:8-9)*

O zaman peygamberlerin büyük görevini üç alanda toplayabiliriz:

- 1) Tanrı'nın kutsallığını ve günaha karşı adil öfkesini bildirirler.
- 2) Kutsal Antlaşma'yı bozan halkı günahlı yollarından Tanrı'ya dönmeye çağırırlar.
- 3) Sadık olan Tanrı'nın güvenilir vaatlerini hatırlatarak halka umut aşılar, cesaret verirler.

Bu bildirilerde hem günahın yargılanmasını hem de vaatlerinin yerine gelmesini öngören Tanrı'nın kutsal ve sadık karakter nitelikleri açıklanır. Halktan beklenen karşılık günahtan tövbe etmeleri, Tanrı'nın vaatlerine ve güvenilirliğine iman etmeleri idi. Tanrı'nın bu beklentileri günümüzde de farklı değildir. Ancak artık hem yargıların hem de vaatlerin tümü Mesih'te gerçekleşecektir.

Yukarıdaki çizelgede gösterildiği gibi, bu yazılar halkın bağlı kalmadığı eski antlaşma ile vaat edilen yeni antlaşma arasındaki uçurum üzerinde bir çeşit köprü oluştururlar. Eski antlaşma İsrail tarafından bozulduğu halde “yeni bir antlaşma” için umut vardır. Tanrı, Peygamber Yeremya aracılığıyla bunu açıkça dile getirdi:

*“İsrail halkıyla ve Yahuda halkıyla
Yeni bir antlaşma yapacağım günler geliyor.
Atalarını Mısır'dan çıkarmak için
Ellerinden tuttuğum gün
Onlarla yaptığım antlaşmaya benzemeyecek.*

Onların kocası olmama karşın,

Bozdular o antlaşmamı” diyor RAB. (Yer.31:31-32)

İlk antlaşmanın bozulma nedenleri bu yazılarda açıklanır (İsrail’in putperest günahlılığı). Aynı zamanda yeni bir antlaşmanın gerekliliği de açıklanır (Tanrı’nın güvenilirliği ve değişmez amaçları). Her şeyin tamamen karanlık ve umutsuz görüldüğü sırada sadık olan Tanrı parlak bir gelecek için umut verir!

Bu yazılarda her imanlı insanın sıkıntılı dönemleri için uygun uyarılar ve umut sözleri bulunur. Bizim gerçek umudumuz Tanrı’nın güvenilir vaatleridir.

Peygamberler kimlerdi?

Özetle, peygamberler Tanrı'nın gönderdiği özel elçilerdi. O'nun, sözünü halkına ulaştırmak için çağırıp görevlendirdiği haberciler ve temsilcilerdi. Bu kişileri betimlemek için Kutsal Ruh, Eski Antlaşma'da dört sözcük kullanmıştır. Bunları tek tek inceleyerek bu yüce görevi daha iyi anlayabileceğiz.

“KONUŞAN”

Yaklaşık 290 ayette geçen ve konuşan anlamına gelen İbranice “nabi” sözcüğü, “peygamber” olarak çevrilir. Peygamber Tanrı'nın, “ağzı” olarak seçtiği, sözlerini iletmekle yükümlü insandır. Tanrı Yeremya'ya şöyle dedi: “Eğer dönersen seni yine hizmetime alırım; işe yaramaz sözler değil, değerli sözler söylersen, benim sözcüm olursun (benim ağızımmış gibi olursun)” (Yer.15:19). Musa'nın yerine konuşmakla görevlendirilen kardeşi Harun hakkında Rab Musa'ya şöyle buyurdu:

*O sana sözcülük edecek (ağız olacak), senin yerine halkla konuşacak. Sen de onun için Tanrı gibi olacaksın...Bak seni firavuna karşı Tanrı gibi yaptım... Ağabeyin Harun **senin peygamber** olacak.(Çık.4:16; 7:1)*

Bu nedenle Tanrı, peygamber olarak çağırdığı insan için şöyle diyor, “...bir peygamber çıkaracağım. Sözlerimi onun ağızından işiteceksiniz. Kendisine buyurduklarımın tümünü onlara bildirecek” (Yas.18:18). Tanrı'nın vahiy sözünü aktardığı için peygamber⁶ sayılan Kral Davut çağrısını şöyle dile getirdi: “RAB'bin Ruhu benim aracılığım ile konuşuyor, sözü dilimin ucundadır” (2Sa.23:2).

Tanrı'nın “ağzı” olmak büyük bir ayrıcalık olmakla birlikte kolay bir görev değildir. Çünkü Rab, genelde peygamberlerini ulusun kriz dönemlerinde yargısını bildirmek amacıyla göndermiştir. Peygamberler özellikle Rab'den uzaklaşmış olan halkı büyük bir cesaretle azarlamak ve tövbeye çağırmakla yükümlüydüler: “Bak, ulusların ve ülkelerin kökünden sökülmesi, yıkılıp yok olması, yerle bir edilmesi, kurulup dikilmesi için bugün sana yetki verdim.” (Yer.1:10). Doğal olarak halk, günahlarını yüzlerine vuran bu adamları sevinçle karşılamıyordu, ama peygamberlerin çağrıldıkları görev buydu.

“GÖREN”

Peygamberler için kullanılan ikinci terim “gören” veya “bilici”dir (İbranice: roeh ve çozeh). “Eskiden İsrail'de biri Tanrı'ya bir şey sormak istediğinde, ‘Haydi, biliciye (**görene**) gidelim’ derdi. Çünkü bugün peygamber denilene o zaman bilici (**gören**)denirdi” (1Sa.9:9). Bu hem fiziksel görmeyi hem de ruhsal algılayışı kapsayan iki İbranice sözcükten türeyen bir kavramdır. Peygamber

Tanrı'nın mesajını başkalarına iletmesi için önce o mesajı "görmüş," yani onu bilmiş veya algılamıştır. Bu nedenle birçok peygambere verilen 'mesaj' onun "**görümü**" veya "*gördüğü düş*" diye nitelenir (Yşa.1:1). Rab İsrail'i yargılarken şöyle dedi:

RAB size uyuşukluk ruhu verdi; gözlerinizi mühürledi, ey peygamberler, başlarınızı örttü, ey biliciler. Sizin için bütün görüm mühürlenmiş bir kitabın sözleri gibi oldu.
(Yşa.29:10-11)

Gerçekten peygamberlik eden insanın ruhsal gözleri açıktır:

*Gözü açılmış olan,
Tanrı'nın sözlerini duyan,
Her Şeye Gücü Yeten'in görümlerini gören,
Yere kapanan, Tanrı'nın gözlerini açtığı kişi bildiriyor... (Say.24:3-4)*

"BEKÇİ"

Peygamberlere verilen üçüncü bir sıfat "bekçi"dir (İbranice: *tsafah* ve *şamar*). Yeşaya.21:6, 8, 11; Habakkuk 2:1; Yeremya 6:17 gibi ayetlerden peygamberlerin, ulusun öğütçüleri, canlı vicdanları, gözleri, kulakları ve gözetmenleri olduğu anlaşılmaktadır. Bekçilik yapan peygamber, tehlike karşısında, halkı uyarmakla yükümlüdür: "*İnsanoğlu (Hezekiel peygamber), seni İsrail halkına bekçiatadım. Benden bir söz duyar duymaz onları benim yerime uyaracaksın... Kötü kişiye, 'Ey kötü kişi, kesinlikle öleceksin' dediğim zaman, onu uyarmaz, kötü yolundan döndürmek için konuşmazsan, o kişi günahı içinde ölecek; ama onun kanından seni sorumlu tutacağım*" (Hez.3:17; 33:7-8).

Yaşadığı dönemdeki mevcut durumların yanında peygamber ayrıca gelecekteki olacaklara bakarak Tanrı'nın hem büyük yargılarını (örneğin: Yşa.21:5-12) hem de büyük vaatlerinin gerçekleşmesini önceden görür: "*Dinleyin! Bekçilerinizseslerini yükseltiyorlar, hep birlikte sevinçle haykırıyorlar. Çünkü RAB'bin Siyon'a dönüşünü gözleriyle görmekteler!*" (Yşa.52:8; 62:6-7).

"TANRI ADAMI"

Son olarak peygamberler birer "Tanrı adamı"dır. Tanrı'ya ait olan "kutsal peygamberler"dirler. Gerçekten Tanrı adamı olmadığı halde peygamberlik eden kişiler istisnadır; Balam, Saul ve Kayafa gibi (bkz. Say.22-24; 1Sa.19:23; Yu.11:51-52). Ancak peygamberler genellikle bütün yaşamlarıyla Tanrı'ya adanmış insanlardı. Konuştukları ve yazdıkları sözleri, "*Kutsal Ruh tarafından yöneltilerek*" iletiler (2Pe.1:21). Bu olağanüstü güçle donatılarak her biri kendi kişiliğini yitirmeden ve yaşadığı dönemden kopmadan Tanrı'nın bildirileri için birer kanal oluşturdu. Başka bir örneği kullanacak olursak, her peygamber

Tanrı'nın elinde birer müzik aleti gibiydi. Tanrı'nın bestelediği "müzik" her birinde, türüne göre farklı bir ses tonu ile çıksa da, ilahi melodi değişmiyordu

Yasa'nın ve Vaat'in hizmetkârları

'Yasa' ve 'Vaat,' Tanrı'nın Eski Antlaşma bildirisinin iki temeliydi. Tanrı önce İbrahim'e (ve onun soyuna) vazgeçilmez birçok büyük vaatler verdi (bkz. Yar.12:1-3, v.b.). Koşulsuz bir antlaşma veya vasiyet niteliğinde olup Tanrı'nın bütün amaçlarını ve planlarını kapsayan en temel vaat Mesih'te odaklanıyordu.

Rab İbrahim'e bu vaadi verdikten 430 yıl sonra, Musa aracılığıyla İbrahim'in soyu olan İsrail ulusuna Kutsal Yasa'yı da ilette (bkz. Gal.3:16-20). *"Yasa suçları ortaya çıkarmak için antlaşmaya eklendi. Vaadi alan ve İbrahim'in soyundan olan Kişi (İsa Mesih) gelene dek yürürlükte kalacaktı"* (Gal.3:19).

İşte peygamberlerin görevi hem Yasa hem de Vaat ile ilgiliydi:

1) Peygamberler Yasa'nın buyruklarını hatırlatarak Tanrı'nın biriken gazabını açıklıyor ve halkı uyarıyorlardı. Çünkü İsraililer Tanrı'nın buyruklarını yerine getirmekte çok geri kalmışlardı.

2) Aynı zamanda peygamberler yaşadıkları karanlık günlerde güvenilir Tanrı'nın değişmez karakterine ümit bağlayarak halkı Tanrı'nın vaatlerine inanmaları için cesaretlendiriyorlardı.

Tanrı'nın yargısı

Peygamberler İsrail'i kayıran taraflı bir milliyetçilik ruhundan uzak kalarak halkın günahlarını acımasızca kınadılar (Yşa.58:1). Tanrı'nın nefret ettiği kötülükleri ve üzüntü duyduğu durumları çekinmeden belirtiyorlardı. Kınadıkları bazı açık suç örnekleri şunlardır:

- Para hırsı, açgözlülük (Yşa.5:8; Amo.6:4-6; Mik.2:2)
- Tefecilik (Hez.22:12-13)
- Yoksulları sömürmek (Yşa.1:17; Mik.3:2-3; Amo.2:7; 4:1; 5:11; 8:4-6)
- Dul kadınları ve kimsesizleri ezmek (Yşa 10:2; Yer.5:28)
- Rüşvet (Yşa.1:23; 59:4)
- Ticarete dolandırıcılık (Mik.6:11; Hez.45:10-12)
- Gurur ve kendini beğenmek (Yşa.2:12-17; 3:16-24)
- Putperestlik ve diğer ulusların geleneklerine uymak (Hez.8; Hoş.7:11; 5:13; 11:2; Yşa.2:6).
- Dindar numarası yapmak (Yşa.58:2-5; Yer.7:4; Hoş.7:14; Mik.3:11; Mal.1:6; 2:17; 3:13).
- Şekilcilik (Yşa.1:11-17; Mal.1:10; Amo.5:21-23; Hoş.6:6)

İsrail'in değil, Tanrı'nın peygamberleri olan bu kişiler İsrail halkını kayırmadan suçladılar. Tanrı bunu şöyle dile getirir: “*sizi peygamberler aracılığıyla lime lime doğradım*” (Hoş.6:5). Peygamberler halkı “*dönek*” (Yer.3:8, 11), tapınakta sunulan sunuları “*anlamsız*” (Yşa.1:13), kurban keseni “*adam öldüren gibi*” ve tahıl sunusunu getireni “*domuz kanı sunan gibi*” (Yşa.66:3) deyişleriyle tanımladılar. Halkın yüreği için “*taştan yürek*, işleri için “*iğrenç uygulamalar*” (Hez.36:31, 26), elleriyle yaptıkları için “*kan dolu*” (Yşa.1:15) ve dilleriyle söyledikleri için “*engerek zehiri*” (Mez.140:3) dediler.

Peygamberin yazılarında ve dolayısıyla Tanrı'nın gözünde, önceleri sadık kent olan Yeruşalim o dönemde bir “*fahişe*”den farklı değildi (Yşa.1:21; Hez.16:23; Hoş.1-3). Halk “*Gomora halkı*”na benzetiliyor (Yşa.1:10; Hez.16:46), yöneticileri “*asilerle hırsızların işbirlikçisi*” (Yşa.1:23), “*katiller*” (Yşa.1:21; Hez.22:6) ve “*Sodom yöneticileri*” (Yşa.1:10) olarak niteleniyordu.

Mika peygamber o zamanki halkına “*en iyileri çalı çırpıdan değersiz; en dürüstleri dikenli çitten beterdir*” dedi (Mik.7:4). Yeşaya “*günahlı ulusun, suç yüklü halkın, kötülük yapan soyun, baştan çıkmış çocukların vay haline!*” (Yşa.1:4) diye uyarıda bulundu. Yüzyıllarca yapılan yanlışlıklara sabreden Tanrı, Yeruşalim için “*Bu kent kurulduğundan bu yana beni öyle öfkeliendirdi, kızdırdı ki onu önümden söküp atacağım*” demek zorunda kaldı (Yer.32:32).

Böylece Tanrı, gerçek peygamberlerini “*demir bir direk, tunç bir duvar*” kıldı (Hez.3:9). Alınlarını da “*çakmak taşından daha sert bir kaya*” yaptı. Onlar halkın kulağını okşayan sözler söylemezlerdi. Esenlik yokken “*esenlik, esenlik*” diyerek halkı aldatmazlardı (Yer.6:14; Hez.13:10).

Kendi halklarına büyük bir sevgi duyuyorlardı, ama günahlarını göz ardı edemezlerdi. Görevleri Tanrı tarafından verilen bir “*yük*” niteliğindedi. Zaman zaman peygamberler ‘karamsar’ olmakla suçlandılar ve devlet hainleri olarak reddedilip hapse atıldılar (Yer.38:4). “*Tanrı'nın ulaklarıyla alay ederek sözlerini küçümsediler, peygamberlerini aşağıladılar*” (2Ta.36:16).

Yahudiler’le ilgili yazdıkları ağır sözlerden anlaşıldığı gibi onların bildirileri asla “*Siyonist ruhu*”nun değil, yalnızca Tanrı’nın Kutsal Ruhunun eseridir (bkz. 1Pe.1:11; 2Pe.1:21; İbr.3:7, vb.).

Ancak yanılmamaya özen gösterelim; bu şekilde yargılanan İsrail halkı ne bizden daha beter ne de daha iyiydi. İnsanlığın içinden seçilip mümkün olan en iyi koşullarda denenmiş bir örnekti. Pavlus’un dediği gibi Kutsal Yazılar’da İsrail şöyle nitelendi: “*Söylenenlerin her ağız kapansın, bütün dünya (bütün uluslar) Tanrı’ya hesap versin diye Yasa’nın yönetimi altındakilere (İsrail ulusuna) söylendiğini biliyoruz*” (Rom.3:19). Onlar için geçerli olan bu yargı, bütün uluslar için, dolayısıyla bizim için de geçerlidir.

Her şeyden önce bu bildiriler karşısında kendimizi alçaltmalıyız. Tanrı şu sözü verir: “*Yüksek ve kutsal yerde yaşadığım halde, alçakgönüllülerle, ezilenlerle birlikteyim. Yüreklerini sevindirmek için ezilenlerin yanıdayım*” (Yşa.57:15).

Peygamberin Gelecek ile ilgili Bildirisi

Bu peygamberler 400 yılı aşan bir zaman dilimi içerisinde yazdılar. Çok değişik geçmişleri olan ve çok farklı durumlar içinde yaşayan insanlardı. Buna karşın mesajlarının güçlü ve otoriter bir birliği vardı. Gelecekte olacaklar konusunda bu yazılarda iki temel konu görülür:

1) Tanrı'nın insanların krallıkları üzerine gelecek olan yargısının kesinliği

Tanrı neden sessizdir? Neden kötü ulusları cezalandırılmıyor? İlahi adalet diye bir şey yok mudur? Peygamberlerin buna verdikleri yanıt açık ve dolaysızdır. Yeryüzü mutlaka son bir yargılamadan geçecektir. Adına, “Rab’bin Günü” denen bu büyük dönem, Göklerin Tanrısı’nın ulusların kötülüğünün hesabını sormak için açıkça devreye gireceği zamandır (Ova.15; Yoe.3:1-21). Rab’bin bu Günü korkunç olacaktır: “Her şeye gücü yetenin, yıkım getireceği” gün, “Karanlık, sıkıntılı bir gün olacak, bulutlu, koyu karanlık bir gün,” “RAB’bin o büyük günü ne korkunçtur! O güne kim dayanabilir?” (Yoe.1:15-16; 2:2, 11; Amo.5:18-20).

Tanrı dinsel etkinlikler üzerinde değil, gerçek doğruluk üzerinde durur (Yoe.2:13; Amo.5:22-27). Tanrı bizleri cezalandırmak istemez. Bunun yerine, bizleri uyarırken bile büyük bir merhametle tövbe etmemiz için yalvarır (Yoe.2:12-17; Hoş.6:1-3; 11:1-11; 14:1-3; Yun.3-4). Tanrı’nın yargısı halkının dikkatini Tanrı’ya çekmek üzere hazırlanmıştır. Tanrı’nın “Bana dönmediğiniz için” (Amo.5:6-12) ve “halkım benden uzaklaşmaya kararlı!” (Hoş.11:7) sözlerinde görüldüğü gibi, onlardan ötürü üzüntü içindedir. Ancak Tanrı aynı zamanda kutsal ve adil olduğu için son yargının gelişi kesindir.

2) Tanrı'nın Egemenliği'nin kuruluğu

İsrail'in günahları, peygamberlerin çoğunun üzerine eğilmesi gereken bir konuydu. Buna karşın, yargı sözleriyle birlikte Tanrı'nın çok uzun bir süre önce vaat ettiği sonsuz egemenliğinin parlak beklentisi de vardı.

Yargı, kaçınılmaz olduğu halde söylenen en son söz değildir. Lütuf zafer kazanacak ve Tanrı'nın vaadi yerine gelecektir. İsrail de yargıdan ötürü yok olmayacak ve tövbe ederek "*kurtuluğu kavuşanlar*" (halkın bir "kalıntısı") olacaktır (Ova.17; Hoş.6:2; 11:11; 14:4-6; Amo.9:8). Tanrı onları Kendi krallığıyla kurtaracak ve kutsayacaktır.

Gelecekle ilgili önbildirileri anlamak

Peygamberler aracılığıyla verilen vaatler gerçekleşecek. Tanrı'nın sözlerine inanan hiç kimse buna itiraz etmez. Ama ne zaman gerçekleşecek? Nasıl gerçekleşecek? Yoksa gerçekleşmiş midir? gibi sorulara değişik cevaplar, yorumlar ve bakış açıları vardır. Bunları şöyle özetleyebiliriz: İsrail ulusuna birtakım vaatler verilmiştir. Örneğin, Tanrı'nın yasalarını öğrenmek için bütün uluslar Yeruşalim'e akın edecek, ve Rab milletler arasında hükmedecek (Yşa.2:3-4). Mesih'in krallığı altında dünya çapında barış, esenlik, refah, vb. güzel günler yaşanacak (Yşa.9:6-7). Yeruşalim'deki tapınak eski görkeminden daha büyük bir görkeme kavuşacak (Hag.2:9).

Acaba bu vaatler gerçekleşmiş midir? Mesih'in vaat edilen egemenliği başlamış mıdır? O gelince "*Tanrı'nın Egemenliği yaklaştı*" demedi mi? Göge alınmadan önce öğrencilerine "Gökte ve yeryüzünde bütün yetki bana verildi" dedi. Peki İsa Tanrı'nın sağında Mesih ve Kurtarıcı olarak oturduğunda bu egemenlik kuruldu mu? Yoksa kurulmadı mı?

Bu soruları cevaplamanın zorluğu Eski Antlaşma'daki peygamberlik tarzının bir özelliğinden kaynaklanmaktadır. Aralarında birbirinden uzun dönemler olan gelecekteki olaylar, bu peygamberliklerde bazen yanyana ve hatta aynı ayette bildiriliyorlar. Tıpkı bir resmin yalnız iki boyutu olduğu gibi (derinlik boyutu yok), bu önbildirilerin de "zaman boyutu" yoktur. Uzaktan bakan bir kişi, aralarında yüzlerce kilometre olan iki dağ nasıl yanyana görüyorsa, peygamber de geleceğin birbirinden apayrı ve uzak olaylarını yakınmış gibi görür. Bu nedenle peygamberlik sözlerinde kesin bir zamanlama ya da kesintisiz olay sıralaması söz konusu değildir. Peygamber gelecekteki olayları görmüştür, ama bunların hangilerinin ne zaman olacağını ya da gerçekleşme sıralarını bilmemektedir.

Ayrıca birçok vaadin önce kısmen gerçekleştiğini ve daha sonra tamamlandığını anlamalıyız (Mesih'in iki kez gelişi buna bir örnektir). "Mesih'in Gelişi" o kadar basit bir olay değildir. Tersine, Tanrı büyük bilgeliğiyle bunu birkaç aşamada gerçekleştirmeyi uygun görmüştür.

Bu olayları anlamanın anahtarı MESİH'İN İKİ KEZ GELİŞİDİR. Eski Antlaşma'da O'nun gelmesi bekleniyordu ve bu konuda çok yönlü vaatler vardı. Örneğin:

- Yahuda oymağından olan *Kral* gelecek (Yar.49:10).
- Musa gibi bir *peygamber* gelecek (Yas.18:15-18)

- *Davut'un Oğlu* gelecek (2Sa.7:11-16).
- Ulusları yargılayan *Tanrı'nın Oğlu* gelecek (2.Mezmur).
- *Davut'un Efendisi/Rabbi* gelecek (Mez.110:1).
- Melkisedek düzenine göre *Kâhin* gelecek (Mez.110:4).
- Rab'bin Ruh'la meshettiği *Kul* gelecek (Yşa.42:1-7; 61:1-3)
- *Rab'bin kendisi* gelecek (Yşa.40:10-11; Mal.3:1).
- *İnsanoğlu'na* benzer biri gelecek (Dan.7:14).

Ancak bütün bu büyük açıklamalara rağmen, gelecek olanın sadece tek bir kişi olacağı bildirilmemiş ve dahası O'nun **iki kez** geleceği henüz açıklanmamıştı. İşin sırrı da buydu zaten. Tıpkı eski surlu kentlere değişik kapılardan (Edirnekapı gibi) girip tek bir kent merkezine ulaşıldığı gibi, bu çok yönlü vaatlerin hepsi de farklı açılardan Mesih'e işaret ediyor ve O'nda tamamlanıyor. Çünkü Tanrı, dünyanın kuruluşundan beri bütün amaçlarını Mesih'te gerçekleştirmeyi tasarlamıştı. Ancak Mesih ilk kez gelene kadar bu amaçların büyük bir kısmının O'nun ölüp dirildikten sonra göğe yükselerek ve ikinci kez gelişiyle gerçekleşeceğini bildirmemişti. Dolayısıyla peygamberler "*içlerinde olan Mesih Ruhu, Mesih'in çekeceği acılara ve bu acıların ardından gelecek yüceliklere tanıklık ettiğinde, Ruh'un hangi zamanı ya da nasıl bir dönemi belirttiğini araştırdılar*" (1Pe.1:11).

Gelecekte olacaklar ile ilgili peygamberlik sözlerini yorumlamakta anahtar, hangi vaatlerin Mesih'in birinci gelişinde yerine geldiği ve hangilerinin ikinci gelişinde yerine geleceğine karar verebilmektir. Bilindiği gibi, bu konuda çeşitli görüşler vardır. Çok genel olarak, görüşleri iki ana gruba ayırabiliriz. 1) Tanrı'nın özellikle Eski Antlaşma'da açıklanan vaatlerinin büyük bir kısmı Mesih'in ikinci gelişinden sonra yerine gelecektir. Yani, Mesih'in dönüşü Vahiy 20:1-6'da vaat edilen "bin yıllık egemenlik" yeryüzünde kurulmadan önce olacaktır. Mesih'in dönüşünden 1000 yıl sonra da yeni gökle yeni yeryüzü yaratılacaktır. 2) İkinci görüş ise şöyledir: Bu vaatlerin büyük çoğunluğu Mesih'in ilk gelişiyle gerçekleşmeye başlamıştır ve onu izleyen yaşadığımız çağda yerine gelmeye devam etmektedir. Başka bir deyişe, söz konusu "bin yıllık egemenlik" şu anda yaşanmaktadır. Mesih'in ikinci gelişinden sonra da yeni gökle yeni yeryüzü yaratılacak ve vaatler tamamlanacaktır. Bu görüşleri ana hatlarıyla şöyle çizebiliriz:

Bu görüşler arasında önemli bir fark daha var. Hem Eski hem Yeni Antlaşma'da defalarca belirtildiği gibi, Mesih'in gelişinden önce büyük bir "Sıkıntı Dönemi" yaşanacaktır. Bu dönemdeki korkunç olayların odak noktasında Yeruşalim kenti, onun düşman uluslarca kuşatılması ve özellikle "canavar" diye nitelendirilen bir önderin aldatıcı ve putperest yükselişi yer alacaktır (bkz. Dan.9:25-27; 11:31; Zek.12-14; Mat.24:9-35; Luk.21:10-28; 2Se.2:1-12; Va.11:1-10; 13:1-17). Yukarıdaki resimde görüldüğü gibi bu "sıkıntı dönemi" ile ilgili yorumlar oldukça farklıdır.

İkinci görüşe göre, (İngilizce, bin yıl krallık sonrası anlamına gelen "*Postmillennial*" veya "*Amillennial*" denen görüşler) bu sıkıntı dönemi gelip geçmiş, Yeruşalim'in İ.S.64-70 yıllarında Roma orduları tarafından kuşatılıp yıkılmasıyla zaten gerçekleşmiştir. Buna göre, İsa Mesih gözle görünmez bir şekilde, kendisini reddeden İsrail halkını yargılamak için "gelmiştir." Bu görüşü desteklemek için, İsa'nın "*bütün bunlar olmadan bu kuşak ortadan kalkmayacak*" şeklindeki sözü örnek verilir (Mat.24:34).

Diğer görüşe göre (İngilizce, bin yıl krallık öncesi anlamına gelen "*Premillennial*" denen görüş) bu dönem Mesih gelmeden hemen önceki 7 yıl içerisinde, özellikle de son 3.5 yılda gerçekleşecektir. Her ne kadar İ.S.70 yılında Yeruşalim büyük sıkıntılara maruz kaldıysa da bu olayların çok büyük bölümü İsa'nın görkemli bir şekilde ikinci kez gelişinden hemen önce yaşanacaktır. Yeruşalim kenti sıkıntılı bir dönemden geçecek, ama bu kezulusların saldırısı gökten gelen Rab'bin bizzat müdahale etmesiyle sona erecektir.

Bu kitapta kaleme aldığım yorumlar, *Premillennial* diye bilinen görüş çizgisini destekler. Çünkü peygamberlik kitapçıklarında bildirilen büyük sıkıntı günlerinin çoğunun gelecekte yaşanacağına, ve ondan sonra da Şeytan'ın artık ulusları saptıramayacağı bin yıllık bir dönem boyunca kutsalların Mesih'le birlikte yeryüzünde egemenlik süreceğine inanıyorum.

Tanrı Sözü'nü hazır bir ilahiyat süzgecinden geçirmek her zaman yanıltıcı olabilir. Mümkün olduğu kadar yansız ve alçakgönüllü bir şekilde, henüz birçok şeyi anlamadığımızı bilerek görüşlerimizi Kutsal Yazılar'dan oluşturmalıyız. Büyük elçi Pavlus, "*Şimdi her şeyi aynadaki silik görüntü gibi görüyoruz, ama o zaman yüz yüze görüşeceğiz. Şimdi bilgim sınırlıdır, ama o zaman bilindiğim gibi tam bileceğim*" diyor (1Ko.13:12), bizler görüş belirtirken daha da fazla dikkatli olmalıyız!

İsrail ile ilgili vaatler

Bu peygamberlik sözlerinin büyük bir kısmı etnik İsrail ulusu ile ilgilidir. İsrail'e ve Yeruşalim kentine çok parlak vaatler verilmiştir. İlk bakışta, bunların bazıları henüz yerine gelmemiş gibi görünür. Çünkü şu anda İsrail gerçek kralları olan Mesih'i tanımamakta ve bu nedenle lanet altında yaşamaktadır. Pavlus'un dediği gibi "*Yahudiler Müjde'yi reddederek sizin uğrunuzda Tanrı'ya düman oldular; ama Tanrı'nın seçimine göre, ataları sayesinde sevilmeaktedirler. Çünkü Tanrı'nın armağanları ve çağrısı geri alınamaz*" (Rom.11:28).

Dolayısıyla, bazı yorumcular bu vaatlerin tarihsel İsrail ulusu için geçerliliğini yitirmiş olduğunu ve gelecekte Tanrı'nın tasarısında ulusal İsrail'in önemli bir yer tutmadığını savunurlar: Bunu iki farklı yorum şeklinde yaparlar:

1) Bu vaatler az çok İsrail'in Babil sürgününden kendi topraklarına geri geldikleri dönemlerde yerine gelmiştir derler. Bu yorumu özellikle sürgünden sonraki kitapçıları inceleyerek değerlendirebiliriz. Eğer o dönemin bakış açısından hâlâ İsrail'in ve Yeruşalim'in gelecek yüceliğiyle ilgili vaatler verilmekte ise, demek ki sürgünden dönmekle bunlar yerine gelmiş olamaz.

2) Bu vaatler, ulusal değil, ruhsal olan başka bir "İsrail"e verilmiştir. Bu yorumlara göre artık "*Tanrı'nın İsraili*" O'nun Kilise halkıdır. Örneğin, bunu İsa'nın, İsrail'in din önderlerine söylediği şu (ve benzeri) söze dayanarak ileri sürerler: "*Bu nedenle size şunu söyleyeyim, Tanrı'nın Egemenliği sizden alınacak ve bunun ürünlerini yetiştirecek bir ulusa verilecek.*" (Mat.21:43). Ayrıca birçok ayette de görülebileceği gibi, Eski Antlaşma'da İsrail için kullanılan sözler Yeni Antlaşma'da Mesih İnanlıları Topluluğu için söylenmektedir (örneğin: "*Siz seçilmiş bir soy, Kral'ın kâhinleri, kutsal bir ulus, Tanrı'nın öz halkısınız*" (bkz. Çık.19:5-6; 1Pe.2:9, vb.).

Bunun yanında İsa'nın, kendisini gerçek "İsrail" olarak tanıttığını da görüyoruz. Örneğin Mesih, "*İbrahim'in oğlu*"(Mat.1:1), ve "*İsrail'in görkemi*" (Luk.2:32, bkz eski çeviri) olarak karşımıza çıkar. Hoşea peygamber, kitapçığında İsrail'in Mısır'dan çıkışı ile ilgili olarak Tanrı'nın "*Oğlumu Mısır'dan çağırdım*" şeklindeki sözü, çocuk İsa'nın Mısır'a götürülmesi ile yerine gelir (Mat.2:15). Mesih, "*Ben gerçek asmayım*" diye öğrettiği zaman da kendisinin gerçek İsrail olduğunu açıklıyordu (bkz. Yuh.15:1 ile Mez.80:8; Yşa.5:1-7; Hoş.10:1). O zaman N.T. Wright'ın büyük akademik eserlerinde öğrettiği gibi, çarmıha gerilen Mesih İsa'nın ölümden dirilişi, İsrail'in gerçek 'dirilişi' ve sürgünden dönüşü müydü?^B Yoksa ulusal İsrail için hâlâ gelecek bir 'diriliş' söz konusu olacak mı?

Bu yoruma cevap olarak aşağıdaki noktalar sıralanabilir:

1. Tanrı'nın cezalandırdığı halk, ulusal İsrail'di (Yas.28:63-65).
2. Tanrı İsrail'i dağıtmakla ulusa mutlak bir son vermemiştir. (Yer.30:11).Dağıtılan ulus tekrar toparlanacaktı (Yer.31:28; Zek.10:6). *“Zaferi ışık gibi parlayacak”* olan *“Siyon”*ve *“Yeruşalim”*daha önce *“terk edilmiş”*ve *“virane”*denen Yeruşalim kentinden başkası değildir (Yşa.60).
3. Son toplama olayı, İbraniler'in diğer ülkelerden tekrar İsrail topraklarına dönüşüyle gerçekleşecekti (Yşa.11:12; Yer.31:10; Yas.30:3, 5).
4. Bu ulusal dönüş İsrail'i “eski” ayrıcalıklara, haklara ve egemenliğe kavuşturacaktı (Mik.4:7-8; Hez.37:11).
5. Pavlus'un *“İsrailliler'den bir bölümünün yüreği, öteki uluslardan kurtulacakların sayısı tamamlanuncaya dek duyarsız kalacaktır”* sözü gibi (Rom.11:25), birçok ayet Tanrı'nın hâlâ öteki uluslardan ayrı tutulan İsrail için bir amacı olduğunu gösteriyor.

Bu nedenlerden dolayı, kanımca İsrail'e verilen vaatleri Mesih İnanlıları Topluluğu olan 'Kilise'ye toptan aktarmak ya da bunları tümüyle Mesih'in çarmıhtaki ölümüyle dirilişi sayesinde Tanrı'nın kazandığı büyük zaferle özdeşleştirmek doğru bir yorum olmaz. Tanrı'nın, seçtiği halkı olan İsrail'i geçici bir dönem için bir kenara bıraktığı doğrudur, ama bu, artık onların bir geleceği yoktur anlamına gelmez. Bu nedenle bu konuları dikkatle incelememiz gerekecektir.

RAB'BİN BÜYÜK 'GÜNÜ'

Kutsal Kitap 'felsefesi'nin kilit kavramlarından biri tarihin anlamı ile ilgilidir. İnsanlar anlamsız yönsüz, rasgele bir kısırdöngü içinde yaşamıyor. Dünyamızın uzun ve acı dolu tarihinin bir başlangıcı olduğu gibi bir sonu da olacaktır. Kutsal Yazılar şöyle başlar: “Başlangıçta Tanrı **göğü ve yeri yarattı**” – evrenin bir başlangıcı vardır! Benzer şekilde, Kutsal Yazılar'ın son satırlarında şunu okuyoruz: “Bundan sonra **yenibir gökle yeni bir yeryüzügördüm. Çünkü önceki gökle yeryüzü ortadan kalkmıştı**” (Va.21:1). Tüm insanlık tarihi bu iki yaratılış noktası arasına serilmiştir. Büyük bir sona doğru ilerliyoruz. Nereden geldiğimiz ile nereye gittiğimizi bu kutsal sayfalarından öğrenip yaşamın anlamını ve varoluş amacımızı keşfedebiliriz!

Korintliler'e yazdığı ilk mektupta elçi Pavlus bu büyük “SON” ilgili kapsamlı bir özet sunuyor:

*Mesih, ölmüş olanların ilk örneği olarak ölümden dirilmiştir. Ölüm bir insan aracılığıyla geldiğine göre, ölümden diriliş de bir insan aracılığıyla gelir. Herkes nasıl Adem'de ölüyorsa, herkes Mesih'te yaşama kavuşacak. Her biri sırası gelince dirilecek: İlk örnek olarak Mesih, **sonra** Mesih'in gelişinde Mesih'e ait olanlar. **Bundan sonra** Mesih her yönetimi, her hükümranlığı, her gücü ortadan kaldırıp egemenliği Baba Tanrı'ya teslim ettiği zaman **son** gelmiş olacak. Çünkü Tanrı bütün düşmanlarını ayakları altına serinceye dek O'nun egemenlik sürmesi gerekir. (1Ko.15:20-26)*

Burada görüldüğü gibi 'başlangıç' anlık bir eylemden oluşmadığı gibi (yaratılış altı “gün” sürdü), 'son' da belli bir süre içinde gerçekleşecektir. Bir anlamda, Mesih'in ölümden dirilişi, hasadın turfandası gibi, bu sürenin ilk işareti veya ürünüdür. O'nun dönüşü, sürenin ikinci büyük noktası ve onu izleyen egemenliğin Baba'ya teslim edilmesi de sürenin asıl sonu olacaktır. Peygamberlerin Yazıları'nda ikinci gelişle ilgili olaylar için “Rabbin Günü” terimi kullanılır. Önceki bölümde gördüğümüz gibi bu “gün” Tanrı'nın büyük yargısını içeriyordu. Aynı zamanda kurulacak olan Tanrı'nın egemenliğinin kuruluşunu da kapsıyordu.

Elçi Pavlus, 2.Selanıklıler 2:24'te bu “günün” henüz gelmediğini açıkça bildirmektedir: “Kardeşler, size rica ediyoruz, **Rab'bin gününün geldiğini ileri süren herhangi bir ruh, bir söz ya da bizden gelmiş gibi gösterilen bir mektup hemen aklınızı karıştırmayın, sizi telaşlandırmayın.**” Bu özel gün ancak Mesih İsa'nın ikinci gelişi öncesi olaylarla doğacaktır. Aynı şekilde, elçi Petrus da Rabbin Günü'nün Mesih'in gelişiyile gerçekleşeceğini gösterir: “**Rab'bin gelişiyile ilgili vaat ne oldu? Bazılarının düşündüğü gibi Rab vaadini yerine getirmekte gecikmez; ama size karşı sabrediyor... Ama **Rab'bin günü** hırsız gibi**

gelecek...” (2Pe.3:4-10).

Tanrı'nın Egemenliği ile ilgili olan kapsamlı çalışmasında Dr. Alva J. McClain, yaşadığımız çağın sonunu eski İsrail'deki 'gün' kavramına benzetir ve akşamdan ertesi akşama kadar sürecek şekilde ortaya koyar.⁹ Örneğin Şabat günü için yapılan açıklama bir günü şöyle tanımlar: “...akşamdan ertesi akşama kadar Şabat'ı kutlayacaksınız” (Lev.23:32). Yani bir “gün,” önce karanlık ve sonra aydınlıktan oluşan 24 saatlik bir zaman dilimidir. Eski Antlaşma'daki peygamberlerce bildirilen “Rab'bin Günü”, benzer bir şekilde hem karanlıktan hem aydınlıktan oluşan bir “gün” (dönem) olarak açıklanabilir:

- 1) Hazırlık olayları - Rab'bin Günü gelmeden önce
- 2) Cezalandırma olayları - Rab'bin Günü'nün karanlığı
- 3) Geçiş olayları - Rab'bin Günü'nün şafağı
- 4) Egemenliği kurma olayları - Rab'bin Günü'nün aydınlığı

McClain, Peygamberlerin Yazıları'ndan Tanrı'nın Egemenliği'nin birçok yönünü derleyip bu “gün” düzenine göre dizer. Bu çalışma, gelecekteki olaylara kuşbakışı eğilmemizi sağlayabilir

1) HAZIRLIK OLAYLARI - RAB'BİN GÜNÜ GELMEDEN ÖNCE

“RAB'bin büyük ve korkunç günü gelmeden önce...” (Yoe.2:31)

- Gökte bir mahkeme oluşturulacak (Dan. 7:9-10).
- Bir habercinin sesi duyulacak (Mal. 4:5; Yşa.40:1-11).
- Savaşlar ve kaos dünyayı kaplayacak (Yşa.25:1-13;33:7; Yer.25:15-33).
- Tanrı'ya küfür eden siyasi önder dünya krallığını ele geçirecek (Dan. 7:7-8; bkz. 7:2; 9:26-27; 11:36-43).
- Doğada büyük sarsıntılar olacak (Yoe.2:30-31; Yşa.24:20).

2) CEZALANDIRMA OLAYLARI - RAB'BİN GÜNÜ'NÜN KARANLIĞI

“RAB'bin büyük günü yaklaştı, yaklaştı ve çabucak geliyor. Dinleyin, acı bir gün olacak. En yiğit askerler bile feryat edecek. Öfke günüdür o gün, sıkıntı ve ıstırap, yıkım ve felaket, karanlık, koyu karanlık, kara bulutların her yanı kapladığı bir gün.” (Sef.1:14-15)

- Kuzeyden gelen güçlü bir ülke yok edilecek (Hez. 38:21-22; bölüm 38-39).
- Tanrı'nın gazabı İsrail üzerine gelecek (Yer.31:11; bkz. Yşa. 33:10-14; Zek. 13:8-9; Dan. 7:21, 25; Amo.5:18-20).
- Tanrı'nın gazabı bütün ulusların üzerine gelecek (Yşa. 26:21; bkz. 13:9-11; Mez.2:1-3; Dan. 11:41-45; Yoel 3:9-11, 14; Sef. 3:8; Zek.12:2-3; 14:2).

3) GEÇİŞ OLAYLARI - RAB'BİN GÜNÜ'NÜN ŞAFAĞI

“Özel bir gün, yalnız RAB'bin bildiği bir gün olacak. Gündüz de gece de olmayacak. Gece aydınlık olacak” (Zek. 14:7).

- Kral Mesih gökten gelecek (Zek. 14:3-4; Yşa.25:9; bkz.. Yşa. 40:9-10; 63:1; Mez.96:13; 98:9; 110:1-2; Mal. 4:2).
- Dünya egemenliğinin orduları yok edilecek (Zek. 12:9; bkz. 14:12; Yşa. 66:15-16).
- (c) Küfürbaz “küçük boynuz” yok edilecek (Dan. 8:24-25; 11:45; bkz. 7:11; Yşa. 14:5-20; Nahum 1:11-15).

4) EGEMENLİĞİN KURULUŞ OLAYLARI - RAB'BİN GÜNÜ'NÜN AYDINLIĞI

“Kalk, aydınlan; çünkü ışığın geldi, ve RAB'bin izzeti senin üzerine doğdu... Artık güneşin batmayacak, ve ayın çekilmeyecek; çünkü RAB senin ebedi ışığın olacak, ve yas günlerin sona erecek.”(Yşa.60:1,20)

- Bir diriliş olacak (Dan.12:1-3; bkz. Yşa 26:19)
- İsrail toprağında yaşayan İsraililer'in bir “kalıntısı” tövbe edecek. (Zek.12:10; 13:1, 9)
- Dağılmış İsraililer tekrar topraklarına getirilecekler Amos 9:13-15; Yas.30:1-3; Yşa. 11:11-12; Yer.31:8-10; 2:37, 42; Hez.34:10-16; 37:21-28).
- Yaşayan İsraililer yargılanacaklar (Hez.20:33-38, 40-4).
- Yaşayan diğer uluslar yargılanacaklar (Yoe.3:1-3; Yşa.2:4; 66:18)

Bu olayların nasıl ve hangi sırayla gerçekleşeceği sorusu “eskatoloji” diye bilinen gelecekteki olayları inceleyen bilim alanıdır. Ele aldığımız kitapçıkları yorumlarken bu soruyu kısmen yanıtlamaya çalışacağız.

D) TANRI'NIN KRALLIĞI

Peygamberlerin mesajında *Tanrı'nın Krallığı* konusu kadar önemli ve temel başka bir konu yoktur. Aslında bir bakımdan kutsal tarihin tümü bu krallığın tarihidir ve peygamberlerin tümü o krallığın elçileridirler. Yazılarında bulunan bütün Tanrısal önbildirimler de bu gelecek krallığı ya doğrudan ya da dolaylı olarak bildiriyordu. İsrail'in kralları meshedilerek krallık görevine atanırlardı. Beklenen "Mesih" her şeyden önce o krallığın yüce egemeni olacaktı. İsa Mesih görevine başladığı zaman bu egemenliğin yaklaştığını duyurdu: "*Zaman doldu, Tanrı'nın Egemenliği yaklaştı. Tövbe edin, Müjde'ye inanın!*" (Mar.1:15). Aynı şekilde İsa son kez Yeruşalim'e girerken O'nu sevinçle karşılayan halk "Kral" olarak gelişini kutladı:

Hozana!

Rab'bin adıyla gelene övgüler olsun!

Atamız Davut'un yaklaşan egemenliği kutlu olsun!

En yücelerde hozana!(Mar.11:9-10)

Kutsal iman adamları "*Tanrı'nın Egemenliği'ni umutla bekleyen*" kişilerdi (bkz. Mar.15:43; Lu. 2:38; 23:51). Acaba Tanrı'nın Krallığı için bu büyük beklentiler nereden kaynaklandı? Onların en büyük kaynağı, bizim de burada incelemekte olduğumuz Peygamberlerin Yazıları'ydı. Nasıl bir krallık bekleniyordu? O yazıları inceleyen bir imanlının kafasında nasıl bir egemenlik şekillenir? Bizim bu soruların yanıtlarını o yazılarda araştırmamız gerekir.

Yukarıda açıkladığımız gibi Tanrı, İsrail'in krallığı bozulmaya başlayınca peygamberlerini göndermeye başladı. Bu kişilerin bir görevi, İsrail'in Tanrısızca yaşayan krallarını uyarmaktı. Krallar tövbe etmedikleri takdirde, yıllar geçtikçe krallığın ellerinden alınacağını ve yıkılacağını bildiriyorlardı. Ama bunu yaparken de Tanrı'nın gelecekte kuracağı bir krallığa işaret ederek iman eden kişilere umut aşıyorlardı. Gelecekte kurulacak olan bu krallık ile önceki krallık arasında yakın bir birlik vardı. Bunlar birbirinden ayrı olgular değildi.

Eski egemenliğine kavuşacaksın.

Ey Yeruşalim, krallığını yeniden elde edeceksin.(Mika 4:8)

Bu nedenle, beklenen krallığın niteliklerini anlamak istiyorsak, eski krallık döneminde yaşamış olan peygamberlerin sözlerindeki gerçekleri iyice kavramamız gerekir. McClain Peygamberlerin Yazıları'nda Tanrı'nın Krallığı'nda görülecek en önemli özellikleri şöyle özetlemiştir:¹⁰

Gelecek krallığın egemeni (kralı)

- Egemenin doğası (Yşa.9:6).

- Egemenin çıkışları (Mika 5:2).
- Egemenin karakteri (Yşa.42:1).
- Egemenin gücü (Yşa.42:1).
- Egemenin konumları (Yas.18:18; Yer.30:21; Zek.6:13).
- Hükümranın çekeceği acılar ve ulaşacağı yüceliklerin sırrı (Yşa.53).

Gelecek krallığın gelişi(Mat.6:10)

- Hükümetin geliş zamanı (Hab.2:3).
- Hükümetin geliş yolu (Mez.110:1, 5-6).

Gelecek krallığın hükümeti

- Hükümetin biçimi (Yşa.32:1).
- Hükümetin ilkeleri (Mez.89:14).
- Hükümetin organizasyonu (Yşa.32:1).
- Hükümetin sınırları ve süresi (Mez.72:11, 17).

Gelecek krallığın bereketleri

- Temelde ruhsal bir krallık olacak (Yoe.2:28).
- Krallık, ahlaksal etkiler yaratacak (Yşa.40:4).
- Krallık, toplumsal etkiler yaratacak (Yşa.65:23, 25).
- Krallık, siyasal etkiler yaratacak (Yşa.2:3-4).
- Krallık, doğada fiziksel etkiler yaratacak (Zek.14:6-11).
- Krallık, ibadette etkiler yaratacak (Yşa.56:7). Örneğin Kral aynı zamanda Kâhin olacak (Zek.6:12-13); İsrail ruhsal önder statüsünde olacak (Yşa.61:6, 9); Yeruşalim kenti ibadetin merkezi olacak (Yşa.2:3; Zek.14:16); Tapınak ile ilgili yeni düzen söz konusu olacak (Hez.40-48; Hag.2:6-9); Yeruşalim dünyanın ibadet merkezi olacak (Zek.8:20-23).

Yukarıda sıralanan krallığın nitelikleri elbette Eski Antlaşma'nın peygamberlik dilinde, o günlerde bilinenlerle ifade ediliyor. Dolayısıyla bu

egemenlik kurulduğu zaman neye benzeyecek, nasıl olacak gibi soruları yanıtlarken dikkatli olmamız gerek.

Örneğin, bu listede McClain “Yeruşalim dünyanın ibadet merkezi olacak” derken kaynak olarak Zekeriya 8:20-23’ü gösteriyor. Orada şu vaat bulunur:

Her Şeye Egemen RAB’be yönelmek, O’na yalvarmak için çok sayıda halkla birçok ulus Yeruşalim’e gelecek.

Bunu nasıl anlamalıyız? Buradaki “Yeruşalim,” Tanrı’nın Egemenliği’nde her şeyin yeniden düzenlendiği zaman yeryüzünde kurulacak bir kent mi? Yoksa Vahiy kitabında açıklanan, “Kuzu’ya eş olacak Gelin” (Tanrı’nın yeni halkı, Kilise) “gökten, Tanrı’nın yanından inen ve O’nun görkemiyle ışıldayan kutsal kent, Yeruşalim” midir? Yoksa ikisi birlikte midir? Bu vaatle Tanrı’nın Egemenliği ile ilgili diğer birçok vaat nasıl yerine gelecek?

Başka bir örnek Tanrı’nın Tapınağı’dır. Hezekiel 40-48 ve Hagay 2:6-9 gibi vaatlere göre Tanrı, “yeri, göğü, denizi karayı sarsıp” yaratılmış olan şeyleri ortadan kaldırdığı ve yeryüzünde sarsılmaz bir egemenlik¹¹ kurduğu zaman yeni bir “tapınak” söz konusu olacaktır. Bu tapınak yaşadığımız çağda olduğu gibi “Ruh aracılığıyla Tanrı’nın konutu olmak üzere hep birlikte Mesih’te inşa edildiğimiz” ruhsal tapınak mı olacak (Ef.2:20-22), yoksa Mesih döndükten sonra henüz anlayamadığımız yersel bir tapınak mı söz konusu olacak?

Kilise tarihi boyunca bu sorular tartışılmıştır. Yaptığım yorumlardan benim şu anda verdiğim yanıtlar anlaşılacaktır. Ama önemli olan asıl gerçek şudur: **Kral geliyor!** Kilise’nin mübarek umudu Kral’ın dönüşüdür! Bir kez geldi, kral olarak kimliğini kanıtladı, kendi halkı tarafından reddedildiği halde krallığın temelini oluşturan büyük eylemlerde bulundu (çarmıhtaki ölümü, ölümü ve ölümün sahibi olan İblis’i yenip dirilmesi, zaferle göğe yükselmesi ve Tanrı’nın tahtına oturması). Bu arada O’nun egemenliğinin ardından giderken dönüşünü bekleyen öğrencilerine “Egemenliğin gelsin” diye dua etmelerini, ve “kendi görkemi içinde bütün melekleriyle birlikte gelince, görkemli tahtına oturacağı” gün için hazırlanmalarını öğretti (Mat.6:10; 25:31). Umarım bu dört büyük peygamberlik kitapçığını incelerken Kral’ın dönüşüyle ilgili umudumuz tazelenir!

SONUÇ

Peygamberler iki gerçeğin doğruluğunu bildirdiler: Birincisi, Tanrı'nın adil yargısı, dünyamızda henüz gerçekleşmediği halde Rab'bin gününde kesinlikle gerçekleşecektir. İkincisi ise, Tanrı'nın zamanı geldiğinde O'nun Mesih'i bütün yaratılış için doğruluk, barış ve büyük bir bereketle egemenlik sürecektir. *“Krallık RAB'bin olacaktır!”* Her iki gerçeğin de son ve tam olarak gerçekleşmesi Rab İsa Mesih'in ikinci gelişini beklemektedir. Bu iki büyük gerçeği göz önünde bulundurarak, kalıcı olmayan her şeyi sevinçle terk etmeye razı olmalı ve yaşamlarımızla O'nun krallığına kalıcı yatırımlar yapmalıyız.

DANIEL ÜZERİNE YORUM

GİRİŞ

Daniel adını taşıyan kitapçık, kısa olmasına karşın Eski Antlaşma'nın en önemli ve en ilginç kitapçıklarından biridir. Peygamberlerin Yazıları arasında en çok incelenen bölümlerdendir. Heyecanla dolu öyküleri, metinleri ve ayrıntılı önbildirileri Kutsal Kitap okurlarının her zaman dikkatini çekmiştir. Daniel, Yeni Antlaşma'nın önbildirisel bölümlerinde de en çok başvurulan Eski Antlaşma kitapçığıdır.

Örneğin İsa Mesih, kendisini reddeden Yeruşalim kentinin başına gelecek yıkımdan söz ederken, “*Daniel peygamberin sözünü ettiği yıkıcı iğrenç şeyin kutsal yerde dikildiğini gördüğünüz zaman*” deyişini kullandı (Mat.24:15; bkz. Dan. 9:27). Aynı konuşmada Mesih, kendisinin ikinci gelişini açıklarken yine Daniel'in sözlerine başvurdu:

O zaman... İnsanoğlu'nun gökteki bulutlar üzerinde büyük güç ve görkemle geldiğini göreceksiniz. (Mat.24:30; Dan. 7:13)

Yine Mesih, İsrail'in Yüksek Kurulu'nun önünde yargılanırken Tanrı'nın Oğlu Mesih olup olmadığı sorusuna Daniel'den aynı ayetle cevap vermeyi tercih etti. Sonuçta Daniel'e dayanarak kendini Mesih ilan ettiği için idam cezasına çarptırıldı!

Söylediğin gibidir. Üstelik size şunu söyleyeyim, bundan sonra İnsanoğlu'nun, Kudretli Olan'ın sağında oturduğunu ve göğün bulutları üzerinde geldiğini göreceksiniz. (Mat.26:64; Dan. 7:13)

Mesih'in kendisi için en çok kullandığı unvan olan *İnsanoğlud*eyişi, yine Daniel 7:13'ten gelmektedir.

Daniel'in önbildirileri hem şaşırtıcı derecede ayrıntılı ve geniş çaplı hem de çok önemlidirler. Bunlar Vahiy kitapçığını anlamanın kaçınılmaz temelini oluştururlar. Daniel kitapçığında, Mesih'in birinci ve ikinci gelişi net bir şekilde önceden bildirilir. Mesih Karşıtı diye bilinen ve Mesih'in ikinci gelişinden önce ortaya çıkacak olan son ve en kötü diktatörle burada karşılaşırız. Babil'den Roma'ya kadar dört büyük dünya imparatorluğunun ortaya çıkıp çökmeleri de burada önceden bildirilir.

Metinlerin dili

Aramice yazılı dört bölümü olan Ezra kitapçığında olduğu gibi, Daniel de iki değişik dilde yazılmıştır: *İbranice*(bölüm 1; 8-12) ve *Aramice*(bölüm 2-7). Bölümlerin içeriğini dikkatlice araştırarak olursak, bunun nedeni ortaya çıkar: Aramice yazılan bölümler, Babil ve Pers imparatorluklarının tüm halklarını ilgilendiren konuları içermektedir. O dönemde konuşulan (İ.Ö. 7-4. yüzyıl) yaygın veya resmi dil Aramice'ydi. Diğer bölümler ise daha çok Yahudi halkını ilgilendiren konuları içermektedir. İsrail, dünya ulusları arasında Tanrı'nın seçmiş olduğu halktı. Her ne kadar Tanrı'ya karşı başkaldırıp, ceza olarak sürgünde bulunsalar da, Tanrı'nın ataları ile yapmış olduğu özel antlaşmalar sayesinde sevilmekteydiler (bkz. Rom.11:28-29). Bu nedenle Rab, peygamberler aracılığıyla onlara kendi dillerinde seslenerek gelecekle ilgili iyilikleri için olan tasarılarını açıklamaktaydı. Böylece Daniel kitapçığında bu tür konular öncelikle İbranice yazılı bölümlerde bulunmaktadır.

Yazılış tarihi

Bu önbildiriler o kadar nettir ki, birçok yorumcu kitapçığın aslında İ.Ö. 530 sularında Babil’de yaşayan ünlü Daniel tarafından değil, kitapçıkta önceden bildirilen birçok olayın gerçekleşmesinden sonra, İ.Ö. ikinci yüzyılda yaşamış olan biri tarafından yazıldığını iddia ederler. Özellikle Daniel 11’de Büyük İskender’in imparatorluğunun dörde bölünmesi ve geriye kalan krallıkların arasındaki savaşlarla ilgili çok ayrıntılı açıklamalar bulunmaktadır. Tanrı’nın bu tür olağanüstü ayrıntılı önbildiriler vereceğine inanmayanlar, bu bölümün kesinlikle bu savaşlar olup bittikten sonra yazıldığını söylerler. Yani varsayılan ‘yazar’, eserini Daniel’e atfederek halkını cesaretlendirmeye çalışmıştır.

Halbuki bu savı destekleyen “kanıtlar” oldukça zayıftır. Yazar zaten kendinden “Ben, Daniel” diye söz eder (7:15; 8:1, 27; 9:2; 10:2). Bildirdiği bazı tarihsel olguları ancak Babil İmparatorluğu zamanında yaşayan biri bilebilirdi. İsa Mesih de yazarın “Peygamber Daniel” olduğunu açıkça belirtti (Mat.24:15; Mar.13:14). Üstelik aynı Babil sürgünü zamanında yaşamış ve yazı yazmış olan Peygamber Hezekiel de büyük Tanrı adamı olan Daniel’den söz etmiştir:

Şu üç adam –Nuh, Daniel, Eyüp– orada (Yeruşalim’de) olsalar bile, doğruluklarıyla ancak kendi canlarını kurtarabilirler.(Hez.14:14, 20)

“Daniel” aynı adlı kitapçığın asıl yazarıdır, bu da onun o sıralarda Babil’de Tanrı’ya hizmet ettiğini gösterir.

Kitapçığın içeriği

Daniel kitapçığında “tarihsel anlatı” ve “görsel önbildirim” diye tanımlanabilen ayetler aşığı yukarı eşit oranda yer almaktadır. Söz konusu önbildirimsel kısımlar, çok geniş çaplıdır ve dünya uluslarının tarihi ile ilgilidir. Tarihsel anlatım kısımları da daha çok Daniel ve arkadaşlarının başına gelenlerin özel tarihidir. Bu dengede *Tanrı'nın karakteri* görünmektedir. Tanrımız hem bütün evrenin hâkimi hem de her imanlı çocuğuyla yakından ilgilenen Göksel Baba'dır. 147'nci Mezmur'da bu görkemli karakter nitelikleri yan yana şöyle yazıya dökülmüştür:

RAB... bir araya topluyor İsrail'in sürgünlerini,

O kırık kalplileri iyileştirir, yaralarını sarar.

Yıldızların sayısını belirler, her birini adıyla çağırır.

Rabbimiz büyük ve çok güçlüdür, sınırsızdır anlayışı.

(Mez.147:2-5)

Kitapçığın ana konuları

Babil krallığı Tanrı'nın krallığına galip gelmiş durumdaydı. Ulusların gözünde bu böyle sanılıyordu, çünkü Yeruşalim'in yıkılışı, İsrail'in Tanrısı'nın evrensel olmadığını, hatta onların taptıkları ilahlar kadar bile güçlü olmadığını kanıtlamıştı. Tanrı, halkını Aşur ve Babil'in halkından kurtaramamıştı. Babil orduları, Yahve'nin tapınağını yağmalayıp ateşe vererek, kendi ilahlarının Yahve'den daha büyük olduğunu dünyaya ilan etmişlerdi. Bu nedenle Rab, kendi adı uğruna harekete geçecek ve kendini tarihin tek sahibi, "Göklerin Tanrısı" olarak açıklayacaktı. Halkını kurtaramaz değildi, tam tersine halkını cezalandırmak üzere Babil ordularını bizzat kendisi Yeruşalim'e getirmişti (Hab.1:6; vb.). Ama bu gerçeği, ceza aracı olarak kullanmış olduğu Babil krallarına kanıtlayacaktı.

Daniel bütün Tanrısal vaatlerin suya düşmüş gibi görüldüğü bir dönemde yaşıyordu. Düşman sanki her yerde zafer kazanmıştı. Bu nedenle kitapçığın en önemli konusu *Tanrı'nın egemenliğidir*. Bu egemenliğin iki boyutu vardır:

1) Tanrı'nın, "Göklerin Tanrısı" olarak sürekli, öncesiz ve sonsuz krallığı. Rab (Yahve) her zaman, her dönemde mutlak egemendir:

O'dur zamanları ve mevsimleri değiştiren.

Kralları tahttan indirir, tahta çıkarır.(2:21)

O'nun egemenliği ebedi egemenliktir,

Krallığı kuşaklar boyu sürecek.

Dünyada yaşayanlar bir hiç sayılır.

O gökteki güçlere de dünyada yaşayanlara da dilediğini yapar.

O'nun elini durduracak,

O'na, "Ne yapıyorsun?" diyecek kimse yoktur. (4:34-35)

2) Tanrı'nın, İnsanoğlu olan Mesih'e bütün uluslar üzerinde vereceği yıkılmayacak krallık. Bu krallık dünya tarihi içinde belli bir takım gelişmelerin sonunda kurulacak:

Bu krallar döneminde Göklerin Tanrısı hiç yıkılmayacak, başka halkın eline geçmeyecek bir krallık kuracak. (2:44)

İnsanoğluna benzer birinin göğün bulutlarıyla geldiğini gördüm. Eskiden beri var Olan'ın yanına doğru ilerledi... O'na egemenlik, yücelik ve krallık verildi. Bütün halklar, uluslar ve her dilden insan ona tapındı. Egemenliği hiç bitmeyecek sonsuz bir egemenlik, krallığı hiç yıkılmayacak bir krallıktır.(7:13-14)

Tanrı'nın Egemenliği'nin bu iki yönü, değişik olaylar ve görümler aracılığıyla

açıklanır. Mesih'in ne zaman geleceği, Tanrı'nın kapsamlı tasarısının nasıl gerçekleşeceği ve halkını nasıl kurtulacağı gibi konular, Daniel kitapçığında büyük bir derinlikle bildirilir.

Bir başka ana konu *duanın gücüdür*. En umutsuz görünen durumlarda dua eden Daniel ve iman kardeşleri, Tanrı'dan cevap ve yardım alırlar. Gerek böyle acil durumlarda edilen duaların, gerek günde üç defa sürekli edilen duaların, gerekse oruç tutup Tanrı'dan ısrarla bir cevap bekleyerek edilen duaların etkisini görebiliriz. "*Doğru kişinin yalvarışı çok güçlü ve etkilidir*"(Yak.5:16).

Daniel'de her yönden örnek alınacak bir *iman hayatı* sergilenir. Daniel dünya kenti olan Babil'de hemen hemen yalnız başına yaşayarak imanını korudu, diri Tanrı için putperestlere çok etkileyici bir tanıklık verdi. Bulunduğu toplumda örnek bir şekilde işini yaparak her yönden güvenilir bulundu.

Kitapçığın yapısı

Kitapçık iki ana kısma ayrılmaktadır. 1. ve 6. bölüm, Daniel'in cesur davranışlarıyla yeni birer döneme açılır. Yapıyı şöyle bir tabloda görebiliriz:¹²

I) DANİEL BABİL KRALLIĞI ALTINDA	II) DANİEL MED-PERS KRALLIĞI ALTINDA
A) Bölüm 1 Daniel doğruluktan ödün vermez, Rab onu takdir eder.	A) Bölüm 6 Daniel doğruluktan ödün vermez, Rab onu takdir eder.
İKİ HEYKEL (İnsan krallıklarıyla ilgili)	İKİ GÖRÜM (Canavarlarla ilgili)
B) Bölüm 2 Nebukadnessar'ın gördüğü heykel.	B) Bölüm 7 Daniel'in rüyasındaki dört canavar.
C) Bölüm 3 Nebukadnessar'ın yaptırdığı heykel.	C) Bölüm 8 Daniel'in rüyasındaki iki canavar.
İKİ KRAL TERBİYE EDİLİYOR	İKİ DUAYA İKİ YANIT VERİLİYOR
Ç) Bölüm 4 Kral Nebukadnessar terbiye ediliyor.	Ç) Bölüm 9 Daniel'in ilk duası, '70 hafta' görümü açıklanıyor.
D) Bölüm 5 Kral Belşassar terbiye ediliyor. [Babil Krallığı'nın sonu]	D) Bölüm 10-12 Daniel'in ikinci duası, gelecek sıkıntılar açıklanıyor. [Dünya krallıklarının sonu]

YORUM

I) DANİEL BABİL KRALLIĞI ALTINDA

A) Daniel'in imanı ilk kez sınanıyor (1:1-21)

1) Babil'e sürgünün ilk tutsakları (1:1-2)

1:1-2 Daniel kitapçığında yer alan olaylar, İsrail topraklarında değil Babil İmparatorluğu'nda gerçekleşir. İ.Ö. 586 yılında Yerusalim kenti yıkıldı Tanrı'nın halkından sağ kalanlar esir alınıp sürgüne götürüldü. *Babil Kralı Nebukadnessar Yerusalim'in üzerine yürüyüp kenti kuşattı* ifadesi Kutsal Kitap'ın birçok önemli konusunu bir araya getirmektedir:

Babil, Kutsal Yazılar'a baştan sona damgasını vurmuş çok önemli bir konudur. Yaratılış 10-11'de eski Babil Kulesi'ni açıklayan bölümden Vahiy 17-18'de "Büyük Babil"ın cezalandırılışının bildirilmesine kadar Tanrı'ya muhalefetin merkezi olarak yer almaktadır. Babil Tanrı'ya başkaldıran sahte dinlerin anası olarak şöyle tanımlanır:

**BÜYÜK BABİL, DÜNYA FAHİŞELERİNİN
VE İĞRENÇLİKLERİNİN ANASI.** (Va.17:5)

Bu nedenle Daniel kitapçığı, sahte ama güçlü ve çekici din sistemlerinin egemen olduğu yerlerde yaşayan gerçek imanlılar için büyük bir rehber ve cesaret kaynağıdır.

İkinci bir konu, *Rab... Tanrı'nın Tapınağı'ndaki bazı eşyaları Nebukadnessar'ın eline teslim etti* ifadesinde görülmektedir. Kutsal Tanrı kendi halkını da yargılar ve onların günahlarına göz yummadığını gösterir. "Daniel" adı zaten "Tanrı yargıcıdır" anlamına gelir. İsrail halkı yüzyıllar boyunca Tanrı'nın sabırla gönderdiği peygamberler tarafından uyarılmıştı, ama O'nun sözlerine kulak asmadılar. İsrarla putperestliğe yönelmeye devam ederek büyük bir hızla yıkıma yuvarlandılar. Tanrı onları korkunç bir sertlikte cezalandırdı. Hatta bunu yaparken, kendilerinden daha kötü bir ulusu cezalandırma aracı olarak kullandı (Babil ulusu). En büyük keder, Rab'bin kendisinin bunu yapmış olmasıdır: "*Rab... Yakup soyunun yaşadığı yer yeri acımadan yuttu... kentlerini gazabıyla yıktı... sunağını attı, tapınağını terk etti*" (Ağı.2:1-9).

Halkı yüzünden Tanrı'nın tapınağının değerli eşyaları kirlendi ve O'nun kutsal adına küfredildi. Kral Nebukadnessar bu değerli eşyaları kendi ilahlarının tapınağının hazinesine yerleştirdi. Ama Rab, büyük lütfu sayesinde kendi adı uğruna sürgüne giden halkını terk etmedi. Onlara, yetmiş yıl sonra tekrar kendi topraklarına döneceklerine dair söz verdi (Yer.25:12; 29:10).

2) Nebukadnessar'ın eğitim programı (1:3-7)

1:3-5 Peki, bu arada sürgüne giden halk, gittikleri yerde neler yapmalıydı? Yaşamaya devam etmeli ve Rab'be bağlı kalarak yeni efendileri olan Babillilerin iyiliğini aramalıydılar:

Evler yapıp içinde oturun, bahçe dikip ürününü yiyin... Sizi sürmüş olduğum kentin esenliği için uğraşın. O kent için RAB'be dua edin. Çünkü esenliğiniz onunkine bağlıdır.(Yer.29:5-7)

İşte biz Mesih inanlıları da, O'nun tanıkları olarak, “*gurbeti andıran bu dünyadaki zamanınızı Tanrı korkusunda geçirin... çünkü bu dünyada yabancılar ve konuklarsınız*” şeklindeki buyruk altındayız (1Pe.1:17; 2:11). Var olan yönetimlere boyun eğip vatanımızın iyiliğini aramalı ve onun için dua etmeliyiz (1Pe.2:13-14; 1Ti.2:1-2).

Kral Nebukadnessar İsrail kraliyet ailesinden en seviyeli gençleri kendi hizmetine getirdi. Önce üç yıl sürecek bir eğitimden geçeceklerdi. Kildaniler'in dilini öğreneceklerdi.

Kendinizi o gençlerin yerine koyun. Kentte 1900 tapınak vardı. Babil, dünyanın sanat, bilim, felsefe ve putperestlik başkentiydi. Öğrenmek için ideal bir fırsat! Zaten, birkaç genç böyle bir ortamda Tanrı için ne yapabilir?

1:6-7 Kral Nebukadnessar dört Yahudi gence yeni adlar verdi. Onların İbranice adları Tanrı'ya olan bağlılıklarını gösterirken, verilen adlar onları Babil ilahlarına bağlı göstermeye çalışıyordu. Kutsal Kitap'ta adlandırma büyük önem taşır. Yaratılış 1'de Tanrı yarattığı öğelere adlar verir. Yaratılış 2'de, O'nun vekili Adem de hayvanlara adlar vererek Tanrı'yı temsil etmiş oluyordu. Daha sonra Rab, seçtiği ataların adlarını değiştirerek onlar için amaçladıklarını belirtiyordu (örneğin Abram'ı İbrahim, Saray'ı Sara ve Yakup'u İsrail diye yeniden adlandırdığı gibi). Kral Nebukadnessar, bu adları vermekle, onların hayatında Tanrı'nın yerini almayı hedefliyordu. Hem onlara istediğini yapacak hem de Babil'in ilahlarına ait olduklarını ilan edecek. 4:8'de Nebukadnessar, “*ilahımın adından gelen Belteşassar adıyla çağrılan*” Daniel'den söz ediyor. Verilen adların anlamları şöyledir:

Daniel (Tanrı yargıcıdır) ⇒ *Belteşassar* (Bel korusun)

Hananya (Yahve lütuf gösterdi) ⇒ *Şadrak* (Aku'nun emri)

Mişael (Tanrı gibi kim var?) ⇒ *Meşak* (Aku gibi kim var?)

Azarya (Yahve yardım etti) ⇒ *Abed-Nego* (Nebo'nun kulu)

Dünya bizi nasıl değiştirmeye çalışıyor? Üzerimizde ne gibi baskılar oluşturuyor? Biz nasıl karşı koyuyoruz?

3) Tanrı'nın özel eğitim programı (1:8-16)

Bu bölümün asıl gelişmesi bu ayetlerde aktarılıyor. Kral Nebukadnessar kendine sadık ve başarılı hizmetkârları yetiştirmeye çalışıyor. Ama Göklerin Kralı olan Tanrı da bu arada kendine büyük bir elçi hazırlıyordu. Daniel ve üç arkadaşı farkında olmadan Tanrı'nın dikkatli eğitiminden geçmekteydiler. O'nun başarı standartları Nebukadnessar'inkinden çok farklıydı. Şimdi de ilk sınava girmek üzereydiler. İmanları denenecekti.

1:8-10 Daniel bir karar vermeliydi; yiyecek konusunda kralın buyruğuna karşı çıkmaya değer miydi? Toplumun en üst düzeyinde, en ileri gelen aydınlarla birlikte kralın sofrasında yemek yeme fırsatına sahipti. Kendisi küçük ve sınırlı bir toplumdandır geliyordu. Babil yepyeni bir dünyaydı sanki.

Ne var ki, Daniel'in atası İbrahim bu büyük putperest kentten çağrılmıştı. Tek Tanrı'ya bağlı kalacak ve yeni kutsal bir halkın öncülüğünü yapacaktı.

Oradaki zengin yiyecekler arasında büyük olasılıkla Tanrı'nın Yasası'nda yasaklanmış olan yemekler vardı (bkz. Lev.11). Daniel bu yasalara göre yaşayacak mıydı? Kendi memleketinde bunlara uymak pek zor değildi çünkü herkes aynı yemekleri yerdi. Ancak Babil'de böyle değişik bir şekilde hareket etmek cesaret isterdi. Ayrıca bu yiyecek ve içecekler yenmeden önce muhtemelen saraydaki Babil'in putlarına adanıyordu.

Bu nedenle Daniel kendini kirletmemeyi “*yüreğine koydu*” (1:8, eski çeviri). Bu ilkeden ödün vermemek için kendi kendine karar aldı. Çünkü Tanrı'nın Yasası'nı biliyordu, ve bu yasa vicdanını şöyle eğitmişti: “*İnsan yalnız ekmekle değil, Tanrı'nın ağzından çıkan her sözle yaşar*”(Yas.8:3). İçinde bulunduğumuz durum her zaman değişebilir, ama Tanrı'nın Sözü ve ilkeleri asla değişmez.

1:11-14 Yine de Daniel çok nazıkbir yaklaşımla itiraz etti ve izin istedi. Ödün vermemekle de kendisine sorumlu olan harem ağalarının başkanını zor durumda bırakmak istemiyordu. Bizi bağlayan ilkelere göre hareket etmekte kararlı davranmakla beraber, aynı zamanda düşünceli olmalıyız.

1:15-16 Sonuçta Rab kendisinden korkan dört genci, *kralın yemeklerini yiyen öbür gençlerin hepsinden daha sağlıklı*, daha güçlü kılarak takdir etti ve onları destekledi.

Rab bizi özel bir hizmete hazırlamak istediği zaman, kendi eğitim programından geçirecektir. Kime hizmet edeceğimizi denemek amacıyla, imanla doğru olanı yapmayı seçmemiz için bizi bir takım duyarlı durumlarla yüzleştirebilir. Biz de Rab'be güvenerek Daniel gibi bu sınavları verebiliriz.

4) Tanrı, elçilerini takdir ediyor ve donatıyor (1:17-21)

1:17 Rab ayrıca onları ruhsal ve zihinsel yönlerden kutsadı. Tanrı kendisine sadık olan çocuklarını yalnız “dini” alanlarda kutsamaz. Her konuda (İbranice *her çeşit kitap ve hikmette*), Tanrı'dan gelen yetenekle, *bilgi, beceri, bilgelikle* doldular. Bu ifadeler, Mısır'dan çıkış zamanında Rab'bin ustaları donatırken Musa'ya söylediği sözleri çağrıştırır:

Bak... Uri oğlu Besalel'i seçtim, onu Tanrı ruhuyla doldurdum. Ona beceri, anlayış, bilgi ve her türlü ustalık verdim... Sana buyurduğum işlerin hepsini yapabilsinler diye bütün becerikli adamlara üstün yetenek verdim. (Çık.31:2-6)

Ayrıca Tanrı *görüm ve düşyorumlamak* konusunda Daniel'e çok özel bir yetenek verdi. Burada ancak bir cümlede değinilen bu büyük yeteneğin nasıl geliştiğini kitapçığın geri kalan bölümlerinde göreceğiz. Özellikle bu yetenekten dolayı Daniel'e “peygamber” denmektedir.

Bu ayette ilk kez geçen *görüm* (vizyon) ve *düş(rüya)* sözcükleri, Daniel kitapçığında 45 farklı ayette geçer.¹³ Kitapçığın on iki bölümünden sekizi de görümleri veya düşleri açıklar (1, 3, 5, 6 hariç). Bu görümler genellikle o tarihten yüzyıllar sonra olacaklarla ilgili olup Kutsal Kitap'ta açıklanan Tanrısal programın ana hatlarını çizmektedirler.

1:18-20 Daniel ve arkadaşları kralın önüne çıkarılarak ikinci bir sınava girdiler. Kral bu dört genci sınadığı zaman Rab'bin olağanüstü bereketi belliydi. Onlar *gibi kimse yoktu*. Kral onları *her türlü bilgelik ve anlayışla ilgili her konuda* bütün adamlarından çok *daha üstün buldu*.

Burada önem verilen konular ilginçtir: *bilgelik ve anlayış*. İmanlı kişi zengin veya nüfuzlu biri olmayabilir, ama Rab'deki bilgeliğe ve anlayışa sahip ise herkesten zengin sayılır. Kralın *sihirbazları ve büyücüleri*, Rab'bin sağladığı bu bilgelikten yoksundular. Çünkü gerçek “bilgelik ve anlayış Tanrı'dan başka hiçbir kaynaktan elde edilmez. Bilgelik arayışı kişiyi, kendisini bilge kılmaktaki acizliğinin farkında olarak huşu ve saygı içinde dizleri üzerine çöktürtmedikçe, bilgelik o kişi için kapalı bir kitap olmaya devam eder. Bu nedenle içten ve gayretli bir tutumla Tanrı'dan bilgelik *istemeliyiz*, yoksa bilge olamayız. Bilgelik, ‘Beni *sevenler*iben de severim, *arayan*beni bulur’ der (Özd.8:17).”¹⁴ Yani Daniel'le üç arkadaşının yaptıkları gibi bilge ve anlayışlı olmak isteyen kişi...

Tanrı'nın bilgeliğinin bulunduğu Tanrı Sözü'ne çok zaman ayırmalıdır. Bu zamanı bulabilmek için sabahın erken saatleri ya da gecenin geç saatlerini kullanmak gerekebilir. Kutsal Kitap okunmalı, incelenmeli, üzerinde düşünülmesi ve günlük yaşama uygulanmalıdır. Bulduğumuz bilgelik etrafımızdaki insanların çoğuna akılsızlık gibi görünebilir ama bu çoğunluğun bilgeliği değil, Tanrı'nın bilgeliğidir (1Ko.1:18 - 2:16; Yak.3:17-18). Tanrı'nın Sözü'nde, "*Tanrı'nın sırrının, yani bilgeliğin ve bilginin tüm hazinelerinin saklı olduğu*" Mesih'i buluruz (Kol.2:3). Bilgeliği aramak zordur ve bize pahalıya mal olacaktır, ama bunun başka bir yolu yoktur ve bilgeliğin meyvesi "*altından, saf altından daha iyidir*" (Özd.8:19).¹⁵

1:21 Daniel bütün sürgün dönemi süresince sadık kaldı (bkz. Ezr.1:1-2). Tanıklığını sarayda sürdürdü ve kralları etkiledi.

Bundan yüzyıllar önce Rab bu ilk olayda yatan ruhsal ilkeyi şöyle ifade etmişti: "*Beni onurlandıranı ben de onurlandırırım. Ama beni saymayan küçük düşürülecek*" (1Sa. 2:30). Eğer gerçekten Rab'be güven bağlamışsak, her durumda sözlerine göre yaşayarak O'na hem kendimiz hürmet edeceğiz hem de başkalarının hürmet etmesini sağlayacağız. O da bize hürmet edecektir.

B) Nebukadnessar'ın gördüğü heykel ve Tanrı'nın Krallığı (2:1-49)

Bu bölüm, Tanrımız hakkında çok önemli bazı gerçekler ortaya koyar. Özellikle O'nun Her Şeye Egemen Kral olarak dünya tarihini düzenleyen, yüce bilgeliği ile derin ve gizli şeyleri açığa çıkaran tek Tanrı olduğu görülmektedir. Aynı zamanda bölümün ana konusu, insanların krallıkları ve Tanrı'nın Krallığı açısından “*gelecekte neler olacağı*”nın açıklanmasıdır (2:28).

Kral Nebukadnessar'ın gördüğü bir *düş* söz konusudur. Düşler çeşitli nedenlerle gelebilir. Örneğin kafamızın çok meşgul olması anlamsız düşlere neden olabilir: “İş çokluğu ile rüya gelir, söz çokluğu ile de akılsızın sesi” (Vaiz 5:3). Çok *düş* getirdiğini iddia eden peygamberler iyi sınanmalı:

Adımla yalancı peygamberlik edenlerin ne dediklerini duydum. ‘Bir düş gördüm! Bir düş!’ diyorlar... Düşü olan peygamber düşünü anlatsın; ama sözümü alan onu sadakatle bildirsin. Buğdayın yanında saman nedir ki? (Yer.23:25, 28)

Öte yandan Rab, kendisini peygamberlere bazen *görüm* ve *düşler*le açıklayacağını söylemiştir (Say.12:6). Kullarını hatalarından döndürmek için “*rüyada, geceleyin görümde... kulaklarına konuşur*” (Eyü.33:15-18). Kutsal Ruh'un gelişyle yalnız peygamberler değil birçok imanlı *düş* ve *görüm* görecek:

Ondan sonra bütün insanların üzerine Ruhum'u dökeceğim. Oğullarınız, kızlarınız peygamberlikte bulunacaklar. Yaşlılarınız düşler, gençleriniz görümler görecek. (Yoe.2:28; Elç.2:17)

Buradaki olay Yaratılış 41'dekine çok benzerdir. O metinde, Mısır kralı firavun *düşler* görüyor, ama hiç kimse yorumunu açıklayamıyordu. Yusuf firavunun önüne çıkarak yorumun Tanrı'dan geldiğini belirtti ve *düşü* açıkladı. Sonra da Mısır krallığını etkileyecek kıtlık durumuna göre firavuna öğüt verdi. Sonunda firavun Yusuf'u onurlandırdı. Hem Yusuf hem de Daniel vaat edilen topraklardan uzağa sürülmüşlerdi. Ama en kötü ortamda Rab onları, Göklerin Tanrısı'nı temsil eden birer büyükelçi gibi kralların önünde kullandı ve onlar aracılığıyla kendi egemenliğini açıkladı.

1) Babil'in çaresiz bilgeleri yanıt veremiyorlar (2:1-13)

2:1-3 *Krallığının ikinci yılında Nebukadnessar bir düş gördü.* (Bu tarihlerle ilgili bir kuş bakışı için bkz. sayfa 154'teki tablo.) *Düşün* çok önemli olduğunu sezen ama onu anlayamayan kral bütün uzmanlarını çağırıyor ve kendisine *düşü* anlatmalarını istiyor.

Kralın çağırtığı kişiler dört gruba ayrılıyordu: *sihirbazlar, falcılar, büyücüler ve yıldızbilimciler*. Genellikle bu işleri yapanlar kralların hizmetinde bulunurdu, ama Tanrı böylelerini ağır bir şekilde azarlamış ve İsrail’de yasaklamıştı. Bir imanlı bu tür işlerden uzak durmalıdır.

Aranızda... falcı, büyücü, muskacı, medyum, ruh çağırana ya da ölülerin ruhlarına danışan kimse olmasın. Çünkü RAB bunları yapanlardan tiksindir. Tanrınız RAB, bu iğrenç töreleri yüzünden bu ulusları önünüzden kovacaktır. (Yas.18:11-12)

Neden bu kadar önemli bir uyarı olsun? Bu tür insanların bir gücü var mıdır? Varsa nereden geliyor? Evet, sınırlı güçleri vardır. Tanrı’nın düşmanları bazen aldatıcı mucize yapabilirler: “...her türlü mucizede, yanıtıcı belirtilerle harikalarda ve mahvolanları aldatan her türlü kötülükte sergilenen Şeytan’ın etkinliğiyle gelecek” (2Se.2:9). Örneğin Mısır’daki sihirbazlar, Rab’bin Musa aracılığıyla yaptığı birkaç mucizeyi bile belli bir noktaya kadar taklit edebildiler (Çık.7:11, 22; 8:7). Bu işleri ancak Şeytan’ın gücüyle yapabiliyorlar; fakat onun gücü sınırlı olduğundan eninde sonunda güçsüz olduklarını itiraf ederek Tanrı’nın egemen olduğunu kabul ederler (Çık.8:18-19; 19:11). Bu bölümde de böylelerinin aslında zayıf ve boş oldukları ortadadır.

İnsanlar hep ruhsal gerçekler bulma peşindedirler. Bu nedenle her çağda sözde “bilgeler” türer; sihirbazlar, büyücüler, falcılar, yıldızbilimciler, astrologlar, hatta para-psikologlar, vb. “Profesyoneller” olağanüstü bilgi ve bilgeliği yakalamaya çalışırlar. Ama hiçbirinin gücü buna yetmez.

2:4-6 *Yıldızbilimciler* (daha doğrusu Kildaniler; bkz 9:1), kraldan düşü kendilerine anlatmasını isterler. Ama kral, onlardan daha zor bir şey ister: Önce onun neler gördüğünü anlatacaklar, sonra da ne anlama geldiğini açıklayacaklardır. Kral başarısız oldukları takdirde öleceklerini belirterek onları tehdit eder. Anlaşılan, kral uşaklarına güvenmiyordu.

2:7-9 Kralı ikna etmeye çalışan çaresiz yıldızbilimciler aynı sözleri tekrarladılar. Ama kral kararından vazgeçecek değildi. Onları kendisine karşı düzen kurmakla suçladı. Onlara güvenmediği bellidir; düşü öğrendikten sonra onu istedikleri şekilde yorumlayacaklar, o da yorumun doğru olup olmadığını bilemeyecektir Bu nedenle buyruğunu ısrarla tekrarlar: “*Şimdi bana düşün ne olduğunu söyleyin ki, ne anlama geldiğini açıklayabileceğinizi anlayayım.*”

2:10-13 Zor durumda kalan yıldızbilimciler bunu yapamayacaklarını itiraf ederler. Üstelik yeryüzünde bunu yapabilecek kimsenin olmadığını da ileri sürerek kralı haksızlıkla suçlarlar: *Hiçbir kral... böyle bir şey istememiştir. Onlara göre yalnız ilahlar bunu yapacak güçtedirler, ama onlar da insanlar arasında yaşamıyorlar. Sonuçta o dönemde dünyanın en ileri gelen bilim*

adamları olan yıldızbilimciler iflas ettiklerini ve aslında ruh alemiyle (Tanrı'yla) gerçek bir iletişim içinde olmadıklarını itiraf ederler.

Çılgına dönen Kral Nebukadnessar tehditlerini hemen yerine getirmeye koyulur: Bütün “bilgeler” öleceklerdir. Onun gibi despotlar, adalete ve yasalara göre değil, kendi keyfine göre hareket ederler. Nebukadnessar mutlak bir diktatör örneğidir. Kimse onu sorguya çekemez, kendisi de hiç kimseye hesap vermez. Ama 4. bölümde göreceğimiz gibi ondan hesap soran biri vardır. Daniel orada Göklerin Tanrısı adına krala şöyle seslenir: *Doğru olanı yaparak günahından, düşkünlere iyilik ederek suçlarından vazgeç* (4:27).

2) Daniel göklerin Tanrısı'ndan yanıt alıyor (2:14-23)

2:14-16 Bütün bilgiler çaresizken Daniel yardım için nereye başvuracağını biliyordu. Önce kralın *sert buyruğunun* nedenini tam olarak öğrenip kraldan biraz *zaman istedi*. Bunu yaparken, *düşün anlamını* kendisinde olmayan bir kaynaktan, güvendiği yaşayan Tanrısı'ndan öğrenebileceğine ümit bağlamıştı.

Tanrı'yı tanıyan kişi hiçbir zaman ümitsizliğe kapılmaya mahkûm değildir. “*Tanrı'nın yapamayacağı hiçbir şey olmadığını*” bilir (Luk.1:37). Her durumda O'nu umutla çağırabiliriz.

2:17-19 Daniel başkalarıyla birlikte dua etmenin kıymetini biliyordu. *Bu gizli açıklasın* diye Göklerin Tanrısı'na yakardılar. Tanrı'yı, “*acıyan, bağışlayan*” (9:9) Rab olarak tanıdıkları için O'ndan *lütuf* bekliyorlardı. Daniel Tanrı'ya yaklaşıırken hiçbir zaman kendi doğruluğuna dayanarak bir şey istemezdi:

Doğruluğumuzdan değil, senin büyük merhametinden ötürü dilekte bulunuyoruz. (9:18)

Rab onların yakarışlarına kulak verdi. *Gece giz bir görümde Daniel'e açıklandı*. Tanrı, bu bölümde özellikle gizleri açan olarak görülür.

2:20-23 Daniel Göklerin Tanrısı'nı överken bazı niteliklerini sıraladı. Tapınma her şeyden önce Tanrı'nın erdemlerine bakıp O'nun güzelliklerini dile getirmektir. Övgüde Tanrı'nın erdemleri yedi deyişle özetlenmiştir:

1) *Bilgelik ve güç O'na özgüdür*. Sözlüğe göre bilge, “çok ve sağlam bilen” veya “bilgili, iyi ahlâklı, olgun ve örnek (kimse), hâkim” anlamına gelmektedir. Mutlak bilgelik yalnız Tanrı'ya aittir, O'nun Tanrılığı'nın bir parçasıdır. Güç ise “Fizik, düşünce ve ahlâk yönünden bir etki yapabilme yeteneği, kuvvet” anlamındadır. Sonsuz, sınırsız güç de aynı şekilde yalnız Tanrı'ya aittir. Diğer altı ifade önce *güç* sonra da *bilgelik* kavramlarını açar. 2. ve 3. ifade O'nun gücünü açıklar.

2) *O'dur zamanları ve mevsimleri değiştiren.* Genellikle bu cümle Tanrı'nın Egemenliği'nin kurulmasıyla ilgilidir (örneğin Elç.1:7 ve 1Se. 5:1). Tanrı, İsrail ve diğer uluslarla ilgili olarak kendi amaçlarına göre hareket eder. Zamanlamasını da O ayarlar.

3) *Kralları tahttan indirir, tahta çıkarır.* Bu doğrultuda da Tanrı insanın yönetim sistemlerine bağlı değildir, tersine kendisi yönetimleri kurar (Rom.13:1). Mezmur yazarının dediği gibi:

Ne doğudan, ne batıdan,

Ne de çölden doğar insanın yükselişi.

Yargıç ancak Tanrı'dır,

Birini alçaltır, birini yükseltir. (Mez.75:6-7)

Son dört cümle Tanrı'nın gücünden çok bilgeliğine bakar.

4) *Bilgelere bilgelik, anlayışlılara bilgi verir.* Hiç kimse Tanrı'ya bir şey öğretemez. Başka bir peygamberin yazısında Rab söz veriyor:

Bilgelerin bilgeliği yok olacak,

Akıllının akli duracak. (Yşa.29:14; bkz. 1Ko.1:19)

5) *Derin ve gizli şeyleri ortaya çıkarır.* Yaşadığımız dünyada birçok soru sanki yanıtsız kalıyor. Ama Tanrı bunların hepsini bilir ve kendinden korkanlara açıklar.

6) *Karanlıkta neler olduğunu bilir.* Tanrı'nın bilgeliği konusunda elçi Pavlus, Daniel'le aynı fikirdeydi:

Tanrı'nın zenginliği ne büyük, bilgeliği ve bilgisi ne derindir! O'nun yargıları ne denli akıl ermez, yolları ne denli anlaşılmazdır! Rab'bin düşüncesini kim bilebildi? Ya da kim O'nun öğütçüsü olabildi? (Rom.11:33-34)

7) *Çevresi ışıkla kuşatılmıştır.* Rabbimiz “yaklaşılmaz ışıkta yaşayan” Tanrı'dır (1Ti.6:15-16). “Tanrı ışıktır ve O'nda hiç karanlık yoktur” (1Yu.1:5). Bunun gibi deyişler, bize Tanrı'nın kutsallığını açıklar.

Yüzyıllar sonra Tanrı'nın gücü ve bilgeliğinin Mesih'te ve O'nun çarmihında bulunduğu açıklanacaktı:

Mesih, çağrılmış olanlar için, ister Yahudi ister Grek olsunlar, Tanrı'nın gücü ve Tanrı'nın bilgeliğidir. Çünkü Tanrı'nın 'saçmalığı' insan bilgeliğinden daha üstün, Tanrı'nın 'zayıflığı' insan gücünden daha güçlüdür. (1Ko.1:24-25)

Daniel Tanrı'yı övdükten sonra, Tanrı'ya özgü olan *bilgelik ve güç verdiği* için O'na teşekkür ediyor. Tanrı'ya "*Atalarımın Tanrısı*" diye sesleniyor. Çünkü Tanrı, atalarıyla antlaşma yaparak onlara söz vermiştir ve Tanrı verdiği sözleri geri almaz.

3) Daniel kralın düşünüyüşünü söylüyor (2:24-35)

2:24-26 *Babil'in bilgeleri öldürülmek üzeredirler. Daniel isteseydi bu durumdan yararlanıp yalnız kendini ve üç dostunu kurtarmak için uğraşabilirdi. Ama Daniel o adamları da düşünüyordu. İlk sözü "Babil'in bilgelerini yok etme!"* oldu.

Daniel Rab'den doğru yorum aldığından emin olarak "*beni krala götür, düşünün ne anlama geldiğini açıklayacağım*" dedi. Tanrı'nın sözlerini kendi düşüncelerimizden ayırt etmesini öğrenmeliyiz.

Kral Daniel'e diğer bilginlerden istediği iki şeyi yapıp yapamayacağını sordu: 1) *Gördüğünü düşün* olduğu gibi aktarmak; 2) *Düşün ne anlama geldiğini* açıklamak.

2:27-30 İlk önce Daniel, düşün ayrıntılı açıklamasına yol açacak bir giriş yapar. Her şeyden önce bütün onuru *gökteki Tanrı'ya* vermeye özen gösterir. Ne Babil'deki bilginler kadrosundan herhangi *bir bilge*, ne de kendisi *bu gizi* açıklayabilirdi. Daniel böyle konuşmakla, kendi çıkarını düşünmeden putperest kralın tanımadığı, *gökte gizleri açıklayan gerçek bir Tanrı'ya* korkusuzca tanıklık eder.

Düş *gelecekte neler olacağı* ile ilgiliydi. Zaten kral *yatarken gelecekle ilgili düşüncelere dalmıştı*. Aslında bu bölümün en büyük gerçeklerinden biri şu soruda yatmaktadır: Geleceği gerçekten bildiren kimse var mı? Dünyamızın nereye gittiğini bilmemiz mümkün müdür? Başka bir deyişle biz tarihi önceden bildiren ve hatta düzenleyen bir Tanrı'ya inanıyor muyuz? Mesih inancılıları olarak inandığımız Tanrı, geleceği açıklayan Tanrı'dır.

Geleceğin genel hatlarını biliyoruz diyebiliyorsak, bu, *öbür insanlardan daha bilge olduğumuz için değildir*. Bu gizler sadece Tanrı'nın yollarını başkaları da öğrensini diye bize açılır.

2:31-35 Daniel böyle bir giriş yaptıktan hemen sonra *krala düşün*de neler *gördüğünü* anlatmaya başlar. Düşün iki ana unsuru vardır: 1) Beş farklı maddeden yapılan dört kısımlı *büyük bir heykel* ve 2) heykele çarparak onu *paramparça eden bir taş*.

Çok büyük ve parlak heykelin yapımı şöyleydi:

başı som altından

göğsü ve kolları gümüşten

karnı ve kalçaları tunçtan

bacakları demirden

ayakları bir kısmı demirden

bir kısmı balçıktan

Taşın özelliği ise şöyleydi: İnsan eli değmeden (dağdan) kesildi. Gelen taş heykelin ayaklarına çarptı ve onları parçaladı.

Düşte heykelin ve taşın sonuçları çok önemlidir: Heykel bütün parçaları ile birlikte bir anda *hiç iz bırakmadan* yok oldu. *Heykele çarpan taşsa büyük bir dağ oldu, bütün dünyayı doldurdu.*

4) Daniel kralın düşünüyorum (2:36-47)

2:36-38 Herhalde kral gördükleri böylece harfi harfine açıklandıkça şaşırıp kalıyordu. Ama Daniel şimdi düşünün esas önemine gelerek onun *ne anlama geldiğini açıklamaya* başladı. *Altından baş sensin* diyerek düşünün anahtarını verdi: Heykel bir *krallık* dizisini temsil ediyordu. Aynı zamanda, heykelin insan biçiminde olduğunu vurgulayarak, insanın yönetim sistemlerinin toplamını da temsil ettiğini söyleyebiliriz. Tarih boyunca düzen sağlamak için insanlar değişik sistemlere başvurmuşlardır.

Burada aslında bütün dünya tarihi değil, Tanrı'nın tapınağının bulunduğu Yeruşalim kentini işgal altına alan dört dünya imparatorluğu söz konusudur. Bunlar Babil, Med-Pers, Yunan ve Roma imparatorluklarıdır (bkz. aşağıdaki dört kroki).

Tanrı ilk önce Nebukadnessar'a *güç, kudret, yücelik vererek* onu *egemen kılmıştı*. İlk krallık Babil İmparatorluğu'ydu. *Altından* olması insansal ölçüde göre yüksek kalitede olduğunu gösterir. Babil İmparatorluğu mutlak bir diktatörlüktü.

2:39 Heykelin gümüşten yapılan göğsü ve kolları ise Nebukadnessar'dan sonra *çıkacak* ve Babil'den *daha aşağı durumda başka bir krallık* diye tanımlanan Med-Pers İmparatorluğu'nu temsil ediyordu. Bu krallıktaki yönetim sistemi anayasal monarşi veya bir oligarşi şeklindeydi.

Üçüncü krallık ise değeri yine daha düşük olan tunçtan yapılmış karın ve kalçaları ile temsil ediliyordu. *Bütün dünyada egemenlik sürecek bu krallık* Büyük İskender'in Yunan İmparatorluğu'dur. Bunun yönetim sistemi ise kent devleti birliği idi.

2:40-43 Dördüncü krallık en çok önem verilen Roma İmparatorluğu olacaktı. *Demire benzetilen* bu en güçlü, en zorba krallık, kendisinden önce gelen diğer krallıkları *parçalayıp ezecekti*. Roma'nın yönetim sistemi ise senatosu olan cumhuriyetti.

İmparator 1. Teodosyus (MS. 395) Roma İmparatorluğu'nu ikiye ayırdı: Başkenti Roma olan Batı İmparatorluğu ve başkenti Konstantinopolis (İstanbul) olan Doğu (Bizans) İmparatorluğu. Birçok yorumcu, Nebukadnessar'ın rüyada gördüğü heykelin iki bacağının bu ikili yapıyı simgelediğini düşünmektedir.¹⁶

Ancak dikkatle bakılacak olursa, heykelin bacaklarından ve ayaklarından ayrı ayrı söz edilmektedir. Sanki ikisi arasında bir fark vardır. Hatta bunun en önemli detayı, *ayak parmaklarının bir kesimi demirden, bir kesimi kilden* olmasıdır. Tarihsel Roma İmparatorluğu'ndan sonra Roma'nın temelinden oluşacak birleşmiş bir "krallık," yani bir nevi "Roma Krallıklar Birliği" söz konusudur.

Bu düştaki heykelin dört kısmı ve Daniel 7'de açıklanan görünümdeki dört yaratık aynı dört krallığı temsil eder. Oradaki dördüncü yaratığın başında on boynuz vardı (7:7-8). Aralarından çıkan, saygısızca sözler söyleyen "küçük boynuz" büyük olasılıkla "Mesih Karşıtı" denen dünyanın son diktatörünü temsil etmektedir. Buna göre, 2. bölümdeki *ayak parmakları* ile 7. bölümdeki *on boynuz* yine aynı birleşmiş devletleri tanımlamaktadır. Yani bu son aşamada tek bir güçlü imparatorluk değil, bir çeşit konfederasyon söz konusu olacaktır.

Benim anlayışıma göre ayaklarla temsil edilen bu "krallıklar" yaşadığımız çağın sonunda ortaya çıkacak bir yönetimdir. Mesih'in ikinci gelişinde tamamen yok edeceği dünya yönetimlerinin son şeklidir. *Demirin kille karışık olduğu* ifadesi şöyle açıklanıyor: *Halklar evlilik bağıyla birbirleriyle karışacaklar, ama demirin kille karışmadığı gibi onlar da birbirine bağlı kalmayacaklar.*¹⁷ Anlamı zor olan bu cümle herhalde şöyle yorumlanmalı: Bu son aşamada Roma'nın *demir* gibi sert adalet ilkelerine *kil* gibi zayıf toplumcu hümanizm veya demokratik yönetim şekli eklenecek. Bu karışımdan karışıklık ve zayıflık kaynaklanacaktır. Roma'nın torunları olan ulusları bir araya getirmeye çalışan Avrupa Birliği, bu tür yönetimin örneği olabilir.

Krallıklar sanki bir yandan daha çok güçlenirken diğer yandan daha değersiz ve kolay kırılır bir niteliğe sahip olacaklardır. Demokrasi görünürde çok güzel bir sistemdir, ama günün birinde o da çökecektir. Sonuçta bütün bu sistemler

insana dayalıdır. Yönetimin *ayaklarının bir kesimi zayıf insan kilinden* ibarettir.

2:44-45 *Bu krallar döneminde* Tanrı, kendi egemenliğini kuracaktır. O kurulunca diğerlerinin izleri bile kalmayacaktır. *Taş*, Mesih'i temsil etmektedir. O'nun gökten gelip Bakire Meryem'den doğması ise, '*insan eli değmeden dağdan kesilen*' deyişinde saklıdır. Taşın kesildiği *dağ* da muhtemelen Tanrı'nın gökteki sonsuz egemenliğini temsil etmektedir.¹⁸ Ne var ki Mesih İsa, *ilk gelişinde* var olan Roma İmparatorluğu'nu yok etmedi. Tersine, öğrencilerine Sezar'ın hakkını Sezar'a vermelerini söyledi. Kendisi de Roma askerlerine boyun eğerek çarmıha gerildi. Mesih göğe çıktıktan sonra da bu dünyasal yönetimler bugüne kadar egemenlik sürmeye devam etmişlerdir. Mesih'e inananlar da "*altında buldukları yönetime boyun eğmeliler*" (Rom.13:1). "Heykel" henüz *parçalanmış* değildir. Çünkü taşın gelip heykele çarpması, Mesih'in *ikinci gelişini* temsil etmektedir. O zaman O'nun bilgisi ve egemenliği "*büyük bir dağ*" gibi, "*bütün dünyayı dolduracak*"tır.

2:46-47 Daniel kitapçığının ana temalarından biri, ulusların krallarının Tanrı'yı tanımalarıdır. Tanrı zaten Daniel'i o amaçla kutsuyordu; tıpkı mezmurda yazıldığı gibi:

Tanrı bize lütfetsin, bolluk versin,

Yüzünün ışığı üzerimize parlansın.

Öyle ki, yeryüzünde yolun,

Bütün uluslar arasında kurtarıcı gücün bilinsin.

(Mez.67:1-2)

Tanrı kendi adını yüceltmek için halkını kullanmak istiyor. Nebukadnessar'ın minnettar övgüsü, Göklerin Tanrısı'nı tanımasının başlangıcıydı. Daniel'in Tanrısı'nı *tanrıların Tanrısı, kralların Efendisi* olarak tanıdı, çünkü gelecekte bütün krallıkların nasıl Tanrı'nın Egemenliği'ne boyun eğeceğini gördü. Ayrıca O'nu *gizleri açan* olarak kabul etti, çünkü başka hiç kimsenin açamadığı gizi Daniel'e O açmıştı. Kildaniler ona "*insanlar arasında yaşamayan ilahlardan başka bunu krala açıklayacak kimse yoktur*" demişlerdi, ama Daniel onlara yaşayan Tanrı'nın bilgeliği ve gücünü gösterdi.

5) Daniel ve arkadaşları yükseliyorlar (2:48-49)

2:48-49 İkinci kez *Daniel sarayda kaldı* diye okuyoruz. Kendisine açıklananlar, Tanrı'nın ve insanların krallıklarıyla ilgili olduğu için kralların yaşadığı ve krallıkların yönetim merkezi olan sarayda kalması uygundu. Orada Tanrı'nın Egemenliği'nin bir nevi "büyükelçisi" olarak yetmiş yıl boyunca hizmet etti.

Daniel'in gördüğü veya yorumladığı görümler gelecekte olacaklar konusuna çok ışık tutar. Ama bu bilgi bizi nasıl etkilemeli? Tıpkı Daniel'i etkilediği gibi bizleri de kutsal bir yaşama yönlendirmeli! Hatta eğer bir imanlının Mesih'in gelişiyle ilgili gerçek anlayışını denemek istersek, şu ayet ölçütümüz olabilir:

Mesih görüldüğü zaman O'na benzer olacağımızı biliyoruz. Çünkü O'nu olduğu gibi göreceğiz. Mesih'te bu umuda sahip olan herkes, Mesih pak olduğu gibi kendini pak kılar. (1Yu.3:3)

C) Nebukadnessar'ın diktiği heykel ve Tanrı'ya tapınmak (3:1-30)

Bu bölümün ana fikri Tanrı'ya cesurca bağlı kalmaktır. Üç Yahudi genç, kralın diktiği heykele secde kılan binlerce putperest yüksek memur arasında ve kralın şiddetli baskısı karşısında tek Tanrı'ya sadık kalmanın parlayan birer örneğidirler.

İmanlı kişi için genel kural şöyledir: “Herkes, baştaki yönetime bağlı olsun” (Rom.13:1). Fakat zaman gelir ki imanlı insan için yönetimin “yapacaksın” dediği şeyi yapmak doğru olmaz. Bu bölümde anlatılan olay böyle bir durum teşkil etmektedir. Aynı şekilde zaman zaman yönetim “yapmayacaksın” diye buyurduğu halde, imanlı kişi yasaklanan şeyi yapmak zorunda kalır; çünkü, “İnsanlardan çok, Tanrı'nın sözünü dinlemek gerek” (Elç.5:29). İşte Daniel 6'da böyle bir durumla karşılaşacağız.

İmanlı her şeyden önce Tanrı'nın isteğini yerine getirmelidir.

1) Kralın diktiği heykele tapan kitleler (3:1-7)

3:1-3 İkinci bölümde olduğu gibi burada da kralı ilgilendiren büyük *bir heykel* söz konusudur. Düştteki heykel aracılığıyla Tanrı krala, krallığının ne kadar geçici olduğunu göstermeye çalışmıştır. Ne var ki Nebukadnessar, orada Tanrı'yı övmesine karşın burada neye kalkışıyor! Sanki hiçbir ders almamış gibi kendisi bir heykel yaptırıyor. Üstelik bu heykelin yalnız başı değil, tümü *altındandı*. Belki Nebukadnessar bununla, Tanrı'nın bildirisine karşılık olarak, krallığının sona ermeyeceğini ilan ediyordu.

Büyük olasılıkla heykel, Babil'in baş ilahları Bel veya Nebu'nun benzeyişinde yapılmıştı (bkz. Yşa.46:1). Belki de kralın kendi benzerliğinde yapıldı. Ne olursa olsun, kral bu hareketle Babil'de resmi bir devlet dini oluşturmaktaydı. İmparatorluğun bütün yöneticilerini ve *yüksek memurlarını*, heykeli diktiği *Dura Ovası'na çağırttı*. Orada sembolik bir *adama töreninde* herkes Nebukadnessar'ın ilahına secde ederek krala ve Babil yönetimine bir nevi bağlılık yemini içecekti. Yaratılış 11'deki Babil Kulesi'nde amaçlanmış olan Tanrı'ya başkaldıran birlik, artık bu heykelin aracılığıyla sağlanacaktı. O zaman Tanrı dilleri karıştırarak halkları dünya üzerine dağıtmıştı. Ama bütün diller ve halklar yine Babil'de bu ilaha tapmak üzere bir araya geldiler.

Toplanan büyük kalabalık heykelin önünde durdu. Bunlar Babil İmparatorluğu'nda yaşayan *bütün halklar, uluslar, her dilden insanları* temsil ediyordu (3:7).

3:4-7 *Haberci*, kralın buyruğunu kalabalığa şöyle duyurdu: *Kral*

Nebukadnessar'ın dikmiş olduğu altın heykele tapınacaksınız. Kimsenin kafası karışmasın diye devlet orkestrası hazır bulunmaktaydı. Her çeşit çalgı sesini duyar duymaz yere kapanacaksınız diye buyruldu. Bu buyruğu yerine getirmemeyi düşünen bir kimse varsa, kralın saptamış olduğu korkunç ceza onu vazgeçirecekti: Her kim yere kapanıp tapılmazsa hemen kızgın fırına atılacaktır.

Böylece çalgı sesi duyulduğunda ovada toplanan kalabalık hiç tereddüt etmeden put olan heykele secde ettiler. İlahı veya inancı farklı olan kişi bile buyruğa karşı koyarak ölmeye hazır değildi. “Ölmeye değmez!” diye düşünürdü. *Bütün halklar, uluslar, her dilden insanlar hemen yere kapandılar.*

Bölümün ana fikri Tanrı'ya sadık kalmaktır dedik. Başka bir deyişle konu kime ve neye tapındığımızdır. Yüreğlerimizde putlara yer veriyor muyuz? Kendimizi her türlü putlardan korumalıyız.

Mesih'in ikinci gelişinden önceki son dönemde buna benzer şekilde bütün uluslar, ortaya çıkacak olan dünya önderi 'Mesih Karşıtı' veya 'Canavar'a tapacak (bkz. Va.13:7-8). Yalnız Mesih'e ait sadık bir azınlığın buna karşı duracak gücü olacak.

2) Kralın diktiği heykele tapmayan üç imanlı (3:8-18)

3:8-12 Sahneyi bir düşünün: Büyük ova puta taparcasına yere kapanmış yöneticilerle dolu. Herkes yüz üstü secde kılmış. Ancak bir yerde hâlâ ayakta duran üç kişi var. Acaba kralın buyruğunu anlamadılar mı, yoksa deli mi bunlar?

Bazı Kildaniler hemen Daniel'in üç arkadaşını suçladılar. Krala vermiş olduğu buyruğu ve cezayı hatırlatarak “Şadrak, Meşak ve Abed-Nego adında bazı Yahudileri” gösterdiler. Suçları ortadaydı: Senin ilahlarına kulluk etmiyor, diktiğin altın heykele tapılmıyorlar.

Bu suçlayıcı sözler aslında Tanrı'yı tanıyan kişi için övgü dolu sözlerdir. On Buyruk'un ilk iki buyruğunu anımsatır:

Benden başka tanrın olmayacak. Kendine yukarıda gökyüzünde, aşağıda yeryüzünde ya da yer altındaki sulara yaşayan herhangi bir canlıya benzer put yapmayacaksın. Putların önünde eğilmeyecek, onlara tapmayacaksın. Çünkü ben, Tanrın RAB, kıskanç bir Tanrı'yım. (Çık.20:3-5)

Yahudiler'i bütün uluslardan farklı kılan özellik, görünmez, yaşayan tek Tanrı'ya bağlılıkları olacaktı. Ne yazık ki İsrail, tarihi boyunca, bu çağrıya gereken karşılığı veremedi ve diğer uluslar kadar kötü oldular. Zaten bu nedenle kendilerini Babil'de buldular. Sürgünün nedeni İsrailoğulları'nın putperestliğinden başka bir şey değildi. Buna rağmen bu üç genç boş vermeyip dayandılar.

3:13-15 Çok öfkelenen kral üç genci yanına getirtip sorguya çekti. Belki de buyruğunu anlamamışlardı: *İlahlarıma kulluk etmediğiniz... heykele tapmadığınız doğru mu?* Sonra onları ölümle tehdit ederek son bir fırsat tanıdı.

Aşırı gurura kapılan kral, üstünlüğünü daha önce kabul etmiş olduğu Tanrı'ya (2:47), genç Yahudiler'in "ilahına" meydan okudu: *O zaman bakalım hangi ilah sizi elimden kurtaracak? Ama "onurumu bir başkasına, övgülerimi putlara bırakmam" diyen Rab Tanrı (Yşa.42:8) kibirlilere karşıdır; onları şöyle uyarmaktadır:*

Yüreğindeki gurur seni aldattı.

İçinden, "Beni kim yere indirebilir?" diyorsun.

Kartal gibi yükselsen de,

Yuvanı yıldızlar arasında kursan da,

Seni oradan indireceğim. (Ova.3-4)

3:16-18 Üç imanlı korkmadan ve kendilerini savunma gereğini duymadan krala Rab'be yaraşır bir şekilde iki yönlü sakin bir yanıt verdiler. Önce kralın iddiasının tersine Rab'bin onları kralın elinden kurtaracak güçte olduğunu açıkça duyurdular: *Kızgın bir fırına atılsak bile, ey kral, kendisine kulluk ettiğimiz Tanrı bizi kızgın fırından kurtarabilir; senin elinden de bizi kurtaracaktır.*

Ayrıca, *"Tanrının olan Rab'bi sınama"* diyen buyruğu dikkate aldılar. Rabbin iradesini hiç bir şekilde sorgulamadılar ve O'nun planına zarar vermek istemediler. Tanrı onları kurtarsa da kurtarmasa da O'na iman etmekten asla vazgeçmeyeceklerini bildirdiler. *Ama bizi kurtarmasa bile bil ki, ey kral, ilahlarına kulluk etmeyiz, diktiğin altın heykele tapınmayız.* Buradaki bizi kurtarmasa bile deyişi, Kutsal Kitap'taki en büyük iman ifadelerinden biridir.

Tarih boyunca sayısız imanlı *"ölüm pahasına da olsa"* Rab'be sadık kalarak O'ndan *"yaşam tacını"* almışlardır (Va.2:10). İbraniler 11'de bu iman kahramanlarının bazıları yer almaktadır. Kimisi iman sayesinde tehlikeden kurtuldu, kimisi ise iman sayesinde acı çekti ve hatta canını verdi (İbr.11:33-39). İşte, gerçek iman ölmeyi göze alır. İnsandan değil Tanrı'dan korkmalıyız:

Bedeni öldüren, ama ondan sonra başka bir şey yapamayanlardan korkmayın. Kimden korkmanız gerektiğini size açıklayayım: Kişiyi öldürdükten sonra cehenneme atma yetkisine sahip olan Tanrı'dan korkun. Evet, size diyorum, O'ndan korkun. (Luk.12:4-5)

3) Fırına atılan imanlılar ve Tanrı Oğlu görünümü olan (3:19-25)

3:19-23 Böylesine sakın ve cesur karşılığa alışkın olmayan kral öfkeden kudurarak *fırının her zamankinden yedi kat daha fazla ısıtılmasını buyurdu*. Kralın öfkesi yüzünden üç imanlıyı fırına atan adamlar bile ateşin alevleriyle yanıp öldüler. Rab kendisine inananları ateşin içine atılmaktan kurtarmadı. Hayatın sıkıntıları anlamına gelen ateşten bizi de her zaman kurtarmaz. Ama bu bizi terk etmiş olduğunu göstermez. Çünkü O'nun sözü şöyledir:

*Sen suların içinden geçerken ben seninle olacağım;
Irmakların içinden geçerken su boynunu açmayacak.
Ateşin içinde yürürken yanmayacaksın,
Alevler seni yakmayacak. (Yşa.43:2)*

Tanrı'nın vaadi ateşli sıkıntıya atılmayacağımız değil, o sıkıntının içinde korunacağımız yönündedir.

3:24-25 Bunları seyreden kral birden şaşkına döndü. *Ateşin içine bağlı üç kişi attırmıştı. Ama şimdi ateşin içinde yürüyen, bağlarından çözülmüş, hiçbir zarara uğramamış dört kişi* görüyordu. Güvendikleri Tanrı onları ateşin içine atılmaktan korumamış, ama ateşin içinden geçerken korumuştur. Bunun en ilginç yönü *ateşin içinde yürüyen dördüncü* kişidir. Kral onun *bir ilahi varlığa*¹⁹ *benzediğini* söyledi ve daha sonra O'nu Tanrı'nın "*meleği*" olarak tanımladı (3:28). Eski Antlaşma boyunca Rab'le özdeş bu yüce kişiye "*Rab'bin meleği*" deniliyordu. Örneğin bu üç gencin ilk atalarından olan Yakup O'nu şöyle övdü: "*Bugüne dek yaşamım boyunca bana çobanlık eden Tanrı, beni bütün kötülüklerden kurtaran melek bu gençleri kutsasın!*" (Yar.48:15-16). Daha sonra Tanrı Oğlu, kalıcı bir şekilde beden alıp İsa Mesih olarak aramızda yaşadı.

4) Kral imanlıları koruyan Tanrı'ya övgü sunuyor
(3:26-30)

3:26-27 Kral fırından çıkmalarını söyledi, ama artık onlara *bazı Yahudiler* değil, *Ey Yüce Tanrı'nın kulları* diye sesleniyordu.

Ateşin içinden çıkan Şadrak Meşak ve Abed-Nego'nun çevresinde toplanan kalabalık onlara hayretle baktılar. Hiçbir zarara uğramamışlardı. Onlar üzerinde ateşin en ufak bir etkisi olmadığını gördüler. Ne başlarındaki tek bir saç yanmış ne de ateşin kokusu üzerlerine sinmişti. Burada Rab'bin mükemmel korumasını görebiliriz. Rab İsa öğrencilerini bununla şöyle cesaretlendirdi:

Bazılarınızı öldürtecekler... Ne var ki, başınızın saçlarından bir tel bile yok olmayacaktır. (Luk.21: 16-18)

3:28-29 Kral bu üç genç Yahudi'nin *Tanrı'sına övgüler* sunmak zorunda kaldı. *Canlarını tehlikeye attılar* diyerek onları övdü. Ayrıca onların Tanrı'sına karşı saygısız söz söyleyen herkesin cezalandırılacağını bildirdi. Aslında Nebukadnessar Tanrı'ya saygı gösterdiği halde henüz O'na boyun eğmiş değildi.

Bunu sonraki bölümde görebiliriz. Ama Rab kendi gücünü göstererek kralı adım adım eğitti: 2. bölümde kral, Tanrı'yı "gizleri açan" ve "tanrıların Tanrısı" olan Tanrı olarak tanıdı. 3. bölümde O'nu *Yüce Tanrı* ve *bu şekilde kurtarabilen Tanrı* olarak tanıdı. Ancak 4. bölümde O'na Gerçek Egemen olarak boyun eğmeye hazır olacaktır.

3:30 Bir kez daha Rab'bin "*Beni onurlandıranı ben de onurlandırırım*" sözünün nasıl gerçekleştiğini görüyoruz: Kral bu üç genci *Babil İli'nde daha yüksek görevlere atadı*.

Bu bölümde yaşanan olaylar, Mesih'in ikinci gelişi öncesi günlerinde yaşanacak olaylara benzer. Hatta onların bir nevi "gölgesi" bile olabilir. Bazı benzerlikleri şöyle sıralayabiliriz:

Daniel 3 Son günler

Nebukadnessar Bütün ulusları kendisine ve Şeytan'a tapınmaya zorlayan Mesih Karşıtı veya "Canavar" (2Se.2:3-10; Va.13).

Heykel Yaratığın "putu;" ona tapmayan herkes öldürülecek (Va.13:15; Mat.24:15).

Kızgın fırın Büyük sıkıntı dönemi (Va.13:7; Mat.24:21).

Üç İbrani genç Büyük sıkıntıdan geçen imanlılar (Va.15:2).

Babil Krallığı Büyük mecazi Babil (Va.17-18).

Burada başlıca ders Rabbe sadık kalmaktır. Neye tapındığımız, yani yüreğimizin neye bağlandığı çok önemlidir. Çünkü ne zaman sınanacağımız belli olmaz.

Tanrı güvenilirdir, gücünüzü aşan biçimde denemenize izin vermez. Dayanabilmeniz için denemeye birlikte çıkış yolunu da sağlayacaktır.
(1Ko.10:13)

Ç) Kral Nebukadnessar terbiye ediliyor (4:1-37)

Giriş notlarımızda Daniel kitapçığının genel yapısını açıklayan bir şema vardı. Oradaki yerimizi bulalım:

İKİ HEYKEL

Bölüm 2 Nebukadnessar'ın gördüğü heykel.

Bölüm 3 Nebukadnessar'ın yaptırdığı heykel.

İKİ KRAL TERBİYE EDİLİYOR

Bölüm 4 Kral Nebukadnessar terbiye ediliyor.

Bölüm 5 Kral Belşassar terbiye ediliyor.

[Babil Krallığının sonu]

3. ve 4. bölümde, ana fikir iki büyük heykel etrafında toplanmıştı. Orada Tanrı, Kral Nebukadnessar'a Babil Krallığı'nın ve aslında dünyanın bütün krallıklarının sonuçta ortadan kalkacağını gösteriyordu. Yalnızca Yahudi gençlerin tapındıkları gökteki Tanrı'nın kuracağı egemenlik sonsuza dek sürecekti. Nebukadnessar 2. bölümde Tanrı'yı 'gizleri açan' olarak, 3. bölümde ise 'halkını koruyacak güçte olan' Tanrı olarak tanıdı. Her iki bölümün sonunda da kral, Tanrı'yı öven büyük sözler söyledi; fakat yüreği henüz Tanrı'ya boyun eğmiş değildi. Tam tersine hâlâ çok gururluydu ve Tanrı'dan bir ders daha alması gerekiyordu.

4. bölüm Tanrı'nın, Nebukadnessar'ı nasıl alçaltıp sert bir şekilde terbiye ettiğini kaydediyor. 5. bölümde Nebukadnessar'ın oğlu Belşassar'ın, babasının hatalarına aldırmadığı ve onlardan ibret almadığı için uğramış olduğu daha sert ceza açıklanıyor. Böylece iki büyük kral Tanrı'nın eli altında tahtlarından indirildi. Her ne kadar Nebukadnessar bundan faydalanıp yüreğini Tanrı'ya açarak tahta geçtiyse de Belşassar için çok geç olduğunu görüyoruz. Babil İmparatorluğu sona erdi, Medler'in ve Persler'in eline geçti.

1) Nebukadnessar dünya halklarına sesleniyor (4:1-3)

4:1 Kral imparatorluğunun dört bir bucağında yaşayan bütün halklara, uluslara ve her dilden insanlara bir bildiri yaydı. Her şeyden önce hepsine *esenlik* diledi. Aslında yaydığı bildiri "esenlik veren Tanrı" ile ilgiliydi (Rom.15:33). Gerçek yürek esenliği ancak Tanrı'yla barışmakla elde edilir. Tanrı'yla barışmak ise O'nun kim olduğunu ve bizim kim olduğumuzu öğrenmekle başlar:

RAB korkusudur bilgeliğin temeli.

Akıl Kutsal Olan'ı tanımaktır. (Özd.9:10)

Bu bildiri Nebukadnessar hakkında aldığımız son haberdir.

4:2-3 Kral, herkese Tanrı'nın onun için *gerçekleştirdiği* şeyleri anlatırken sevinç duyuyordu, çünkü bu olayların sonucunda O'nu gerçekten tanımış oldu. Mezmur yazarı gibi O da herkesin bu sevinç paylaşmasını istiyordu: “*Gelin, dinleyin, ey sizler, bütün Tanrı'dan korkanlar, benim için neler yaptığını size anlatayım*” (Mez.66:16).

Nebukadnessar başına gelenleri Tanrı'nın yaptığı *belirtileri ve şaşılabilir işleri* diye tanımladı. Bu iki terim Kutsal Kitap boyunca Tanrı'nın kendini göstermek için yaptığı değişik mucizeleri anlatmak için kullanılır.²⁰ Bunlarla Tanrı kendini Nebukadnessar'a kuşku bırakmayan bir şekilde açıkladı. Yüzyıllar sonra Pavlus Tanrı hakkında şu gerçeği duyuracaktı:

Geçmiş çağlarda Tanrı, tüm ulusların kendi yollarından gitmelerine izin verdi. Yine de kendini tanıksız bırakmadı. (Elç.14:16-17)

Tanrı'nın halkı çoğu zaman Tanrı'ya yaraşan bir tanıklık verememiştir. İsrail ve Kilise bunun üzücü örnekleridir. Ama Tanrı kendi adı uğruna kendisini tanıksız bırakmaz.

Kral, Tanrı'yı, hem yaptığı *belirtiler ile şaşılacak işleri* için, hem de *sonsuzlukta egemenliği* için över.

2) Nebukadnessar gördüğü düşü anlatıyor (4:4-18)

4:4-8 Bildiri, *Gönenç içindeyim* sözleriyle başlıyor. Kral rahattı, ama bu sahte bir rahatlıktı. Luka 12:16-21'deki benzetme de buna benzer birini anlatır: “*Kendisi için servet biriktiren, ama Tanrı katında zengin olmayan kişinin sonu böyle olacak*” (Luk.12:21). Kralın gördüğü düş o zengin budalanın kulağına gelen ses gibiydi.

Akılsız kral kendisiyle aynı çaresizliği paylaşan adamlarını yardıma çağırmıştı. Ancak adamları da başarısız olunca bu kez yanına Daniel geldi.

İlginçtir ki artık Nebukadnessar Daniel'e gerçek adıyla sesleniyordu. Gerçekten bir şeyler anlamış olduğu belliydi, artık Tanrı'yı üzmemek istemiyordu.

4:9-12 Düşteki ağacın *boyu göklere erişti*. Eski Babil Kulesi de öyle olacaktı. Vahiy kitapçığında Babil'de *kuşlar* olduğu görülmektedir (Va.18:2). Buradaki ağaç o Babil'i simgeliyor olabilir.

Kutsal Kitap'ta çeşitli simgesel ağaç bulunur: Mezmur 1:3 (doğru adam); 37:35 (kötü adam); 92:12 (doğru adam); Hezekiel 31:3-18 (Aşur); Matta 13:31-32 (Göklerin Egemenliği); Romalılar 11:16-24 (İsrail ve uluslar).

4:13-16 *Gökten inen bir gözcü* bir çeşit melektir. Bunlar Tanrı'nın *yargısını* bildiren *kutsallardı* (4:17). Bu gözlemci melekler tarih boyunca Tanrı'nın

yargılarını uyguladılar (Çık.12:23; 2Sa.24:16; 1Kr.22:19-23). Davut onlara şöyle seslendi:

*RAB'be övgüler sunun, ey sizler,
O'nun melekleri,*

O'nun sözlerini dinleyen,

Söylediklerini yerine getiren güç sahipleri!

RAB'be övgüler sunun, ey sizler,

O'nun bütün göksel orduları,

İsteğini yerine getiren kulları! (Mez.103:20-21)

Verilen yargıya göre ağaç kesilecek, ancak kökleri kalacak.

4:17 Bu görkemli ayet Tanrı'nın yargısının amacını belirtir. Tanrı'ya baş kaldıran bütün krallar ve yönetimler bir daha düşünmelidirler. Kimse yanılmasın, dünyada yaşayan herkes, *Yüce Olan'ın insan krallıkları üzerinde egemenlik sürdüğünü* iyice anlasın. Yönetimler yalnız ve yalnız Tanrı'nın izniyle oluşup başa gelebilir: *“Tanrı'dan olmayan yönetim yoktur. Var olanlar Tanrı tarafından kurulmuştur”* (Rom.13:1). İsa Mesih'in, kendisini çarmıha germe buyruğunu verecek olan Pilatus'a ne dediğini hatırlayın: *“Sana gökten verilmemiş olsaydı, benim üzerimde hiçbir yetkin olmazdı”* (Yu.19:11).

Aslında Eyüp 33:14-30, Nebukadnessar'ın başına gelenleri çok ilginç bir şekilde dile getirir. Tanrı'nın insanı uyardıktan sonra onu yargıladığını görebiliriz.

4:18 İkinci kez çaresiz kalan kral Daniel'e yöneldi, çünkü onda tüm diğer bilgelere bulunmayan *kutsal ilahların ruhu* diye adlandırdığı bir yücelik görülüyordu. Bu da elbette Tanrı'nın Kutsal Ruhunun varlığından kaynaklanan bir nitelikti.

3) Daniel düşü yorumluyor ve kralı uyarıyor (4:19-27)

4:19 Daniel hemen düşü anladı ama üzüntüden *durdu*. Krala çok kötü bir haber bildirecekti ve bunu sevinerek yapamazdı. Kralın sadık bir hizmetçisi olarak onun iyiliğini yürekten diliyordu.

4:20-22 Görkemli ağaçla ilgili düşün yorumu net ve açık sözlerle krala açıklandı: *O ağaç sensin! Sen büyüdün, güçlendin. Büyüklüğün giderek göklere erişti, egemenliğin dünyanın dört bucağına yayıldı.*

Babil İmparatorluğu'nun çok büyük ve güçlü olması Tanrı'nın izniyle mümkün olmuştu ve kral, Tanrı'ya sürekli şükretmeliydi, ama bunu yapmıyordu. Başarılı olmak sevindirici olmakla birlikte insan için büyük bir tehlike oluşturur. Ne kadar başarılı oluyorsak, Tanrı'ya o kadar alçakgönüllü bir şekilde şükretmeliyiz ve bütün yüceliği O'na sunmalıyız.

4:23-26 Tanrı'nın yargısı açıklanıyor: Ağaç kesilip yok edilecek, yalnız kökü kalacak. Bunun anlamı da şuydu: Kral *insanlar arasından kovulacak; yabanıl hayvanlarla yaşayacak. Ota beslenecek; çiyile ıslanacak.* Tanrı'yı tanımayan bir hayvan gibi davrandığına göre hayvanlar arasına gönderilecek

Bu yargının süresi de belirlenir: *Yedi vakit* ifadesi yedi yıl anlamına gelmektedir. Ağacın kesilmesi Tanrı'nın yargısını simgeler (bkz. Luk.13:6-9). Köklerin bırakılması da bu yargının ancak geçici olacağını gösterir (bkz. Ysa.6:15).

4:27 Daniel krala tövbe etmesi için büyük bir cesaretle öğüt verdi. Tanrı'nın habercisi olarak onu uyardı. Daniel'in sözleri, İsrail halkını "*Tövbeye yarışır meyveler verin*" diye uyaran Yahya'nın sözlerini çağrıştırıyor (Luk.3:8). Kral *günahından ve suçlarından vazgeçmiş* olduğunu iki yönden göstermeliydi: *Doğru olanı yaparak ve düşkünlere iyilik ederek.*

4) Uyarıya kulak vermeyen kral cezasını çekiyor (4:28-33)

4:28-30 Bu uyarı verildikten *on iki ay sonra* kral düşte açıklanan hükmü giydi. Tanrı çok sabırlıdır (2Pe.3:9) ama aynı zamanda adil Yargıç olarak suçluyu cezalandırmaktan çekinmez. Kral Nebukadnessar yaptıklarıyla ve daha kötüsü kendi *onuru ve yüceliği* ile övünmeye başladığı anda işi bitmişti. Tanrı insana tövbe etmesi için fırsat tanır ve o insan tövbe edeceği yerde yüreğini katılaştırırsa yargı kesindir. Biz de Tanrı'nın sabrını taşırmayalım: "*Tanrı'nın sınırsız iyiliğini, hoşgörüsünü, sabrını hor mu görüyorsun? O'nun iyiliğinin seni tövbeye yönelttiğini bilmiyor musun?*" (Rom.2:4).

4:31-33 Gururlanan kral sözünü bitirmeden aniden *gökten bir ses duyuldu.* "*Defalarca azarlandığı halde dikbaşlılık eden, ansızın yıkıma uğrayacak, çare yok*" (Özd.29:1). Bu ses Tanrı'nın sesiydi. Kralın durumu Mesih İsa'nın anlattığı benzetmede yaptıklarıyla övünen zengin budalanınki gibiydi: *Tanrı ona "Ey akılsız!" dedi. "Bu gece canın senden istenecek. Biriktirdiğin bu şeyler kime kalacak?"* (Luk.12:20).

Düşte önceden açıklanan (4:25) hüküm sözü *hemen yerine geldi.* Gurur, Tanrı'nın en çok nefret ettiği şeylerin başında yer alır (Özd.6:16-19) ve O, gururlu adamı alçaltmasını çok iyi bilir. Kral bunu daha sonra kendi ağzıyla itiraf edecektir: "*Kendini beğenmişleri alçaltmaya gücü yeter*" (4:37).

Günümüzün çoğu felsefesinde insanın hayvanlardan pek farklı olmadığı, yalnızca evrim sürecinde daha çok ilerlemiş olduğu düşüncesi ileri sürülür. Ama bu doğru değildir. Yaratılış 1'e baktığımızda, insanın bütün hayvanlardan çok farklı olduğunu ve Tanrı'nın kendi benzeyişine göre yaratıldığını anlıyoruz. Kralın *insanlar arasından kovulması* bunu gösteriyor: Nebukadnessar, Tanrı'yı reddederek gerçek insan olduğunu reddetmişti ve Tanrı bu nedenle onu hayvanlar arasına sürdü.

5) Kral tövbe ediyor ve kurtuluyor (4:34-37)

4:34-35 Yedi uzun ve utanç verici yılın sonunda kral *gözlerini göğe kaldırdı*, yukarıya baktı (Yşa.45:22). İnsana has olan aklı, o anda başına geldi. Artık kendi yaratılış amacını kavrayarak *Yüce Olan'ı övdü*. İnsan olarak bizler Tanrı'nın yüceliği için varız. Nebukadnessar Tanrı'nın *gökteki güçlere ve dünyada yaşayan her şeye egemen olduğunu* dile getirerek *Sonsuza Dek Diri Olan'ı onurlandırıp yüceltti*. Aynı zamanda kendini de alçalttı. Yeremya 9:23-24 bu olay üzerine çok güzel bir yorum getiriyor.

4:36 Kralın kendini alçalttığını gören Tanrı onun kısa bir süre daha egemenlik sürmesine izin verdi. Kral, bundan sonra ancak bir yıl daha yaşadı.

4:37 Bu olayın yorumu ve bizim için olan ders net ve açıktır. Gerçek imanlı Tanrı'ya *şükreder*. *O'nu yüceltir, över*. Tanrı'nın *bütün yaptıklarını gerçek yollarını doğru* olarak kabul eder. Başımıza böyle şeylerin gelmesi gerekmeden bunu yapalım. Musa'nın Yasası'nda yazılan şu öğüdü yerine getirelim:

*Ululuğu için Tanrımız'ı övün!
O Kaya'dır, işleri kusursuzdur,
Bütün yolları doğrudur.
O haksızlık etmeyen güvenilir Tanrı'dır.
Doğru ve adildir. (Yas.32:3-4)*

D) Kral Belşassar terbiye ediliyor (5:1-31)

Babil'in son kralı olan Belşassar kimdi? Eski tarih uzmanları, Belşassar diye bir Babil kralının asla olmadığını öne sürerek bu bölümün efsane olduğunu iddia ederlerdi. Çünkü o dönemlerde mevcut tarih kayıtlarında Nabunidus Babil'in son kralı olarak geçer. Ancak 1850 yıllarında arkeologlar, Nabunidus'un ilk doğan oğlu Belşassar'ın adının kayıtlı olduğu levhalar buldular. Öyle anlaşılıyor ki Belşassar, Kral Nebukadnessar'ın kızının oğluydu. Böylece Daniel kitapçığı, İ.Ö. 450'de yazan ama bu ayrıntılardan haberi olmayan büyük tarihçi Herodotos'un yazılarından daha güvenilir çıktı. Ayrıca Daniel'in İ.Ö. 500 yıllarındaki yazılış tarihi daha da büyük bir kesinlik kazandı.

Babil'in son krallarının tarihi şöyle özetlenebilir:

- 1) *Nebukadnessar* İ.Ö. 563'te öldü. Kutsal Kitap'ın ve diğer tarihsel kaynakların kayıtlarına göre "Yahuda Kralı Yehoyakin'in sürgündeki otuz yedinci yılı, *Evil-Merodak* Babil Kralı oldu" (2Kr.25:27; Yer.52:31-34).
- 2) Bundan iki yıl sonra *Evil-Merodak* kayınbiraderi *Neriglissar* tarafından katletildi (suikast yapıldı). Yeruslaim yıkıldığı zaman *Neriglissar* büyük bir komutan olarak *Nebukadnessar*'ın hizmetindeydi.
- 3) *Neriglissar* dört yıl sonra öldü (İ.Ö. 556'da) ve onun yerine tahta geçen oğlu Labaşı-Marduk 9 ay sonra isyancı lider Nabunidus tarafından katletildi.
- 4) Nabunidus kraliyet ailesine ait değildi, ama ele geçirmiş olduğu krallığı sağlamlaştırmak amacıyla Nebukadnessar'ın kızıyla evlendi. Kendisi dindar bir putperest olarak Harran'da ay tanrısına ait büyük tapınağı tamir ettirdi. 552 yıllarında Kuzey Arabistan ve Edom'da büyük zaferler kazandıktan sonra hayatının son yıllarını o civarda geçirdi. İmparatorluğunun yönetimini Babil şehrinde oturan oğlu *Belşassar*'a bıraktı.
- 5) Böylece *Belşassar* Babil'de ikinci büyük önder oldu ve Daniel'i ödüllendireceğine söz verirken ona, "Ülkede üçüncü önder olacaksın" dedi (5:7, 16).
- 6) Medler ve Persler İ.Ö. 539 yılında Babil şehrini ele geçirdiler ve Belşassar'ı öldürdüler.

Nemrut tarafından kurulan Babil (Yar.10:8-10), yüzyıllar geçtikçe dünyanın en güçlü, lüks ve güzel kenti haline gelmişti. Fırat ırmağı Babil'in ortasından akardı. Yüksekliği 60 metre ve genişliği 25 metre olan eşsiz surlarla çevrilmişti. Orada dünyanın 7 büyük eserinden biri olarak bilinen asma bahçeleri ve yaklaşık 200 metre yüksekliğindeki bir kuleyle tapınakları da vardı. İnsanlık tarihinin en görkemli ve güçlü şehirlerinden biriydi.

1) Kral, RAB'be ait kutsal eşyaları saygısızca kullanıyor (5:1-4)

5:1 O tarihsel gecede Babil'in surları dışındaki büyük Pers ordusu kenti kuşatmıştı (5:30). Ancak bu duruma aldırmayan kral, hiç bir zaman yıkılmamış surlarına tümüyle güvenerek en önemli adamlarına *büyük bir şölen verdi*. Putperest kral hem yaşayan Tanrı'ya hem de Pers ordusuna meydan okuyordu. Ama onun zamanı gelmişti. Bundan yaklaşık elli yıl önce Tanrı, Babil Krallığı'nın, Nebukadnessar'ın torununun döneminde diğer ulusların eline teslim edileceğini bildirmişti (Yer.27:7). Aşırı gurur insanın gözlerini kör eder.

5:2-3 Özellikle ilk dört ayette *şarap içtiler* deyişi beş kez geçer. Kutsal Kitap şarap içilmesini yasaklamamakla birlikte bunun özellikle krallar ve önderler için ters ve tehlikeli olduğunu vurgular (Özd.31:4-5; 1Ti.3:3, 8). Kutsal Kitap'ta şarap içip çılgınca eğlenen kralların nasıl Tanrı'nın halkının başına dert olduğunu görebiliriz (Est.1; Mat.14:1-12).

Şölen sırasında kral, büyüklüğünü reddetmiş olduğu Yahudiler'in Tanrı'sına ait olan, *babası Nebukadnessar'ın Yeruşalim'deki tapınaktan çıkarıp getirdiği altın ve gümüş kapların getirilmesini buyurdu* (5:2; bkz. 2Kr.24:13; 25:15). Bu kaplar Tanrı'nın tapınağına ait ve O'nun hizmetine ayrılmış olarak "*kutsaldılar*" (Çık.40:9-11). Kutsal demek Tanrı'ya ayrılmış demektir. Bu hareketle kral, Tanrı'ya olabildiğince küfrediyor, O'nun kutsal şeylerini kirletiyordu. Bütün Tanrısal değerleri hiçe sayıyordu. Atası Nebukadnessar bu kapları en azından kendi tapınağına yerleştirerek Belşassar'dan daha saygılı bir şekilde davranmıştı (Dan.1:2).

5:4 Bu sefahat sahnesi Vahiy 17:4-6'daki dinsel Babil'in durumunu andırır: "*Bütün uluslar onun azgın fuhuşunun şarabından içtiler*" (Va.18:3). En kötüsü sarhoş kalabalığın hepsi *altından, gümüşten, tunçtan, demirden, ağaçtan, taştan ilahları övdüler*. Babil'in başka bir özelliği de, "*küfür niteliğinde adlarla kaplı*" canavar ile birlikte olmasıydı (Va.17:3). Puta tapan tüm dindar insanlar, aslında yaşayan Tanrı'dan uzak ve hatta gerçek insanlıktan uzaklaşmış durumdadır.

Ulusların putları altın ve gümüştür,

İnsan elinin eseri.

Ağızları var, konuşmaz,

Gözleri var, görmez,

Kulakları var, işitmez,

Soluk almazlar.

Onları yapanlar, onlara güvenenler,

Onlar gibi olacak! (Mez.135:15-18)

2) Tanrı'nın eli duvara yargı yazıyor (5:5-9)

5:5-6 *Duvarın sıvası üzerine yazan el* Tanrı'nın eliydi. "Tanrı'nın parmağı" bundan daha önce görünmüştü ve daha sonra da görünecekti (Çık.8:19; 31:18; Luk.11:20; Yuh.8:1-9). Aynı parmaklar Yeşaya tarafından "*Ben RAB'im, adım budur. Onurumu bir başkasına, övgülerimi putlara bırakmam*" (Yşa.42:8) diye yazmıştı. O'nun bir tek sözü insanın veya imparatorluğun hayatını aniden sona

erdirecek güçtedir. Tanrı'nın kutsal yazıları etkin ve etkilidir.

Kral *çok korktu*. Bütün büyük sözleri ve cesareti bir anda kaybolup gitti. Babil'in Medler tarafından yıkılışını önceden bildiren Yeşaya Babil kralının sözlerini şöyle aktarıyor: “*Özlediğim alaca karanlık bana korku (titreme) veriyor artık!*” (Yşa.21:4). Aslında kralın korkması yerindeydi. Çünkü en sonunda Tanrı'nın büyük sabrını taşımıştı. “*Diri Tanrı'nın eline düşmek korkunç bir şeydir*” (İbr.10:31).

5:7-9 Kral *Babil'in bilgelerini –falcılarla yıldızbilimcileri–çağırtdı*. Ama tıpkı Nebukadnessar'ın günlerinde olduğu gibi yine Babil'in büyük bilgeleri hiçbir şey anlayamadılar (2:10-11; 4:7). Sadece Tanrı'nın Ruhu bulunan bir kişi Tanrı'nın sözlerini anlayabilir (1Ko.1:21; 2:14). *Bu yüzden çaresiz kral daha da korktu*.

3) Kralın annesi Daniel'i krala salık veriyor (5:10-16)

5:10-12 Bölümün başında açıkladığımız gibi *kraliçe* diye geçen kralın annesi büyük olasılıkla Nebukadnessar'ın kızıydı, ve o babasının başına gelenleri biliyordu. Nebukadnessar'ın Daniel için kullandığı terimi kullandı: “*Kutsal ilahların ruhu bulunan Daniel*” (4:8). Belki de Rab'be iman etmişti. Kralın annesi Daniel'i krala salık verirken birbirine benzer üç ifade kullandı:

- *Kendisinde kutsal ilahların ruhu bulunan biri.*
- *İlahlara özgü bilgeliğe sahip olmakla tanınırdı.*
- *Olağanüstü bir ruha, bilgiye, sağduyuya sahiptir.*

Bu ifadeler Daniel'in iç varlığı veya ruhu ile ilgiliydi. Üzerindeki ruh Tanrı'nın Kutsal Ruhu'ndan başkası değildi. Kutsal Ruh imanlıya çok farklı bir kavrayış, dünyada bulunmayan bir anlayış sağlar. Her şeyden önce bu bilgelik Tanrı'nın derin yolları ile ilgili konularda görülür (1Ko.2:6-16). Yeşaya, Mesih'in üzerinde kalacak olan aynı yedili Ruhu şöyle tanımladı:

Rab'bin Ruhu, bilgelik ve anlayış ruhu, öğüt ve güç ruhu, bilgi ve RAB korkusu ruhu... (Yşa.11:2)

Mesih'in Ruhu her çağda bunu sağlamıştır. Elçilerin döneminde bazı kişiler imanla dolu “*İstefanos'la çekişmeye başladılar. Ama İstefanos'un konuşmasındaki bilgeliğe ve Ruh'a karşı koyamadılar*” (Elç.6:10). Onu ancak yalancı tanıklarla alt etmeyi becerdiler, tıpkı Daniel'i suçlamak isteyen bakanlar gibi (Dan.6:1-8).

Üstelik kralın annesi Daniel'in *düşleri yorumlama, bilmeceleri çözme, gizemleri açıklama yeteneği* olduğunu söyledi. Bu ifade Daniel'in iç varlığından

çok ona verilen özel bir yeteneği veya armağanı açıklar.

5:13-16 Annesinin öğüdü uyarınca Kral Belşassar, Daniel'i çağırttı. Anlaşılan ya Belşassar'ın kendisi ya da babası Daniel'i yüksek mevkiinden indirmişti. Belşassar'ın hizmetinde olduğu halde (8:1, 27) kral onu pek tanımıyordu ve şölene davet etmemişti. Daniel artık yaşlıydı (yaklaşık 80 yaşında) ve belki de ben hâlâ ne yapıyorum burada diye düşünüyor olabilirdi. Ama Rab onu o an için koruyup saklamıştı. *Kralın yanına getirildi.*

Belşassar kendisine getirilen yaşlı Daniel'i annesinin demin tanıttığı şekilde değil, *Yahuda sürgünlerinden olan Daniel* diye karşıladı. Belki de onu kıskanan diğer bilgiler ve bakanlar onu genç krala böyle tanıtmışlardı. Ama 5:22'den Belşassar'ın önceki olayların "*hepsini bildiği halde alçakgönüllüğü benimsemediğini*" biliyoruz. Daniel'i yalnızca *kral atası* olan Nebukadnessar'ın *Yahuda'dan getirdiği, Yahuda sürgünlerinden* biri olarak tanınması, kralın "*Yeruşalim'deki Tanrı'yı*" nasıl hor gördüğünün diğer bir göstergesiydi. Daniel'i saymak, onu bir bilge yerine koymak istememişti. Çünkü Daniel Tanrısı'nı temsil ediyordu. Rab öğrencilerine "*Size doğrusunu söyleyeyim, benim gönderdiğim herhangi bir kimseyi kabul eden beni kabul etmiş olur. Beni kabul eden de beni göndereni kabul etmiş olur*" (Yuh.13:20; bkz. Mat.25:45).

Sonra kral, Daniel hakkında annesinden *duymuş* olduğu iki şeyi tekrarlayarak ondan *yazıyı okuyup açıklamasını* istedi:

- *Sende ilahların ruhu bulunduğunu, kavrayış, sağduyu ve olağanüstü bilgelikle donanmış olduğumu duydum.*

- *Senin yorum yapabildiğini, gizemleri açıklayabildiğini duydum.*

Sonra kral diğer bilgelere vaat ettiği büyük ödülleri Daniel'e de vaat etti.

4) Daniel kralı azarlayarak yazıyı tercüme ediyor (5:17-28)

5:17 Kral gerçekten bu adamı tanımıyor, onun saf yüreğini anlayamıyordu. Çünkü "*Ruhsal kişi her konuda yargı yürütebilir, ama kimse onun hakkında yargı yürütemez*" (1Ko.2:15). Daniel, tıpkı atası İbrahim'in yüz yıllar önce yaptığı gibi (Yar.14:22-23), kralın elinden bir şey almak istemediğini ifade etti. Musa (Say.16:15); Samuel (1Sa.12:3); Pavlus (Elç.20:33) gibi, Tanrı'nın gerçek kulları her türlü para sevgisinden, insansal şöhret ve nüfuz edinme hırsından uzak olmalıdır (1Ti.3:3; 1Pe.5:2).

Ama genellikle insanlar bu ruhtan anlamaz. Nitekim "*dünya (Gerçeğin Ruhu'nu) ne görür ne de tanır*" (Yu.14:16-17). Aynı şekilde "*dünya Baba'yı tanımadığı için bizi de tanımıyor*" (1Yu.3:1).

5:18-21 Yazıyı açıklamadan önce Daniel kral hakkında yargıda bulunarak

onu azarladı. Önceki Babil kralının başına gelen üç aşamalı tecrübeyi dile getirdi. İlk olarak ona, *Yüce Tanrı atan Nebukadnessar'a krallığı, büyüklüğü, yüceliği, görkemi verdi* diye hatırlatarak o kralın büyüklüğünü gösterdi. Krallığın mirasçısı Belşassar ise bunu kazanmak için hiçbir şey yapmamıştı. Ondan sonra Nebukadnessar'ın nasıl *gurura kapılıp saygısızlıkta direnince krallık tahtından indirildiğini* hatırlattı. Belşassar hem aynı gurura kapılmış hem de bile bile bizzat Tanrı'ya hakaret etmişti. Son olarak Daniel, Tanrı'nın Nebukadnessar'ı nasıl terbiye etmiş olduğunu hatırlattı.

5:22-24 Nebukadnessar'ın suçu büyüktü, ama Belşassar'ınki daha da büyüktü, çünkü *bunların hepsini biliyordu!* Gerçeği bilmek sorumluluk getirir (Mat.25:26-27; Rom.1:21, 28; 2Pe.3:5; 2Se.1:7-8). Bu bilinç onun *alçakgönüllülüğü benimsemesine* neden olmalıydı. *Bunun yerine Belşassar göğün Rab'bine karşı kendini yükseltti.* Şölendeki davranışları da bunu kanıtladı. En önemlisi Rab'bin adına ve *tapınağına* hakaret ederken, *görmeyen, duymayan, anlamayan... ilahları övdü.*

Daniel, Belşassar'ın reddettiği Tanrı'nın kimliğini şöyle dile getirdi: *"Soluğunu elinde tutan, bütün yollarını gözeten Tanrı'yı ise yüceltmedin."* İşte bu yüzden onun alaya almış olduğu Tanrı yazıyı yazan eli gönderdi. Tanrı tanımaz Atinalılar'a Pavlus, yaşayan Tanrı'yı benzer sözlerle tanıttı:

Dünyayı ve içindekilerin tümünü yaratan, yerin ve göğün Rabbi olan Tanrı... Herkese yaşam, soluk ve her şeyi veren... O'nda yaşıyor ve hareket ediyoruz; O'nda varız. (Elç.17:24-25, 28).

5:25-28 Ancak Tanrı alaya alınmaz. Son olarak Daniel duvarın sıvasında yazılan yazıyı krala açıkladı. Yazı yalnız üç sözcükten ibaretti, ama her biri suçlunun giyeceği hükmü duyuran hâkimin tokmağının sesi gibi dehşet vericiydi:

Tanrı'nın sözü diri ve etkilidir, iki ağızlı kılıçtan daha keskindir. Canla ruhu, ilikle eklemleri birbirinden ayıracak kadar derinlere işler; yüreğin düşüncelerini, amaçlarını yargılar. Tanrı'nın görmediği hiçbir yaratık yoktur. Kendisine hesap vereceğimiz Tanrı'nın gözleri önünde her şey çıplak ve açıktır. (İbr.4:12-13)

"MENE": İlk sözcük "sayılmış" anlamına gelir. *Tanrı, Belşassar'ın krallığının ve hayatının günlerini saydı ve ona son verdi.* Artık zamanı dolmuş, günlerinin sayısı tamamlanmıştı. Bize gelince hangi birimiz "ömrünü bir anlık uzatabilir?" Bu bölümün ana derslerinden biri hayatın geçici olduğunun bilincine varmaktır. Günlerimiz Tanrı tarafından sayılıdır; biz de mezmur yazarı gibi şöyle dua etmeliyiz: *"Günlerimizi saymayı bize öğret ki, bilgi dolu bir yürek edinelim"* (Mez.90:12).

Bildir bana ya RAB sonumu,

Sayılı günlerimi;

Bileyim ömrümün ne kadar kısa olduğunu!

Yalnız bir karış ömür verdin bana,

Hiç kalır hayatım senin önünde.

Her insan bir soluktur sadece,

En güçlü çağında bile. (Mez.39:4-5)

“TEKEL”: İkinci sözcük “tartılmış” anlamına gelir. Tanrı *terazisinde* Belşassar’ı ve yaptıklarını *tartmıştı*, yani onu değerlendirmişti, fakat bu büyük kral *eksik bulundu*. İnsanlar birbirlerini belli konularda tartabilir ama insanların “*yüklerindeki amaçları*” ancak Tanrı bilir (1Ko.4:3-5). Yalnızca Tanrı’nın tartısı eksiksiz bir şekilde doğru ve adildir. O büyük tartıya göre herkes Tanrı’nın yüceliğinden yoksundur.

*İnsan her yaptığını temiz sanır,
ama niyetlerini tartan RAB’dir. (Özd.16:2).*

İnsanlar yalnızca bir soluktur,

İnsanoğlu ise bir yalan;

Tartılınca bir hiçtirler,

Hepsi birlikte bir soluktan daha hafif. (Mez.62:9)

Bu nedenle hiç kimse kendi iyiliğine güvenmesin, ancak günahlarından tövbe edip, tanrısızları aklayan Tanrı’ya iman ederek O’nun Mesih’te açıkladığı lütfaya sığınsın.

“PERES”: “Bölünmüş” anlamına gelmekle birlikte “Persler” sözcüğünü de çağrıştırır. Artık, heykelin, altından başının uçurulma zamanı gelmişti (2:37-39). Babil Krallığı Tanrı tarafından ikiye *bölündü*, orduları şehrin surlarını kuşatan müttefik güçlere, *Medler’le Persler’e verildi*. Böylece “*bütün dünyayı yargılayan*” Tanrı (Yar.18:25), Kral Belşassar’a ve ülkesine hüküm giydirdi. Biz de “*dirilerle ölüleri yargılayacak olan Mesih İsa’ya*” inananlar olarak unutmayalım ki “*bedende yaşarken gerek iyi gerek kötü, yaptıklarımızın karşılığını almak için her birimizin Mesih’in yargı kürsüsü önüne çıkmak zorundayız*” ve “*her birimiz kendi adına Tanrı’ya hesap verecektir*” (2Ti.4:1; 2Ko.5:10; Rom.14:12). Daniel gibi, “*Rab’dan korkmanın ne demek olduğunu bildiğimizden insanları ikna etmeye çalışalım*” (2Ko.5:11).

Kimseyi kayırmadan, kişiyi yaptıklarına bakarak yargılayan Tanrı’yı Baba

diye çağırduğınıza göre, gurbeti andıran bu dünyadaki zamanınızı Tanrı korkusuyla geçirin. (1Pe.1:17)

5) Daniel onurlandırılıyor, Belşassar öldürülüyor (5:29-31)

Herkes için ve her ülke için bir son gece vardır. Kral verdiği son sözü tutarak *Daniel'e* vaat ettiği ödülü verdi. Onu *ülkede üçüncü önder ilan etti*. Babil'e zincirlerde getirilen alçak "*Yahuda sürgünlerinden olan*" Daniel'in, Babil İmparatorluğu'nun son gecesinde *boynuna altın zincir takılarak* en yüksek önderi ilan edilmesi ne kadar ilginç, değil mi? Büyük, övüngen krallar Nebukadnessar ve Belşassar tarihe karışırken, mütevazı Tanrı adamı sarayda göksel krallığın büyükelçisi olarak hizmet etmeye devam etti.

Duvarın sıvası üzerine yazılan sözler *o gece* yerine geldi. Pers kralı Koreş'in becerikli komutanı (Ugbaru), Babil kentinin ortasından geçen Fırat ırmağının sularını eski bir kanala çevirerek seviyesini surlardaki su kapılarının çok altına indirdi. Karanlık gecede gizlenen Pers askerleri nehir yatağını izleyerek kente girdiler ve karşı koyulmadan *krallığı ele geçirdiler*.²¹ Büyük Koreş'in, temsilcisi olmak üzere atadığı Gobryas (veya Gubaru) adlı muzaffer *Medli* kral "*Darius*"²² Babil'in tahtına oturdu. İlk buyruğu doğrultusunda *Kildan*²³ *Kralı Belşassar öldürüldü*. Böylece büyük tarihsel Babil İmparatorluğu sona ermiş oldu. Ancak Babil'in ruhu Mesih'in ikinci gelişine kadar etkinliğine devam edecektir (bkz. Va.17-18).

II) DANİEL MED-PERS KRALLIĞI ALTINDA

A) Daniel'in imanı ikinci kez sınanıyor (6:1-28)

Daniel kitapçığının ikinci ana bölümüne başlarken girişte değindiğimiz düzene tekrar bakalım. 1. bölümde Daniel'in imanı Babil kralının yönetimi altında sınanmıştı. Genç olmasına rağmen Daniel kralın güzel yemekleriyle kendini kirletmemeye kararlıydı (1:8). Doğruluktan ödün vermediği için Tanrı onu takdir etmişti. Şimdi ise tahta geçen Med-Pers Kralı Darius'un yönetimi altında imanı tekrar sınanacaktı. Göklerin Tanrısı'na sadık bir tanık olduğu şiddetli denemede kanıtlanacaktı.

1) Daniel'e karşı suikast (komplo) hazırlanıyor (6:1-9)

6:1-3 Yeni Med-Pers yönetimi kurulurken Daniel korundu ve hatta kral tarafından bütün Babil ülkesi üzerine *atanan üç bakan* arasında yer aldı. İki krallık arasında bir nevi köprü oluşturdu. Önceki efendilerine yıllarca sadakatle hizmet eden yaşlı sürgünün erdemleri gözle görülür nitelikteydi. Yeni kral ona güven duydu.

Daniel her türlü putperest pisliğin bulunduğu bir ortamda yaşarken kendisi o pislikten etkilenmemişti. Tam tersine başkalarını olumlu yönde etkilemişti. Ne mutlu kendini böylece temiz tutabilen kişiye!

Baba Tanrı'nın gözünde temiz ve kusursuz dindarlık, kişinin... kendini dünyanın lekelemesinden korumasıdır. (Yak. 1:27)

Aslında ne Daniel ne de herhangi bir imanlı kendini dünyanın lekelemesinden koruyacak güçte değildir, ancak *kendisinde bulunan olağanüstü ruh* (Kutsal Ruh) onu güçlendirip kutsallaştırır (bkz 4:8, 9; 5:11, 12, 14). Ruh'un *yardımıyla Daniel öbür bakanlarla satraplardan üstün oldu*. Görülüyor ki Daniel'in öncelikle hizmet ettiği Göklerin Tanrısı, onu "*düşmekten alıkoyacak, büyük sevinç içinde lekesiz olarak yüce huzuruna çıkaracak güçtedir*" (Yah.24). Böyle sıkıntı dolu ortamlarda yaşayan kutsallara Rab'bin sözü şöyle der:

Kendisini hoşnut edeni hem istemeniz hem de yapmanız için sizde etkin olan Tanrı'dır. Her şeyi söylenmeden ve çekişmeden yapın ki, yaşam sözüne sınımsız olarak aralarında evrendeki yıldızlar gibi parladığınız bu eğri ve sapık kuşağın ortasında kusursuz ve saf, Tanrı'nın lekesiz çocukları olasınız. (Fil.2:13-16)

6:4-5 Bu arada birçok suikastı körükleyen *kıskançlık* canavarı başını gösterdi. *Öbür putperest bakanlarla satraplar* imanlı Daniel'i kışkandırdılar ve onu suçlamak için *fırsat kollamaya başladılar*. Kıskançlık kişiyi başkalarındaki yanlışlığı aramaya ve onları haksız yere suçlamaya itebilir. Kendimize dikkat edelim, Tanrı'nın halkı kıskançlığa bağışık değildir. Örneğin, İsa'yı çarmıha

gerdiren Yahudi önderlerin yüreklerini kemiren de aynı hastalığı: “İsa’yı kıskançlıktan ötürü (Pilatus’a) teslim ettikler” (Mat.27:18). İncil, Mesih inanlılarını benliğin bu gizli işi konusunda sık sık uyardır (Gal.5:21; 1Ti.6:4; Tit.3:3).

Bu nedenle her kötülüğü, hileyi, ikiyüzlülüğü, kıskançlığı ve bütün iftiraları üzerinizden sıyrıp atın. (1Pe.2:1)

Fakat Daniel’de “ne suçlanacak bir yanını, ne de bir yanlışını bulamadılar. Çünkü Daniel güvenilir biriydi.” Yaşantımız doğrulukla dolu olmalıdır:

Vicdanınızı temiz tutun. Öyle ki, Mesih’e ait olarak sürdürdüğünüz olumlu yaşamı kınayanlar size ettikleri iftiradan utansınlar. İyilik edip acı çekmek – eğer Tanrı’nın isteği buysa– kötülük yapıp acı çekmekten daha iyidir. (1Pe.3:16-17)

Daniel’i düşürme yolunu arayanlar şunu kabullendiler: *Tanrısı’nın Yasası’yla ilgili bir konuda suçlayamazsak, bir suçlama nedeni bulamayacağız.* Ne harika bir itiraf! Aynı şekilde İsa’yı suçlayabilmek için “kendisine karşı yalancı tanıklar” aradılar (Mat.26:59). Bizi araştıran yetkililer de, Pilatus gibi, “Bu adamda hiçbir suç görmüyorum” demek zorunda kalsınlar (Luk.23:4).

6:6-9 Bunu anlayınca adamlar, kötü bir amaçta anlaşıp *hep birlikte krala gittiler.* Krala yağ çekerek görünürde ülkeyi onun önderliğinde birleştireceği zorlu bir yasa çıkarmasını istediler. *Ülkenin bütün bakanları... anlaştık* diyerek Daniel’i anlaşımaya dahil ettiler ve kralın kuşkulanmasını önlediler. Bu yeni yasa kralı bir ilah yerine koyacaktı. İmparatorluğun bütün halkları yalnız ona secde edip *dua edecekti.*

3. bölümde de gördüğümüz gibi Daniel’in üç imanlı arkadaşı, kralın savurmuş olduğu *kim tapınmazsa kızgın fırına atılacak* şeklindeki tehdide hiç aldırmadılar, ona “*kendisine kulluk ettiğimiz Tanrı... bizi kurtarmazsa bile ey kral, bil ki, ilahlarına kulluk etmeyiz ya da dikmiş olduğun altın heykele tapmayız*” diye cesur bir tanıklık verdiler (3:18). Bu kez yayınlanan yeni yasa ve ilişindeki tehdit şöyleydi: *Kim otuz gün içinde kraldan başka bir insana ya da ilaha dua ederse aslan çukuruna atılsın.* Bu buyruk, “yapacaksın, yoksa...” şeklinde değil de, “yapmayacaksın, yoksa...” diye Tanrı’nın buyruklarını hiçe sayıyordu. Biz de bir gün böyle bir yasakla karşılaşabiliriz. O zaman ne yapacağız? Tanrı’ya dua etmeye ve tapınmaya devam edecek miyiz?

2) Daniel dua ederken yakalanıyor, aslanlara atılıyor
(6:10-17)

6:10 Kral Süleyman, tapınağı Tanrı’nın hizmetine adarken, daha sonra sürgüne gidecek olan halk için şöyle dua etmişti:

Sana karşı günah işlediklerinde - günah işlemeyen tek kişi yoktur - sen

öfkelenip onları yakın ya da uzak bir ülkeye tutsak olarak götürecektüşmanlarının eline teslim edersen, onlar da tutsak oldukları ülkede pişmanlık duyup günahlarından döner, ‘Günah işledik, yoldan sapıp kötülük yaptık’ diyerek sana yakarırlarsa, tutsak oldukları ülkede candan ve yürekten sana dönerlerse, atalarına verdiğin ülkelerine, seçtiğin kente ve adına yaptırdığım tapınağına yönelip dua ederlerse, göklerden, oturduğun yerden dualarına, yakarışlarına kulak ver, onları kurtar.

(1Kr.8:46-49)

İşte bu sözleri iyi bilen Daniel, *her gün üç kez* dua etmeyi sürekli bir alışkanlık edinmişti. *Yeruşalim yönüne bakan açık tuttuğu pencereleri önünde diz çöküp dua eder, Tanrısı’na övgüler sunardı*. Bizim yaşadığımız dönemde yeryüzünde kutsal bir yer yoktur (Yuh.4:21-24). Ama Daniel, o dönemde tek kutsal yer olan Yeruşalim’e yönelerek dua ediyordu. Daniel yeni *yasanın imzalandığını* ve başına geleceklerini bilerek tereddüt etmeden Tanrı’nın sözünü dinlemeye devam etti. Gizlice dua etmesi mümkündü, ama o hiçbir oyuna başvurmadı. Tanrı’ya sımsıkı bağlanmayı tercih etti. Yalnızca ruhsal silahlarını kullandı.

Tanrı’nın kulları sürekli dua etme, Tanrı Sözü’nü okuma ve benzer alışkanlıkları edinmelidir. Bu bir ruhsal antrenman gibidir: *“Kendini Tanrı yolunda eğit”* (1Ti.4:7). Disiplinli bir yaşama sahip değilsek, günaha karşı verdiğimiz mücadelede yenilmeye mahkûmuz.

Yaşamın içinden geçerek O’nun ardından sonsuzluğa yöneliyorum; Tanrı’nın benzeyişinde yaratılmıştım. Ama bu benzeyiş bozulduğundan, Tanrı’nın Sözü’nde kalmayı, tapınmayı ve derin düşünmeyi öğrenmem gerek. Yüzeysellik çağımızın lanetidir. Başlıca ruhsal sorunumuz, anında doyuma ulaşma öğretisidir. Günümüzün gereksinimi, zeki ya da armağanlı kişiler değil, derin kişilerdir. Ruhsal yaşamın klasik disiplini, bizleri yüzeysel yaşamdan alarak daha derinlere çağırmaktadır.²⁴

Dua konusunda bedeninin durumu en önemli faktör değil ve Tanrı’nın Sözünde herhangi bir kural yoktur. Ancak *diz çökerek* dua etmek en sık görülen örnektir (Luk.22:41; Elç.7:60; 9:40; 20:36; 21:5). Üç genç heykele secde etmemekte kararlıydılar. Daniel de Tanrı’ya secde etmekte kararlıydı.

6:11-15 Başka zamanlarda birbirlerine ters düşen insanlar, Tanrı’nın halkına karşı düşman olurken uyuşmakta zorluk çekmezler: *Daniel’e tuzak kuran adamlar hep birlikte oraya gittiler, ve bekledikleri gibi Daniel’i dua edip yalvarırken gördüler. Durumu hemen krala bildirerek, Daniel seni de imzaladığın yasayı da saymıyor* diye Daniel’i suçladılar.

Tuzağa düşürüldüğünü anlayan kral *çok üzüldü, Daniel’i kurtarmayı kafasına*

koydu. Onu kurtarmak için güneş batıncaya dek uğraştı. Ama kurnaz bakanlar Medler'le Persler'in yönetim sistemine göre kralın koyduğu yasanın ya da yasağın değiştirilemeyeceğini hatırlatarak ona bir çıkış yolu bırakmadılar. Burada Babil'in yönetim sisteminden farklı bir sistem görülmektedir (bkz. s. ??????).

6:16-17 Kral Daniel'i, sürekli kulluk ettiği kendi Tanrı'sına emanet etmekten başka bir şey yapamazdı, Daniel'in aslan çukuruna atılmasını buyurdu.

Daniel resmi formalitelerle ölüme mahkûm edildi. Çukurun ağzına bir taş konuldu. Kral hem kendi mühür yüzüğüyle hem de görevlilerin mühür yüzüğüyle taşı mühürledi. Bu büyük resmi önlemler Daniel ile ilgili hiçbir şey değiştirilmesin diye alınıyordu. Medler'in ve Persler'in yasaları insanlar tarafından değiştirilemezdi. Bu durum aciz insanların Mesih'in gömüldüğü "mezarın girişine büyük bir taş yuvarladıklarını" ve "taşı mühürleyip mezarı güvenlik altına aldıklarını" hatırlatıyor (Mat.27:60, 66). Ayrıca, "kıskançlıkla dolan başkâhinle" yandaşlarının elçileri yakalatıp hapis haneye attırmalarını (Elç.5:17-22) ve Kral Hirodes'in Petrus'u nasıl yakalattığını da anımsıyoruz:.

Petrus'u tutuklatıp hapse attırdı ve dörder kişilik dört takım askerin gözetimine teslim etti... Petrus... çift zincirle bağlı olarak iki askerin arasında uyuyordu. Kapıda duran nöbetçiler de zindanın güvenliğini sağlıyordu.

Bunların hepsi kendilerini diri Tanrı'ya karşı savaşır durumda buldular ve bütün önlemleri boşa çıktı. Tanrı, meleşini gönderip hepsini serbest bıraktı. Mesih'in ölüme tutsak kalması gibi, Daniel'in de o çukurda kalması olanaksızdı! Çünkü Tanrı onunla birlikteydi.

3) Daniel korunuyor, düşmanları aslanlara atılıyor
(6:18-24).

6:18-20 Daniel'i gerçekten doğru sayan kral uykusuz, eğlencesiz bir gece geçirdi. Sabahleyen erkenden aslan çukuruna gitti. Umutsuzca, üzgün bir sesle haykırarak Daniel'e saygın bir sıfatla seslendi: Yaşayan Tanrı'nın kulu... Kendi ilahları bazı şeyleri yapabilirken bazı şeyleri yapamıyorlardı. Kral, Tanrı'yı onlara benzeterek "Tanrının seni aslanlardan kurtarabildi mi?" diye haydırdı.

6:21-22 Tabii ki gücü her şeye yeten Tanrı kulunu kurtaracak güçteydi. Yeter ki kişi O'nun iyi ve yetkin isteğine göre yaşasın (bkz. 3:17-18). Daniel'in O'nu Tanrım diye tanıması bize birçok şey ifade eder.

Tanrı Daniel'i nasıl kurtardı? Meleşini gönderip aslanların ağzını kapadı. Melekler Tanrı'nın halkını koruma göreviyle yükümlüdürler (Mez.34:7; 91:11; İbr.1:14). Tanrı Daniel'i neden kurtardı? Daniel bunu, çünkü Tanrı'nın önünde suçsuz bulundum sözleriyle açıkladı.

6:23 Daniel *sevinçli kralın buyruğu* uyarınca hiç zarar görmeden hemen *çukurdan çıkarıldı*. Tersine, geçirdiği büyük iman denemesinden ruhsal yönden çok güçlenmiş olarak çıktı. Bu ayette Tanrı'nın, kulunu neden kurtardığını açıklayan anahtar bir sözcük var: *Çünkü Tanrısı'na güvenmişti*. "*İman sayesinde aslanların ağızlarını kapadı*" (İbr.11:33).

6:24 Daniel'i haksız yere suçlayan adamlar, aileleriyle birlikte aslanlara atılarak öldürüldüler. Daniel *adamların karıları, çocuklarıyla birlikte* böyle ölmelerini istemezdi, çünkü Tanrı'nın Yasasına göre, "*Ne babalar çocuklarının günahından ötürü öldürülecek, ne de çocuklar babalarının. Herkes kendi günahı için öldürülecek*" (Yas.24:16). Ama Persler'in böyle bir yasası yoktu. Sonuçta Rab diyor ki, "*Öç benimdir, ben karşılık vereceğim*" (Rom.12:19; Yas.32:35).

4) Kral Darius, Tanrı'nın krallığını ilan ediyor (6:25-28).

6:25-27 Kral egemenliğinin her yerinde *yaşayan bütün halklara* bir buyruk verdi: *Herkesin Daniel'in Tanrısı'ndan korkup titremesini buyuruyorum*.

Darius, *belirtiler ve şaşılabilir işler yapan ve Daniel'i aslanların pençesinden kurtaran* Tanrı'yı üç ana nitelikte tanıttı:

- 1) *Yaşayan Tanrı* - elle yapılan ilahlar gibi değil.
- 2) *Sonsuza dek egemen* - insanların krallıkları gibi değil.
- 3) *Gökte de yerde de kurtaran* - hiçbir yönden sınırlı değil.

6:28 Daniel son bir kez daha onurlandırıldı. *Darius'un ve Persli Koreş'in krallığı dönemi* ifadesi onların, aynı zamanda krallık ettiklerini gösterir. Darius, Koreş'in yetkisi altında hüküm sürüyordu.

Kitabın ilk altı bölümünde vurgulanan büyük gerçek Tanrı'nın her şeye tek egemen olduğudur. Krallar sonunda bunu itiraf etmek zorunda kalıyorlar. Temsilcisi olarak gördükleri Daniel'i ödüllendirerek de Tanrı'nın egemenliğini kabul ediyorlar. Böylece Yeşaya peygamber aracılığıyla bildirilen şu söz kısmen yerine geliyordu:

*Ey dünyanın dört bucağındakiler,
Bana dönün, kurtulursunuz.
Çünkü Tanrı benim, başkası yok.
Kendi üzerime ant içtim,
Ağızımdan çıkan söz doğrudur, boşa çıkmaz:
Her diz önümde çökecek,
Her dil bana ant içecek. (Yşa.45:22-23)*

A) Daniel birinci düşü görüyor (7:1-28)

İncil yazarları, Daniel kitapçığının en çok bu bölümünden aktarma yaparlar. Başta yaptığımız girişte açıklandığı gibi, Mesih'in kendisi için en çok kullandığı "İnsanoğlu" unvanının kaynağı 7:13'te bulunmaktadır. Bu terimin kullanımı Vahiy kitapçığıyla çok bağlantılıdır. Gökte tahtların kurulduğu mahkeme sahnesi Vahiy 4-5'in temelidir. Saygısızca söz söyleyen "canavar" Vahiy 13'te daha ayrıntılı açıklanır.

Daniel'in 7. ve 8. bölümleri bir hayvanat bahçesine benzer! Bir sürü simgesel canlı yaratık ve canavar sırayla yer alır: Aslan, ayı, pars, koç ve teke. Bunlar İsrail ve özellikle Yeruslaim üzerinde egemenlik sürecek birer krallığı simgelemektedirler. 2. bölümdeki görünümde olduğu gibi bu görümler de diğer (Yahudi olmayan) ulusların krallıklarının geleceğini önceden açıklamaktadır. Daha doğrusu, burada bildirilen olaylar diğer ulusların, Yeruslaim'in ilk yıkılışından Mesih'in ikinci gelişine kadar İsrail'le bağlantılı tarihlerini içermektedir.

Bölümün ilk 14 ayeti düşü aktarır. 15-28 ayetleri ise meleğin verdiği yorumu kaydetmiştir.

1) Dört Yaratık ve birbirini izleyen krallıklar (7:1-8)

7:1 Daniel bu düşü, *Babil Kralı Belşassar'ın krallığının birinci yılında gördü*. Archer'e göre bu tarih yaklaşık İ.Ö. 555 yılına denk gelir.²⁵ Aslında yaşlı peygamberin *yataktağında yatarken* gördüğü tek bir görünüm değil, *bir düş ve görümlerdi*. Yazıya geçirilen bu bölümdeki ayetler, *düşün özeti* veya "bu şeylerin tümü"dür. Kutsal Yazılar'ın esinlenme sürecinde sürekli izlenen yol budur. Kutsal tarihin birçok olayında olduğu gibi burada da Tanrı'nın Ruhı peygambere veya elçiye olup biten her şeyi değil, yalnız kendi ilahi amaçları için gerekli olan ayrıntıları kaydettirir.

Babil İmparatorluğu'nun tahtına yeni bir kral geçer. Yatakta yatan yaşlı Daniel, bu tanrıtanımaz, cani krallar ve onların krallıkları daha ne kadar Tanrı'nın halkı üzerinde hüküm sürecek diye derin derin düşünüyor olabilirdi. Kral Nebukadnessar'ın yıllar önce gördüğü düşte bildirilen Ulu Tanrı'nın sonsuz krallığı nasıl kurulacaktır (bkz. 2:44)? Tanrı kuluna, Nebukadnessar'ın düşünüyü açıklayan, ona paralel bir düş aracılığıyla bu sorulara bazı yanıtlar getirir.

7:2-3 Daniel önce *göğün dört rüzgârı* tarafından *saldırılan denizden birbirinden farklı dört büyük yaratığın çıktığını* gördü. Kutsal Yazılar'da "deniz" genellikle kirli ve çalkantılı insanlığın bütününe temsil etmektedir (bkz. Yşa.57:20). *Dört rüzgâr* ise tarih boyunca tanrısız ulusların maruz kaldığı Tanrı'nın yargılarını resmeder (bkz. Va.7:1; 9:15). Vahiy 13:1'de Mesih Karşıtı

diye adlandırılan “*canavar*” yine *denizden* çıkacaktır. Görüm Tanrı ve halkına karşı art arda başkaldıran dünya krallıklarının tarihini ve sonunu bildirmektedir. Buradaki dört yaratık 2. bölümdeki heykelin dört kısmına şöyle uyuyor:

1. altından *Baş Kanatlı Aslan*
2. gümüşten *Göğüs ve kollar Ayı*
3. bronzdan *Karın ve kalçalar Leopar/dört baş*
4. demirden *Bacaklar; Korkunç Canavar*

kil ve demirden *ayaklar* On boynuz ve bir boynuz

Demek ki bu büyük krallıkların hepsi kocaman bir heykel veya putun birer parçasından başka bir şey olmamakla birlikte, yırtıcı hayvanlar gibi insanlıktan uzak, birer yaratık gibidirler. Yalnız Tanrı'nın krallığı kurulunca “*İnsanoğluna benzer birinin*” önderliği ortaya çıkacaktır. Başka bir deyişle uluslar, özlemle beklenen gerçek insanlığa yalnız ikinci Adem olan Mesih'in hüküm sürdüğü dönemde kavuşacaklardır.

7:4 *Kartal kanatlı aslan* Babil İmparatorluğu'nu temsil etmektedir. Aslan Nebukadnessar'ın zamanındaki krallığın simgesiydi. *Kanatların koparılması* Nebukadnessar'ın Tanrı tarafından alçaltılması, *ona bir insan yüreğinin verilmesi* ise kralın Tanrı'ya dönüp kendine gelmesini simgeler (4:33-37).

7:5 Peygamberin gördüğü *ikinci yaratık* hantal bir *ayıya benziyordu*. Bu yaratık birleşmiş Med-Pers İmparatorluğu'nu resmeder. *Bir yanını doğrultuyor* olması Persler'in Medler'den daha büyük ve üstün olmasını gösterirken, *dişleri arasındaki üç kaburga kemiği* onların fehtettiği üç büyük krallığı resmeder: İ.Ö. 546'da Lidya Krallığı, İ.Ö. 539'da Babil Krallığı ve İ.Ö. 525'te Mısır Krallığı.²⁶ Onun vahşi başarılarına Tanrı'nın izin verdiğini “*haydi, kalk, yiyebildiğin kadar et ye!*” sözlerinden anlayabiliriz.

7:6 Üçüncü yaratık *dört kuş kanadı* olan bir *parşa* (leopara) *beziyordu*. Güçlü ve büyük hızla ilerleyen Büyük İskender'in krallığı bu yaratıkla simgelenmektedir. O'nun İ.Ö. 323'teki ölümünden sonra krallığı parçalanıp dört komutanının yönetiminde bölündü: Yunanistan ve Makedonya: *Kassander'in devleti*, Trakya ile Anadolu: *Lusimakos'un devleti*, Mısır ve Filistin toprakları: *Ptolemyos'un devleti* ve Asya: *Selukos'un devleti*.

7:7 *Önceki yaratıklara benzemeyen* dördüncü yaratık *Roma İmparatorluğu'nu* simgelemektedir. Doğada bilinmeyen *büyük demir dişleri olan* bu yaratık öncekilerden çok daha kalıcı, *çok daha güçlü* olacaktır. Askeri ve sömürü gücü karşı konulmaz olacaktır. Diğer krallıklardan *artakalanı ayakları altında çiğniyordu*. Roma İmparatorluğu siyasal, hukuksal, örgütsel ve askeri yönlerden çok güçlü ve kalıcı bir yönetim olacaktır. *On boynuzu* heykelin ayak parmaklarına uyar; eski Roma'nın son günlerdeki on devletten oluşan birleşmiş

DEV HEYKEL VE ONU YOK EDEN TAŞ (2:31-35)	İNSANOĞLU (7:1-14)	YORUM (2:36-45; 7:15-28)
1. Baş altından	Kanatlı <i>Aslan</i>	<i>Babil</i> İmparatorluğu
2. Göğüs ve kollar gümüşten	<i>Ayı</i> (8:20'de bir Koç)	<i>Medler</i> 'le <i>Perslerin</i> İmparatorluğu
3. Karın ve kalçalar bronzdan	<i>Leopar</i> /dört baş (8:21-22'de bir Keçi)	Büyük İskenderin <i>Yunan</i> İmparatorluğu ve kendisinden sonra gelen dört komutan
4. Bacaklar demirden; ayaklar kil ve demirden	Korkunç <i>Canavar</i> ; On boynuz ve bir boynuz	<i>Roma</i> İmparatorluğu, Roma'dan çıkan Birleşmiş krallık, Mesih Karşıtı
5. Göksel <i>Taş</i> 'in heykeli parçalayıp, bütün dünyayı doldurması	Günleri Eski Olan tarafından <i>İnsanoğlu</i> 'na sonsuz bir krallık veriliyor	Dünya üzerine krallık almak ve yaratığı yok etmek için güçle gelen <i>İsa Mesih</i>

2) Egemenliği alan İnsanoğlu ve Tanrı'nın Krallığı (7:9-14)

Bu ayetler Eski Antlaşma önbildirileri arasında en önemlilerinden sayılır. Dünya krallığının sona ermesi, Mesih'in ikinci gelişi ve Tanrı'nın Egemenliği'nin kurulması ile ilgili büyük gerçekler net bir şekilde açıklanmaktadır. Bu ayetler ile Vahiy 4-20 arasında yakın bir uyum görülmektedir.

7:9-10 Sahne göklerde. Tanrı'nın tahtı ile birlikte *tahtlar kuruldu*. Vahiy 4:4'te aynı sahneyi görmekteyiz: *Tanrı'nın oturduğu "tahtın çevresinde yirmi dört ayrı taht vardı."* Aslında bu bir mahkemedir: *Eskiden beri var Olan Tanrı yargıç olarak yerine oturdu... Mahkeme kuruldu, yeryüzünde yapılanları kaydeden kitaplar açıldı. Yargıcın bembeyaz giysileri ve başındaki saçları, kutsallığı ve yanılmaz doğruluğunu göstermektedir.*

Gelecek gazap ve yargı kızgın ateşe benzetilmektedir: *Tahtı alev alev, tekerlekleri kızgın ateş gibiydi. Tahtının önünden ateşten bir ırmak çıkıp akıyordu. Bu korkunç gazap günaha ve her türlü haksızlığa karşıdır. Bu tahtlar kurulduğu zaman "haksızlıkla gerçeğe engel olan insanların bütün tanrısızlığına ve haksızlığına karşı... Tanrı'nın adil yargısının açıklanacağı gazap günü" başlamak üzere olacaktır (Rom.1:18; 2:5).*

Sayılsız melekler *O'na hizmet ediyordu*. Melekler Tanrı'nın hükümlerini uygulamak için hazır beklemektedirler.

7:11-12 Övünge küçük *boynuz* veya *yaratık* (canavar), Tanrı'ya meydan okurcasına saygısızca sözler söylemeye devam eder, ama sonunda *öldürülür, bedeni kızgın ateşe atılır, yok olur* (bkz. Va.19:19-20). Aynı şekilde *öbür*

dünyanın diğer bütün krallıkları sona ermiştir veya erecektir, ama gelecekte bu büyük krallar Tanrı'nın huzurunda bizzat yargılanacaklar (bkz. Yşa.24:21-22; Va.20:5, 11-15).

7:13-14 Olayın anahtarı *İnsanoğluna benzer birinin gelmesidir*. Tıpkı Vahiy 5:1-7'de olduğu gibi Aslan ve Kuzu olan Mesih İsa göksel tahta yaklaşıp dünyanın tapusunu *Eskiden beri var Olan'ın* elinden alır. Her Şeyin Mirasçısı bu! Tanrı'nın adil krallığı artık yeryüzünde kurulacak, dünyanın kötü ve başarısız egemenlikleri yok olacaktır. Bu sonsuz krallık kurulmadan önce dünya Tanrı'nın yargısına maruz kalacaktır. Vahiy'de yargının ve sıkıntının hüküm süreceği bu hazırlık dönemi Kuzu'nun kitabın mühürlerini açmasıyla başlar (Va.6) ve Kralların Kralı'nın gelişiyi biter (Va.19). Bu görkemli krallık bütün Kutsal Yazılar boyunca Mesih'e vaat edilmiştir (Yar.49:10; 2Sa.7:16; Mez.2:8; Luk.1:32-33; 2Se.2:6-10; vb.).

Kendisi *göğün bulutlarıyla* gelecektir. Yargı için gelen Tanrı bulutlar ve savaş arabaları ile birlikte ortaya çıkacaktır (bkz. Mez.18:10-12; 97:2-4; 104:3; Yşa.19:1; Nah. 1:3). Mesih'e verilen *egemenlik, yücelik ve krallık* ikinci gelişinde gerçekleşecektir. O'nun egemenliği *bütün dünya uluslarını* kapsayacak ve asla sona ermeyecektir.

3) Melek düşü yorumluyor (7:15-28)

7:15-16 Gördüklerinden çok etkilenen Daniel, *orada duran* meleklerden *birine yaklaşıp* ondan görümü yorumlamasını *istedi*. 9:21'e bakılacak olursa, Daniel'le konuşan melek Cebrail olabilir. Halkının uğrayacağı sıkıntıları düşünmek belki de Daniel'i en çok üzen etkendi.

7:17-18 İlk önce Daniel *bütün bunların* ne anlama geldiğini merak ettiğini belirten genel bir soru sordu ve karşılığında genel bir cevap aldı. Yukarıda açıkladığımız gibi, *dört büyük yaratık yeryüzünde ortaya çıkacak dört kraldır*. Mahkeme sahnesi ve İnsanoğlu'nun gelişinin anlamı şöyleydi: *Yüceler Yücesi'nin kutsalları krallığı alacak, sonsuza dek ellerinde tutacaklar*.

Tanrı'nın Kutsalı olan Mesih ile Tanrı'nın *kutsalları* arasında öyle yakın bir bağ var ki *sonsuzlara dek* birlikte yeryüzünde *egemenlik sürecekler* (bkz. Va.1:5-6; 5:10; 20:6). Bu krallık yalnız manevi bir egemenlik olmayacak: *“Göklerin altındaki krallıklara özgü krallık, egemenlik ve büyüklük kutsallara, Yüceler Yücesi'nin halkına verilecek”* (7:27).

7:19-22 Daniel'i düşündüren, özellikle *dördüncü yaratığın ne anlama geldiğiydi*. En çok küçük *boynuzu* merak ediyordu, çünkü öbür boynuzlardan farklı, daha göze çarpan bir özelliği vardı. Bu özellik onun *gözleri ve böbürlenen ağzı* olmasıydı. Ayrıca *bu boynuz kutsallarla savaşıyordu*. Hatta onları

ağız olmasıydı. Ayrıca bu boynuz kutsallarla savaşıyordu. Hatta onları yeniyordu. Gerçi Tanrı'nın halkı en sonunda İnsanoğlu Mesih'in gelişiyle muzaffer çıkacaktı ve onlara yargılama yetkisi verilecekti, ama bundan önce görecekleri zulüm Daniel'i ürkütüyordu.

Yaratığın ayakları altında çiğnediği 'artakalan,' öbür krallıklardan geriye kalanlar ya da İsrail'den geriye kalıp kurtulanlar (bkz. Yoe.2:32; Sef.3:12-13; Va.12:17; 13:7) anlamına gelebilir.

7:23-25 Meleğin cevabı (7:23-27) öncelikle küçük boynuzun görevini açıklar. Ama ondan da önce gelecek Roma İmparatorluğu'nun özelliklerini sıralar. Roma İmparatorluğu organizasyon ve birlik açısından tüm diğer krallıklardan oldukça farklı olacaktı. Bilinen dünyayı yavaş yavaş yiyip yutan bir yaratık gibi yiyip bitirecekti. Bir sürü krallıkları ayak altına çiğneyerek parçalayıp sömürecekti.

24. ayette, melek Daniel'in dikkatini tarihsel büyük Roma İmparatorluğu'ndan kaynaklanacak ve bu imparatorluğun ardından gelecek olan on krala çeker. Krallığın bu son hali, birleşmiş bir yönetim türü olacaktır. Aralarından son ve farklı bir başka kral ortaya çıkacaktır. Bu kralın özellikleri şöyle sıralanabilir (bkz. özellikle Va.13:1-10):

On krallık ortaya çıktıktan sonra aralarından biri üç kralı tahtlarından indirecek. Tıpkı Hitler'in Norveç'i, Hollanda'yı, Macaristan'ı ve Balkan devletlerini kendine bağımlı kılması gibi. Vahiy 6:2'de yazıldığı gibi "beyaz ata binen" bu diktatörün "yayı vardı... Galip gelen biri olarak zafer kazanmaya çıktı."

Yüceler Yücesi'ni kötüleyen sözler söyleyecek. Bu yasa tanımaz adama "kurumlu sözler söyleyen, küfürler savuran bir ağız" verilecek, ve dünyada yaşayan insanların çoğu, Tanrı'ya ve O'nun halkına söven bu canavara tapacaklar (Va.13:4-6). Büyük sıkıntı dönemi, ancak Mesih Karşıtı'nın ortaya çıkmasıyla başlayacak.

O'nun kutsallarına baskı yapacak. Mesih Karşıtı bütün dünya yönetimini ele geçirecek ve onları kendisine tapmaya zorlayacaktır. Bu dönemi hem Daniel kitapçığı hem de Mesih'in kendisi, "dünyanın başlangıcından bu yana böylesi olmamış korkunç bir sıkıntı" diye tanımlar (Dan.12:1; Mat.24:21). Tanrı'ya inananlar üzerinde çok ağır bir baskı oluşturacaktır. Kendisine "kutsallarla savaşıp onları yenmesine izin verildi. Canavar, her oymak, her halk, her dil, her ulus üzerinde yetkili kılındı. Yeryüzünde yaşayan ve dünya kurulalı beri boğazlanmış Kuzu'nun yaşam kitabında adı yazılmamış olan herkes ona tapacak" (Va.13:7-8). Onun zorlayıcı gücünün bir yönü ekonomik olacak

Belirlenen zamanları, yasaları değiştirmeyi amaçlayacak. Mesih karşıtı yeni yasaların ve yeni bir takvimin kullanılmasını sağlayacaktır. Benzer bir girişim Fransa'daki devrim döneminde yapıldı. İ.S. 1792'den başlayan yeni takvimde aylar ve haftalar bile değiştirildi. Bu düzenin geçerli olduğu on iki yıl boyunca (1793-1805) bu devrim takvimi tamamen zorunlu kılındı. Fakat büyük olasılıkla bu ifade, daha çok İsrail'i bağlayan Kutsal Yasa'daki bayramları ve kurbanları kastetmektedir (bkz. Lev.23). Nitekim bu adam "*haftanın yarısı geçince, kurbanı da sunuyu da kaldıracak*" (Dan. 9:27).

Kutsallar bir vakte, vakitlere, yarım vakte kadar²⁷ eline teslim edilecekler. Bu sürenin toplamı üç buçuk yıldır:

- *bir vakit 1.0 yıl*
- *vakitler 2.0 yıl*
- *yarım vakit 0.5 yıl*

3.5 yıl

Bu sıkıntı zamanının belirlenen süresi çeşitli şekillerde bildirilmiştir: *42 ay* (Vah.11:2; 13:5), *1260 gün* (Vah.11:3; 12:6) "*haftanın yarısı*" (Dan. 9:24-27).

7:26-27 Ama zaman gelecek, *mahkeme kurulacak.* İlahi mahkeme karar verecek, küçük boynuzun *egemenliğine son verilecek, büsbütün yok edilecek.* Ondan sonra tıpkı diğer peygamberlerin yazılarında açıklandığı gibi Tanrı'nın krallığı yeryüzünde kurulacak. Mesih ile birlikte kutsallar egemenlik sürecekler. *Bütün uluslar ona kulluk edip sözünü dinleyecek.*

7:28 Tanrı'nın huzurunda yaşayan yüce varlıkların ve getirmiş oldukları korkunç açıklamaların karşısında yetersizliğini hisseden Daniel'in *benzi soldu.* Olayların üzerinde durdukça *düşünceleri* onu kederlendirdi. Üzüntüsünü atmak için gördüklerini başkasıyla da paylaşamadı. Yakup veya Meryem gibi Daniel de anlayamadığı bu büyük sözleri derin düşünerek *içinde sakladı* (Yar.37:11; Lu. 2:51-52).

C) Daniel ikinci bir düş görüyor (8:1-27)

Girişte açıklandığı gibi, metnin dili, 8:1'den itibaren 2:4 - 7:28 arasındaki bölümlerin yazıldığı Aramice'den tekrar İbranice diline geçer (bkz. Metinlerin dili). Bunun nedeni, büyük olasılıkla söz konusu bölümlerin içeriğinin tekrar daha çok İsrail ulusuyla ilgili olduğudur:

- 1) 1:1 - 2:3 (*İbranice*) Yeruşalim'in düşüşünden sonra İbrani gençlerin Babil'e sürgünleri açıklanır.
- 2) 2:4 - 7:28 (*Aramice*) Dünya tarihi önceden açıklanır, diğer ulusların krallıkları ve kralları üzerinde Tanrı'nın egemenliği ilan edilir. Bu nedenle metinler o dönemin (İ.Ö. 7-4. yüzyıl) resmi dili olan Aramice yazılmıştır.
- 3) 8:1 - 12:13 (*İbranice*) Bu bölümler, İsrail halkının, Tanrı'nın tasarısındaki yeri ve sonraki zamanlarda yaşayacakları sıkıntılar ile ilgilidir. Dolayısıyla bu metinler İbranice yazılmıştır.

1) Koç, teke ve boynuzla ilgili görüm (8:1-12)

8:1-2 7. bölümde kaydedilen görümden iki yıl kadar sonra yaşlı *Daniel başka bir görüm gördü*. Bu görüm öncekine benzer niteliktedir: birbirlerini izleyen dünya imparatorlukları yırtıcı canavarlara benzetilmektedir. Ayrıca her iki bölümde ortaya çıkan gaddar bir diktatör, yine "küçük bir boynuz" olarak resmedilir.

Görümde ilk önce Daniel *kendini Elam İli'ndeki Sus Kalesi'nde, Ulay Kanalı'nın yanında gördü*. Belki de Daniel, kralın hizmetinde olduğu için bedenen Sus kentinde bulunuyor olabilir, fakat 5:13'ten Belşassar'ın onu tanımadığı anlaşılmaktadır. Bu yüzden onun Hezekiel ya da Yuhanna gibi, "*Kutsal Ruh'un yönetiminde*" Elam ülkesine götürülmüş olması daha olasıdır (bkz. Hez. 8:1-3; Va.17:1-2). *Ulay Kanalı* kente yakın iki ırmağı birleştiren geniş bir kanaldı.

8:3-4 Daniel *kanal kıyısında*, birleşmiş Med-Pers İmparatorluğu'nu simgeleyen *iki boynuzu olan bir koç görür*. Persler, Medler'den daha geç ortaya çıktığı gibi *daha geç çıkan boynuz öbüründen daha uzundu*.

Koçun boynuz atması büyük Koreş'in önderliğinde Med-Pers İmparatorluğu'nun üç yönlü yayılmasını simgeler: *batıya doğru* - Lidya, İonya, Trakya ve Makedonya'ya yönelik seferler; *kuzeye doğru* - Kafkasya ve Hazar Denizi'nin doğusundan Aral Denizi'ne kadar İskitya'ya yönelik seferler; ve *güneye doğru* - Babil'e ve sonra Mısır'a yönelik seferler. Görümde Koreş'in

güçlü ordularına yenilen uluslar, koça karşı koyamayan hayvanlara benzetilir.

İ.Ö. 480 yılına kadar *dilediği gibi davranan* Koreş ve halefleri *gitgide güçlendikçe* çok kibirlendiler. Ancak Süleyman'ın özdeyişinde denildiği gibi “*Gururun ardından yıkım, kibirli ruhun ardından da düşüş gelir*” (Özd.16:18).

8:5-7 Sonra Daniel, Med-Pers İmparatorluğu'na son veren Büyük İskender'in yıldırım gibi gelişini üç şekilde tanımlayan bir *tekeyi* görür: 1) Teke İ.Ö. 334 yılında Makedonya ve Yunanistan'ın hüküm sürdüğü *batıdan gelir*; 2) Öyle büyük bir hızla ilerler ki *yere basmadan bütün dünyayı* (Persler'in doğu sınırına kadar) *aşır*; 3) Tek bir lideri (göze çarpan *boynuz*) olan Yunan İmparatorluğu, sayıca çok daha büyük olan Pers ordularını mahveder. Hatta üç yıl içinde askeri bir dahi olan genç İskender bütün Orta ve Yakındoğu'yu ele geçirir.

8:8 Afganistan'dan geçip ta Hindistan'a kadar ilerleyen İskender *gittikçe çok güçlendi, ama en güçlü olduğu sırada* 33 yaşında birdenbire öldü, tıpkı görümdeki *büyük boynuzun kırıldığı* gibi.

Kırılan boynuzun yerine dört boynuz çıktı. Dört boynuz İskender'in yetkisini paylaştıran dört büyük komutanı, *göğün dört rüzgârına doğru* büyümeleri ise egemen oldukları dört krallığı temsil eder (bkz. 7:6'daki dört kanatlı pars):

- 1) Yunanistan ve Makedonya: *Kassander'in devleti*,
- 2) Trakya ile Anadolu: *Lusimakos'un devleti*,
- 3) Mısır ve Filistin toprakları: *Ptolemayos'un devleti*
- 4) Asya: *Selukos'un devleti*.

Bütün bu ayrıntılı açıklamalar, olaylar gerçekleşmeden çok önce yazılmıştır. Tanrı'nın geleceği önceden bildirmesi, Kutsal Yazılar'ın önemli bir niteliğidir. O'nun her sözüne güvenebiliriz. Daha önce yerine gelmiş olan önbildiriler henüz yerine gelmesini beklediğimiz birçok vaadin güvencesidir.

8:9-12 Görümün en çarpıcı noktası bu dört *boynuzun arasından çıkan küçük boynuzdur*. Nitekim bu kralın egemenliği üç yöne *doğru yayıldı ve güçlendi*: *Güneye* (Ptolemayoslar'ın egemen olduğu Mısır), *doğuya* (Partiya ve Ermenistan) ve *Güzel Ülke'ye* (Filistin toprakları). İ.Ö.170-169 yıllarında Selukoslar'ın egemenliğini ele geçiren megaloman kral *Antiyokus Epifanes* öncelikle Yeruşalim'deki Yahudi halkını hedef aldı.

Bu *küçük boynuz yaptığı her şeyde başarılı oldu* (8:12). Antiyokus'un korkunç başarıları şöyle sıralanabilir:

Göklerin ordusuna erişinceye dek büyüdü. Genellikle Tanrı'nın meleklerini temsil eden bu mecazi ifade bu ayette büyük olasılıkla Tanrı'ya sadık kalan imanlı İsraililer'i kastetmektedir. Küçük boynuz onları yok etmeye çalışacaktır.

Gökteki ordudan ve yıldızlardan bazılarını yeryüzüne düşürdü, ayakları altına alıp çiğnedi. "Ordular" ve "Yıldızlar" gibi ifadeler bazen Tanrı'nın halkı için kullanılır (Yar.12:3; 15:5; Çık.12:41; ayrıca bkz. Va.12:4). Daniel 12:3, Tanrı'nın güvenilir halkını şöyle tanımlar: "*Bilgeler gökkubbe gibi, birçoklarını doğruluğa döndürenler yıldızlar gibi sonsuza dek parlayacaklar.*" Önce Antiyokus ve sonra gelecek Büyük Sıkıntı döneminde egemenlik süren canavar, Tanrı'nın halkına acımasızca saldıracaktı. Zamanında Sezarlar, Hitler, Stalin vb. zalim diktatörler özellikle Yahudiler'i hedef almışlardır.

Kendisini Gök Ordusu'nun Önderi'ne kadar yükseltti. Bu kibirli kral kendini Orduların Rabbi olan Tanrı'nın yerine koymaktan çekinmeyecektir. Pavlus'un sözünü ettiği "*yasa tanımaz adam*" da, bu Mesih Karşıtı ruhunun doruk noktası olarak "*tanrı diye anılan ya da tapılan her şeye karşı gelerek kendini hepsinden yüce gösterecek, hatta kendisini Tanrı ilan ederek Tanrı'nın tapınağında oturacaktır*" (2Se.2:4). Bu metinlerin de ortaya koyduğu gibi, İblis'in eski yalanı korkunç varlığını sürdürmektedir: "*Tanrı gibi olacaksınız*" (Yar. 3:5).

Tanrı'ya sunulan günlük sunuyu kaldırdı. Musa'nın Yasası'na göre Kutsal Yer'de her gün, sabah ve akşam birer kuzu olmak üzere Tanrı'ya kurban sunulması gerekiyordu (Say.28:3-4; Çık.29:38-42). Fakat, İ.Ö. 168 yılının Aralık ayında, Kral Antiyokus bunları yasakladı. Daha sonra gelecek olan asıl Mesih Karşıtı da "*kurbanı da sunuyu da kaldıracaktır*" (Dan. 9:27).

Tapınak terk edildi. O'nun kutsal yerine saygısızlık etti. Antiyokus ayrıca Kutsal Yer'i kendi baş ilahı Zeus'a hizmet etmek için kullandı. Orada bir sunak dikti ve üzerinde Zeus'a bir domuz sundu.

Başkaldırı yüzünden günlük sunuya karşı çıkıldı. Babil sürgününden döndükten sonra Tanrı'dan tekrar uzaklaşan İsrail'in Tanrı'ya başkaldırması bu olaylara yol açacaktı. Rab özellikle kendi halkını cezalandıracaktır. Bu değişmez bir ilkedir. "*Yeryüzündeki bütün halklar arasından yalnız sizi tanıdım, bu yüzden suçlarınızı karşılıksız bırakmayacağım*" (Amos 3:2; bkz. Özd.3:12; 1Pe.4:17).

Gerçek ayak altında çiğnedi. Tanrı'nın düşmanları, O'nun gerçeğinden nefret ederler. Burada özellikle görünmez tek Tanrı gerçeği söz konusudur. O'na sunulması gereken tapınmayı durdurmak veya saptırmak Şeytan'ın ve yandaşlarının başlıca hedefidir.

2) Melek Cebrail görümü yorumluyor (8:13-27)

8:13-14 *Sonra Daniel, orada duran kutsal bir varlık diye tanımladığı meleklerden birinin, diğerine bu acıklı sıkıntının ne kadar süreceğini sorduğunu duyar. Sıkıntının onu en çok düşündüren olayları şöyledir: Günlük sunuyla, yıkım getiren başkaldırıyla, kutsal yerin ve ordunun ayak altında çiğnenmesi. Verilen cevap 2300 akşam, sabah olacak şeklindedir. Bu belirsiz ifade iki farklı anlama gelebilir:*

1) 2300 akşam-sabah = 2300 gün (Yar.1'de olduğu gibi 1 sabah + 1 akşam = 1 gün), ya da 6 yıl 111 gün.

2) 1150 akşam + 1150 sabah = 1150 gün. Bu yorum daha olasıdır, çünkü 8:13'teki *günlük sunu* (İbranice'de "tamid") Yasa'ya göre her akşam ve her sabah sunulurdu (bkz. Çık.29:38-42).

Tarihsel kayıtlara göre, İ.Ö. 165'te Yahuda Makkabeus, Antiyokus ve Yunanlılar'ın üzerinde büyük bir zafer kazandı ve (14 Aralık) 164'ün Çislev ayının 25'inde kutsal tapınağı yeniden Tanrı'ya adadı. Süreyi yukarıdaki ikinci görüş doğrultusunda hesaplayacak olursak, bu tarihten 3 yıl 55 gün önce günlük sunuların yasaklandığını görürüz. Bu da Antiyokus'un Kutsal Yer'de putperest sunağı diktiği İ.Ö. 167 yılının Çislev ayına çok yakındır.²⁸

Bu sürenin sonunda *Kutsal Yer yeniden düzene konulacak*. Zekeriya 9:13-16, cesur Yahuda boylarından olan *Makabiler'in*, Antiyokus ve Yunanlılar'ın üzerinde kazanacağı büyük zaferi şöyle açıklar:

Yahuda'yı yayımı gerer gibi gereceğim

Ve Efrayim'i ok gibi ona dolduracağım.

Oğullarını Grekler'e karşı uyandıracam ey Siyon

Ve seni bir savaşçının kılıcı gibi yapacağım...

O gün Tanrıları RAB,

Sürüsü olan halkını kurtaracak.

O'nun ülkesinde taç mücevherleri gibi parlayacaklar.

İsrail'in kazandığı zafer ve Kutsal Yer'in yeniden Tanrı'ya adanması, "Hanukkah" Bayramı olarak Yahudiler tarafından günümüzde de kutlanmaktadır.

8:15-18 Buradaki ses, *insan benzeyişine bürünen başmelek Cebrail'e, görümün ne anlama geldiğini merak eden Daniel'e açıklamasını* buyurur. Daniel meleğin karşısında *derin bir uykuya dalar*. Fakat melek bir *dokunuşla* yaşlı peygamberi *ayağa kaldırır*. Melekler, kendilerine hizmet ettikleri insanlardan *“güç ve kudrette daha üstündürler”* (2Pe.2:11). Bu yüzden bir melekten yüzyüze gelen insan korku ve şaşkınlıkla ona secde edebilir. Dolayısıyla melekler kendilerine görüp tapınmak isteyen insanları uyarmak zorunda kalırlar (Va.19:10; 22:8-9). İnsanlardan daha yüce yaratıldıkları halde *“bütün melekler kurtuluşu alacaklara (imanlı insanlara) hizmet etmek için gönderilen görevli ruhlardır”* (İbr.1:14; 2:7). Yalnız Tanrı'ya tapılır, en yüce meleklerle bile tapmak çok yanlış ve Kutsal Kitap boyunca yasaklanır.

Melek açıklamaya başlarken üzerinde durduğu nokta, görümün *“sonla ilgili”* olduğuydu. Böylece şunu anlıyoruz: Antiyokus'un yapacakları aslında yalnız Mesih Karşıtı'nın yapacaklarının küçük bir hazırlığı olacaktır.

8:19-22 Görümün daha ileriki günlerle, yani *Tanrı'nın öfkesi sona erdiğinde ve sonun belirlenen zamanıyla ilgili olduğunu vurgulayan melek, görümün genel hatlarını açıklar*. Yukarıda açıkladığımız gibi *koç, Med ve Pers krallarını simgelemektedir*. Teke ise *Grek kralını*, onun *büyük boynuzu da birinci kral olan İskender'i* simgeler. Onun ölümünden sonra ortaya çıkan dört boynuz, İskender'in parçalanmış krallığından ortaya çıkan ama kendisinden daha zayıf olan dört krallığı simgeler.

8:23-25 Bu dört krallığın kötülükleri büyüyecekti, ama Antiyokus onları kötülükte aşacaktı. Onun iki ana niteliği olacaktı: (1) *sert yüzlü ve aldatmada usta* bir hilekâr olacak: *Yapacağı işleri aldatarak başaracak*, (2) kendini çok aşırı derecede beğenmiş ve gururlu biri olacak: *Kendisini yükseltecek... Önderler Önderi'ne karşı duracak*. Bu sözlerden, Antiyokus'un Tanrı'ya karşı geleceği sonucunu çıkarabiliriz. Antiyokus'un bastıracağı madeni para, *“görünen Tanrı”* anlamına gelen *“theos epifanes”* sözleri yazılıydı! Bu adam gerçekten de son ve en büyük Mesih Karşıtı'nın küçük bir öncüsüydü (bkz. 7:8; 2Se.2:3-5).

Ani bir hastalık sonucunda ölecek olan Antiyokus *insan eli değmeden yok edilecek..* Bu durum tıpkı *“Tanrı'ya ait olan yüceliği kendine mal eden”* Kral Hirodes'in ölümüne benzer: *“İçi kurtlarca kemirilerek can verdi”* (Elç.12:22). Rab kendi yüceliğini bir başkasına vermez. Mesih Karşıtı da Mesih'in *“ağızından çıkan solukla öldüreceği, gelişinin görkemiyle”* doğrudan doğruya *insan eli değmeden yok edilecek*.

8:26 Daniel bu sözleri *gizli tutacaktı*. Bunun nedeni olarak başmelek bir kez daha bu görümün özellikle son günlerle ilgili olduğunu açıklar: *Uzak bir*

gelecekle ilgilidir. 12:9'da da buna benzer bir buyruk vardır. Ancak zamanı gelince bu sırlar açıklanacaktı (Va.10:6-7).

8:27 Daniel *anlaşılması güç görümden ötürü* bedensel yönden çok etkilenip *günlerce bitkin ve hasta kaldı*. Ruh, can ve bedenden oluşan insan yapımızdan ötürü (bkz. 1Se.5:23) ruhsal tecrübelerimizin bizi duygusal ve fiziksel olarak etkilemesi şaşkıncı değildir. Benzer bir şekilde fiziksel durumumuzun da bizi ruhen etkilememesi için onu denetlememiz gerekir. Rab'be övgüler olsun, çünkü O *“mayamızı bilir; toprak olduğumuzu anımsar”* (Mez.103:14) ve ona göre *“gücümüzü aşan biçimde denenmemize izin vermez”* (1Ko.10:13). Daniel bir süre sonra tekrar ayağa *kalkıp kralın işini yapmaya* devam eder. Buna baktığımızda, Daniel'in yan gelip yatarak vahiylerin gelmesini beklemediğini, tersine bulunduğu ortamda güvenilir bir şekilde iş sorumluluklarını yerine getirdiğini anlıyoruz. Rabbimiz, boş gezenlere değil çalışan insanlara seslenip çağırır (bkz. Amo.7:14-15; Mar.1:16-20).

Ç) Daniel'in birinci duası yanıtlanıyor (9:1-27)

Bu bölüm Kutsal Kitap'ın en ilginç ve büyük bölümlerinden biridir. Burada kaydedilen DUA ve ÖNBİLDİRİ örnekleri neredeyse eşsizdir. Daniel, Yeremya peygamberin önceden bildirdiği yetmiş yıllık sürgünün sona ermekte olduğunun farkına varınca, “*duayla, yakarışla, oruçla yüzünü Rab Tanrı'ya çevirdi ...*” (9:1-19). Daniel dua ederken melek Cebrail ona göründü ve yetmiş “hafta” (yedi yıllık dönemler) benzetmesiyle birlikte Yeruşalim'in ve İsrail'in geleceğinin ana hatlarını ona bildirdi (9:20-27).

1) Daniel Yeremya'nın yazısı üzerine dua ediyor (9:1-19)

9:1-3 Bu bölümde kaydedilen olaylar *Medli Darius'un krallığının birinci yılında* (İ.Ö. 539-538) gerçekleşir. Daniel, çalışmadığı zamanlarda Kutsal Yazılar'ı inceleyerek değerlendiren bir kişiydi. Bu Kutsal Yazılar'ın arasında, kısa bir dönem önce yazılmasına rağmen Yeremya kitapçığı da vardı.

Daniel, İsrail'in sürgün dönemi için Peygamber Yeremya'nın (25:11-13 ve 29:10'da) önceden bildirdiği yetmiş yılın - *Yeruşalim'in ıssız kalacağı yılların sayısının* - neredeyse sona ermekte olduğunun farkına varınca Tanrı'ya yönelmeye karar verir. Bunu yaparken Tanrı ona yanıt olarak çok özel bir önbildiri gönderir (9:20-27). Tanrı'nın Sözü'nü işitmek ve Tanrı'ya dua etmek birbirine bağlı temel uygulamalarımızdır. Kutsal Kitap'tan öğrendiğimiz gerçekler bizi duaya yönlendirmeli ve harekete geçirmelidir.

Yeşaya peygamber de sürgün döneminin nasıl sona ereceğine dair büyük önbildirilerde bulunmuştu (Yşa.44:28; 45:1-4, 13). Koreş adlı bir kral İsrailiiler'i tekrar topraklarına getirecekti, Yeruşalim'i ve tapınağını yeniden inşa edecekti. Daniel büyük olasılıkla bu sözleri bildiği için Pers Kralı Koreş'in önderliğinde Medli yönetici Darius'un tahta gelmesini büyük ilgi ile karşılamıştı (bkz. 5:31'le ilgili dipnot).

Acaba söz konusu yetmiş yıl ne zaman başlamıştı? Daniel kendisinin sürgün olduğu günlerden saymaya başladıysa, sadece birkaç yıl kaldığını görecekti.

9:4-6 Bu duanın büyük bir bölümü halkın günahlarını itiraf etmeye ayrılır. Daniel *günahlarımızı itiraf ettim* diyerek kendini buna dahil eder. Ama önce Tanrı'nın erdemlerini ilan eder: *Kendisini sevenlerle, buyruklarına uyanlarla yaptığı antlaşmaya bağlı kalan yüce ve görkemli Tanrı!* İsrail'in bu üzücü sürgün durumu için Tanrı'da suç aramaz. Hayır, Tanrı'nın tümüyle haklı ve güvenilir olduğunu dile getirir.

Ancak halk, Tanrı'nın bütün sadakati ve sevgisine karşın ne yapmıştı? *O'nu sevmek, buyruklarına uymak* yerine Daniel'in halkı ne yapmıştı?

Buyruklarından, ilkelerinden ayrılıp günah, suç işledik, kötülük yaptık, başkaldırdık... halka seslenen kulların peygamberleri dinlemedik. Daniel yalnızca halkın yaptıklarını açık bir dille Tanrı'ya itiraf etmekte, başka bir etkeni ya da ellerinde olmayan bir nedeni mazeret göstermemektedir.

Dua boyunca Tanrı'nın sadakat, kutsallık, adalet ve doğruluk gibi erdemleri vurgulanır. Bu yüzden onların isyanları için herhangi bir bahane söz konusu olamaz! Daniel hiçbir gerekçe uydurmuyordu, mazaret aramıyordu. Tanrı zaten bahanelerimizi değil günahlarımızı bağışlar. *“Günahlarımızı itiraf edersek, güvenilir ve adil olan Tanrı, günahlarımızı bağışlayıp bizi her kötülükten arındıracaktır”* (1Yu.1:9).

9:7-11a Bu paragraf onların suçundan çok *utancını* dile getirir. Tanrı'nın, halkının, bolluk ve bereket içinde yaşaması için seçtiği kutsal kent Yeruşalim'den *uzak ülkelere sürülmesi* büyük bir yenilgi ve utanç verici bir felaketti. Çünkü kendi hatalarının cezasını çekiyorlardı. Daniel tekrar halkının *acıyan, bağışlayan* Tanrı'ya karşı isyanını dile getirir. Özellikle halkın, *Tanrı'nın sözüne kulak vermediğini* ve O'nu *dinlemek istemediğini* itiraf eder. Günahın özü buradadır: Tanrı'nın sözüne kulak asmamak. İnsanlar *“bana göre bu doğru ya da şu yanlış”* diyerek, günah veya kötülük standartlarını kendilerine göre saptamaya çalışırlar, ama bu zaten günahın ilk köküydü: *“İyiliyle kötüyü bilme ağacından yeme. Çünkü ondan yediğin gün kesinlikle ölürsün”* (Yar.2:17).

9:11b-14 Tanrı'nın sözünü dinlememenin cezası kaçınılmazdır. Daniel şimdi Tanrı'nın adil yargısını dile getirir. Onları cezalandırmakta tamamen adildi, çünkü kendilerine emanet edilen Kutsal Yasa'da bu cezalar gayet net bir şekilde açıklanmıştı. *Musa'nın yasasında yazılan lanet onların başına yağdı* (bkz. Yas.28-32). Levililer 18:28 ve 20:22'de yazıldığı gibi toprak onları kustu! Tanrı, halkın sorumlu *önderlerine* ceza olarak *söylediği sözleri yerine gitirdi*, onların utanç verici durumu yalnızca bundan kaynaklanıyordu. Tövbe ederek *suçlarından dönüp Rab'bin gerçeklerine yönelmediler, O'nun lütfunu dilemediler*. Bundan dolayı Tanrı da *üzerlerine yıkım göndermekten caymadı*. Eğer insan günahından dönüp Tanrı'nın gerçeğine yönelerek lütuf dilerse Tanrı ona merhamet eder, günahını bağışlar.

Daniel bütün olayı tek bir cümlede özetler: *Tanrımız Rab yaptığı her şeyde adildir. Bizse O'nun sözüne kulak vermedik.*

9:15-19 Daniel her şeyi Tanrı'ya açık bir şekilde itiraf ettikten sonra Rab'den neler dilediğini söyler. Bunu yaparken kullandığı sözler, yüzyıllar önce Musa'nın suçlu halk için aracılık ederken Rab'be adının ünü uğruna yakarışını çağırıştırır:

Ya RAB, niçin kendi halkına karşı öfken alevlensin? Onları Mısır'dan büyük

kudretinle, güçlü elinle çıkardın. Neden Mısırlılar, “Tanrı kötü amaçla, dağlarda öldürmek, yeryüzünden silmek için onları Mısır’dan çıkardı” desinler? (Çık.32:11-12)

Daniel de Rab’bin halkını Mısır’dan güçlü eliyle çıkararak kendine ün kazandığını, fakat İsrail’in yaptıklarından ötürü Yeruslaim ve Tanrı’nın halkı çevrelerindeki ulusların tümüne alay konusu olduğunu Rab’be hatırlatır. Halkın günah işlediğini ve kötülük yaptığını bir kez daha itiraf ederek Rab’dan öfkelerini, kızgınlığını kendi seçtiği kenti Yeruslaim’den, kutsal dağından kaldırmasını ister. Ama bunu doğru işleri uyarınca ya da “bütün adaletli işlerinden ötürü” (eski çeviri) yapmasını ister. Çünkü Tanrı’nın, merhameti yüzünden adaletinden asla ödün vermeyeceğini bilir.

Daniel bunları isterken özellikle Tanrı’nın adı uğruna dua ediyor, çünkü adını taşıyan tapınağının viran olması Tanrı’yı ilgilendirmektedir: *Ey Tanrım, adının hatırı için gecikme! Çünkü kent ve halk senindir (adını taşıyor).*

Daniel, Tanrı’ya duasını işitip halkını bağışlamasını dilerken, hiçbir şekilde bunu hak etmediklerini vurgulayarak yalnız Tanrı’nın iyiliğine ve lütfuna sığınır: *Doğruluğumuzdan değil, senin büyük merhametinden ötürü dilekte bulunuyoruz.*

Gördüklerimizi özetleyecek olursak bu büyük örnek duanın ışığında aşağıdaki ilkeleri saptayabiliriz:

- 1) Tanrı Sözü’nün ışığında ciddi bir şekilde duaya yönelmeliyiz.
 - 2) Kişisel ihtiyaçlarımızdan önce Tanrı’nın Egemenliği’ni ilgilendiren durumlar için Tanrı’nın önünde durarak aracılık etmeliyiz (kutsal kâhinler olarak).
 - 3) Kime dua ettiğimizi bilmeliyiz. Tanrı’nın büyük erdemlerini överek ve bu erdemler sayesinde O’na yaklaşmalıyız.
 - 4) Dileklerimizi sunmadan kişisel ve toplu olarak işlediğimiz suçları en açık dille Tanrı’ya itiraf etmeliyiz. Hayatımızdaki günahları kabul edip gerçekten günah olduklarını dile getirmeliyiz.
 - 5) Tanrı’nın adının itibarı uğruna O’nun halkı, evi ve egemenliği için dua etmeliyiz.
- 2) **Cebrail yanıt olarak verilen önbildiriği açıklıyor (9:20-27)**

9:20-23 Daniel, duasının konusunu burada iki fiille özetler: *Konuşmak* (itiraf etmek) ve *dilekte bulunmak*. Şöyle ki Tanrı’ya *günahını ve halkı İsrail’in*

günahını açıklıyordu, ve *Tanrısı'nın kutsal dağı için Tanrısı Rab'be dilekte bulunuyordu*. Buna cevap olarak gelen önbildirinin ana konusu da bu iki alanı kapsar.

Yeruşalim'de yapılması gerekip de yapılamayan ibadeti, özellikle *akşam sunusu saatinde*²⁹ yaklaşık yetmiş yıldır Babil'de her gün diz çökerek yerine getiren Tanrı adamı duasının cevabını aldı. Yeruşalim'de sunak kalmamıştı, ama Daniel'in kırılmış ruhu ve ezilmiş yüreği Tanrı'nın kurbanı olarak yanıyordu (bkz. Mez.51:16-17). Ayrıca bu saatin önemi Tanrı Kuzusu Mesih'in kurban olmasında da görülebilir, nitekim Mesih o saatte çarmıhta ölecekti (bkz. Mat.27:46). Dualarımızın kabul olması o tek geçerli kurbanı dayanmaktadır.

Daniel *daha* Tanrı'yla konuşurken melek *Cebrail yanına geldi* ve ettiği *duanın* *yanıtlandığını* söyledi. Hatta peygamberin Tanrı'ya *yalvarmaya başlar başlamaz yanıtlandığını* vurguladı. Rab İsa, öğrencileri olan bizlere şöyle öğretti: “*Babanız, nelere gereksinmeniz olduğunu daha siz O'ndan dilemeden önce bilir*” (Mat.6:8). Ancak bizi terbiye etmek için vereceği yanıtı bekletebilir.

Cebrail, Daniel'e *anlayış vermek için gelmiş* olduğunu söyledi. Tanrı gelecekle ilgili şeyleri anlamamız ve ona göre bilgece yaşamamız için bize gerekli olanı vermeye hazırdır. Neden? *Çünkü sen çok sevilen birisin*. Çocuklarının kendisini sadakatle araması Rab'bi çok hoşnut eder!

Tanrı dualarımıza cevap verirken her şeyden önce bize *anlayış ve bilgelik* vermek istiyor. Tanrı durumumuzu istediğimiz gibi değiştirmeyebilir, arzu ettiğimiz şeyi bize vermeyebilir. Fakat özellikle yüreğimizin gözlerini açmak istiyor ki O'nu tanıyalım, içinde bulunduğumuz duruma O'nun baktığı gibi bakalım. Bize kendi “gözlüğünü” takmak istiyor! Dolayısıyla iki büyük dua ve yanıtlarını kaydeden Daniel 9-12'de *anlayış, anlamak, kavramak, bilmek ve bilgelik* sözcükleri defalarca geçer.³⁰

9:24 Tanrı, Daniel'in *halkına (İsrail) ve kutsal kentine (Yeruşalim) yetmiş hafta kadar zaman saptamıştı*. Gelecekteki olaylarla ilgili bu tasarı altı maddeyi kapsayacaktı:

- *Başkaldırıcıyı ortadan kaldırmak*
- *günaha son vermek*
- *suçu bağışlatmak*
- *sonsuz dek kalıcı doğruluğu sağlamak*
- *görüm ve peygamberliği mühürlemek*

- *En Kutsal'ı meshetmek.*

Bu ayetleri anlamak için orada açıklanan kişileri ve halkları doğru tanımlamak gerekir:

“*Senin halkın*” = İsrail halkı.

“*Meshedilmiş olan önder*” = İsa Mesih.

“*Gelecek önderin halkı*” = Romalılar.

“*Ortaya çıkacak önder*” = Roma dünyasından çıkacak olan yaratık, Mesih Karşıtı.

9:25-26 Bu peygamberlik tarihinin özetinde, günah ve suçluluktan tamamen kurtulma, peygamberlik etkinliklerinin son bulması ve meshedilmiş tapınağıyla birlikte *sonsuz dek kalıcı doğruluğu sağlamak* da bulunmaktadır. Kral Artahşasta'nın İ.Ö. 445'te Yerus alim'in yeniden inşa edilmesi için verdiği buyruktan (Neh.2:1-8) İsa Mesih'in ilk gelişine dek ( zellikle Yerus alim'e girişine dek) 483 (7+62 “7”) yıl geçecekti. Mesih * ld r lecek ve onu destekleyen olmayacak*, bu da O'nun çarmıha gerilmesini ve İsa'nın bir ulus olarak İsrail tarafından reddedilmesini tanımlıyordu. Daha sonra *gelecek önderin halkı* olan Romalılar kenti ve tapınağı yok edeceklerdi (bu İ.S. 70'te Romalı general Titus'un önderliğinde gerçekleşmiştir).

9:27 Ardından da 70'inci “hafta”nın olayları gelecek. Yerus alim için uzunluğu belli olmayan bir savaş ve viranelik çağından sonra, Mesih'in ikinci gelişinden önceki önemli son “hafta” olan 7 yıl geçecekti. Muhtemelen Mesih Karşıtı İsrail ulusu ile *bir haftalık* (yedi yıllık) *sağlam bir antlaşma yapacak*. *Haftanın yarısı geçince*, yani bu yedi yılın ortasında (3.5 yıl) söz konusu antlaşmayı bozarak İsrail'deki tapınmayı durdurmaya kalkışacaktı. Bu kırk iki aydan oluşan (ya da 1260 gün) süreç Vahiy 11:2, 3; 12:6, 14; 13:5'te de yer alır. *Kurbanı da sunuyu da kaldıracak* deyişine dayanarak Mesih tekrar gelmeden önce Yerus alim'de yeniden yapılan bir tapınakta İsrail'in eski Kutsal Yasa'sına göre kurbanla sunu ile ibadet edileceği düşünülüyor. Büyük ihtimalle Mesih Karşıtı İsrail'de yapılan bu ibadeti durduracak ve en büyük sıkıntı o zaman başlayacak.

Yukarıda verilen yorum şu çizelgede gösterilebilir:

Bu peygamberlik sözleri, Tanrı'nın İsrail ve diğer uluslarla ilgili olan büyük tasarısını anlamak için çok önemlidir. Tanrı'nın yüce bilgeliğine övgüler olsun!

Tanrı'nın zenginliği ne büyük, bilgeliği ve bilgisi ne derindir! O'nun yargıları ne denli akıl ermez, yolları da ne denli anlaşılmazdır!

Rab'bin düşüncesini kim bildi?

Ya da kim O'nun öğretçüsü oldu?

*Kim O'na bir şey verdi ki,
kendisine geri ödensin?*

*Her şeyin kaynağı O'dur; her şey O'nun aracılığıyla ve O'nun için var oldu.
Sonsuza dek O'na yücelik olsun. Amin. (Rom.11:33-36)*

D) Daniel'in ikinci duası, gelecek sıkıntılar açıklanıyor (10:1 - 12:13)

Daniel kitapçığında yer alan bu son görüm ve açıklama diğerlerinden daha uzun ve ayrıntılıdır; tam üç bölümü kapsar (10-12). İlk önce, Daniel'in ikinci kez oruç tutması ve dua etmesi üzerine kendisine şaşkıncu bir görkemle Dicle Irmağı'nın suları üzerinde duran bir adam görünür ve onu verilecek açıklamalara hazırlar (10:1 - 11:1). Ardından bu "adam" Daniel'e çok ayrıntılı bir şekilde gelecekte olacaklar konusunda açıklama yapar (11:2 - 12:4). En sonunda Daniel adama tekrar seslenir ve bazı teşvik sözleri alır. Adam yaşlı peygamberi yönlendirir ve kitapçık sona erer (12:5-13).

Bu üç bölümde bulunan açıklamalar *son günlerde* Daniel'in *halkının başına neler geleceği* ile ilgilidir (10:14; bkz. 2:28). Yani burada bildirilen olayların bazıları 9:27'de açıklanan son yedi yıllık "hafta" içinde gerçekleşecektir.

1) Daniel duayla, gelecek açıklamalar için hazırlanır
(10:1 - 11:1)

a) Daniel'in verdiği ruhsal savaş (10:1-3)

10:1-3 Bu olay *Pers Kralı Koreş'in krallığının üçüncü yılı* olan İ.Ö. 535 tarihinde gerçekleşir.

Tıpkı 9. bölümde olduğu gibi, tanrısal bildirimler Daniel'in verdiği ruhsal mücadelenin sonucunda gelir. Yaklaşık doksan yaşında olan sadık savaşçı, üç hafta boyunca kendini Tanrı'nın önünde alçaltmak için *ağzına ne güzel bir yiyecek ya da et koydu, ne şarap içti, ne de yağ süründü*. Bunlar Tanrı'nın "zevk almamız için" bize bol bol vermiş olduğu "her şey"in arasındadır (1Ti.6:17), ama özel bir şekilde Tanrı'ya yönelen imanlı bu şeylerden vazgeçebilir (bkz. Say.6:1-21; 1Ko.7:3-5).

Acaba Daniel'i kederlendirip *yas tutmaya* iten durum neydi? Bunun cevabını Ezra 1:1-3'te kısmen bulabiliriz:

Pers Kralı Koreş'in birinci yılında Rab... Pers Kralı Koreş'i harekete geçirdi. Koreş yönetimi altındaki bütün halklara şu yazılı bildiriye duyurdu: "Pers Kralı Koreş şöyle diyor: 'Göklerin Tanrısı RAB yeryüzünün bütün krallıklarını bana verdi. Beni Yahuda'daki Yeruşalim Kenti'nde kendisi için bir tapınak yapmakla görevlendirdi. Aranızda O'nun halkından kim varsa Tanrısı onunla olsun. Yahuda'daki Yeruşalim Kenti'ne gidip İsrail'in Tanrısı RAB'bin, Yeruşalim'deki Tanrı'nın Tapınağı'nı yeniden yapsınlar.'"

Böylece Daniel'in duaları yanıtlanmaya başlamıştı. Rab İsrail halkına büyük bir kapı açmıştı. Ama aradan iki yıl geçmişti ve ne yazık ki Babil'e yerleşmiş olan halk İsrail topraklarına dönmek için pek istekli değildi. Bu mucizevi

fermana rağmen Tanrı'nın Tapınağı'nı yeniden yapmak için yalnız 42.300 kişi döndü (Ezr.2:64). Daniel bundan haberdar olup kendini duaya vermiş olmalı ki Tanrı halkına merhamet etsin ve onları harekete geçirsin.

Ne yazık ki bu isteksizlik kendi rahatına düşkün olan Tanrı'nın halkında defalarca görülmüştür ve bugün kiliselerin arasında da görülebilir. Hagay kitapçığının ilk ayetlerinde bu durumla tekrar karşılaşacağız.

b) Tanrı'nın geciken habercisi görünüyor (10:4-14)

10:4-6 *Dicle Irmağı'nın kıyısında* Daniel'e bir adam görünür. 12:7'de bu adamın "*ırmağın suları üzerinde durduğunu*" okuyoruz. Sanki bu adam akıp giden tarihin ırmağı üzerinde durup güvence sağlamaktadır. Bu ya İnsanoğlu Mesih'in ta kendisidir ya da yüce bir melektir.

Meleklerin et ve kemikten olan bedenleri yoktur (Luk.24:37-39), ama görününce genellikle insan şekline bürünürler. Öyle ki konuksever bazıları "*bilmeden melekleri konuk ettiler*" (İbr.13:2). Ama bazen melekler görkemli bir şekilde görünür (bkz. Hak. 13:6). Bu adamın olağanüstü görünüşü, benzerleri özellikle Vahiy bölümünde de bulunan yedi ifadeyle açıklanır:

1. *Keten giysi giyinmiş* - (Luk.24:4; Elç.1:10; Va.1:12-13)
2. *Belinde Ufaz altınından bir kemer kuşanmış* - (Va.1:12-13)
3. *Bedeni sarı yakut gibiydi.*
4. *Yüzü şimşek gibi parlıyordu.* (Va.1:16; 10:1)
5. *Gözleri alevili meşalelere benziyordu.* - (Va.1:14)
6. *Kollarıyla bacakları cilalı tunç gibi parlıyor* - Tanrı'nın yargısını simgeler (Va. 10:1)
7. *Sesi büyük bir kalabalığın çıkardığı gürültüyü andırıyordu* (Va.1:15; 10:3)

Bu nitelikler hem Mesih'in Vahiy 1'deki görünüşünü hem de Va.10:1'de görünen "*güçlü meleği*" andırır. Bu "adam" gerçekten hangisidir – melek mi, Rab'bin kendisi mi? Bu yüce varlık Eski Antlaşma boyunca Rabbin Meleği diye tanıtılan, melek olarak insanlara görünen Tanrı Oğlu olabilir.³¹

Ama bunu ancak izleyen ayetlerden anlarız. Muhtemelen Daniel bir baş meleklerle karşı karşıya gelmiştir. Melekler hakkında Kutsal Kitap'tan şu gerçekleri sıralayabiliriz:

- Çok güçlüdürler (Mez.103:20; 2Pe.2:11).
- İnsanlara hizmet ederler (Hak.6:11; 1Ta.21:15-20; 2Ta.32:21; Luk.1:11; 26-28; Elç.12:7, 11; 27:23).
- Dünya yaratılırken oradaydılar (Eyü.38:4-10).
- Mesih'in hizmetini destekliyorlardı: Doğumu (Luk.2:8-14), sınanması (Mat.4:1-11), ölümden dirilişi (Luk.22:39-46) ve göğe alınışı (Elç.1:10-11).

10:7-9 Şam yolunda Pavlus'la birlikte olanlar nasıl Pavlus'un gördüklerini göremedilerse, Daniel'in *yanındakiler* de bu *görümü görmediler*, ama etkisini hissederek *dehşete düştüler ve gizlenmek için kaçtılar* (bkz. Elç.9:7; 2Kr.6:13-17). Tanrı'nın etkin olduğu yerde bulunan, ama ruhsal algılayıştan yoksun olan bir kişinin O'nu algılayamaması mümkündür. Ama Daniel Tanrı'nın hoşnut olduğu "*ruhu ezik olan, ve sözünden titreyen*" bir kişiydi (Yşa.66:2). Tanrı da ona sırlarını açıklıyordu (bkz. Mez.25:14; Amo.3:7).

Daha önce olduğu gibi görümden çok etkilenen Daniel'in *gücü tükendi* (8:27).

10:10-11 Meleğin sözlerine göre, Daniel bu nedenle Tanrı tarafından *çok sevilen* biriydi (bkz. 9:23). Tanrı'nın bizi kişisel olarak sevdiğini bilmek büyük sevinç, güç ve şifa kaynağıdır. Melek bunu bildirdikten sonra Daniel'e *ayağa kalkmasını* söyler. Tanrı'nın kendisine gönderdiği sözlere dikkatle, *iyi kulak vermeli*. Ayrıntılı bir önbildiri verilecekti (bölüm 11).

10:12-14 Bu ayetler, duanın yarattığı etki üzerine çok ilginç açıklamalar sağlar. Yakup 5:16'da "*doğru bir kişinin yalvarışının çok güçlü ve etkili*" olduğunu okuyoruz, ama burada duanın görünmeyen ruhsal savaştaki yerini görebiliriz.

Daniel'in amacı *anlayışa erişmektir*. Tanrı'ya yaklaşımı da *kendini Tanrı'nın önünde alçaltmaktır*. İşte bunu yapmaya *karar verdiği gün duası işitildi*. Ama duanın yanıtını alması tam 21 gün gecikti. Neden? Çünkü ruhsal alemdeki savaş alanından geçmeye çalışan güçlü haberci meleğe *karşı duruldu*. Kimin tarafından? *Pers krallığının önderi* diye tanımlanan Şeytan'ın güçlü ve kötü bir meleği tarafından. Dualarımızın işitildiğinden emin olarak (1Yu.5:14-15) Tanrı'ya cesaretle yaklaşabiliriz (İbr.4:16). Fakat çeşitli sebeplerden beklediğimiz cevabı hemen almayabiliriz. Bu nedenle sabırla dua etmeye devam etmeli (bkz. Lu. 18:1-8) ve aceleci olmamalıyız.

Pers krallığının önderi deyişinden Şeytan'ın karanlık egemenliği hakkında bazı şeyler anlayabiliriz. Bu karanlık yapı içerisinde çeşitli "*yönetimler, hükümranlıklar, güçler ve egemenlikler*" içeren ruhsal bir ordu ve hiyerarşi

vardır (Ef. 1:21; 6:12). Bütün bu yapının başında “*havadaki hükümlerliliğın egemeni*” ve “*bu dünyanın egemeni*” olan Şeytan yer alır (Ef. 2:2; Yu.12:31; 14:30; 16:11). Bu “*yönetimler*” (başkanlıklar, prenslikler) Yeni Antlaşma’da sık sık geçer (Rom.8:38; Ef. 1:21; 3:10; 6:12; Kol. 1:16; 2:10, 15; Tit. 3:1). Anlaşılan dünyanın değişik bölgeleri veya halkları üzerinde yetkili olan kötü ruhlar, Şeytan’ın egemenliğini yönetmektedirler. Şeytan “*cinlerin önderi*”dir (Mat.9:34; 12:24). Bunlar büyük olasılıkla ulusların hükümetlerini etkileyerek dünyayı yönetirler (örneğin 10:20’deki Pers ve Grek önderleri). Gökteki ruhların yönetimiyle yerdeki kralların yönetimi arasında yakın bir bağlantı vardır (Yşa.24:21).

Tanrı’nın melekleri ile Şeytan ve melekleri arasındaki savaşta Mikail’in özel bir yeri olduğu görülüyor (Dan. 10; Yah. 9; Va.12:7-9). Bundan öte, meleklerin nasıl uyum içinde birbirlerine yardım ederek savaştıkları örneğini görebiliriz: *Baş önderlerden (baş melekler) Mikail bana yardıma geldi. Demek ki “Gökte Tanrı’nın istediği oluyor”* (Mat.6:10).

Haberci melek gelmekten *alıkonuldu*. Şeytan karşı koyarak Tanrı’nın işini yapmak isteyen kişiyi de engelleyebilir (Rom.1:13; 2Se.2:18).

Daniel’e açıklanacak *görüm gelecekle ilgili*, özellikle *son günlerde* onun halkı olan İsrailoğulları’nın *başına neler geleceği* ile ilgili olacaktır. Bu “*son günler*” Mesih’in birinci gelişiyle başlayan döneme ama özellikle ikinci dönüşünden önceki zamana işaret eder.

c) Haberci Daniel’i güçlendiriyor (10:15 - 11:1)

10:15-17 Daniel kendisine söylenen şaşırtıcı sözler karşısında *suskun suskun yere baktı*. Gücü ve cesareti kaybolmuştu. Dikkat edin, Tanrı’nın melek aracılığıyla bile seslendiği kişi çok etkilenir. Bu durum hafife alınacak veya küçümsenecek bir durum değildir. Yeşaya 6:6-7’de olduğu gibi dudaklarının murdarlığını hisseden peygamberin *dudaklarına* melek *dokundu*. O zaman Daniel *konuşmaya başladı*. Yetersizliğini itiraf etti. Küstah insanlar yüce meleklerle sövmekten korkmayabilir (2Pe.2:10) ama Daniel gibi Tanrı adamları bu habercilere büyük saygı ve korku beslerler. Bu yüzden de melekler sık sık göründükleri insanlara öncelikle “Korkma” diye seslenirler.³²

10:18-19 Melek tekrar Daniel’e *dokundu*, onu *güçlendirdi*. Meleklerin dokunma hizmeti özellikle imanlıyı güçlendirir (bkz. İbr.1:14; Luk.22:43).

Melek Daniel’e *çok sevildiğini* hatırlatarak ona “*Esenlik olsun sana! Korkma... Güçlü ol! Evet, güçlü ol!*” der. Birçok durumda bizim de en büyük ihtiyacımız güçlü ve mert olmaktır (Yşu.1:7, 9, 18; 1Ko.16:13). Bu sözler Daniel’i güçlendirdi. Biz de bunları birbirimize söyleyelim!

10:20-21 Yukarıda dediğimiz gibi bu ayetler ruhsal alemdeki savaş hakkında bizi aydınlatıyor. Melek *Pers önderiyle savaşaçığım* derken, Pers Krallığı'nın hükümetini arka planda yöneten kötü ruhtan söz etmektedir. Sonra Tanrı'nın belirlediği zamanda *Grek Önderi* denen başka bir şeytani reis *gelecek*. Buna göre, dünyadaki kralların tahta geçmesinin ruhsal aleme bağlı olduğu ve “*Yüce Olan'ın insan krallıkları üzerinde egemenlik sürdüğü ve onu dilediği kişiye... verebileceği*” anlaşılır (4:17).

Bu savaşın nedeni, İsrail'in sürgün döneminin sona ermesi ve imanlı azınlığın Kutsal Topraklar'a geri dönmeye başlamış olması olabilir. Böyle bir gelişmenin Mesih'in gelmesine yol açacağını bilen Şeytan ve ruhları, İsrail'in yeniden canlanmasını engellemek için var güçleriyle karşı koyacaklardı.

Bunu izleyen bölümde açıklanan bildiri, *Gerçek Kitap'ta neler yazıldığı* şeklinde tanıtılır. Bu yazı belki gökteki taht üzerinde oturanın elindeki mühürlü tomara, yani İsrail'in ve diğer ulusların başına gelecek yargıyı yazan kitaba benzer (bkz. Vah.5:1).

Önderiniz Mikail sözleri baş meleğin İsrail halkıyla olan özel ilişkisini ifade eder. Tıpkı Pers krallığının “önderi”nin bir ruh olması gibi, aynı şekilde Mikail de “*senin halkını koruyan büyük önder*” olarak Tanrı'ya hizmet etmektedir. (12:1).

11:1 *Medli Darius'un krallığının birinci yılında* Daniel'le konuşan yüce melek, Medler'in ve Grekler'in arkasındaki ruhlara karşı mücadeleye başlamıştı. Demek ki yaklaşık dört yıldır bu ruhsal savaş sürmekteydi. Meleklerin arasındaki dayanışma burada açıkça görülür: *Mikail'i destekleyip korumak için yanında durdum*.

Şeytan, Mesih'in çıkacağı seçilmiş soyu yok etmek için Ester'in zamanında elinden geleni yapacaktı (bkz. Est. 3). Bunu İ.Ö. 167-164 tarihlerinde Antiyokus aracılığıyla bir daha deneyecek (Dan.11:28-35), ama Rab buna izin vermeyecekti. Bu çabalar tarih boyunca süren “kadının soyu” ile “yılanın soyu” arasındaki düşmanlığın parçalarıdır (bkz. Va.12). Bütün bu olayların arkasında ruhsal bir savaş devam etmektedir. Her zaman Pavlus'un şu öğüdünü hatırlamalıyız: “*Savaşımız insanlara karşı değil, yönetimlere, hükümranlıklara, bu karanlık dünyanın güçlerine, kötülüğün göksel yerlerdeki ruhsal ordularına karşıdır. Bu nedenle, kötü günde dayanabilmek, gerekli olan her şeyi yaptıktan sonra yerinizde durabilmek için Tanrı'nın bütün silahlarını kuşanın.*” (Ef. 6:12-13).

2) Antiyokus ve Mesih Karşısı'nın getirdiği sıkıntı dönemleri (11:2 - 12:4)

Bölüm 7, dört büyük krallığı

Bölüm 8, Med-Pers ve Grek krallıkları

açıklarken özellikle <i>Roma Krallığı</i> , küçük boynuz olan <i>Mesih Karşıtı</i> ve Mesih'in ikinci gelişini merkez alır.	arasındaki savaşları açıklarken özellikle Mesih Karşıtı'nın öncüsü olan kral <i>Antiyokus'un</i> İsrail'e karşı yaptıklarını merkez alır.
Bölüm 9:20-27 <i>Roma Krallığı</i> , <i>Mesih Karşıtı</i> ve Mesih'in her iki gelişini merkez alır	Bölüm 10-12 , <i>Med-Pers</i> ve <i>Grek krallıkları</i> kendi aralarındaki savaşları açıklarken özellikle Mesih Karşıtı'nın öncüsü olan kral <i>Antiyokus'un</i> İsrail'e karşı yaptıklarını merkez alır.

7. ve 8. bölümlerdeki görüşler birbirini tamamladığı gibi 9. ve 10-12. bölümlerdeki açıklamalar da birbirini tamamlar. Aynı zamanda, 7. ve 9. bölüm birbirine paralel olduğu gibi 8. ve 10-12. bölümler de birbirine paraleldir:

a) Pers Krallığı'ndan İskender'in ölümüne kadar (11:2-4)

11:2 Bu ayet Pers İmparatorluğu'nun tarihini çizerek hem 2. bölümdeki heykelin gümüşten göğsünü ve kollarını andırır, hem 7. bölümdeki ayıya benzer yaratığın hem de 8. bölümdeki koçun karşılığıdır. O dönemde kral olan Koreş'in ölümünden sonra *Pers Krallığı'nda ortaya çıkacak üç kral* şunlardır: (a) Koreş'in büyük oğlu Kambeses (İ.Ö. 529-523). Bu kralın önderliğinde Mısır fethedilmiştir. (b) Kendini Koreş'in küçük oğlu Smerdis olarak gösteren sahtekâr Guamata ve (c) Persli Darius (Dara) Histapes (İ.Ö. 522-485).

Bu üç kraldan sonra gelecek olan ve onlardan *daha zengin* ve güçlü olacağı belirtilen kral, Ester kitabında adı geçen Darius'un oğlu Ahaşveroş'tu (Kserkses) (bkz. Ester 1:1). Kendisi bir milyon askerden oluşan bir orduyu toplayarak *Grek ülkesine karşı* çıktı. Fakat İ.Ö. 480'de Salamis'te Grekler onu büyük bir yenilgiye uğrattılar.

11:3-4 2., 7. ve 8. bölümlerde açıklandığı gibi, Persler'in yerine Büyük İskender *büyük yetkiyle* ortaya çıktı ve şaşırtıcı askeri zaferler kazandı (İ.Ö. 334-327). Ama bundan kısa bir süre sonra, *o gücünün doruğundayken*, İskender çılgın bir sarhoşluğun sonucu olarak hastalanıp aniden öldü (İ.Ö. 323). İskender'in küçük oğlu gizlice katletildi ve böylece *krallık onun soyundan gelenlere geçmeyecek* sözü yerine geldi.

Bundan 15-20 yıl kadar sonra, İskender'in dört büyük komutanı parçalanmış imparatorluğu aralarında paylaştırdılar (bkz 8:8'le ilgili notlar). Bu da *dört parçaya bölünecek ve krallığı yıkılıp başkalarına verilecek* sözlerinin yerine gelmesiydi.

b) Toleyos ve Selukos devletleri arasındaki savaşlar

(11:5-20)

Bu dört komutanın ikisinin büyümeleri ve krallıkları arasında ortaya çıkan savaşlar, gerçekleştirmelerinden yıllar önce bu ayetlerde açıklanır. O kadar ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır ki, Tanrı'nın gelecekteki olacakları vahiy yoluyla bildirdiğine inanmayan yorumcular Daniel kitapçığının bu olaylardan sonra yazıldığını öne sürerler. Ayrıntılar o denli açıktır ki, Tanrısal önbildiri niteliği ancak bu şekilde inkâr edilebilir.

Bölüm boyunca tekrarlanan *Güney Kralı* ve *Kuzey Kralı* ifadelerini şöyle anlamamız gerekir:

- 1) “Güney,” İsrail'in güneyinde bulunan Mısır topraklarıdır. “Güney Kralı” da İskender'in komutanı Tolemayos ve onun önderliğinde başlayan Tolemiler İmparatorluğu'nun krallarını temsil eder.
- 2) “Kuzey,” İsrail'in kuzeyinde bulunan Suriye topraklarıdır. “Kuzey Kralı” da Selukos ve onun önderliğinde başlayan Selukiler İmparatorluğu'nun krallarını temsil eder.

İ.Ö. 310-175 yılları arasında süren bu dönemde birbirine karşı savaşan bu iki krallık İsrail toprakları üzerinden sık sık geçer ve onu ele geçirir. Tanrı'nın halkı bu krallıklar arasında sıkışıp sıkıntı çeker.

Bu tarihlerin ve krallıkların genel hatları aşağıdaki şemada görülebilir.³³

11:5-6 *Güney Kralı* diye temsil edilen Tolemi krallarının egemenliği en geniş haliyle (M.Ö 310 yıllarında) Mısır'la birlikte Filistin ve İsrail'in topraklarını, Kıbrıs'ı, Anadolu'nun bazı bölgelerini ve Yunanistan'ın bazı kentlerini kapsıyordu. Ancak 1.Tolemi (*Soter*) ile İ.Ö. 30 yılında ölen 7. Kleopatra arasındaki 280 yıllık dönem süresince Tolemiler'in genel yetki alanı Mısır ve Kıbrıs'la sınırlıydı. İsrail toprakları üzerindeki egemenliği ise İ.Ö. 200 sularında Selukiler'in eline geçti.

Ondan daha da güçlenecek olan komutanlardan biri 1.Selukos Nikator'du. 1.Tolemi'nin önderliğindeki askeri hizmetinin sonunda Babil'e döndü ve 310 yılında kral unvanını aldı. Suriye'den Hindistan'a kadar ulaşan egemenliği böylece Tolemi'ninkinden daha geniş topraklara yayıldı. Bu egemenlik Roma generali Pompei'nin zafer kazandığı İ.Ö. 64 yılına kadar sürdü.

Tolemiler'le Selukiler arasındaki çatışmalar İ.Ö. 252 yılına kadar sürdü. O zaman ikinci *Güney Kralı* olan 2.Tolemi (“Filadelfus”) Selukiler'le siyasi bir

uzlaşmayı onaylamak için kendi kızı olan Bernisi'yi ikinci Kuzey Kralı olan 2.Antakyus'a eş olarak verdi. Fakat "Teos" diye adlandırılan kral Antakyus evliydi ve Bernisi'yle evlenmek için boşadığı ilk eşi Laodiki bu durum karşısında kayıtsız kalmadı. Bir komplo kurarak Bernisi'yi, Antakyus'a doğurmuş olduğu küçük oğlu ve onu destekleyen adamlarını ele vererek öldürttü. Böylece kız (Bernisi) kendi gücünü etkili bir şekilde kullanamayacak sözü yerine geldi. 2.Antakyus'un kendisi suikasta uğrayıp İ.Ö. 247 yılında öldü ve Laodiki'nin oğlu 2.Selukos (Kallinikus) kral oldu

11:7-9 Kızının başına gelen olaylardan sonra 2.Tolemi de İ.Ö. 247'de öldü. İbranice "Kadının köklerinin filizinden biri" deyimi, kızın³⁴ ailesinden biri anlamına gelir; oğlu 3.Tolemi ortaya çıkarak kral olmasıyla bu söz yerine geldi. Kız kardeşinin öcünü almak için İ.Ö. 246-241 yıllarında Kuzey Kralı olan 2.Selukos'un krallığına saldırdı. Bu başarılı saldırıların sonucunda Tolemi, Selukilerin başkenti Antakya'yı ele geçirerek kalesini alacak sözünü yerine getirmiş oldu. Ayrıca kral, Persler'in yüzyıllar önce (İ.Ö. 524'te) Mısır'dan ganimet olarak almış oldukları ilahları, dökme putları, değerli altın ve gümüş kapları Antakya'dan alıp tekrar Mısır'a götürdü. Ondandan sonra, Euergetes İ.Ö. 240 yılında 2.Selukos'la yaptığı barış anlaşması yüzünden 3.Tolemi birkaç yıl Kuzey Kralı'nı rahat bıraktı.

İ.Ö. 230 yıllarında Kuzey Kralı 2.Selukos Tolemiler'in topraklarına kısmen başarılı olan bazı seferler düzenledi ama Mısır'a kadar ulaşmadan yine kendi ülkesine döndü.

11:10-12 Bir kuşak sonra yeni bir dönem başladı. Bu dönem süresince Yeruşalim ve İsrail toprakları Selukiler'in ellerine geçti.

İ.Ö. 219-218 yıllarında, oğulları savaşa hazırlanarak sözü doğrultusunda 2.Selukos'un ilk oğlu olan 3.Selukos'un üç yıl süren krallığından sonra ikinci oğlu 3.Antakyus (Büyük Antakyus) büyük bir ordu toplayıp Filopater diye adlandırılan 4.Tolemi'ye karşı saldırıya geçti ve oldukça başarılı bir dönemde Güney Kralı'nın kalesine dek ilerledi. Ama başarı ile başlayan bu seferler İ.Ö. 218 yılında Rafia çatışmasında Tolemiler tarafından sona erdirildi. Öfkeyle çıkıp savaşan 4.Tolemi Kuzey Kralı'nı ve büyük ordusunu bozguna uğrattı. Sonra kendisi gurura kapılarak on binlerce insanı öldürdü. Ama burada önceden yazıldığı gibi bu zaferi fazla sürmedi.

11 : 13 - 16 İ.Ö. 212-204 yıllarında Büyük (3.) Antakyus, Seluki İmparatorluğu'nun sınırlarını kuzeyde Hazar Denizi'ne kadar ve doğuda İndus Irmağı'na kadar genişletti. Ancak birkaç yıl sonra dikkatini tekrar Tolemiler'e çevirdi: Kuzey Kralı öncekinden daha büyük bir ordu toplayacak... büyük, iyi donatılmış bir orduyla ülkeye doğru ilerleyecek. İ.Ö. 202-201 yıllarında

Antakyus, Fenike ve Filistin topraklarına saldırarak Gaza kalesini ele geçirdi.

Bu fırsatı değerlendirmek isteyen bazı milliyetçi Yahudiler, yani Daniel'in halkından bazı zorbalar, Tolemi rejimine karşı ayaklandılar, ama *yenilgiye uğradılar*. Mısırlı general Skopas'ın kısmen başarılı olan karşı saldırısı sonucunda Yeruslm ve Yahudiye'deki önderler cezalandırıldılar.

İ.. 200 yılında Antakyus bir kez daha Tolemiler'in üzerine geldi ve general Skopas ordusuyla birlikte güçlü Sayda kentine geri ekildi. Antakyus ise *toprak yıarak tepelikler yaptı... surlu kenti (Sayda'yı) ele geçirdi*. Tolemiler'in *en seçme askerlerinin bile karşı durmaya güçleri yetmedi*.

Bundan sonra İsrail toprakları artık Seluki İmparatorluğu'nun elinde kaldı. İ.. 198 yılında Yeruslm'e giren Antiyokus bütün egemenliği ele geçirdi: *Güzel lke'yi yönetecek, yıkıp yok etme yetkisi onun elinde olacak*.

11:17-19 Bu ayetler Antakyus'un egemenliğinin son on yılında yapacaklarını bildirir. Tolemi İmparatorluğu'nu tümüyle ele geçirmek amacıyla *kızı Kleopatra'yı o dönemin Güney Kralı 5.Tolemi'ye e olarak verdi*. Ama İ.. 195 yılında gereleen bu evlilik Antakyus'a beklediği *yarar salamadı*, çünkü Kleopatra babasını desteklemedi. Bunun devamında Kleopatra, kocası 5.Tolemi İ.. 181'de ölünce tahta geçen küçük oğulları 6.Tolemi'nin naibi olarak rejimi devam ettirdi. 3.Antakyus *tasarısını gerekletirmeden zaten İ.. 187 yılında öldü*.

Öte yandan Tolemiler'e karşı başarısız kalan Büyük Antakyus *deniz kıyısındaki bölgelere (Bergama Krallığı ve Ege Denizi'ndeki adalar) yönelerek birçoklarını ele geçirdi*. Kendisine katılan nl Roma dman Anibal'la birlikte İ.. 196 yılında Boğaz'ı geçerek Trakya'ya saldırdı. Makedonyalılar ise ilerleyen Roma'dan yardım istediler ve Roma orduları harekete geçti. Magnezya atımasında *bir komutan* diye söz edilen Romalı Lusyus Kornelius Sipio Asiatikus, Antakyus ve 70.000 askerden oluşan ordusunu bozguna urattı. Roma'nın talep ettiği tazminat parasını kendi hazinesinde bulamayan *Kuzey Kralı kendi ülkesinin kalelerine yneli*. Oradaki bir halkın (Elymais'te) tapınaını talan etmeye çalışırken o halk karşı koyup İ.. 187'de Antakyus'u öldürdü. Böylece *tökezleyip dt ve bir daha ortaya çıkmadı*.

11:20 3.Antakyus'un *yerine geçen ilk oğlu 4.Selukos Filopater*, Roma İmparatorluğu'na tazminat ödemelerini devam ettirmekte çok zorlandı. İbranice 2.Makabiler kitapına göre Simon adlı bir Yahudi hain krala Yeruslm'deki tapınakta Selukiler'in tüm borçlarını ödeyecek kadar büyük hazine bulunduğunu bildirdi. Kral da *krallıının ycelii için zorla vergi toplayacak birini gönderecek*. Kutsal tapınağı yamalamak için özel para toplayıcısı Heliodorus'u

Yeruşalim'e gönderdi, fakat korkunç bir görümde kendisini kırbaçlayan güçlü melekleri gören Heliodorus tapınağa girmekten vazgeçip eli boş döndü.³⁵

Kral bundan kısa bir zaman sonra Heliodorus tarafından zehirlenerek *öfkесiz ve savaşız yok edildi*. Böylece İsrail'in en büyük düşmanı olacak olan, Büyük Antakyus'un ikinci oğlu 4.Antakyus için sahne hazırды.

c) Antiyokus'un yarattığı büyük sıkıntı dönemi (11:21-35)

Bu ayetlerde tarihi açıklanan Kuzey Kralı, ünlü 4.Antakyus *Epifanes*'tir. Daha önce Daniel 8:9-10 ve 23-25'te, tapınakta Tanrı'ya sunulan günlük sunuyu kaldıran ve O'nun kutsal yerine saygısızlık eden "küçük boynuz" olarak açıklanmıştır (bkz. ilgili notlar). Burada ise "Eski Antlaşma'nın Mesih Karşıtı" olarak bilinen, İsrail'in Tanrısı'na ibadeti tamamen yok etmeye çalışan bu kişinin korkunç etkinliği daha ayrıntılı bir şekilde bildirilir. Bu kişinin, birçok yönden son ve esas "yasa tanımaz adam"ın öncüsü olduğu görülür.

11:21 Aslında 4.Selukus öldükten sonra oğlu Demetrius kral olmalıydı ve bu nedenle amcası *krallıkla onurlandırılmamış* deyişle tanımlanır. Ama bu kurnaz, *değersiz* adam "emniyet vaktinde" (eski çeviri) devletin büyüklerine büyük vaatler ve *kurduğu düzenler sayesinde gelip krallığı ele geçirdi*. Mesih Karşıtı'nın bir özelliği de yalan ve her türlü yanıltıcı sözlere başvurması olacaktır (bkz. 2Se.2:9).

Tahta geçtikten sonra kendisi için çok büyük şeyler tasarladı. Örneğin bastırıldığı madeni paralar üzerine "Görünen Tanrı" anlamına gelen *Epifanes Teos* sözlerini yazdırarak kendini tanrı ilan etti (bkz. 2Se.2:3-4).

11:22-24 Antakyus'un krallığı barış anlaşmaları ile yaptığı hileli siyasal oyunlar sayesinde başarılı bir şekilde başladı. 5.Tolemi'nin iki oğlu Filometor ve Fiskon'u, sırayla birini diğerine karşı kullanarak Tolemiler'in *çok güçlü orduları süpürüp yok etti*. Buradaki *antlaşma önderi de yok edilecek* ifadesi ya Antakyus'un antlaşma yaptığı 6.Tolemi Filometor ya da İsrail'in o dönemki başkâhini *Oniyas* olabilir, çünkü başkâhin Tanrı'nın antlaşma yaptığı halkın temsilcisiydi (bkz. 11:28, 30, 32). *Onunla yapacağı antlaşmadan sonra başkalarını aldatacak* ifadesine bakılarak, büyük olasılıkla bu antlaşmanın bozulan siyasal bir uzlaşma anlamına geldiği olasıdır.

Sonuç olarak Antakyus *ilin zengin bölgelerine saldırarak* çok sayıda zafer kazanabildi. *Kalelere saldırmak için düzenler kuracak, ama bu uzun sürmeyecek* ifadesi Tolemiler'e karşı olan seferlerin özeti olabilir.

11:25-28 Bu ayetlerde daha ayrıntılı bir açıklama bulunuyor. Antakyus İ.Ö. 170 yılında *Güney Kralı'na* saldırır, ama hazırlanan Tolemi kralı *büyük ve çok*

güçlü birorduyla savaşacak. Ne var ki, Antakyus'un kurduğu düzenler yüzünden bu güçlü ordu yetmez, Tolemi Filometor ona karşı duramaz. Bu düzenler sonucunda Tolemi'yi kendi sofrasında yiyen yakınları arkadan bıçaklarlar, ordusu dağılır, birçokları vurulup öldürölür.

27. ayet kurulan düzenlere ilişkin daha çok açıklama getirmektedir. Antakyus ile Tolemi aynı masada oturup birbirlerine yalan söyleyerek düzen kurarlar, ama onların planları dönüp dolaşıp Tanrı'nın tasarılarına hizmet edecektir: *Son, belirlenen zamanda gelecektir.* Daniel Tanrı'yi överken bu gerçeği şöyle dile getirmiştir: *“O'dur zamanları ve mevsimleri değiştiren. Kralları tahttan indirir, tahta çıkarır”* (2:21).

Antakyus bu seferlerde *dilediğini yaptıktan sonra büyük bir servetle ülkesine (Antakya'ya) döner.* Bu arada onun esas *amacının* ne olacağı açıklanır: *Kutsal antlaşmaya karşı gelmek.* Tanrı'nın düşmanının bütün hedefi Tanrı'nın kutsal antlaşmasını yok etmektir. Çünkü o antlaşma veya vaat doğrultusunda Mesih, Şeytan'ın işlerine son vermeye gelecekti. İşte bu *kutsal antlaşma* Tanrı'nın bütün egemenliği ve kurtarış planını temsil etmektedir.

11:29-30 Antakyus Tanrı'nın *belirlediği zamanda* Tolemiler'e *yine saldırdı, ancak bu kez sonuç öncekinden farklı oldu.* Tolemiler'in yardım çağrısı karşısında Romalı deniz kuvvetleri (*Kitim'den gelen gemiler*) Mısır'a yetiştiler. Roma komutanı Popilius Laenas Antakyus'a meydan okuyarak hemen Mısır'ı terk etmesini buyurdu. Antakyus da çaresiz kalıp *öfkeyle geri döndü.*

Antakyus Mısır'da savaşı sürdürürken Yerusalıim'deki başkâhinin ailesinden biri olan Yason, Antakyus'a daha büyük rüşvet vererek başkâhinliği kendisinden koparmış olan öz kardeşi Menelaus'tan geri almak için silahlı bin kişi toplayarak kenti ele geçirmiştir. Morali bozuk geri dönen Antakyus, İ.Ö. 168 yılının 16 Aralık tarihinde güçlü bir ordu ile Yerusalıim'e girip on binlerce kişiyi katleder. Amacı tekrar şöyle belirtilir: *Kutsal antlaşmayı ortadan kaldırmak.* Elbette bunun yanı sıra, *kutsal antlaşmayı bırakan Yahudiler'e (Menelaus ve yandaşları) kayırır.*

Buna benzer bir şekilde Mesih Karşıtı da büyük sıkıntı döneminde Yerusalıim kentini ayaklar altına alacaktır. Peşine takılan kalabalıklar da *“Canavar gibisi var mı? Onunla kim savaşabilir?”* diyerek onu destekleyeceklerdir (bkz. Va.13:4).

11:31-32 Sonra Tanrı'nın kutsal tapınağına girerek kutsal eşyaları talan ettiler. Kutsal yere *yıkıcı iğrenç şey* diye adlandırılan bir Zeus heykeli diktiler. Putperest bir sunak yerleştirerek tapınağı Roma ilahı Zeus'a adadılar. Böylece Süleyman'ın yaptırdığı önceki tapınakta yapılan murdar edici işler (bkz.

2Kr.16:10-16; 21:3-5) tekrarlanmış oldu. Aynı zamanda Antakyus *günlük sunuları kaldırarak* gerçek görünmez Tanrı'ya yönelik ibadeti yok etmeye çalıştı. Yukarıda açıkladığımız gibi Mesih Karşıtı da son günlerde “*kurbanı da sunuyu da kaldıracak*” (9:27).

Mesih İsa, kendisinin ikinci gelişinden hemen önce gerçekleşecek olan durumu açıklamak için bu olayı şöyle hatırlattı: “*Peygamber Daniel’in sözünü ettiği yıkıcı iğrenç şeyin kutsal yerde dikildiğini gördüğünüz zaman -okuyan anlasın- Yahudiye’de bulunanlar dağlara kaçsın*” (Mat.24:15; Mar.13:14). Bundan anlıyoruz ki, Antakyus’un İ.Ö. 168’de yaptıkları Mesih’in ikinci gelişinden önce bir başkası (Mesih Karşıtı) tarafından tekrarlanacaktır (bkz. ayrıca 2Se.2:1-10).

Antlaşmayı bozanlar, yani Tanrı'ya sadık kalmayan insanlar bu küfürbaz kralın söylediği güzel sözlerle *ayartılacak*. Buna karşın bir başka halk var *gücüsü ona karşı duracak*. Kimdir bu cesur azınlık? *Tanrısı'nı tanıyan halk*. Süleyman'ın söylediği gibi “*Akıl, Kutsal Olan'ı tanımaktır*” (Özd.9:10). Tanrı'yı gerçekten tanımak sonsuz yaşamdır (Yu.17:3), her şeye değer bir hazinedir (Flp.3:8-10). Acaba bizler tapındığımızı söylediğimiz Tanrı'yı ne kadar tanıyoruz? Tanrısı'nı tanıyan halk cesaretle düşmana karşı duracaktır.

11:33-35 Bu korkunç sıkıntılar altında ezilen halkın güç ve teşviğe ihtiyacı olacak. Yukarıda *Tanrısı'nı tanıyan halk* ve burada *bilge* diye adlandırılan *kişiler birçoklarını eğitecekler*. Tanrı'nın diri vaatlerini halka ileteceklerdi ve böylece onları harekete geçireceklerdi. Bu onlara pahalıya mal olacaktır: *Kılıçla öldürülecek... tutsak edilecek... mallarından edilecekler*.

Bu peygamberlik sözü İ.Ö. 168’de kâhin Yahuda Makkabi ve kardeşlerinin Grekler’e karşı kazandıkları inanılmaz zaferlerle yerine geldi. O tarihten itibaren büyük can kaybıyla başlayan İsrail’in bağımsızlık dönemi, İ.Ö. 70’lere kadar devam etti.³⁶

ç) **Mesih Karşıtı'nın yarattığı sıkıntı dönemi (11:36-39)**

Antakyus’la ilgili önbildiriler 35. ayetle birlikte sona erer ve onu izleyen ayetler Mesih Karşıtı ile ilgili olayları açıklamaya başlar. 11:36 ile 12:4 arasındaki metin, son günlerde gerçekleşecek olan şu olaylara değinir:

- (1) Tek bir dünya önderi.
- (2) Tek bir dünya dini.
- (3) Bir dünya savaşı.
- (4) İsrail için büyük bir sıkıntı dönemi.

(5) Sıkıntı döneminin sonunda Tanrı'nın halkının kurtuluşu.

(6) Ölümlerin dirilişi ve yargı.

(7) Doğruların ödüllendirilmesi.

11:36 *Dilediği gibi davranan ve kendini bütün tanrılardan daha büyük, daha yüce gösteren bu gururlu kral Mesih Karşıtı'dır. Daha önce Daniel 7'de açıklanan bu "küçük boynuz" veya diktatörün başlıca niteliği "saygısızca söz söyleyen bir ağız" ile "Yüce Olan'ı kötüleyen sözler" söylemesiydi (7:8, 11, 24-25). Aynı şekilde burada bu adam tanrıların Tanrısı'na duyulmamış sözler söyleyecek. Pavlus bu yasa tanımaz adamı aynı şekilde tanıtır (bkz. 2Se.2:4). Vahiy 13'te açıklandığı gibi "bütün dünya" bu canavara ve ona yetki veren Şeytan'ın kendisine tapacaklar (Va.13:4, 8). Şeytan'ın her zaman arzuladığı da budur (bkz. Yşa.14:12-14; Mat.4:9).*

Mesih Karşıtı çok başarılı olacak, çünkü Tanrı'nın gazabı bu sıkıntı veya öfke zamanında İsrail'e ve dünyada oturan diğer uluslara açıklanacak. Ama iyi ki bu dönem sınırlıdır. Mesih Karşıtı'nın başarıları ancak Tanrı'nın öfkesi tamamlanıncaya dek sürecektir. Kutsalların acı çekeceği bu dönemin süresi Dan. 7:25'te "bir vakte, vakitlere ve yarım vakte kadar" (3.5 yıl) diye tespit edilmiştir (bkz. 12:7 ve 7:25'le ilgili notlar).

11:37-39 Bu üç ayette "ilah" sözcüğü sekiz kez geçer. Mesih Karşıtı her şeyden önce insanların taparcasına kendisine bağlanmalarını talep edecek. İnsanları geleneksel hiçbir dinin ilahına taptırmayacak. Ama kendinden başka bir ilahı da olacaktır: "Güç" veya kaleler ilahını yüceltecek. Mesih Karşıtı atalarının tanımadığı bu ilahı en değerli armağanlar sunarak onurlandıracak. Vahiy'de Mesih Karşıtı'nın onuruna yapılan ve herkesin tapmak zorunda olacağı bir puttan söz edilir (bkz. Va.13:14-15; 14:9,11; 15:2; 16:2; 19:20; 20:4). Herhalde buradaki durum aynı olaydan söz etmektedir. Bu bir tür din, ama insanın tanrılaştırıldığı bir din olacaktır. Canavar da bu eşsiz benzersiz insan sayılacaktır (bkz. Va.13:4).

Eğer Mesih Karşıtı Yahudi kökenli ise, atalarının ilahları ifadesinin (elohim) "Tanrısı" diye çevrilmesi daha doğru olur. Ayrıca bazı yorumcular kadınların bağlandığı ya da "özlediği" ifadesinin Mesih'i kastettiğini düşünmektedirler.³⁷ Çünkü Mesih'in annesi olmak Yahudi kadınların en içten arzusuydu (bkz. Luk.1:42-43, 48; 11:27). Bu doğru olmayabilir, ama bu adamın her şeyden çok Baba ve Oğul'dan nefret edeceği kesindir (1Yu.2:18).

d) Mesih Karşıtı'nın zaferleri ve sonu (11:40-45)

11:40 Son bir savaş olacak. Bölümün önceki deyişlerine bakılırsa, buradaki

Güney Kralı Mısır ve müteffikleridir. Belki de *son zamanda* söz konusu birlik Müslüman dünyası olabilir. Bazı yorumculara göre *Kuzey Kralı* Rusya'yı temsil etmektedir (bkz. Hez. 38-39). Ama büyük ihtimalle Mesih Karşıtı'nın kendisidir. Büyük askeri güçle Güney birliğine *saldıracak* ve büyük zafer kazanacaktır.

11:41-45 Mesih Karşıtı'nın orduları *Güzel Ülke* diye adlandırılan İsrail topraklarına *girecek*. Mesih Karşıtı dünya ülkelerinin birçoğunu *yenilgiye uğratacak*. Kendisine karşı kimse duramayacak. Birçok zaferden sonra Ortadoğu'dan gelen haber onun *büyük öfkeyle yola çıkmasını* sağlayacak. Ordugâhını *denizle güzel kutsal dağ arasında kuracak*. Bu yer büyük olasılıkla Megiddo ovasıdır (bkz. Va.16:16). Aslında bütün ulusları Yerusâlim'e karşı toplayan Tanrı'nın kendisi olacaktır (bkz. Zek.12:2; 14:2). Çünkü onları yargılayacaktır.

Mesih Karşıtı ansızın yıkıma uğrayacak ve *yaşamı son bulacak*. Bu yıkımı Mesih'in kendisi gerçekleştirecektir (bkz. Zek. 14:3; Va.19:19-20; 2.Se. 2:8).

e) **Son dönemin özeti (12:1-5)**

Gördüğümüz gibi Daniel kitapçığında açıklanan önbildirisel görümlerin hepsi (2., 7., 8., 9 ve 10-12. bölümler) İsrail halkı ile diğer uluslar arasındaki tarih boyunca süren ilişkiye ışık tutmaktadır. Aynı zamanda, bunların hepsinde Tanrı'nın Egemenliği ile dünyanın krallıkları arasındaki ilişki de açıklanmaktadır. Her bir görüş bu krallıklar dizisinin değişik dönemlerine önem verir. Örneğin 7. bölümdeki görüş, Roma krallığına özel önem verirken 8. bölümdeki görüş Grek krallığına daha çok önem verir. Ama her beş görüş de değişik açılardan son günlerde olacak olayları açıklamaktadır. Hepsi de Mesih Karşıtı'nın egemenlik süreceği döneme ağırlık vermektedir. Aşağıdaki çizelgede bu görümlerin hepsini açıklayabiliriz.

Bu ayetler aslında son dönemde olacak olayları özetler. İsrail'de (özellikle Yerusâlim'de) yaşanacak olan büyük *sıkıntı dönemi*, ölümlerin dirilişi, Tanrı'nın Krallığı'nın kurulması ve benzeri birçok önemli konuya değinilir.

12:1 Bu ayette aynı dönemin başka bir açısı da ortaya konulur. Mesih Karşıtı'nın yarattığı baskının ana hedefi Daniel'in *halkı* olan İsrail ulusu olacaktır. Bu dönem *büyük önder* olan baş melek *Mikail'in* ortaya çıkmasıyla başlayacak. Vahiy 12:7-13'te, Şeytan'ın ve Mikail'in melekleri arasında 'gökte' gerçekleşen bir savaşın sonucu olarak Şeytan "*melekleriyle birlikte yeryüzüne atılır*" ve "*İblis, zamanının az olduğunu bilerek... çocuğu [Mesih'i] doğuran kadını [İsrail'i] kovalamaya başlar.*" Mikail İsrail'i koruyan melektir.

Böylece başlayan sıkıntı *ulusların oluşumundan beri hiç görülmemiş bir sıkıntı dönemi* olacak. Mesih, ikinci gelişini açıklarken özellikle bu ayete başvurmuştur. O'nun söylediği gibi, çok büyük bir can kaybı olacak, ve ancak

adı kitapta yazılı, “seçilmiş olanlar” kurtulacaktır (bkz. Mat.24:21-22).

12:2-3 Bu ayetler, ölümden dirilişle ilgili Eski Antlaşma’da bulunan en net ayetler sayılır. *Yeryüzü toprağında uyuyanların birçoğu* ifadesi ilginçtir çünkü bütün insanların bir anda ölümden dirilmeyeceklerine işaret ediyor. Pavlus’un da öğrettiği buydu: “Her biri sırası gelince dirilecek: İlk örnek olarak Mesih, sonra Mesih’in gelişinde Mesih’e ait olanlar...” (1Ko.15:23), “Önce Mesih’e ait ölümler dirilecek” (1Se.4:16). Vahiy 20’ye göre birbirlerinden bin yıl aralıklı iki ayrı diriliş söz konusu olacaktır. İlk dirilişe dahil olanlar imanlılardır. “İkinci ölümün bunların üzerinde hiçbir yetkisi yoktur.” Ama “ölülerin geri kalanları, bin yıl tamamlanmadan dirilmez” (Va.20:5-6). İşte meleğin Daniel’e açıkladığı uyuyanların birçoğu bu “ilk dirilişe dahil olanlar”dır. Eski çeviri burada daha doğrudur: “bunlar (ilk grup) ebedî hayata, ve şunlar (ölülerin geri kalanları) ebedî nefrete uyanacaklar.”

Cehennem burada *utanca ve sonsuz iğrençliğe* diye açıklanır. Mesih’in ifadesiyle “*orada ağlayış ve dış gıcirtısı olacaktır*” (Mat.13:41-42). Cehennemi cehennem yapan özellikle Tanrı’dan uzak olma cezasıdır: “*Böyleleri Rab’bin varlığından ve yüce gücünden uzak kalarak sonsuza dek mahvolma cezasına çartırılacak*” (Se.1:9-10).

Bu dirilenlerin hepsi sonsuz yaşama uyanacaklar, ama özellikle *bilgeler ve birçoklarını doğruluğa döndürenler* için büyük bir ödül söz konusudur: *Gökkübbe gibi... yıldızlar gibi sonsuza dek parlayacaklar*. Hepimiz bunu amaçlamalıyız! Mesih bunların durumunu yine şöyle açıklamıştır: “*Doğru kişiler o zaman Babaları’nın egemenliğinde güneş gibi parlayacaklar*” (Mat.13:41-42).

12:4 Daniel’e *kitabı mühürlemesi*, yani bu peygamberlik sözünü *saklaması* söylenir. Bununla *son gelinceye dek* onun hem korunacağı hem de tam anlamıyla anlaşılamayacağı görünmektedir.

Bilgeleri artsın diye, birçokları oraya buraya gidecek, ifadesi kimileri tarafından son yüzyılda yaşanan ulaşımın ve bilişimin gelişmesi olarak anlaşılır. Ama büyük olasılıkla bu, birçok kişi Daniel’e verilen bu peygamberlik sözlerini araştırarak ve bu konuda *bilgi artacak* anlamına gelir.

3) Haberci melek Daniel’i geleceğe hazırlar (12:5-13)

Bu üç bölümün başında olduğu gibi, Daniel yine Rab’bin meleğini görür. Melek de yaşlı peygamberi halkın, diğer ulusların ve özellikle kendisinin geleceği için son birkaç sözle hazırlar.

12:5-7 Melek konuşmasını bitirdikten sonra Daniel meleğe *baktı*. Görkemli

melek veya “adam” ırmağın suları üzerinde duruyordu. Sanki adam, “zaman ırmağı”nın sürekli akışını kendisi denetliyor gibidir. İbraniler mektubunda buna benzer bir şekilde “Tanrı’nın yüceliğinin parıltısı, O’nun varlığının öz görünümü” olan Oğul, kendi “güçlü sözüyle her şeyi devam ettirir” (İbr.1:3). Gelecekte olacakları yetkiyle bize açıklayan Mesih’tir.

Ama şimdi yalnız keten giysili adam değil, biri ırmağın bu kıyısında, öbürü öbür kıyısında duran başka iki varlık daha ona görünür. Bu iki melekten birisi ilk adama bu olayların sonuna ne kadar zaman kaldığını sorar. Melekler de peygamberlik sözlerinin ne zaman ve nasıl yerine geleceğini merak ederler (Zek.1:12-13; 1Pe.1:12).

Karşılık olarak yüce haberci iki elini göğe kaldırarak sonsuza dek Diri Olan’ın, yani Tanrı’nın adıyla ant içer. Kutsal Kitap kültüründe bu hareket yemin edilirken yapılır (bkz. Yar.14:22 ve Vah.10:5-7). Tanrı’nın kendisi en azından iki kez “amacının değişmezliğini vaadin mirasçılara daha açıkça belirtmek isteyerek vaadini bir yeminle pekiştirdi” (İbr.6:17; bkz. Yar.22:15-18 ve Mez.11:4). Vahiy 10’da görünen yüce “melek” artık gecikmenin olmayacağına dair yemin eder (Va.10:5-7). Tanrı’nın sabırla beklemesi bir sırdır (2Pe.3:8-15; Mez.73:3).

Meleğin bir vakit, vakitler ve yarım vakit olacak³⁸ şeklindeki yanıtı, yalnız daha önce bildirilen yetmişinci “haftanın” yarısı olan üç buçuk yıl süresini tekrarlar (bkz. 7:23-25 ve 9:27’yle ilgili notlar). Bunun dışında bir ayrıntı daha açıklanır: Kutsal halkın gücü tümüyle kırılınca bu sıkıntı sona erecektir, çünkü O’nun amacı İsrail’i yargılamak ve onların Mesih’i reddetme gücünü kırmak olacaktır (bkz. Zek.12:2-10). Yeruşalim’i Mesih Karşıtı’na karşı savunan Yahudiler’in gücü tamamen tükenince Rab görünecektir (Zek.14:2-3).

12:8-10 Bu sözleri anlamayan Daniel melekten daha ayrıntılı bir açıklama ister. Fakat Rab Daniel’e açıklayacağını açıklamıştır. Rab’bin bu sözleri korunacak ama ona pek fazla bilgi vermeyecektir. Bunun yerine *bu sözler son gelinceye dek saklanıp mühürlenecek.*

Daniel’in zamanından Mesih’in ikinci gelişine kadar süren dönemde olacaklar şunlardır:

Birçokları kendilerini arıtıp temizlenecek, lekesiz duruma gelecek. Bu sözler Kutsal Ruh’un gelişinden sonraki dönemde yaşanacak ruhsal devrimi kastediyor olabilir. Bütün sıkıntılara rağmen ve bu sıkıntılar aracılığıyla Mesih’in sevgisinin döküldüğü yüreklerde Tanrı’yı hoşnut eden Ruh’un ürünü gelişecektir.

Öte yandan dünya değişmeyecek: *Kötüler kötülük etmeyi sürdürecektir.* Mesih’in

Kurtarıcı olarak gelişi bile bunu değiştiremeyecektir. *Kötülerin hiçbiri anlamayacak* derken, Rab İsa'nın şu sözleri de açığa çıkıyor: “*Dünyaya ışık geldi, ama insanlar ışık yerine karanlığı sevdiler. Çünkü yaptıkları işler kötüydü. Kötülük yapan herkes ışıktan nefret eder ve yaptıkları açığa çıkmasın diye ışığa yaklaşmaz. Ama gerçeği uygulayan kişi yaptıklarını, Tanrı'ya dayanarak yaptığını göstermek için ışığa gelir*” (Yu.3:19-21). Bu nedenle *bilgeler anlayacaklar*. Bilge olmak demek, gerçeği sevip uygulamak demektir.

12:11-12 Bu ayetler yine son sıkıntı döneminin süresiyle ilgilidir. Bu dönem *günlük sununun kaldırılıp yıkıcı iğrenç şeyin bulunduğu zamandan başlayacak*. Mesih Karşıtı'nın “*kendisini Tanrı ilan ederek Tanrı'nın Tapınağı'nda oturacağı*” zaman gelecektir (2Se.2:4). Ondan sonra *bin iki yüz doksan gün geçecek*. Vahiy'deki 1.260 gün süren sıkıntı dönemine 30 gün daha eklenir. Yine ona ek olarak 45 gün, daha doğrusu, *bekleyip bin üç yüz otuz beş güne ulaşan* kişilerden söz edilir. Bu ayetlerde geçen bu sayıları kimse kesin bir şekilde yorumlayamaz, ama belki bu 75 günlük süre içinde Rabbimiz İsa Mesih krallığını kurma ve dünyayı yenileme işlerini tamamlayacaktır.

12:13 Daniel'e son ve kişisel bir umut vaadi verilir. Kendisi *rahatına kavuşacak* yani ölecek, dinlenecek. Ama *günlerin sonunda* kendi payına düşen mirası veya *ödülünü almak için uyanacak*, yani ölümden dirilecek.

Bizim umudumuz da ondan çok farklı değildir, ancak biz Mesih'in dirilişine sahip olanlar daha şanslıyız. Çünkü Eski Antlaşma zamanında yaşamış olan imanlıların hepsi, “*imanları sayesinde... Tanrı'nın beğenisini kazandıkları halde, hiçbiri vaat edilene kavuşmadı. Bizden ayrı olarak yetkinliğe ermesinler diye, Tanrı bizim için daha iyi bir şey hazırlamıştı*” (İbr.11:39-40)

Rabbimiz İsa Mesih'in Tanrısı ve Babası'na övgüler olsun. Çünkü O büyük merhametiyle yeniden doğmamızı sağladı. İsa Mesih'i ölümden diriltmekle bizi yaşayan bir umuda, çürümez, lekesiz, solmaz bir mirasa kavuşturdu. Bu miras sizin için göklerde saklıdır. Zaman sona ererken açığa çıkarılmaya hazır olan kurtuluşa kavuşasınız diye iman sayesinde Tanrı'nın gücüyle korunuyorsunuz. (1Pe.1:3-5)

DANIEL'İN YAŞADIĞI DÖNEM

İÖ	Yahuda Kralı		Babil Kralı		Pers Kralı
625	Yoşiya				
620	<i>Yeremya</i>				
615					
610	Yehoahaz				
605	Yehoyakim	←	Nebukadnessar		
600	Yehoyakin				
595	Sedekiya		<i>Hezekiel</i>		
590			<i>Daniel</i>		
585	Yeruşalim yıkılır	←			
580					
575	(70 yıllık sürgün)				
570					
565	Mısır'a	←			
560					Koreş II
555			Nabonidus		
550			Belşassar		
545					
540					
535	Zerubbabel		Medli Darius	←	

530			Koreş II		
525					
520	<i>Hagay</i>				Darius
515	<i>Zekeriya</i>				
510					
505					
500					
495					
490					
485					Kserkses
480					
475					
470					
465					Artakserkses
460					
455	Ezra				
450	<i>Malaki</i>				
445	Nehemya				

HAGAY
ÜZERİNE
YORUM

GİRİŞ

Babil sürgününden sonraki dönemde Tanrı peygamberlerine altı kitapçık esinledi. Bu dönemin tarihini kayda geçiren kitapçıklar Ezra, Nehemya ve Ester'dir. Aynı dönemdeki olayların ruhsal yorumunu yapan peygamberlik kitapçıkları ise, Hagay, Zekeriya ve Malaki'dir.

İ.Ö. 539 yılında Med ve Pers İmparatorluğu'nun ilk büyük kralı olan Koreş, Babil kentini ele geçirdi ve üzerine temsilcisi olarak Medli kral 'Darius'u' yetkili kıldı (Dan.5:31; bkz. yorum). Kendisi ise önceki peygamberlerin sözleri uyarınca (bkz. Yşa.44:28 – 45:4, 13) Yeruşalim'deki tapınağın yeniden kurulması yönünde bir ferman çıkardı (Ezr.1:1-4).

Böylece çoğunluk Babil'de kalmayı seçerken İsrail halkının küçük bir kısmı (kalıntısı), yetmiş yıllık sürgünden sonra Zerubbabil'in önderliğinde kendi topraklarına döndü. Yeruşalim'de yıkılmış olan tapınağın yerine yeni bir tapınağın temeli atıldı (Ezr.3). Ancak kente dönenlerin işleri oldukça zordu, ellerindeki olanaklar çok sınırlıydı. Üstelik civarda yaşayan putperest halklar da tapınaktaki çalışmalara karşı çıkıp sürekli işleri engelliyorlardı. Sonunda halkın cesareti kırıldı, işi bırakıp kendi evlerini yapmaya yöneldiler. Tapınak inşaatı yıllar boyunca durakladı. Ne yazık ki halk zamanla bu duruma alıştı, tapınağın yıkık halini kanıksadı, aldırılmaz oldu. İşte bu üzücü günlerde Rab, Hagay ve Zekeriya adında iki peygamberi gönderdi.

Hagay'ın bildirisi, Mesih İsa'ya iman eden bizleri özellikle iki yönden ilgilendirir.

1) Tanrı'nın Hagay aracılığıyla söylediklerinin odak noktası kutsal tapınak olan Rab'bin Evi hakkındaydı. Rab'bin 1:8'deki buyruğu son derece net ve açıktı: *“Tapınağı yeniden kurun. Öyle ki, ondan hoşnut olayım, yüceltileyim.”*Bildirinin özü şuydu: Tanrı'nın evini yapın! Hagay'a esinlenen tüm diğer sözler bu çağrıyı pekiştirmek için verilmiştir.

Tanrı'nın günümüzdeki evi ve tapınağı ise bir bina değil, Mesih İsa'ya bağlı olanların topluluğudur. Bu gerçek, Hıristiyanlığın en büyük ve şaşırtıcı gerçeklerinden biridir: *“Biz yaşayan **Tanrı'nın tapınağıyız**”* (2Ko.6:16).

*Elçilerle peygamberlerden oluşan temel üzerine inşa edildiniz. Köşe taşı Mesih İsa'nın kendisidir. Bütün yapı Rab'be ait kutsal bir **tapınak** olmak üzere O'nda kenetlenip yükseliyor. Siz de Ruh aracılığıyla **Tanrı'nın konutu** olmak üzere hep birlikte Mesih'te inşa ediliyorsunuz.* (Ef. 2:20-22)

Tanrı'nın tapınağı olmak çok büyük bir ayrıcalıktır. Neden? Rab tapınağıyla ilgili olarak şöyle demişti: *“Çadır görkemimle kutsal kılınacak”*(Çık.29:43).

Yani Mesih'in Kilisesi'ni her hangi bir topluluktan farklı kılan şey bu gerçektir: Tanrı gerçekten bizde, aramızda ve içimizdedir. O'nun kutsallığı ve yüceliği bizlerde bulunmaktadır. İnsanları şaşkırtan gerçek bu olmalıdır (1Ko.14:24-25).

2) Ayrıca Hagay, günümüzde Türkiye'de yaşayan Hristiyanlar'ı daha da yakından ilgilendiren bir peygamberlik kitapçığıdır. Çünkü ilk inanlılar topluluğunun beşiği olan Anadolu'da Rab'bin evinin (kilise topluluğunun) şimdiki durumu, Hagay'ın peygamberlik ettiği dönemdeki tapınağın durumuna çok benziyor: Yıkık, zayıf ve yılgın.

Tanrı, kafaları darmadağın olmuş ve cesaretleri kırılmış olan halkı harekete geçirmek için Hagay peygamber aracılığıyla dört aylık bir süre içinde dört kez konuştu (1:1; 2:1, 10, 20).

Rab kitapçığın birinci bölümünde halkının **yaptıklarını**, ikinci bölümünde ise **düşündüklerini** ve **hissettiklerini** alıyor. Aslında hissettiklerinin kaynağı yaptıklarıydı ve bizim için de genellikle aynı durum geçerlidir.

Birinci bölümü şöyle özetleyebiliriz:

- 1) Rab yanlış öncelikleri kınıyor (1:1-4)
- 2) Rab yanlış önceliklerden doğan sonuçları açıklıyor (1:5-11)
- 3) Rab yanlış öncelikleri düzeltiyor (1:12-15)

YORUM

A) Hagay 1

1) Rab yanlış öncelikleri Kınıyor (1:1-4)

1:1 İlk ayet gelen bildirimlerin tarihini ve ortamını saptamaktadır. Burada sözü geçen *Kral Darius*, yukarıda değindiğimiz Medli Darius değil, İ.Ö. 522 yılında Med-Pers İmparatorluğu'nun tahtına geçen Histaspes oğlu Büyük Darius'tur. *Krallığının ikinci yılı İ.Ö. 520, altıncı ay Eylül ayı ve birinci günü bugünkü 29 Ağustos'a denk gelmektedir.*³⁹

O gün Rab'bin Sözü *Peygamber Hagay aracılığıyla Şealtiel'in oğlu* (torunu) *Yahuda Valisi Zerubbabil ve Yehosadak oğlu Başkâhin Yeşu* 'ya geldi. Davut'un soyundan gelen *Zerubbabil* halkın siyasal önderiydi. Mesih'in soyuyla ilgili kayıta da adı geçen *Zerubbabil* (Mat.1:12) İsrail krallığının tahtının mirasçısıydı. Diğer önder *Yeşu* ise halkın ruhsal önderiydi ve başkâhin olarak Harun'un soyundandı.

Ancak bildiri yalnız bu iki lider için değildi, bütün halka yönelikti. Nitekim bu sözler aracılığıyla *Rab Zerubbabil'i... Yeşu'yu ve sürgünden dönen halkın tümünü bu konuda harekete geçirdi* (1:14).

1:2-4 Yalın gerçek şuydu: Tapınak yapılmıyordu. Halkın en büyük önceliği olması gerekirken savsaklama nedeniyle yıkık durumda bekliyordu. Benzer bir şekilde, temeli atılmış birçok kilise topluluğu da büyümüyor ve gelişmiyor.

Neden böyleydi? İlk önce Rab, tapınağın yapılması için zamanın doğru olmadığı hakkındaki yersiz özürlerini ele aldı:

Bu halk, "RAB'bin Tapınağı'nı yeniden kurmak için vakit daha gelmedi" diyor. Sonra RAB, Peygamber Hagay aracılığıyla şöyle seslendi: "Bu tapınak yıkık durumdayken, sizin ağaç kaplamalı evlerinizde oturmanızın sırası mı?"

Bu sözlerle Rab onları **öncelikler** konusunda azarlıyordu. Halkın sözleri, geçersiz bir bahaneden başka bir şey değildi. Aslında Tanrı'nın evini yapmak için asla tamamen uygun olan bir vakit gelmeyecektir. Düşman her zaman karşı çıkacak ve Tanrı'nın işlerini engellemek isteyecektir.

Bu işlere başlamak başka, onları bitirmek başkadır. Bizler de Rab'bin işine öncelik vermeliyiz. Birçok imanlı gücünü kendi işleriyle tamamen tükettiği için Rab'bin evi olan toplulukta hizmet edemiyor. Bahane uydurmak kolaydır. "Yürek her şeyden daha aldatıcıdır, iyileşmez, onu kim anlayabilir?" (Yer.17:9).

Ekmek paramızı kazanmak zorunda olduğumuz doğrudur, ama yaptıklarımızı yoklarsak anlamsız şeyler yüzünden, Rab'bin işi için zaman ayıramadığımızı görürüz.. Neden? Çünkü önceliklerimiz yanlıştır!

Televizyon izlemek, müzik dinlemek, sohbet etmek, alışveriş yapmak, gezmek, vb. gibi şeyler için zaman bulduğumuz halde ne yazık ki Rab'bin evini geliştirecek işlere zaman ayırmıyoruz. Diğer imanlıları ruhça geliştiren sözler için Kutsal Kitap'ı incelemeye zaman ayırıyor muyuz? Bütün toplantılara katılıyor muyuz? Kendimizi kardeşler için dua etmeye, Müjde'yi duyurmaya, konukseverliğe, kardeşleri ziyaret etmeye ve ihtiyaç içinde olan kutsallara veriyor muyuz (Rom.12:12-13)?

Halkın isteksiz olması Rab'bi kederlendirmişti, çünkü yaptıkları, yüreklerinin isteklerini gösteriyordu: "*Hazineniz neredeyse, yüreğiniz de orada olacak*" (Mat.6:21). Tanrı, O'nun evi için Mesih gibi gayretli insanlar istiyor: "*Evin için gösterdiğim gayret beni yiyip bitirecek*" (Yu. 2:17). Mesih gençliğinden beri önceliği Babası'nın evine veriyordu. "*Babam'ın evinde bulunmam gerektiğini bilmiyor muydunuz?*" (Luk.2:49). İnsan aynı anda hem kendi evine hem de Tanrı'nın evine öncelik tanıyamaz. Elçi Pavlus'un üzümlere Filipililer'e yazdığı durum maalesef günümüzde de yaygın: "*Timoteos gibi düşünen, durumunuzla içtenlikle ilgilenecek başka kimsem yok. Herkes kendi işini düşünüyor, Mesih İsa'nınkini değil.*" (Flp.2:20-21).

2) Rab yanlış önceliklerden doğan sonuçları açıklıyor (1:5-11)

1:5-6 Rab onlara, “*Şimdi tuttuğunuz yolları iyi düşünün!*” dedi. Bir bakıma onlar fark etmeden bütün çabaları boşa gidiyordu. Biz de kendi durumumuzu aynı doğrultuda incelemeliyiz. Rab yaşamlarını 6. ayette şöyle değerlendirdi:

Çok ektiniz ama az biçtiniz verimsiz

Yiyorsunuz ama doyamıyorsunuz doyumsuz

İçiyorsunuz ama neşelenemiyorsunuz neşesiz

Giyiniyorsunuz ama ısınamıyorsunuz soğuk

Paranızı sanki delik keseye koyuyorsunuz yoksul

Kendi yoksulluğumuzu başkasından öğrenmek zorunda kalmak çok üzücü bir şeydir. Örneğin Mesih Laodikya topluluğuna şöyle seslendi: “*Zavallı, acınacak durumda,, yoksul, kör ve çıplak olduğunu **bilmiyorsun***” (Va.3:17). Ne yazık ki bir imanlı ve hatta bir topluluk yavaş yavaş “*Rabbimiz İsa Mesih’i tanımakta etkisiz ve verimsiz*” bir hale gelebilir (2Pe.1:8). Yeter ki Rab’bi ve Rab’bin önceliklerini ihmal etsin.

1:7-11 Rab aynı yargıyı tekrarlıyor, ama bu kez sorunu saptarken ayrıca çaresini de bildiriyor. Önce tekrar “*tuttuğunuz yolları iyi düşünün!*” diyor (1:7). Ondan sonra, yapmaları gereken şeyleri iki tümcede dile getiriyor: “*Dağlara çıkıp kütük getirin, tapınağı yeniden kurun*” (1:8). Acaba bu ayeti kendi durumumuza nasıl uygulayabiliriz? Topluluğun “kütükleri” veya “taşları” nelerdir? İnanlılar topluluğu olan Rab’bin tapınağı “diri taşlar”dan oluşur (1Pe.2:5). Yani Müjde aracılığıyla ruhları yeniden dirilen insanlar. Ne yapmalıyız? Dağlara değil de kalabalıklara gidip Müjde’yi duyurmeliyiz, iman edenleri Mesih’in öğrencileri olarak yetiştirip geliştirmeliyiz, Rab’bin buyurduğu her şeye uymayı onlara öğretmeliyiz (Mat.28:19-20). Bu şekilde Rab’bin evini yeniden kuracağız!

Bunun sonucu aslında ana hedefimizdir: “*Öyle ki, ondan hoşnut olayım, yüceltileyim!*” (1:8). Rab’bin Tapınağı Rab’bi hoşnut edecek ve yüceltecektir. Rab’bi hoşnut etmek ve O’nu yüceltmek için ödenen her bedele fazlasıyla değer.

9. ayette Rab, onların çabalarını boşa çıkardığını açıkça söylüyor: “*Ben... üfleyip dağıttım.*” Neden? Çünkü tapınak yıkık durumdayken onlar kendi işleriyle uğraşıyorlardı. Öncelik sırası tersti. Bu nedenle Rab bir taraftan bereketini onlardan esirgiyordu (1:10), diğer taraftan da toprağı ve yaptıkları her şeyi kuraklıkla cezalandırıyordu (1:11).

3) Rab yanlış öncelikleri düzeltiyor (1:12-15)

1:12 Rab İsraililer'e seslenerek onları yüreklendirdi. Ne mutlu ki onlar da Rab'bin sözünü dinlediler. Birçok kez Rab'bin sözünü duydukları halde dinlemez ve anlamazlardı (Yeşaya 6:9). Oysa bu kez şaşılacak bir şekilde, halkla önderleri *Hagay'ın sözlerine kulak verdiler. Halk RAB'den korktu* (1:12).

1:13-15 Bu olumlu karşılığın hemen ardından Rab'bin cesaret veren bir sözü geldi: *"Ben sizinle birlikteyim"* (1:13). Bu büyük vaat Rab'bin sözlerine kulak verenlere yöneliktir. Rab bunu söylemeden önce sanki onların bir itaat adımı atmaları gerekiyordu. Halk o adımı atar atmaz Rab varlığını onlara hissettirmeyi uygun gördü.

Rab'bin isteğini yerine getirmek için yüreği yanan kişi, O'nun huzurundan zevk alır ve başkalarının bilmediği bir sevinçle yaşar. Rabbimiz İsa Mesih, böylesine anlamlı bir yaşamın anahtarını şu sözlerle açıkladı:

Benim, sizin bilmediğiniz bir yiyeceğim var... Benim yemeğim, beni gönderenin isteğini yerine getirmek ve O'nun işini tamamlamaktır. (Yu. 4:32, 34)

Rab halkını bu sözlerle isteklendirdi. Eski çeviri, ayetin özgün İbranice'sine daha yakın olarak şöyledir: *"Zerubbabil'in ruhunu... Yeşu'nun ruhunu, ve kavmin bütün bakiyesinin ruhunu Rab uyandırdı"* (1:14). Ve bunun sonucu olarak onlar *gelip Tanrıları Her Şeye Egemen RAB'bin Tapınağı'nda işe başladılar* (1:15).

Demek ki gerçekten uyanmış bir ruhun belirtisi, Rab'bin işinde gayretli olmaktır. Başka birçok belirti aranabilir: Güzel dualar etmek, toplantılarda hararetli sözler söylemek, vb. Ama eğer gerçekten Mesih'in düşüncesine sahipsek, O'nun sevip uğrunakendini feda ettiği İnanlılar Topluluğu için var gücümüzle çalışmaya hazır olacağız.

Öncelik konusundaki durumumuz nasıl? Rab'bin bize yönelik sözleri şöyledir: *"Siz öncelikle O'nun egemenliğinin ve doğruluğunun ardından gidin, o zaman size bütün bunlar da verilecektir"* (Mat.6:33). Rab'bin evine öncelik tanıyan, ve onu yeniden kurmak için çalışan işçiler nerede? Son bir söz olarak Pavlus'un Korintliler'e yazdığı şu yüreklendirici sözü okuyalım:

Bu nedenle, sevgili kardeşlerim, Rab yolunda verdiğiniz emeğin boşa gitmeyeceğini bilerek dayanın, sarsılmayın, Rab'bin işinde her zaman gayretli olun.(1Ko.15:58)

B) Hagay 2

Hagay peygamber aracılığıyla gelen birinci bildiride Rab halkını tapınakla ilgili öncelikler konusunda azarlayıp yapım işini sürdürmelerini istedi. Halk da bu çağrıya kulak verdi. *Tanrıları her şeye egemen RAB'bin Tapınağı'nda işe başladılar* (1:15). Rab birinci bölümde halkının yaptıkları, ikinci bölümde ise onların **düşündükleri** ve **hissettiklerini** ele alıyor.

İkinci bölümde Rab, işe başlamış olan halkını daha çok isteklendirmek için onlara üç kez sesleniyor:

- 1) (2:1-9) Yaklaşık bir buçuk ay sonra Rab, Ruhu'nun onlarla birlikte olduğunu, ve küçük gördükleri tapınağın sonunun görkemli olacağını göstererek ufuklarını genişletti.
- 2) (2:10-19) Bundan iki ay sonra Rab savsaklamaları yüzünden halkın kirli olduğunu ve bu yüzden işe tekrar başlayana kadar kendi işlerinin iyi gitmeyeceğini açıkladı.
- 3) (2:20-23) Mesih'in atası olarak seçilmiş olan Zerubbabil'e çok ileride yapacaklarını açıklayarak ona yüreklendirici sözler verdi.

1) Rab ufuklarını genişletiyor: Evin görkemini düşünün! (2:1-9)

2:1-2 İnsanları harekete geçiren nedir? Özellikle Rab'bin işini yapmak, O'nun evi olan kiliseyi bina etmek için Rab halkını nasıl isteklendirir?

Rab'bin bu sözleri özellikle halkın iki önderine yöneltiliyor: Şealtiyel'in torunu Yahuda Valisi *Zerubbabil* (Kral Davut'un soyundan) ve Yehosadak oğlu Başkâhin *Yeşu* (Baskâhin Harun'un soyundan). Rab'bin eviyle ilgili iki iş: Zerubbabil: **inşaatı** (evi plana göre yapmak) ve Yeşu: **hizmeti** (kâhinlik, kutsallık) yürütmekle sorumluydu. Bu iki yön bizi de ilgilendirir (1Ko.3:10, 17).

2:3 Sorun şuydu: Şimdiki ev, önceki görkemi yanında bir hiç gibi görünüyordu. Rab Bu konuda onlara üç soru soruyor:

- *Aranızda bu tapınağı önceki görkemiyle gören kaldı mı?*
- *Şimdi size nasıl görünüyor?*
- *Bir hiç olarak görünmüyor mu? Burada Rab halkın aklından geçenleri dile getiriyor:*

Halk hayal kırıklığına uğramıştı. Bazı yaşlılar, yani daha iyi günleri ve ilk tapınağın görkemini görmüş olanlar, yaptıkları bu yeni evi küçümsüyorlardı (bkz. Ezr.3:12). Her şey o kadar küçük ve zayıf görünüyordu ki! Herhalde bu iş mümkün olmayacak, uğraşmaya değmez diye ağlıyorlardı.

A) Evin şimdiki görkemi (2:4-5)

2:4 Onlara cesaret vermek için Rab, “*Yüreklen!... İşi sürdürün... çünkü ben sizinle birlikteyim... bu tapınağı (evi) görkemle dolduracağım... Yeni tapınağın (bu evin) sonraki görkemi öncekinden daha büyük olacaktır*” (2:4-9). Küçük başlangıçları küçük görmemeleri gerekiyordu.

Tanrı'dan üç kez üst üste cesaret sözü geldi: “*Yüreklen! Yüreklen! Yüreklen!*” Halkın en büyük gereksinimi dayak değil, teşvikti; dövülmeye değil isteklendirilmeye ihtiyaçları vardı. Rab çalışmalarını buyurmadan önce onlara üç kere “*yüreklenin*” diyor. Neden? Çünkü “*ben sizinle birlikteyim.*”

Cesaretimizi yitirmemek çok önemlidir. İncil şöyle der: “*Eğer cesaretimizi ve övündüğümüz umudu gevşemediye sonuna dek sürdürürsek, O'nun evi bizim*” (İbr.3:6).

2:5 Rab onlarla yaptığı antlaşmasını, verdiği vaadi hatırlatıyor. Ruhunun hâlâ onlarla birlikte olduğunu söylüyor. Evin şimdiki görkemi aslında hiç de küçük

değildir. Eğer Rab orada ise, O'nun görkemi de oradadır ve önemli olan gerçek budur.

Bir süre önce, bir firmada mimar olarak çalışırken patron bazen masama yaklaşp, üzerinde çalıştığım projenin nasıl gittiğini sorarak proje hakkında benimle bizzat konuşurdu. Projenin bazı ayrıntılarını görüşürdük. Bu benim için oldukça yüreklendirici bir deneyim olurdu. O'nun benimle birlikte aynı işte çalıştığını ve uğraştığım şeylerle bizzat ilgilendiğini gösterirdi.

İşte Rab de burada benzerini yapıyor: İşçilere yaklaşıp, “*Ben sizinle birlikteyim*” diyor. Aynı şekilde, topluluk kurma işinde O yine bizimledir. İşin çok küçük olması hiç önemli değildir! Eğer Tanrı kendini bu işe adanmışsa, her türlü zorluğa değer demektir. Hiçbir şey cesaretimizi kırmamalıdır. Eskiden olup bitmiş şeyler için kederlenmenin hiçbir anlamı yoktur. Geride kalan her şeyi unutup ileride olanlara uzanarak, Tanrı'nın Mesih İsa aracılığıyla yaptığı göksel çağrıda öngörülen ödülü kazanmak için hedefe doğru koşmalıyız (Flp.3:13-14). Bizler de Pavlus'un koşusuna katılarak onun yaptığı gibi Rab'bin evini oluşturan kiliseleri kurmaya ve geliştirmeye adanmalıyız.

C) Evin gelecekteki görkemi (2:6-9)

Rab bu ayetlerde tasarısını halka (ve bize) açıyor, geleceği görmemize izin veriyor:

- Evren sarsılacak
- Mesih gelecek
- Rab'bin evi görkemle dolacak

Bu bizim için çok büyük bir fırsattır. Düşünün, dünyadaki finansal yatırımcılar bir ay sonraki durumu önceden görebilmek için can atarlar; eğer hangi şirketlerin büyüyeceğini tahmin edebilseler, bütün hazinelerini ona yatırırlardı. Gelecekle ilgili spekülasyonlar yapabilirler, ama geleceği asla mutlak bir şekilde bilemezler. Biz ise bu ayetler doğrultusunda geleceği biliyoruz. Yaşam ve zaman yatırımımızı buna göre yapabiliriz.

2:6 Rab her şeyi sarsacak: “*Kısa zamanda bir kez daha yeri, göğü, denizi, karayı sarsacağım. Bütün ulusları sarsacağım.*” Bu ayet Hagay'dan Yeni Antlaşma'ya aktarılan tek ayettir (İbr.12:25-29). Kalıcı ve sarsılmaz olan ancak O'nun evi ve O'nun egemenliğidir. Biz de buna göre yatırım yapmalıyız (bkz. Mat.6:19-21).

2:7-9 Bunlar Mesih sayesinde gerçekleşecek. Kutsal Kitap'taki dipnotta aktarılan çeviriye göre -*Önların özlediği kişi buraya gelecek*- büyük olasılıkla 7. ayet doğrudan Mesih'le ilgili bir vaattir. Bütün ulusların aslında bilmeden

arzuladıkları Mesih'tir. Çünkü gerçekten dünyanın Kurtarıcısı O'dur .

Tanrı'nın gözünde bu küçük ev, vaadinde yer alan ve gelecekte kurulacak olan yüce evle özdeşti (Yşa.60). Aslında Tanrı'nın adını taşıyan bütün tapınaklar⁴⁰ bir anlamda tek bir tapınak olarak görülüyor: Tanrı'nın Tapınağı veya Evi. Bu yüzden burada "*Bu evin sonraki izzeti öncekinden büyük olacak*" diyor (İbranice ve eski çeviri).

2) Kirlenmiş halkın kutsanması (2:10-19)

A) Geçmişteki kirlenme (10-14)

2:10-13 Bu bildiri ikinci bildiriden iki ay sonra geldi. İlk önce Rab kâhinlere iki sorulu bir sınav hazırladı (11-13). Sorular Musa'nın yasasıyla ilgiliydi. Önce Çıkış 29:37 ve Lev. 6:27'deki yasalara göre kutsal sayılan etin dokunduğu başka bir yiyeceğin kutsal olamayacağı şeklinde doğru cevap verdiler. Ondan sonra Lev. 22:4-6'ya göre kirli sayılan birinin dokunduğu yiyecek kirlenmiş olur diyerek ikinci soruyu da doğru cevaplandırıdılar.

2:14 Bunun yorumu açıktır: Kutsallık bulaşıcı değildir, günah ise bulaşıcıdır. Eğer İbrahim'in soyu oldukları için kurban kesmelerinin kendilerini kutsal kılacağını düşünüyorlarsa, çok yanılıyorlar. Sundukları sunular onları temizleyemez. Rab bunun yerine adanmış bir yürek istiyordu. Bu nedenle Rab'bin gözünde halk kirlenmişti ve tapınağın yıkık durumu düzelmedikçe yaptıkları her şey de kirliydi.

Bu çok büyük bir gerçektir. Günahlı insanın yaptığı her şey kirlidir (Yşa.64:6). En büyük "sevapları" bile kirlidir. Çünkü, insan yüreği yaptığı kötülüklerin kaynağıdır: "*İnsanı kirleten, insanın içinden çıkmadır*" (Mar.7:20). Gerçek kutsallığı, bizde yalnızca Rab oluşturabilir. Kutsallık başkalarından bize aktarılamaz.

B) Gelecekteki kutsanma (15-19)

2:15-19 Toprağın verimli olup olmaması onların tapınakla ilgili davranışlarına bağlıydı. Tapınağın sahibi olan Rab yağmurun da kaynağıydı. Tanrı'nın, her şeyde ilk yeri almaya kararlı olduğunu görüyoruz, çünkü O her şeye egemen olan Rab'dir.

Savsaklamak günahtır. Tembellik ve bencillik günahtır. 1:6'da söylediği gibi Rab bu yüzden bereketini halkından alıkoyuyordu. Şimdi ise onları kutsamaya başlamıştı. Dönüş noktası Tanrı'nın sözüne korkuyla uyararak tapınak işine tekrar başlamalarıydı.

Rab'bin halkından hesap sorduğunu görüyoruz. Tıpkı bir işte çalışırken denetlenmenin insanı harekete geçirmesi gibi, bu gerçek bizleri de harekete geçirmelidir.

2:19 Yalnız bütün bu uyarılarına rağmen Rab'bin yeniden çalışmaya başlayan halkına umut verici bir sözü var: *Bugünden başlayarak üzerinize bereket yağdıracağım*. Rab aslında halkını cezalandırmak değil, kutsamak istiyor! O'nun İbrahim'le soyu ile yaptığı antlaşmanın temel amacı onları

kutsamaktı (bkz. Yar.12:2; 22:17; 26:3, 24). “*Rab size lütfetmeyi özlemle bekliyor*” (Yşa.30:18). Yalnız ona gösterilen ilgisizlik halkın verilen bereketlerden yararlanmasına engeldir. Bizim için durum farklı değildir. Günah ve yanlış öncelikler, Tanrı’nın bizi terbiye etmesine neden olur (1Ko.11:27-32; İbr.12:1-17). Rab kayıtsız, ruhsal yönden “ılık” olan halkını sert sözlerle uyarıyor ve olayı şöyle özetliyor: “*Ben sevdiğlerimi azarlayıp terbiye ederim. Onun için gayrete gel, tövbe et*” (Va.3:19).

3) Rab'bin 'Mühür Yüzüğü'nü düşünün! (2:20-23)

2:20-22 Rab bizi tekrar gözlerimizi o son günlere çevirmeye çağırıyor. Kral'ın ikinci gelişine bakıyoruz. Bu bildiri özellikle Zerubbabil'e hitap ediyordu ama bizler de ondan yararlanabiliriz.

21. ayette, 2:6'da olduğu gibi Rab yeri ve göğü sarsacağını söylüyor. Ancak bu kez, özellikle *Kralların tahtlarını devireceğim, yabancı ulusların gücünü yok edeceğim*, diyor. Rab bir gün bu dünyanın hükümetlerinin hepsine son verecektir.

2:23 Davut'un soyundan gelen yönetici Zerubbabil, Rab'bin gelecekteki görkemli Kulu'nu, yani Mesih'i temsil ediyordu. Tanrı O'nu *bir mühür yüzüğü*, yani tanrısal yetkinin ve değişmez antlaşmanın mührü yapacaktı. *Mühür yüzüğü* kralın yetki simgesiydi. Örneğin Pers kralı Ahaşveroş'un fermanıyla ilgili yargı şöyleydi: *"Kral adına yazılmış ve onun yüzüğüyle mühürlenmiş yazıyı kimse geçersiz kılamaz."* (Est.8:8; bkz. 1Kr.21:8; Dan.6:17). Hiçbir şey Tanrı'nın Mesih'le ilgili sözünü geçersiz kılamaz. Örneğin, Davut'un bir mezmurunda Mesih'le ilgili olarak Tanrı'nın fermanı şöyledir:

RAB efendime şöyle dedi:

"Ben düşmanlarını ayaklarının altına serinceye dek, Sağımda otur."

RAB ant içti, kararından dönmez:

"Melkisedek düzenine göre

Sonsuza dek kâhinsin sen!" (Mez.110:1, 4)

Bu yönden bildirinin son sözü çok anlamlıdır: *Çünkü ben seni seçtim*. Rab her şeyini O'na vermiştir. Rab'bin seçmesi bütün tarihin temel taşıdır. İbrahim'i seçti, İsrail'i seçti, ve en önemlisi, Kulu İsa Mesih'i seçti.⁴¹ Bize akacak bütün bereketlerin arkasında Baba ile Oğul arasındaki öncesiz ve sonsuz antlaşma vardır. *"İşte kendisine destek olduğum, gönlümün hoşnut olduğum seçtiğim kulum! Ruhum'u onun üzerine koydum"* (Yşa.42:1).

Biz Baba'nın sevgili biricik Oğlu'na verdiği topluluğu (evi) kurmak ve geliştirmek için çalışıyoruz. Bütün emeğimiz ve çalışmalarımız aslında O'nun attığı temel üzerinde - yani İsa Mesih'in kendisi üzerine olduğu için değerlidir. Bu ev O'nun evidir. Bu iş O'nun işidir.

Sonuç:

Böylece oldukça üzücü sözlerle başlayan Hagay kitapçığı çok güzel ve sevindirici vaatlerle bitiyor. İncil'in ifadesiyle *"günahın çoğaldığı yerde Tanrı'nın lütfü daha da çoğaldı"* (Rom.5:20). O'nun gücü sonsuzdur. O'nun

amaçları değişmezdir. O'nun egemenliği sarsılmaz. Büyük cesaret alalım,
yüreklenelim ve işi sürdürelim.

ZEKERİYA
ÜZERİNE
YORUM

GİRİŞ

Tarihsel durum: Hagay'a giriş yaparken bu konuya bakmıştık. Ancak İsrail halkının bu dönemini biraz farklı bir açıdan tekrar ele almamız yerinde olur.

İlk yöneticileri Davut ve Süleyman olan İsrail Krallığı Rab'bin eseriydi. İsrail Krallığı'nın en büyük özelliği, Yerus alim'deki tapınağın Rab'bin yuceliğiyle dolu olmasıydı.

Ne var ki, İsrail halkı bu büyük ayrıcalığa rağmen Tanrı'nın yollarını yavaş yavaş unuttular ve putperestliğe kapıldılar. Tanrı'ya başkaldıran krallık ikiye bölündü. Sayısız kez uyarıldıkları halde, önce İsrail Krallığı, ardından Yahuda Krallığı korkunç birer yıkıma uğradılar. Kutsal kent Yerus alim ateşe verildi. Tanrı'nın tapınağı yerle bir edildi; genç, yaşlı, kadın, erkek ayırmadan hepsi öldürüldü, zincire vurularak esir alındı. Rab'bin çok önceden uyardığı şekilde, hayatta kalanlar Babil'e sürüldüler. Hepsi Tanrı'nın gazabına uğradılar.

Daha önce gördüğümüz gibi, 70 yıllık ceza Rab'bin vaadi uyarınca sona erdiği zaman, küçük bir topluluk Babil'deki sürgünden döndü. Pers kralının buyruğuyla Tanrı'nın tapınağını yeniden inşa etmeye başladılar. Ancak Yerus alim'in civarında İsrail'den yana olan kimse yoktu. Düşmanlar sürekli engel çıkardılar ve inşaatı durdurmayı başardılar. Halk da pes etti.

Ruhsal durum: Düşman güçlüydü, halk zayıftı ve Tanrı'nın vaatleri henüz gerçekleşmiş değildi. Bu nedenle cesaretlerini yitirmiş ve hayal kırıklığına uğramışlardı. Yaşlılar Yerus alim'in eski görkemini düşünüyor, şu anki perişan durumu gördükçe ağlıyorlardı. Yaşadıkları dönemi "Küçük işleri yapma günü" olarak adlandırdılar. İmanları yoktu.

Sürgün sonrasında yaşanan bu zor durumda, Rab halkına *Hagay* ve *Zekeriya* peygamberleri gönderdi. Halkını ruhça geliştirip yüreklendirmek için, bu iki peygamber aracılığıyla onlara seslendi. Gözlerini açmalarını ve durumu Tanrı'nın bakış açısından değerlendirmelerini istedi. Böylece, ruhsal güç bulan iki lider Zerubbabil ile Yeşu "*tapınağı yeniden kurmaya giriştiler. Tanrı'nın peygamberleri de onlarla birlikteydi ve onlara yardım ediyordu*" (Ezr.5:1-2).

Bizim de Rab'bin işini yapabilmek için her şeyden çok ruhsal güce ihtiyacımız var. Tanrı'nın peygamberlik sözlerini duymadan asla devam edemeyiz. Hele Mesih'e iman eden bizler! Elçi Petrus mektubunda bizi şöyle teşvik etmektedir: "*Peygamberlerin sözleri bizim için daha da büyük kesinlik kazanmıştır. Gün ağarıp sabah yıldızı yüreklerinizde doğuncaya dek, karanlık yerde ışık saçan çıraya benzeyen bu sözlere dikkat ederseniz, iyi edersiniz*"

(2Pe.1:19).

Tanrı'nın Egemenliği ve dünyadaki krallıklar

Peygamber Zekeriya'nın yaşadığı dönemde, Tanrı'nın Egemenliği'ni bekleyenleri kederlendiren bazı sorular vardı: Tanrı haklı olarak bizi cezalandırdı. Peki, ama bizden daha beter olan uluslar neden ceza almıyorlar? Önceki peygamberler, birçok zalim ulusun yıkıma uğrayacağını bildirmediler mi? Bu sözler boşa mı çıkacak? Rab'bin korkunç gazap günü ne zaman gelecek? Aslında, iki ay kadar önce Hagay peygamber Rab'bin şu sözünü iletmişti: “Ben yeri, göğü sarsmak üzereyim. Kralların tahtlarını devireceğim, yabancı ulusların gücünü yok edeceğim” (Hag.2:21-22). Bu söz ne zaman yerine gelecekti?

Bundan daha önemli sorular da vardı: Sürgünden önce birçok büyük vaat verilmişti. Acaba bunlar ne olacaktı? Vaat edilen İsrail'in asıl kralı Mesih ve O'nun kuracağı egemenlik gerçekten gelecek miydi? Yiğit gibi geleceğini müjdeleyen Rab Yahve, dağılmış sürüsünü çoban gibi gütmeye sözünü (bkz. Ysa.40:9-11) tutacak mıydı? Zavallı Yerusálim vaat edilen görkeme kavuşmayacak mıydı (örneğin bkz. Ysa.60 ve 62)? Bütün bu büyük vaatler neredeydi?

İşte bu soruların hepsine ilişkin derin ve geniş çaplı yanıtlar Zekeriya peygambere veriliyor. Rab verdiği sözlerin hiçbirini unutmuş değildir. İlginçtir ki Zekeriya adı “Yahve hatırlar”, babası Berekyá adı da “Yahve kutsar” anlamına gelir (Türkçe'deki “zikir” ve “bereket” sözcükleri aynı köklerden türemiştir). Tanrı'nın bildirisi baştan beri apaçıktır: Verdiği sözleri hatırlayacak, halkını kutsayıp bereketini dökacaktır.

Mesih'le ilgili vaatler açısından, Zekeriya eşsiz ve dopdulu bir kitapçıktır. Tanrı'nın Egemenliği konusuna ışık tutan sözleri kitapçığın tümünde sıkça görmek mümkündür. Epeyce simgesel oldukları için bazen zor anlaşılan bu sözlerin her biri çok güzeldir ve umut vericidir.

Kitapçığın genel yapısı

Kâhin-peygamber Zekeriya, yazısının ana bölümleri olan sekiz gece görümü (1:7 – 6:8) ve iki “yük” bildirisiyle (9-11; 12-14) Tanrı'nın Egemenliği'nin küçük başlangıçlarla nasıl filizlendiğini, ama her türlü karşıt güce rağmen zafer kazanarak nasıl büyüdüğünü anlatır. Bu gece görümleri ve “yükler” arasında Rab, başkâhin Yeşu'nun simgesel taç giyişini kullanarak (6:9-15) ve oruç hakkındaki soruya yanıt vererek (7-8) halkı tapınağın inşası için harekete geçirir. Kitapçığın genel yapısını şöyle bir çizelgede gösterebiliriz:

YORUM

I) TANRI'YA DÖNÜŞ (bölüm 1-8)

A) Giriş (1:1-6)

“*Orduların RABBİ*” halkını dönmeye çağırıyor.

1 : 1 Zekeriya Babil’de doğdu ve büyük olasılıkla Zerubbabil ile Yeşu’nun önderliğinde İsrail topraklarına dönen dedesi İddo ile birlikte Yerus̄alim’e geldi (Neh.12:4, 16). Zekeriya hem peygamber hem de kâhindi.

1:26 Rab’bin ilk bildirisi, “*Aldanmayın. Tanrı alaya alınmaz. İnsan ne ekerse onu biçer*” sözüyle özetlenebilir (Gal.6:7). Rab halkını kendisine dönmeye çağırıyor ve her şeyden önce onlara atalarının örneğini hatırlatıyordu: *RAB atalarınıza çok öfkelen di. İsrail’in tarihi, Rab’bin gazabının hafife alınmaması gerektiğini gayet açık bir şekilde gösteriyordu. Bu tarihin tekrarlanmaması için ataların yaptığı hatalara düşülmemesi gerekiyordu. Rab, Atalarınız gibi davranmayın!* diye ciddi bir uyarıda bulunuyordu. Atalar nasıl davranmışlardı? Peygamberlerin sözlerine kulak asmamışlar, Rab’be *aldırış etmemişlerdi.*

Rab’bin uyarısı mutlak şekilde yerine gelecektir. Hatırlayın, diyor ki Rab; *Hani atalarınız nerede? ...Peygamber kullarıma buyurduğum sözler ve kurallar atalarınıza ulaşmadı mı?* Bu nedenle, Rab’bin uyarısını işitenler, tövbe ve alçakgönüllülükle karşılık vererek günahlarından dönmelidirler. Tıpkı Anadolu’daki kiliseye söylendiği gibi: “*Eğer tövbe etmezsen, gelip kandilliğini yerinden kaldırım*” (Va.2:5). Rab’bin sözlerini çok ciddiye almalıyız!

Nitekim atalar, Rab’bin uyarılarının aynen gerçekleştiğini itiraf ettiler. Musa’nın zamanında Rab, söz dinlemedikleri takdirde onlara ne gibi lanetler yağdıracağını bildirmişti (Yas.28:15, 45). Halk Rab’bin yasasına uymayı kabul etmişti. Söz dinledikleri zaman kavuşacakları bereketler ve dinlemedikleri zaman maruz kalacakları lanetlerin hepsi biliniyordu. Bu nedenle, sonunda her ağız kapanacak ve herkes Rab’bin adaletle yargıladığını ve doğru olduğunu kabul edecektir.

Eski çeviride 3. ayet Rab’bin isteğini şöyle dile getirir: *Orduların RABBİ* şöyle diyor: *Bana dönün, ordular RABBİ’nin sözü, Ben de size dönerim, orduların RABBİ diyor.* Burada üç kez “*Orduların RABBİ*” (Yeni çeviri: *Her Şeye Egemen RAB*) unvanı geçiyor. Kutsal Yazılar’da bu unvan, özellikle İsrail Krallığı’nın çökmüş olduğu dönemlerde ve en çok sürgün sonrası yıllarda görülür.⁴² Halkının yeryüzündeki yenilgilerine karşın, Rab’bin göksel “orduları” etkilenmez. Mutlak

egemen olan Rab, her şeyi vaat ettiği duruma getirecek güçtedir.

Bu metindeki bildiri apaçıktır. Halk Rab'be dönmelidir. Rab, kaybolan oğulun babası gibi her zaman onları kucaklamaya hazırdır (Luk.15:11-31).

B) Mesih'in Krallığı ile ilgili 8 gece görüm (1:7 – 6:8)

Rab'bin ilk bildirisinin Zekeriya'ya gelişinden sonra yaklaşık üç ay geçti. Bir gece Rab sekiz değişik görümle peygambere seslendi (1:7-8). Bu görümler 1:7'den 6:8'e kadar sürer.

Bu görümlerde Rab İsrail'in geleceği ile ilgili tasarılarını açıklıyor. Özellikle Yeruşalim kentinin önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. İsrail'in düşmanlarının başarılarına rağmen Rab'bin sözü yerine gelecektir.

Peygamberin *gece* görmesi ilginçtir; çünkü, geceleyin nesnelere net olarak görülemez ve özellikle renkler çok zor ayırt edilir. Ne var ki, bu görümde renkler oldukça önemli bir yer tutmaktadır. İnsanlığın ve dünyanın karanlık tarihinin perde arkasında olanları ve geleceği, yalnızca Tanrı'nın açıklamaları sayesinde anlayabileceğiz. Rab halkını bu sözlerle teselli etmeyi amaçlamıştır. Kutsal Ruh'un görevi de budur: "*Gerçeğin Ruhu gelince, sizi tüm gerçeğe yöneltecek... gelecekte olacakları size bildirecek*" (Yu.16:13-14). Gerçek tesellinin kaynağı Kutsal Ruh'tur.

1) Birinci görüm: *Ath* (1:7-17)

Peygamberin gördüğü ilk görümde özellikle tüm dünyayı denetleyen Rab'bin kıskançlığı ve öfkesi açıklanır.

1:7-11 Gözlemcilerin raporu. Peygamber, mersin ağaçları arasında duran atlı bazı kişiler görüyor. Peygamberin sorusu üzerine kızıl ata binmiş adam onların kim olduklarını açıklıyor: *Bunlar dünyayı dolaşmak için RAB'bin gönderdikleridir.* Bu melekler, bir bakıma Rab'bin Meleği'ne rapor veriyorlar: *“Dünyayı dolaştık” dediler, “İşte bütün dünya güvenlik içinde!”* Bu olgu ve söyleşi, Evrenin Hâkimi olan Rab'bin dünyayı gözlediğini, olup biten her şeyden haberi olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu haberin nasıl bir önemi olabilir? Bundan birkaç ay önce Hagay'ın iletlediği iki bildiride, Rab İsrail'in düşmanları olan ulusları yargılayıp sarsacağını bildirmişti (Hag.2:6-7, 22). Bu ne zaman gerçekleşecekti? Bu bildirilere karşın, dünyadaki ulusların hâlâ *güvenlik içinde* veya daha doğrusu “rahatta” olmaları sanki çelişkili bir durum yaratmıştı. Aslında bu sessizlik, Rab'bin gazabının yatıştığını gösteren bir suskunluktur (Hez.16:42).

1:12-13 İlişkili ayetler dikkatle incelenirse, Rab'bin Meleği'nin bazen Rab'bin kendisi bazen de Rab'bin yüce ulağı olduğu görülecektir.⁴³ Gerek bu metne, gerekse Rab'bin Meleği'nin Kutsal Kitap'ta görüldüğü diğer metinlere bakıldığında, meleğin kimliği oldukça açıktır. Rab'bin Meleği deyişle dile getirilen varlık Tanrı'ya kulluk eden diğer meleklerden çok farklıdır. Bu gönderilen haberci veya “melek” aslında görünmez Tanrı'nın görüntüsü olan Tanrı Oğlu'dur. Kul özü olarak dünyaya gelmeden önce çeşitli zamanlarda Rab'bin Meleği sıfatıyla atalara görünmüştür. O'nun görünmesi halk için bir müjde niteliği taşıyordu.

12. ayette Rab'bin Meleği Tanrı'ya yakarıyor. Bu yakarış aracılık veya şefaattir, yani bir tarafı temsilen başka bir tarafa ricada bulunmaktır. Melek halk için aracılık yapmakta, sanki onların zayıflıklarına ortak olarak Rab'be sormaktadır: Acaba derin sevecenliğini ve merhametini ne zamana dek halkından esirgeyecektir? Bu yüce aracılık görevini Rabbimiz İsa Mesih'in şu anda da yürüttüğünü İncil'de görmek mümkündür (Yu.17).

Meleğin sorusu şuydu: Rab'bin, kendi halkını cezalandırdığı açıktır. Ancak bu kötü uluslar neden hâlâ “*tasasızdır*” (1:15)? Tanrı, Meleğin aracılık etkinliğine tatlı ve avutucu sözlerle yanıt verir (1:13). Yanıtı iki yönlüdür:

1:14-15 Rab Yerusâlim için büyük kıskançlık duyuyor. Rab'bin sevgisi,

antlaşma yaptığı halkına karşı azalmamıştı. Bu nedenle onlara zarar veren diğer uluslara karşı çok öfkeliydi. Bu konu 2. ve 3. görünümde ele alınacaktır. Rab, kutsal kent *Yeruşalim* ve üzerinde kurulu olduğu *Siyon* dağı için derin, güçlü, *kıskanç* bir sevgi besliyordu. Aslında kıskançlık, sevgiyle ilintili bir sözcüktür:

Tanrı'yı anlamak için, O'nun "**kıskanç**" ya da "**gayretli**" olduğunu anlamalıyız; her iki sözcük de İbranice'de "qinah" sözcüğünden gelmektedir. Ama Tanrı'nın Kutsal Yazılar'da belirtilen kıskançlığı, "şüphe, güvensizlik ve rekabetten korkma" gibi kıskançlıkla ilgili tutumlarla karıştırılmamalıdır. Tanrı'nın kıskançlığı, taviz vermeyen kutsallığı ve kusursuz sevgisinin birleşiminin yarattıklarından, özellikle de kendisine ait olan kurtardığı halkından istediği, kayıtsız şartsız bağlılıktan başka bir şey değildir (Çık.20:5; 34:14; Yas.4:24; 5:9; 6:15). Tanrı'nın kıskançlığı ya da gayreti O'nun günaha olan öfkesi ve yargısının kökündedir (Yas.29:18-20; Hez.5:13; 8:3; 16:38, 42; 23:25; 36:5-6, 9, 22-23; Sef.1:18). Kendi halkının öcünü almaya, vaatlerini yerine getirmeye ve görkeme ulaştırmaya olan azminin de temelidir (2Kr.19:31; Yşa.9:7; 37:32; Yoe.2:18; Zek.1:14; 8:2-3).

Tanrı'nın kaçınılmaz gazabı, İsrail'in fahişeliklerinin üzerine geldiğinde bu, Rab'bin sevdiği halkıyla olan değiştirilemez evlilik antlaşmasını tehlikeye düşürdüğünden, Rab'bin kıskanç sevgisi O'nun "*içinde kalbinin dönmesine*" neden olur (Hoş.11). Sevginin kıskançlığı, "*Rab'bin alevidir*" (Ezg.8:6). Tanrı, kutsallığının gerektirdiği şekilde günahı silip gelecekteki gelinini temiz kılmak için, gazabını Biricik Oğul'unun üzerine döktü. Kutsal sevgisinin huşu veren bu özelliği Mesih'in günahkârlar uğruna yargılanmasında görülür (Yşa.53:10-11).⁴⁴

Rab diğer uluslara öfkelenildi (1:15). İsrail'i terbiye etmek ve cezalandırmak için onları "*öfkesinin değneği*" ve "*baltası*" olarak kullanmıştı (Yşa.10:5, 15). Fakat uluslar bunu kötüye kullandılar. Bu yüzden yargılanacaklardır.

1:16-17 Rab Yeruşalim için neler yapacağını vaat ediyor. Tanrı, kendi kendine yapacaklarını altı kez gelecek zaman kipiyle açıklıyor:

- *Yeruşalim'e sevecenlikle döneceğim*
- *Tapınağım orada yeniden kurulacak*
- *Yeruşalim üzerine ölçü ipi çekilecek!*
- *Kentlerim yine bollukla dolup taşacak,*
- *Ben RAB, Siyon'u yine avutacağım,*
- *Yeruşalim'i yine seçeceğim.*

Bu güzel ve zengin vaatler ne zaman, nasıl yerine gelecektir? Yoksa yerine gelmiş midir? Buradaki "*Yeruşalim*" Mesih'in Kilisesi midir? Yoksa gerçekten

İsrail ulusu mudur?

“Yine” sözcüğü açıkça gösteriyor ki, bu vaatler tarihsel İsrail ulusuna verilmiştir. Rab’bin tasarısında Yerus alim’in büyük bir yeri vardır. Onu seçmişti ve yine seçecektir. Rab’bin se tiklerinden vazgeçmesi söz konusu olamaz. “ ünkü Tanrı’nın armağanları ve çağrısı geri alınamaz” (Rom.11:29).

Bu metinlerde bizim için Rab’bin karakteri ile ilgili büyük bir ders vardır. Rab, çocuklarını ağır bir şekilde terbiye ettikten sonra onları bırakmış değıldir; onlarla beraberliğini ve etkinliğini devam ettirmektedir.

Sizde iyi bir i e başlamış olan Tanrı’nın bunu Mesih İsa’nın gününe dek bitireceğine güvenim vardır. (Flp.1:6)

2) İkinci görünüm: *Dört Boynuz ile Dört Demirci (1:18-21)*

Bu görünümde Rab'bin halkı olan İsrail'i dağıtanların yıkıma uğrayacağı açıklanır. Tanrı'nın tasarısında İsrail'in yeri çok ilginç ve güncel bir konudur. Filistinliler ile İsrail devleti arasındaki kanlı mücadele her gün en önemli dünya haber konularından birini oluşturmaktadır. Acaba 1948'de Filistin'de kurulan İsrail devleti, kurucuların içtenlikle inandıkları gibi gerçekten Tanrı'nın sözü uyarınca mı kuruldu? Bu devlet, Tanrı'nın vaatlerinin gerçekleşmesi olarak görülebilir mi? Yoksa eski krallığı diriltmek yolunda sergilenen bütün bu çabalar, sadece çıkar uğruna sarf edilen insan gayreti mi?

Filistin toprağı hâlâ gerçekten İsrail'lilerin mirası mı? Yeruşalim (Kudüs) kenti hâlâ kutsal ve seçilmiş bir kent midir? Tanrı'nın tasarısında hâlâ özel bir yeri var mı?

Bu konulara ışık tutan bazı gerçekler Zekeriya 1-2'de ele alınıyor. İlk üç görünüm, birbirine bağlıdır ve özellikle İsrail ile Yeruşalim'in geleceğı ile ilgilidir. İkinci ve üçüncü görünüm aracılığıyla Rab ilk görünümde değindiğı iki konuyu daha ayrıntılı bir şekilde açıklayacaktır.

İlk üç görünümün birbirlerine nasıl bağlı olduğunu düşünelim. Rab 1:14-17'de bazı konularda söz veriyor. İkinci görünüm (1:18-21) bu ayetlerin ilk ikisine (1:14-15) ilişkindir. Üçüncü görünüm (2:1-13) ise bu ayetlerin son ikisiyle (1:16-17) bağlantılıdır. Görümlerin bu düzenini şöyle canlandırabiliriz:

'Yeruşalim ve Siyon için büyük kıskançlık duyuyorum'... 'Tasasız uluslara ise çok öfkeliyim; çünkü ben biraz öfkelenmişim, onlarsa kötülüğe kötülük kattılar.' (1:14-15)

İkinci görünüm (1:18-21) *Dört Boynuzla Dört Usta*

» "Bu ustalar Yahuda halkını dağıtmak için boynuz kaldıran ulusların boynuzunu yıldırıp yere çalmaya geldiler."

'Yeruşalim'e sevecenlikle döneceğim'... 'Tapınağım orada yeniden kurulacak ve Yeruşalim üzerine ölçü ipi çekilecek... 'Kentlerim yine bollukla dolup taşacak'... Ben RAB Siyon'u yine avutacağım, Yeruşalim'i yine seçeceğim.' (1:16-17)

Üçüncü görünüm (2:1-13)

Ölçü İpi

» "İçinde barınacak sayısız insan ve hayvandan ötürü Yeruşalim sursuz kent olacak... Ey Siyon halkı, sevinçle bağır! Çünkü aranızda yaşamaya geliyorum."

Görüldüğü gibi bu görümlerde iki ana konu ele alınıyor: 1) İsrail'in düşmanlarına ne olacak? 2) İsrail ve Yeruşalim'e ne olacak? Her iki konu da, iki görümlerle art arda açıklanıyor.

1:18-21 Zekeriya görümde önce *dört boynuz* görüyor. Bunların anlamını Rabbin Meleği'ne sorduğunda, *Bunlar Yahuda, İsrail ve Yeruşalim halkını dağıtmış olan boynuzlardır* karşılığını alıyor. Bu tür görümlerde boynuz genellikle siyasal güçleri veya kralları simgeler. Bunlar *boynuz kaldıran uluslardır*. Örneğin Daniel'in görümündeki korkunç yaratığın boynuzları şöyle açıklanmıştır: *“On boynuz gelince... on kral çıkacaktır”* (Dan.7:24). Yuhanna da aynı şeyi görmüştür: *“Gördüğün on boynuz, henüz egemenlik sürmemiş on kraldır”* (Va.17:12).

Bu dört boynuz, Daniel kitapçığında önceden bildirilen ve İsrail halkını sırayla *“dağıtan”* dört tarihsel egemenliği simgelemektedir: Babil, Med-Pers, Grek ve Roma imparatorlukları (bkz. Dan.2, 7). Bu dört büyük güç, birbirinin ardından Yeruşalim'i ayak altına alarak yıkıma uğratmışlardı.

“Boynuzları yıldırıp yere çalmaya gelen” dört usta ise, Rab'bin halkını dağıtan bu düşmanları cezalandırmak için kullanacağı başka güçlerdir. Rab daha önce *“tasasız uluslara ise çok öfkeliyim”* demişti (1:15). Şimdi ise bu görümde o ulusları yok edeceğini açıklıyor. Rab, büyük güçlere karşı onlardan daha büyük başka güçleri getirmektedir.

Bu sözler Rab'bin halkı için çok teşvik edicidir. Rab'bin topluluklarına baskı yapan her güç bir gün karşısında bir *“usta”* bulacaktır.

Sonuç olarak, Rab'bin halkına zulmeden her düşmanın yenileceğini bilmeliyiz.

3) Üçüncü görünüm: Ölçü İpi (2:1-13)

Bu görünümde Yeruşalim kentinin nasıl yeniden seçilip Rab'bin yüceliğiyle parlayacağı ile ilgilidir.

2:1-2 Yeruşalim'in geleceği. Zekeriya ikinci kez gözlerini kaldırıp bakıyor. Peygamber, elinde ölçü ipi tutan adama “*Nereye gidiyorsun?*” diye sorduğunda, adam “*Yeruşalim'i ölçmeye*” gittiğini söylüyor. Buna benzer ölçme simgelerini Kutsal Kitap'ın çeşitli bölümlerinde görmek mümkündür (bkz. Hez. 40:3-5; 42:15-20; Va.11:1-5; 21:15). Bu görünümün 1:16'yla ilgili olduğu, her ikisinde kullanılan *ölçü ipi* deyişinde açıkça görülebilir. Aynı ayet, kenti ölçmenin anlamını da ortaya koymaktadır: *Yeruşalim'e sevecenlikle döneceğim... Tapınağım orada yeniden kurulacak* (1:16). Ölçme simgesi, özellikle bir inşaat projesi hazırlama etkinliğiyle özdeşleşir. Demek ki, Babilliler tarafından yerle bir edilen Yeruşalim kenti, Rab'bin isteği uyarınca yeniden kurulacaktır.

Dikkat edilecek bir nokta şudur; yerle bir edilen aynı kent *yeniden* kurulacaktır. Demek ki, büyük olasılıkla bu vaat sadece göksel Yeruşalim'le ilgili değildir.

2 : 3 - 5 Bu ayetlerde bildirilen vaatin tam olarak henüz gerçekleşmiş olmadığını gösteren başka bir nokta var: *Yeruşalim sursuz kent olacak*” denilmiştir. Ama Nehemya'nın günlerinde surların onarılması Rab'bin büyük işiydi (bkz. Neh.3-7). Ancak (İ.S. 70 yılında, Romalılar tarafından) kent bir daha yıkıldıktan sonra “sursuz kent” olarak yapılıncaya bu vaat gerçekleşecektir. Ne zaman? Muhtemelen İsa'nın ikinci gelişiyi birlikte.

Yeruşalim neden sursuz (korumasız) olacaktır? Çünkü Rab'bin kendisi *onun çevresinde ateşten sur olacaktır*. Bu sözler, Tanrı'nın kesin güvencesini ve mutlak korumasını dile getirmektedir. Buna benzer bir şekilde, İsrail'i firavunun ordusundan ateşten bulutla (Çık.14:19), Peygamber Elişa'yı da ateş arabalarıyla korumuştur (2Kr.6:17).

Ayrıca, Rab Yeruşalim'in *içindeki görkem olacaktır*. Yeruşalim'e büyük değer veren Rab, bizzat kendi varlığıyla Yeruşalim'de bulunacaktır. Üçüncü Mezmur, bu iki özelliği gözler önüne sermektedir:

Ya RAB düşmanlarım ne kadar çoğaldı,

Hele bana karşı ayaklananlar!

Birçokları benim için:

'Tanrı katında ona kurtuluş yok!' diyor.

Ama sen, ya RAB, çevremde kalkansın,

Onurum, başımı yukarı kaldıran sensin. (Mez.3:1-2)

Rab, yalnızca bizi dışarıdan gelen tehlikelerden korumakla kalmıyor, ayrıca içimizde yaşayarak görkemiyle bizi kutsuyor ve hayatımıza en derin anlamı katıyor. Mesih inancının en büyük ayrıcalığı zaten buradadır: “*Bu sırrın özü şudur: Mesih içinizdedir. Bu da size yüceliğe kavuşma umudunu veriyor*” (Kol. 1:27).

2:6-11 Rab halkının arasında yaşamaya geliyor. İlk beş ayet daha çok kentle ilgili vaatleri, 2:6’dan sonraki ayetler ise halkla ilgili konuları inceler. Rab halkını Babil’den kaçırmaya çağırmıştır. Sürgün dönemi sona ermiştir ve halk o ülkeden bir an önce kaçıp kurtulmalıdır. Üç kez “*Haydi!*” sözü geçer.

Halk neden kaçmalıdır? Çünkü Babil yargılanacaktır. Burada muhteşem bir deyiş geçiyor: *Size dokunan gözbebeğime dokunmuş olur* (2:8). Bu deyiş, Rab’bin kendi ev halkı konusunda ne kadar duyarlı olduğunu gözler önüne seriyor.

Sevindirici haber, Rab’bin inanılmaz iyi niyeti ile ilgilidir: *Aranızda yaşamaya geliyorum!* (10-11). Bu vaat neredeyse Kutsal Kitap’ın ana bildirisidir.

Metinde iki kez, “*siz de beni her şeye egemen RAB’bin gönderdiğini anlayacaksınız*” vaadi veriliyor (2:9, 11). İlkinde bu gerçek, Rab’bin adil yargısına bakılarak anlaşılacaktır. İkincisinde ise, halk bunu Rab’bin aralarındaki varlığından anlayacaktır.

Ama anlaşılacak olan gerçek, kimin **kimi** gönderdiği gerçeğidir. Bu iki ayette konuşan gönderilen kimdir?

Elimi onlara karşı kaldıracam, köleleri onları yağmalayacak. O zaman siz de beni Her Şeye Egemen RAB’bin gönderdiğini anlayacaksınız. (2:9)

RAB, ‘Ey Siyon kızı, sevinçle bağır! Çünkü aranızda yaşamaya geliyorum’ diyor. O gün birçok ulus RAB’be bağlanacak, O’nun halkı olacak. O zaman RAB aranızda yaşayacak, siz de beni Her Şeye Egemen RAB’bin gönderdiğini anlayacaksınız.’ (2:10-11)

Burada büyük bir sır yatıyor. Bu ayetleri dikkatle inceleyecek olursak, gönderen RAB ile gönderilen RAB arasındaki birliği göreceğiz. Bunu Eski Antlaşma’nın başka bir metninde daha görebiliriz:

Ey Yakup soyu, çağırdığım İsrail, beni dinle:

Ben O’yum; ilk Ben’im, son da Ben’im.

Yeryüzünün temelini elimle attım,

Gökleri sağ elim gerdi.

Onları çağırdığımda birlikte önümde dikilirler...

Yaklaşın bana, dinleyin söyleyeceklerimi:

Başlangıçtan beri açıkça konuştum,

o zamandan bu yana oradayım.

Egemen RAB şimdi beni ve Ruhu'nu gönderiyor. (Yşa.48:12-16)

Bu ayetlerde de konuşan Rab, yine RAB tarafından gönderildiğini söylüyor. Bu ilginç durum, gönderen Baba Tanrı ile gönderilen Oğul Tanrı arasındaki birliği göstermektedir. Yuhanna kitapçığında İsa Mesih bu durumu sık sık dile getiriyordu. Örneğin,

Baba, senin bende olduğun ve benim sende olduğum gibi, onlar da bizde olsunlar. Dünya da beni senin gönderdiğine iman etsin. (Yu.17:21)

Ben ve Baba biriz... Baba beni kendine ayırıp dünyaya gönderdi. Öyleyse 'Tanrı'nın Oğlu'yum' dediğim için bana nasıl 'Küfür ediyorsun' dersiniz? (Yu.10:30, 36)

2:12 Rab'bin Yahuda halkını *kendi payı olarak miras alması* onlara tamamen sahip çıkacağı anlamına gelir. Bu vaadin hem ulusal İsrail hem de bizim için geçerli olduğunu söylemeliyiz (Ef.1:18). 1:17'de de Tanrı'nın *Yeruşalim'i yine seçeceği* hatırlatılmıştır.

2:13 Son ayet bütün insanlara hitap etmektedir. İlk üç görünümde açıklanan gerçekleri anlayabilmemiz için Rab'bin önünde *sessiz durmamız* buyrulmuştur. Rab, bu görümlerle ikinci gelişine ilişkin bir vahiy vermektedir: *RAB kutsal konutundan kalkmış geliyor!* İşte bu mübarek umudumuzla ilgili olarak iki büyük gerçek vurgulanıyordu. İkisi de Rab'bin kutsal kıskançlığından kaynaklanan gerçeklerdir:

1) Rab Mesih'in kıskanç doğruluğu ve adaleti, kötülükten nefret etmesine neden oluyor. Bu nedenle de ikinci gelişinde bütün düşmanlarını yargılayacaktır.

2) Rab Mesih'in kıskanç sevgisi, seçtiği halkını terbiye ettikten sonra tekrar onların arasına dönmesini sağlıyor. O'nun gelişiyile birlikte, halkına olan yüce sevgisi de açıkça görülecektir.

Bizler de, aramıza gelen Tanrımız'a tapıalım! Kendimizi O'nun tapınağı olan imanlı topluluğunu geliştirmeye adayalım.

4) Dördüncü görünüm: *Başkâhin Yeşu ve RAB'bin Dal adındaki Kulu (3:1-10)*

Gördüğümüz gibi Hagay ile Zekeriya peygamberlerin üzerinde durdukları ana konu Rab'bin Tapınağı'ydı. Bu tapınak bize görsel bir şekilde Tanrı ile insanlar arasında bir aracı (kâhin) bulunması gerektiğini gösteriyor. Halkının arasında yaşamak isteyen kutsal Tanrı'ya, bir aracı olmadan yaklaşılamazdı.

Bu doğrultuda İsrail bir *kâhinler krallığı* olmak üzere seçilmişti. Rab onlara, “*Siz benim için bir kâhinler krallığı, kutsal ulus olacaksınız*” demişti (Çık.19:6). Onların aracılığıyla bütün uluslar kutsanacaktı. Kilise topluluğu olarak bizler için de aynı gerçek ve vaat vardır (bkz. 1Pe.2:5, 9).

Kâhin olmak çok büyük bir ayrıcalıktır. Tanrı'nın huzuruna çıkabilmek, O'na hizmet etmek, O'nu temsil etmek, O'nun sözünü diğer uluslara iletmek, vb... Ne yazık ki, İsrail bir ulus olarak bu ayrıcalığa sahip çıkmadı. Bu yüzden, aralarından Harun başta olmak üzere, kâhinler ve başkâhinler seçildi. Halkın ruhsal önderi olan başkâhinin görkemli ve saygın bir konumu vardı. Dolayısıyla, Yeşu'yu bu görünümdeki haliyle görmek üzücüdür.

Bundan önceki iki bölüm özellikle Yeruşalim ile ilgiliydi. Kral Süleyman'ın yaptırdığı görkemli tapınak Yeruşalim'in merkezindeydi. Tanrı'nın konutu halkın arasındaydı. Ne var ki İsrail, yüzyıllar boyunca inat ederek Tanrı'nın sözünü dinlemediği için, Tanrı'nın seçtiği kutsal kentle birlikte tapınak da yerle bir edildi.

Zekeriya'ya verilen ilk üç görünüm, Yeruşalim kentinin ve tapınağın yeniden yapılacağını açıkça ortaya koyuyordu. Tanrı, “*Yeruşalim ve Siyon için büyük kıskançlık duyuyorum*” demişti (1:14). Bu nedenle, kenti *ateşten surlarla* bizzat kendisi koruyacak, içini kendi yüceliği dolduracaktır.

Ancak kenti ve tapınağı yeniden yapmak yeterli olmayacaktı. Çünkü Tanrı'ya hizmet eden bir kâhinler topluluğu olmadan İsrail'in ibadet etmesi söz konusu olamazdı. Günahla kirlenmiş suçlu kâhinler topluluğu kurtulmalı ve kutsal kılınmalıydı. İşte Tanrı, dördüncü görünümle birlikte bunun nasıl gerçekleşeceğini Peygamber Zekeriya'ya (ve bizlere) gösterdi.

A) Yeşu'yla ilgili görünüm (3:1-7)

Hagay'da da gördüğümüz gibi, bu dönemde önde gelen iki kişi vardır. Bunlar, Kral Davut'un soyundan önder Zerubbabil ve Harun'un soyundan başkâhin Yeşu'dur. Zekeriya'nın 3. bölümü Yeşu ile 4. bölümü ise Zerubbabil ile ilgilidir. Zekeriya peygamber, bu iki bölüm dışında (ve 6. bölümde bir kere) bu önderlere

değınmez.

Musa'nın öğrencisi olan "Yeşu," Mısır'dan çıkıp, vaat edilen toprağa yerleşen İsrail'in önderiydi. Bu kez de, "Yeşu" adlı başkâhin, Babil sürgününden dönen İsrail'in ruhsal önderidir.

İbranice'de Yeşu, "Yahve (Rab) kurtuluştur" anlamına gelir ve Türkçe'deki 'İsa' adının gerçek karşılığıdır. Bu yüzden meleğın, İsa'nın üvey babası Yusuf'a, "Adını İsa (Yeşu) koyacaksın. Çünkü halkını günahlarından **kurtaracak olan O'dur**" diye buyurması çok anlamlı bir sözdür (Mat.1:21).

3:1-2 Önümüzde canlanan sahnede, üç önemli kişi var:⁴⁵ Rab'bin Meleğı, onun önünde duran Başkâhin Yeşu ve Yeşu'yu suçlamak için sağında duran Şeytan. Bu sahnede Yeşu, kâhinler topluluğunun temsilcisi olarak ilahi mahkemede yargılanmaktadır.

Şeytan, Tanrı'nın halkını sürekli suçlamaktadır. Yeşu'nun sağında, mahkemedeki suçlama yerinde (bkz. Mez.109:6) durarak başkâhini suçlamaktadır. Şeytan'ın bu saldırısı, günümüzdeki imanlıları da hedef almaktadır. Düşmanımız, Rab'bin halkı olan bizleri hiç durmadan suçlar: "Falanca kişi şu şekilde bu günahları işledi, suçludur. Tanrı'nın huzurundan kovulup cehenneme atılmalıdır! Sen ne dersin?" der.

Bu gerçeğı Kutsal Kitap'ın tümünde görmek mümkündür. Şeytan, Tanrı yoluna yaraşan bir yaşam sürenleri amansız bir şekilde suçlar. Özellikle bkz. Eyüp 1-2 ve Vahiy'deki şu ayet:

Büyük ejderha –İblis ya da Şeytan denen, bütün dünyayı saptıran o eski yılan– kardeşlerimizin suçlayıcısı, onları Tanrımız'ın önünde gece gündüz suçlayan... (Va.12:9-10)

Ancak bu durumda başkâhin Yeşu'yu savunan biri vardı. R_{AB}'bin Meleğı olan Oğul, sürekli olarak Tanrı'nın halkını savunuyor.

Yavrularım, bunları size günah işlemeyesiniz diye yazıyorum. Ama içimizden biri günah işlerse, adil olan İsa Mesih bizi Baba'nın önünde savunur. O günahlarımızı, yalnız bizim günahlarımızı değil, bütün dünyanın günahlarını da bağışlatan kurbandır. (1Yu.2:1-2)

Dikkat ederseniz, Rab'bin Meleğı burada aynı zamanda Rab'bin kendisidir: R_{AB}'bin meleğı⁴⁶ Şeytan'a, "R_{AB} seni azarlasın, ey Şeytan!" dedi. Musa'nın ölümünden sonra Şeytan'la çekişip tartışan başmelek Mikail de bu sözleri kullanmıştı (Yah.9).

Ne mutlu savunucusu Rab olan halka! Rab'bin halkını neden savunduğuna ilişkin iki neden veriliyor:

1) Rab Yerusâlim'i **seçmiştir**. Halkının işleyeceği bütün günahları önceden bildiği halde onları seçtiğine göre, hiçbir şey bu gerçeği değiştiremez. Rab en kirli düşüncelerimizi, en büyük kötülüklerimizi önceden biliyordu. Ancak O'nun lütfu bunların hepsinden büyüktü.

2) Rab başkâhin Yeşu'yu ve onun simgelediği bütün unsurları ateşten **kurtardı**. Yeşu'yu *ateşten çıkarılan yarı yanmış odun parçası* gibi kurtardı. Bu deyiş Amos 4:11'den geliyor:

Sodom ve Gomora'yı altüst ettiğim gibi,

Sizi de altüst ettim,

Ateşten kurtulan yarı yanmış

Odun parçasına döndünüz,

Yine de yönelmediniz bana.

Buradaki ateş, büyük olasılıkla Babil sürgününü ifade etmektedir. Halk bu ateşte 70 yıl boyunca yanarak arınmış, geriye Tanrı'ya sadık bir azınlık kalmıştı. Öte yandan, Rab bizleri sonsuz bir ateşten, yani Tanrı'nın adil gazabının gerektirdiği cehennem ateşinden kurtarmıştır. Günahları içinde ölen her insanın sonsuz geleceği gerçekten korkunçtur: *“Ölüm ve ölümler diyarı ateş gölüne atıldı. İşte bu ateş gölü, ikinci ölümdür. Adları yaşam kitabında yazılmamış olanlar ateş gölüne atıldı”* (Va.20:14-15).

Şeytan, Rab'bin aklamış olduğu bir kişiye karşı haklı bir suçlama getiremez. Elçi Pavlus, bu güvenceye dayanarak şöyle demiştir: *“Tanrı'nın seçtiklerini kim suçlayacak? Onları aklayan Tanrı'dır. Kim suçlu çıkaracak? Ölmüş, üstelik dirilmiş olan Mesih İsa, Tanrı'nın sağındadır ve bizim için aracılık etmektedir”* (Rom.8:33-34).

3:3-5 Yeşu kirli giysilerle geliyor, fakat yıkanıp temiz giysiler giydiriliyor. Rab, yüzyıllar önce çöldeki tapınağın tasarısını Musa'ya iletirken, kâhinlerin giysilerinden söz etmişti: *“Ağabeyin Harun'a Görkem ve saygınlık kazandırmak için kutsal giysiler yap”* (Çık.28:2). Ne var ki, şimdi Zekeriya'ya iletilen dördüncü görünümde, İsrail halkını temsil eden başkâhin Yeşu *çok kirli giysiler içinde duruyordu*.

Daha önce Hagay aracılığıyla Rab, İsrail halkının kirliliğini kendilerine bildirmişti: *“Bu halk, bu ulus gözümde böyledir (kirlenmiştir). Her yaptıkları,*

sunakta her sundukları da kirlidir” (Hag.2:13-14). Peygamber Yeşaya da bu üzüntülü durumu şöyle dile getirmişti: “Hepimiz murdar olanlara benzedik, bütün doğru işlerimiz kirli âdet bezi gibi” (Yşa.64:6).

Görümde, başkâhin Yeşu hem suçlu, hem de kirliydi. Her insanın doğal durumu böyledir. Bizler de işlediğimiz günahlar yüzünden hem Tanrı'nın adalet kürsüsü önünde suçluyduk hem de O'nun kutsal paklığı önünde kirliydik. Günahlarımız kirli giysiler gibi üzerimize yapışmıştı. Murdar ve kirliydik. Tanrı'nın krallığında hiçbir şekilde yer alamazdık.

Aldanmayın! Ne fuhuş yapanlar Tanrı'nın Egemenliği'ni miras alacaktır, ne puta tapanlar, ne zina edenler, ne oğlanlar, ne oğlancılar, ne hırsızlar, ne açgözlüler, ne ayyaşlar, ne sövücüler, ne de soyguncular. Bazılarınız böyleydiniz; ama yıkandınız, kutsal kıldınız, Rab İsa Mesih adıyla ve Tanrımız'ın Ruhu aracılığıyla aklandınız. (1Ko.6:10-11)

Ne mutlu ki, Rab Yeşu'yu değil, yalnızca giysilerini çıkarıp attı. Tanrı insanı sever, ama onun günahlarından nefret eder. Bu nedenle, insanı günahlarından kurtarmak istemesi son derece doğaldır.

Rab'bin Meleği, Yeşu'ya “Suçunu kaldırdım” dedi. Bu sözler, O'nun günahları bağışlama yetkisine sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim, kul özü alıp İsa Mesih kimliğinde yeryüzüne geldiği zaman, insanların günahlarını özgürce bağışlıyordu. Bunlar, Mesih'in kimliği hakkında çok düşündürücü gerçeklerdir.

Görümde ötürü heyecanlanan Zekeriya peygamber, Yeşu'nun başına temiz bir sarık sarmalarını söyledi. Bunun üzerine, Yeşu'nun başına kâhinlik sarığı sardılar. Sarığın üzerinde saf altından bir levha vardı. Levhanın yüzeyine bir mühür gibi “RAB'be adanmıştır” sözü oyulmuş ve bir kordonla sarığın ön tarafına bağlanmıştı. Rab şöyle demişti: “Onlar önümde kabul görsün diye levha sürekli Harun'un alnında bulunacak” (Çık.28:36-38). Bu son giysi ile kâhinlik antlaşması yenileniyordu.

3:6-7 Yeşu görevinden alınıp yeniden atanıyor. Bundan sonra Rab, Yeşu'ya kâhinliğin koşullarını ve ayrıcalıklarını bildirdi:

Koşulları: 1. *Yollarımda yürürsen*

2. *Verdiğim görevleri yerine getirirsen*

Ayrıcalıkları: 1. *Tapınacağımı sen yöneteceksin*

2. *Avlularını sen koruyacaksın.*

3. *Sana burada duranların arasına katılıp huzuruma çıkma ayrıcalığını vereceğim.*

Bize lütfedilen bereketlerden yararlanmamız için çeşitli koşullar vardır. Temel koşul, Rab'bin sözlerine uymaktır. Mesih'in kâhinleri olarak bizim ana görevimiz Tanrı'ya çeşitli ruhsal kurbanlar sunmaktır. Örneğin: “İsa aracılığıyla Tanrı'ya sürekli övgü kurbanları, yani O'nun adını açıkça anan dudakların meyvesini sunalım. İyilik yapmayı ve sizde olanı başkalarıyla paylaşmayı unutmayın. Çünkü Tanrı bu tür kurbanlardan hoşnut olur” (İbr.13:15-16).

Bu koşullara karşılık Rab, Yeşu'ya büyük ayrıcalıklar veriyordu. Bu ayrıcalıkların en büyüğü Tanrı'nın huzuruna girmekti. Musa'nın Yasası çerçevesinde böyle bir şey mümkün değildi. “İç bölmeye yılda bir kez yalnız başkâhin girebilir. Üstelik kendisi için ve halkın bilmeden işlediği suçlar için sunacağı kurban kanı olmaksızın giremez” (İbr.9:7). Oysa, yeni düzende Rab'bin huzuruna girme özgürlüğü olacaktı. Mesih İnanlıları olarak “İsa'nın kanı sayesinde perdede, yani kendi bedeninde bize açtığı yeni ve diri yoldan kutsal yere girmeye cesaretimiz vardır” (İbr.10:19).

B) Mesih'le ilgili önbildiri (3:8-10):

Adı Dal ve Taş olan gelecek.

Davut'a (ve Zerubbabil'e) verilen vaatler, Kral Mesih ile ilgili vaatlerle birleştiği gibi, Yeşu'ya verilen vaatler de Kâhin Mesih'le ilgili vaatlerle birleşiyordu. Böylece görümü izleyen ayetler, Mesih'le ilgili büyük bir önbildiriye dile getirir.

3 : 8 İsrail'in kâhinleri gelecek olayların *önbelirtisiydi*. Aslında tapınaktaki ibadet düzeni hem “*göktekinin örneği*” hem de *gelecek iyi şeylerin gölgesi*” olarak İsrail'e verilmişti (bkz. İbr.8:5; 10:1).

8-9 ayetlerinde Mesih'i niteleyen iki büyük unvan veriliyor: “*Dal*” ve “*Taş*”

Dal unvanı Eski Antlaşma'da yalnızca dört kez geçer, buna karşın çok önemli ve anlamlı bir unvandır. Çünkü ‘dal’ terimiyle, Mesih'in yüceliğine dört farklı açıdan ışık tutulur. Bunlar, dört ‘İncil’ kitapçığında göz önüne serilen Mesih'in dört ana etkinliği ile uyum içindedir:

- *Davut için doğru bir Dal* (Yer.23:5, 33:15):
Davut'un soyundan gelen Doğruluk Kralı (Matta).
- *Dal adındaki kulum* (Zek.3:8):
Büyük işler yapan hizmetçi Kul (Markos).
- *İşte Dal adındaki adam* (Zek.6:12):
İnsanoğlu olan Kurtarıcı (Luka).
- *Rab'bin Dalı* (Yşa.4:2):
Tanrı'nın Oğlu olan Kelâm (Yuhanna).

Davut'un soyundan çok sayıda kral çıktı. Ancak Babil sürgünü bu krallığa son verdi. Bir anlamda, kesilen ağacın yalnız kütüğü kaldı. Bu ağacın “*kütüğünden kutsal soy çıkacaktı*” (Yşa.6:13). Rab'bin vaadine göre, Davut'un babası olan “*İşay'ın kütüğünden yeni bir filiz çıkacak, kökünden bir fidan meyve verecekti*” (Yşa.11:1). Bu işi kendisi gerçekleştiren Rab, *Dal adındaki kulumu ortaya çıkarıyorum* diyor.

3:9 Bu bölümdeki diğer büyük unvan –*Taş*– çeşitli vaatleri hatırlatmaktadır. Efendimiz İsa, İsrail'in din önderlerini azarlarken pergamberlerin yazılarından bu adla ilgili üç ayeti birleştirip şöyle dedi:

Kutsal Yazılar'daki şu sözün anlamı nedir? “Yapıcıların reddettiği taş, işte köşenin baş taşı oldu.” O taşın üzerine düşen herkes paramparça olacak, taş da kimin üzerine düşerse onu ezip toz edecek. (Luk.20:17-18; bkz. Mez.118:22; Yşa.8:14; Dan.2:34, 45)

Elçi Petrus, ilk mektubundan bu taşla ilgili vaatleri şöyle bir araya getirdi:

İşte, Siyon'a bir taş, seçkin, değerli bir köşe taşı koyuyorum. O'na iman eden hiç utandırılmayacak.” İman eden sizler için bu taş değerlidir. Ama imansızlar için, “Yapıcıların reddettiği taş, köşenin baş taşı, sürçme taşı ve tökezleme kayası oldu.” (1Pe.2:6-8; bkz. Yşa.28:16; Mez.118:22; Yşa.8:14)

Taşın *yedi gözü* (yüz değil), büyük olasılıkla Mesih'in üzerinde bulunan Kutsal Ruh'un doluluğunu ve mükemmel bilgeliğini simgelemektedir (bkz. 4:10; Yşa.11:2; Kol.2:3, 9; Va.5:6). Başka bir ayette şöyle yazılmıştır: “*RAB'bin gözleri bütün yürekleriyle kendisine bağlı olanlara güç vermek için her yeri görür*” (2Ta.16:9). Göksel Baba'nın gözleri, sürekli Mesih'in üzerindeydi. Mesih'in değerini yalnız Tanrı biçecek ve üzerine *yazıt oyacaktır*.

Ülkenin günahı bir günde kaldırılacaktı. İsa Mesih iki bin yıl kadar önce, sözle anlatılmaz derin acılar çekerek, Kutsal Tanrı'nın gazabını üstlenerek ve günahları bağışlatmak amacıyla kendi canını feda ederek bunun zeminini hazırladı! Ne var ki, her bir imanlı için olduğu gibi İsrail için de bu bağışlama günü, Mesih'in ikinci gelişinde O'nu bedenini *deştikleri* adam olarak tanıyıp tövbe ettikleri zaman gerçekleşecektir (Zek.12:10 - 13:1).

3:10 Mesih'in gelecek egemenliğinde mükemmel bir esenlik ve beraberlik yaşanacaktır. Tanrı'nın eski çağlardan beri bütün peygamberlerinin ağzından bildirdiği gibi, her şeyin yeniden düzenlendiği gün İsrail ulusu gerçek bir kâhinler krallığı olarak komşu uluslara bereket kaynağı olacaktır.

Bizler Mesih'in aracılığıyla aklандık, bağışlandık ve yıkandık. Artık Mesih'e ait olanlara karşı hiçbir mahkûmiyet yoktur. Ancak Tanrı, bu büyük etkinliği bir

amaçla gerçekleştirmektedir: Bizi kutsal bir kâhinler topluluğu yapmak amacıyla. Acaba biz O'na gerçekten kâhinlik yapıyor muyuz? O'na sürekli övgü kurbanları sunuyor muyuz?

Yücelik ve güç sonsuzlara dek, bizi seven, kanyla bizi günahlarımızdan özgür kılmış ve bizi bir kralhk haline getirip kendi Babası Tanrı'nın hizmetinde kâhinler yapan Mesih'in olsun. (Va.1:6)

5) Beşinci görüm: *Kandillik ve zeytin ağaçları (4:1-14)*

Bu görüm önceki görümle yakından ilgilidir. İsrail ulusu karanlık bir dünyada Tanrı'ya yaraşan bir kâhinler krallığı olmaya çağrılmıştı.

İlk üç görümde İsrail'in **dışsal** (baskıdan ve sürgünden) kurtuluşu açıklanmıştı (Zek.1-2). Başkâhin Yeşu'yla ilgili dördüncü görümde ise, İsrail'in **içsel** (günahtan ve kirlilikten) kurtuluşu açıklandı (Zek.3).

Şimdi, beşinci görüm aracılığıyla İsrail'in Tanrı'dan aldığı çağrının nasıl yenilendiğini ve daha önemlisi nasıl bir güçle gerçekleştiğini göreceğiz.

A) Yedi kandilli şamdan ile iki zeytin ağacı (4:1-3)

4:1 Zekeriya'nın bu görümü görebilmesi için sanki uyanması gerekiyordu. İnsanın doğal hali uykuya benzer. Doğal haliyle kişi, Tanrı'nın Ruhu'yla ilgili gerçekleri anlayamaz (1Ko.2:14). Ancak Rab'bin bizi aydınlatmasıyla ruhsal gerçekleri görebiliriz. Acaba biz ruhsal anlamda uykuda sayılır mıyız? Rab'bin İbraniler'e yönelik uyarısı bizlere de gerekli olmasın! *“Bu konuda söyleyecek çok sözümüz var, ama kulaklarınız uyuduğu için anlatmak zor”* (İbr.5:11).

4:2-3 Peygamber altın bir şamdan ve iki zeytin ağacı görüyor. Altın şamdan ile yedi kandil, elbette tapınaktaki şamdanı aklımıza getiriyor. Kâhinlerin süregelen görevlerinden biri de kutsal yerdeki şamdanın kandillerini yanar durumda tutmaktı (Çık.27:20-21; Lev.24:2-4).

Rab sanki 3. bölümde kurtardığı kâhinlerden 4. bölümde bir “şamdan” oluşturuyor ve halkının bir anlamda sanki “dünya'nın ışığı” olmaya çağrıldığını hatırlatıyor. İsrail, karanlıkta oturan bütün uluslara yaşayan gerçek Tanrı'nın ışığını saçacaktı.

Bu görümle birlikte, Tanrı İsrail'e (ve bize) ışık saçan bir şamdan olma umudunu veriyor: *“Sizi karanlıktan şaşılmalı ışığına çağırın Tanrı'nın erdemlerini duyurmak için seçildiniz”* (1Pe.2:10).

İsrail'in şamdanı özellikle ulusun kralıydı. 2.Samuel 21:17'de, İsraili askerler Kral Davut'u *“İsrail'in ışığı”* olarak nitelendiriyorlar. Yine 1.Krallar 11:36 ve 15:4'te, Davut'la başlayan kutsal krallık, Yerusâlim'de sönmeyen bir ışığa benzetiliyor. Ne var ki, Yerusâlim yıkılıp halk sürgün edilince İsrail'in kandili 70 yıl boyunca sönyor (Yer.25:10-11).

Şimdi, Zerubbabil'in önderliğinde yıkılmış olan tapınağı yeniden yapan halk için bu görüm çok anlamlı ve yüreklendirici olmalıdır. Sanki Yeşaya'daki büyük vaatlerin gerçekleşmesi daha da yakın gibidir:

Kalk, aydınlan; çünkü ışığın geldi, ve Rab'bin izzeti senin üzerinde doğdu. Çünkü işte, dünya karanlık, ve ümmetleri koyu karanlık örtecek; fakat senin üzerine Rab doğacak, ve izzeti senin üzerinde görünecek. Senin ışığına milletler, ve sana doğan günün parlaklığına krallar gelecekler. (Yşa.60:1-3).

Siyon'un doğruluğu parlak ışık gibi ve kurtuluşu yanar meşale gibi ortaya çıkıncaya kadar onun uğrunda susmayacağım, ve Yeruşalim uğrunda rahat etmeyeceğim. Milletler de senin doğruluğunu, ve krallar senin izzetini görecekler. (Yşa.62:1-2)

Şamdan simgesinde özellikle Rab'be tanıklık kavramı yatıyor. O'nun halkı, eylemleriyle iyi veya kötü O'na tanıklık ediyor. Yahya'nın İsa'yla ilgili tanıklığında bunu görmek mümkündür: *"Yahya, yanan ve ışık saçan bir çıraydı. Sizler onun ışığında bir süre için coşmak istediniz. Ama benim, Yahya'nınkinden daha büyük bir tanıklığım var"* (Yu.5:35-36). Rab da onların ışık saçmasını ister.

Bir başka yerde Rab İsa Mesih, öğrencilerine şöyle seslendi:

Dünyanın ışığı sizsiniz. Tepeye kurulan kent gizlenemez. Kimse kandil yakıp tahıl ölçeğinin altına koymaz. Tersine, kandilliğe koyar; evdekilerin hepsine ışık sağlar. Sizin ışığınız insanların önünde öyle parlansın ki, iyi işlerinizi görerek göklerdeki Babanız'ı yüceltsinler! (Mat.5:14-16)

Her imanlı bir çıra, her topluluk da bir şamdan olarak sevgi ve birlik içerisinde Rab'be tanıklık etmelidir. Bu konudaki en güzel açıklama, Vahiy 1:12 - 2:1 ve 2:5'te yer alır. Bu metinde, elçi Yuhanna Anadolu'daki yedi kiliseyi yedi şamdan olarak görür. Her topluluk bir şamdandır. Rab İsa bütün topluluklara sevgisini ve sabrını dile getirir. Ancak, uyarılarına kulak asmayan ve sadık kalmayan toplulukların şamdanlarını geri alacağını ya da söndüreceğini belirtir (Va.2:5). Bu yüzden, görümün içerdiği ders bizim için çok önemlidir.

Görümün en ilginç yönü yağ düzeneği idi. Eski tapınaktakinden çok farklıydı. O zaman yakılan yağ halkın bağışlarıyla sağlanıyor, kâhinler de kandilleri yanar durumda tutuyorlardı (Çık.27:20-21 30:7-8). Fakat, Zekeriya'nın gördüğü şamdanın üzerinde bir tas vardı. Zeytinyağı tastaki yedi ayrı oluktan, kandillere sürekli akıyordu. Mesih'in döneminde Tanrı'nın doğrudan sağlayacağı Kutsal Ruh "yağı," dolan yüreklere sürekli akacaktır. Elçi Pavlus, Mesih'le ilgili bu vadin kendisi için gerçekleştiğini belirtiyor: *"Bize verilen Kutsal Ruh aracılığıyla Tanrı'nın sevgisi yüreklimize dökülmüştür"* (Rom.5:5). Ve öteki imanlıların aynı bereketi daha derinden tecrübe etmeleri için dua ediyor: *"Baba'nın kendi yüceliği uyarınca Ruhu'yla sizi iç varlığınızda kudretle güçlendirmesini... dilerim"* (Ef.3:16).

B) Şamdan açıklanıyor (4:4-10)

4:4-5 Peygamber Zekeriya Tanrı'ya görümün anlamını soruyor. Bizler de anlamakta güçlük çektiğimiz ayetlerin anlamını Rab'be sormaktan çekinmemeliyiz. Rabbimiz büyük bir sabırla bizi eğitmeye ve bilmediklerimizi açıklamaya hazırdır. Bilmemek değil, sormamak ayıptır.

4:6 Anlamını bilmediği için şaşırın melek, sorunun ikinci kez sorulması üzerine kısa ve öz bir bildiriyle karşılık veriyor: *Güçle kuvvetle değil, ancak benim Ruhum'la başaracaksınız!* Yani Rab'bin işlerini, insanların ustalığı, yetenekleri, sayısal çokluğu, planları, programları ya da benzeri şeylerle değil, ancak aralarında yaşayan Rab'bin Ruhu'yla yapmak mümkündür.

Kutsal Kitap'ın çeşitli yerlerinde “yağ,” Kutsal Ruh'un bereketini, sevincini ve merhem gibi gelen içsel şifasını simgeler.⁴⁷ Ayrıca, bildiğimiz gibi yağ, Tanrı'nın özel seçimini ve meshedişini ortaya koyan “meshi”nin simgesidir (bkz. Mez.89:20; Yşa.61:1; Luk.4:18-19). Mezmurda O'nun sağladığı birlik de yağa benzetilmiştir:

*Ne iyi, ne güzel,
Birlikte kardeşçe yaşamak!
Başa serpilene değerli yağa benzer,
Sakala, Harun'un sakalına akan,
Giysisinin yakalarına dek inen yağ gibi.* (Mez.133:1-2)

Ne var ki, bu bölümde tükenmeyen yağ, daha çok yakıt olarak Kutsal Ruh'un imanlıya sağladığı tanıklık etme gücünü simgelemektedir. İncil'de bu gerçeği vurgulayan iki ayet vardır:

*Kutsal Ruh üzerinize inince **güç** alacaksınız. Yeruşalim'de, bütün Yahudiye ve Samiriye'de ve dünyanın dört bucağında benim **tanıklarım** olacaksınız.* (Elç.1:8)

*Baba'dan size göndereceğim Yardımcı, yani Baba'dan çıkan Gerçeğin Ruhu geldiği zaman, **bana tanıklık edecek. Siz de tanıklık edeceksiniz.*** (Yu.15:26)

Şamdanın bütün kandillerinin yanması bekleniyor. Yoksa eksiklik olacaktır. Topluluğun bütün üyeleri, sürekli parlak yanan tanıklık kandilleri gibi olmalıdır.

4:7-9 Zerubbabil, bütün engellere rağmen, Tanrı'nın gücüyle *tapınağın son taşını çıkaracaktır.* Aynı şekilde Tanrı'nın Ruhu, O'nun gerçek ve ruhsal tapınağı olan topluluğun gelişmesi için verilmektedir. Ruh geliştirir ve Ruh'un gücü aracılığıyla bütün engellerin üstesinden gelinecektir.

Tanrı'nın halkı, *Ne güzel, ne güzel!* (İbranice: *Lütuf, lütuf!*) diye bağıracaktır. Rab'bin lütfü bize yeter. İmanlı kardeşlerimizi her zaman lütuf sözleriyle yüreklendirip teselli etmeliyiz.

4 : 10 Bu büyük başarılarla birlikte, bazı kişiler hâlâ sevinmekte güçlük çekiyordu. *Küçük işleri yapma gününü* küçümseyenlere karşın Tanrı ne diyor? Onlara *Zerubbabil'in elindeki çeküle* bakmalarını söylüyor.

Bu yediler deyişi (bkz. eski çeviri), Zekeriya'nın en zor yorumlanan ayetlerinden biridir. Büyük olasılıkla, önceki görümün içerdiği taşın üzerine oyulan yedi gözle eşanlamlıdır (3:9). Ayrıca, bu deyiş yedi kandili de kastediyor olabilir (4:2). Her iki yorumda da, aynı kapıya çıkıyoruz. Eğer Vahiy 1:5, 20; 3:1; 4:5; 5:6'yı dikkatle inceleyecek olursak, "bu yediler" in "Yedi Ruh" (yedili Ruh) anlamına gelen Kutsal Ruh'u simgelediğini görebiliriz

C) İki zeytin ağacı açıklanıyor (4:11-14)

Bu ayetleri yorumlarken Vahiy 11:4'ü göz önünde tutmakta yarar var. Orada açıklanan iki şamdan Rab'bin iki tanığıdır. Mesih Karşıtı'nın ortaya çıkışıyla birlikte, yetkiyle dolu olan bu iki kişinin ortaya çıkışı da görülecektir. Yalnız burada bizler için başka anlamlar da vardır.

4:11-13 Zekeriya ikinci kez soru soruyor. Bu kez, yalnızca iki zeytin dalının anlamını soruyor. Çünkü bunlar aslında onun gördüğü şamdan takımının kaynağıydı.

4:14 Melek açık bir yanıt veriyor. *Yağla kutsanmış iki kişidir*. Bu tümceyi, İbranice özüne sadık kalarak yaparsak, *iki yağ oğlu* anlamına gelir. Acaba bizler de birer yağ oğlu veya yağ kızı sayılabilir miyiz?

Bunlar bütün dünyanın Rabbi'ne hizmet eden, zeytinyağıyla kutsanmış iki kişidir. Hem kral hem kâhin yağla meshedilerek atanıyordu. Bu ayet, dördüncü ve beşinci görümü birleştiriyor.

İsa Mesih hem kral hem de kâhin olarak bize sahip çıkmaktadır. Hem Rabbimiz hem de Kurtarıcımız olan İsa, meshedilerek seçilmiş, "Mesih" olmuştur. Grekçe fiil "Hırio" olan sözcüğü meshetmek anlamına gelir ve İncil'de 5 kez geçer: Luk.4:18; Elç.4:27; 10:38; 2Ko.1:21; İbr.1:9.

Rab'bin Ruhu üzerimdedir.

Çünkü O beni yoksullara Müjde'yi iletmek için meshetti.

Tutsaklara serbest bırakılacaklarını,

Körlere gözlerinin açılacağını duyurmak için,

Ezilenleri özgürlüğe kavuşturmak

Ve Rab'bin lütuf yılını ilan etmek için

Beni gönderdi. (Luk.4:18)

Bizim de en büyük ihtiyacımız Rab tarafından meshedilmek, Ruh'un yağıyla kutsanmak ve birer "Yağ oğlu" olmaktır.

'Hiristiyan', Hıristos' terimleri de yine "Hrisma" sözcüğünden kaynaklanıyor *Sizler ise Kutsal Olan tarafından meshedildiniz; hepiniz bilgilisiniz... O'ndan aldığınız mesh (Kutsal Ruh) sizde kalır. Kimsenin size bir şey öğretmesine gerek yoktur. O'nun size her şeyi öğreten meshi gerçektir, sahte değildir. Size öğrettiği gibi, Mesih'te yaşayın. (1Yu.2:20, 27)*

Tanrı'nın yağla kutsaması, bizi taze, dopdolu, huzurlu ve donatılmış insanlar kılar. Bu bölümde, Rab'bin işlerinin yalnızca meshedilen 'krallar' ve 'kâhinler' aracılığıyla Ruh'un gücü sayesinde yapılacağını görüyoruz. Şu ayeti düşünün:

*Yücelik ve güç sonsuzlara dek, bizi seven, kanıyla bizi günahlarımızdan özgür kılmış ve bizi bir **krallık** haline getirip Babası Tanrı'nın hizmetinde **kâhinler** yapmış olan Mesih'in olsun! Amin. (Va.1:4-6)*

Kral ve kâhin olan Mesih bizleri, hem O'nun düzeni ve yetkisi altında yaşayan bir krallık haline getirmiştir, hem de O'nun aracılığıyla Tanrı'nın huzuruna çıkıp hizmet eden kâhinler topluluğu yapmıştır. O'nda hem yetkiliyiz hem de ayrıcalıklıyız!

O zaman bu görümden alınan dersi şöyle özetleyebiliriz: Şamdan = IŞIK = yaşam, sevinç, bolluk ve özellikle tanıklık, dünyanın ışığı. Türkiye'de Tanrı'nın evinin yapılması için gerekli olan şudur: Kutsal Ruh'la dolu, Tanrı tarafından meshedilmiş, Ruh'un "meshini" ve donanımını taşıyan insanlardır.

Ne var ki Rab, birey olan kandillerden çok topluluk olan şamdanlar dikmek istiyor. İmanlılar bir araya geldiklerinde, 'şamdanı' oluştururlar. Şamdandaki yerlerine oturdukları zaman asıl işlevlerini görebilirler. Her kandil Rab'bin planladığı düzende, Ruh'un dağıttığı armağanlara göre yanarsa, o zaman toplumsal tanıklık ışığı parlayacaktır.

6) Altıncı görüm: *Uçan tomar* (5:1-4) – kişisel kötülük

Önceki beş görüm umut doluyken son görümler daha çok uyarı doludur. Üç görümde üç çeşit günaha karşı Tanrı'nın yargısı açıklanıyor: *Kişisel* günah, *dinsel* günah ve *ulusal* günah.

Bu görümlerin üçünde “çıkılmak” fiili önemli bir yer alıyor. Bu sözcük 13 yerde geçiyor (5:3, 4, 5, 5, 6, 9; 6:1, 5, 6, 6, 6, 7, 8; bkz. eski çeviri). Şöyle özetleyebiliriz:

- Altıncı görümde, uçan tomar ülke üzerine çöken (*çıkan*) **laneti** simgeliyor.
- Yedinci görümde bir **ölçü kabı** ve onun içindeki kadını Şinar topraklarına götüren iki kadın ortaya *çıkıyor*.
- Sekizinci görümde Rab'bin önünden yeryüzüne *çıkılmak* üzere “göğün dört ruhunu” simgeleyen **dört savaş arabası** *çıkıyor*.

Bu görümleri anlayabilmek için Kutsal Kitap'ta açıklanan, İsrail ile dünya tarihi anlayışını bilmemiz gerekiyor. İnsanlık tarihi aslında şansa ya da rastlantılara terk edilmiş değildir. Tanrı çağların mimarıdır ve O'nun mutlak egemenliği altında her şey belirlenen hedefe doğru ilerlemektedir. Tanrı'nın, yolunu şaşırmış insanlık için değişmez bir tasarısı vardır. Tarih boyunca etkin bir Tanrı olduğunu göstermiş ve bu tasarımı gerçekleştireceğine dair verdiği sözü tutmuştur.

İsa'dan yüzyıllar önce Tanrı, bir insanı (İbrahim'i) çağırdı; ona, “*Soyunun aracılığıyla yeryüzündeki bütün uluslar kutsanacak*” diye vaat ederek tasarısının ilk tohumunu ekti (Yar.12:3; 22:18). Bu tasarının kapsamına hem İbrahim'in doğal soyu olan İsrail'i hem de dünyanın bütün uluslarını aldı.

İbrahim'e vaat edilen soyun odak noktası ve asıl kutsama kaynağı, kendisine “Mesih” denilen kişi olacaktı. Çağlar boyunca filizlenip gelişen bu Mesih vaadi tümüyle yerine gelecekti. Aşağıdaki şemada, Tanrı'nın İsrail ve diğer uluslarla ilgili tasarısı ile ilgili bir açıklama görülüyor. Dikkat ederseniz, şemada Tanrı'nın insanlığı kutsama tasarısında üç ayrı grup yer alıyor: (1) İsrail ulusu, (2) diğer uluslar ve (3) “Kilise” denilen İnanlılar Topluluğu (bkz. 1Ko.10:32).

Tanrı'nın bu bereketi, Romalılar 11:11-27'de bir zeytin ağacına benzetiliyor:

Tanrı tarafından seçilen İbrahim (ve diğer “atalar” olan İshak ve Yakup) bu bereket ağacının semiz kökü sayılır. Onun doğal soyu olan İsrail, ağacın asıl dallarıdır. Daha sonra yabancı zeytin filizi olarak onların yerine aşılananlar diğer uluslardan Mesih’e inananlardır.

Asıl dalların kesilmeleri, İsa’yı reddeden İsrail’in diğer uluslara sürülmelerini simgeler. İmansızlık ederek Mesih’le ilgili Müjde’yi reddettikleri için ağaçtan kesildiler. Ne var ki, onların bozgunları diğer uluslara zenginlik getirdi. Aynı şekilde “*asıl dalların öz zeytin ağacına aşılacakları kesindir*” (Rom.11:24). Demek ki İsrail ulusu, tekrar Rab’be dönecek ve kurtulacaktır. Şimdiki durumu şu ayette özetleniyor: “*İsrailliler’den bir bölümünün yüreği, öteki uluslardan kurtulacakların sayısı tamamlanıncaya dek duyarsız kalacak. Sonunda bütün İsrail kurtulacaktır*” (Rom.11:25-27). “Pavlus bütün İsrail kurtulacaktır derken, tüm inanan İsrail’i kasteder.”⁴⁸

Yaşadığımız çağ, diğer ulusların dönemlerinin sonudur. Bu dönem Yeruşalim’in ilk yıkılışı ile başlamıştır ve hâlâ sürmektedir. Efendimiz İsa, olayı şöyle açıkladı: “*Yeruşalim, öteki ulusların dönemleri tamamlanıncaya dek onların ayakları altında çiğnenecektir*” (Luk.21:24). Ancak Mesih’in ikinci gelişi yaklaşınca İsrail’le ilgili tasarı yeniden gerçekleşmeye başlayacak diye anlıyoruz. Peygamber Zekeriya’nın gördüğü görümlerde bu konuyla ilgili pek çok bilgi verilmiştir. Önceki beş görümde (1:7 - 4:14) Yeruşalim ile İsrail’in kurtuluşu ve gelecek olan yücelik görülmektedir. İsrail’in “şamdanı” en sonunda tekrar yanacak ve diğer uluslara Tanrı’nın ışığını saçacaktır.

İnceleyeceğimiz son üç görüm, paranın öteki yüzünü gösteriyor: Önceki görümlerdeki büyük vaatlerin tamamlanması için kirlenmiş ülke ve halk öncelikle günden arınıp bir yargı döneminden geçecektir.

Tanrı günahı ve kötülüğü kaldırmak için iki yönteme başvurmak zorunda kalıyor:

1) *Lütuf*. Özellikle 3. bölümde, Tanrı’nın geri alınmaz armağanı ve seçimine dayanarak başkâhin Yeşu aklanıyor ve temiz giysiler giyiniyor. Rab’bin hizmetçisi “DAL” olan Mesih, bağışlatma kurbanı sayesinde, tövbe eden halkın günahını *bir günde* kaldıracaktır.

2) *Yargı*. Özellikle 5. bölümde. Rab’bin lütfunu hor görerek tövbe etmeyen ve günah işlemekte direnen bir kişi ya da halk, Tanrı’nın gazabına uğrayacaktır. Günah mutlaka temizlenecek ve kötülük Tanrı’nın kentinden tümüyle dışlanacaktır. Dolayısıyla, eğer günahlı kişi günahlarından dönmek istemezse, tek çare onu yok etmek olacaktır. Dolayısıyla, Tanrı’nın laneti böylesini hedef

almaktadır. Zekeriya 5:1 – 6:8’de bulunan üç görüm, yoğun kötülüğün nasıl yargılanacağını gözler önüne seriyor.

5:1-4 Tomar Kutsal Yasa’nın lanetini temsil etmektedir. “*Yasa kitabında yazılı olan sürekli yerine getirmeyen herkes lanetlidir*” (Yas.28:15-68; Gal.3:10). İsrail halkının On Buyruk’tan ikisine karşı geldikleri anlaşılmaktadır: Sekizinci buyruk “*Çalmayacaksın*” diyor. Bu buyruk, “*Komşunu kendin gibi seveceksin*” diye özetlenen levhayı temsil etmektedir. “*Tanrının RAB’bin adını boş yere ağzına almayacaksın*” diye buyuran üçüncü emir, “*Rab’bi bütün yüreğinle seveceksin*” olarak özetlenen levhayı temsil eder.

Tomarın ölçüleri, çöldeki buluşma çadırının Kutsal Yer’inin ölçüleriyle aynıdır: Demek ki yargı, Tanrı’nın evi için gerekli olan kutsallık standartlarına göre yürütülecek ve Tanrı’nın ev halkından başlayacaktır (bkz. 1Pe. 4:17).

Tanrı’nın kaçınılmaz yargısı yüzünden yiyip bitiren bir ateş gibi lanet yağacak, kişinin evinde kalacak ve onu yok edecektir. “*Kerestesiyle, taşlarıyla birlikte evin tümü*” deyişi, günahlı insanın hiçbir şekilde yargıdan kaçamayacağını vurguluyor. O korkunç günde, Tanrı’yı tanımayan kişinin kaçacak hiçbir yeri olmayacaktır (Amo.9:1-9; Va.6:15-17). Malaki 4:1’de şöyle yazıyor:

İşte o gün geliyor, fırın gibi yanıyor. Kendini beğenmişlerle kötülük yapanlar samandan farksız olacak; o gün hepsini yakacak. Onlarda ne kök, ne dal bırakılacak.

7) Yedinci görüm: Ölçü kabındaki kadın (5:5-11): dinsel kötülük

5:5-8 Ölçü kabı diye çevrilen sözcük “efah” ölçüğüdür. Büyük olasılıkla, ‘efah’ ticareti simgelemektedir (bkz. Özd.20:10; Amo.8:5; Mik.6:10). Babil sürgününden sonra, İsrail’in geçim kaynakları tarımdan ticarete doğru kaymaya başladı. Kutsal Kitap’a göre, son günlerde dünyayı yönetenler ticari güçler olacaktır! Ticaretin ağır bastığı dönem, sistemli günah dönemi olacaktır.

Ölçü kabındaki kadın sahte ve ticari bir dini temsil etmektedir. Zekeriya peygamber, din kisvesine bürünmüş, asıl amacı çıkar ve ticaret olan, yasa tanımaz bir ruhun egemenliğini bildirmektedir. Kadın, henüz tam olarak olgunlaşmamış bir dünya dininin simgesidir. Din ile ölçüğün simgelediği ticaret, sıkı bağlarla iç içe geçmiştir. Vahiy 17-18’de görülen büyük fahişe de büyük olasılıkla bu bölüme dayanır. Oradaki kadın “Babil” olarak adlandırılır (Va.17:5, 18). Ne ilginçtir ki, bu kadın kendi sistemi içinde tutsak kalacaktır.

5:9-11 Kadının götürüleceği Şinar denen ülke ise aslında Babil’dir. Vahiy kitapçığında Tanrı’nın kutsal kenti olan Yeni Yeruşalim’in karşıtı, “Fahişe” olan Babil kentidir. Babil kentinin en ileri gelen insanları, tüccarlardır: “*Senin tüccarların dünyanın büyükleriydi*” (Va.18:23). Tıpkı bugünkü dünyamızda olduğu gibi. Tabii ki ticaret yapmak kesinlikle kötü değildir, dürüstçe yapılan herhangi bir işte çalışmak kutsaldır.⁴⁹ Ancak din adına yapılan ticaret öyle değildir, tersine “*düşünceleri yozlaşmış ve gerçeği yitirmiş kişilerin durmadan sürtüşmesine yol açar. Onlar Tanrı yolunu kazanç yolu sanıyorlar. Oysa eldekiyle yetinerek Tanrı yolunda yürümek büyük kazançtır*” (1Ti.6:5).

Böylece, kötülüğü simgeleyen kadın, son günlerde olacakları beklemek üzere Babil’e götürülür. Tanrı onu ancak o zaman yargılayıp yok edecektir (Va.17:18). Kutsal Kitap’ta, sık sık günahın yargılanması için doruğa ulaşması beklenir. Örneğin Rab, İbrahim’e Kenan ülkesindeki ulusları cezalandırmak için dört yüz yıl daha bekleyeceğini açıklar: “*Çünkü Amorlular’ın yaptığı kötülükler henüz doruğa varmadı*” (Yar.15:16).

8) Sekizinci görüm: *Dört savaş arabası (6:1-8): siyasal kötülük*

Zekeriya'nın gözleri, diğer ulusların dünya güçlerini devirip yok etmeye çıkan Tanrı'nın gizli savaş arabalarını görmek için açılır. Bu gelişme, Mesih'in asla yok edilemeyecek olan krallığına hazırlık olacaktır. Son görüm, birinci görümle bağlantılıdır. Zaten bu görümler birbirine benzer çiftler halinde düzenlenmiştir:

- (a) Atlılar Uluslar ne zamana kadar rahatta olacak?
- (b) 4 boynuz ve 4 demirci Uluslar yargılanacaktır.
- (b) Ölçü ipi olan adam Yerusâlim yeniden kutsanacaktır.
- (c) Dini lider Yeşu kâhinlik için temizlenir.
- (c') Siyasal lider Zerubbabil önderlik için Ruh'la dolar.
- (b') Uçan tomar Ülkedeki kişisel kötülük yargılanacaktır.
- (b') Küfedeki kadın Dinsel kötülük Babil'de yargılanacaktır.
- (a') Atlı savaş arabaları Ulusların kötülüğü artık yargılanmaktadır.

6:13 Birinci görümde atlılar, ulusların durumunu denetlemek için yeryüzünü dolaşmaya çıkarlar. Ulusların rahatta olduklarına ilişkin üzücü bir haber getirirler. Zaman artık dolmuştur. Atlara Tanrı'nın yargısını uygulayan melekleri simgeleyen *savaş arabaları* bağlanmıştır. Tanrı'nın yargılarını uygulamak için çıkarlar. Vahiy 6'da "Kuzu" olan Mesih, tomarın ilk dört mührünü çözdüğü zaman ortaya dört atlı çıkar. Bunlar dünya üzerine amansız bir despotizm, savaş, kıtlık ve ölüm getirirler.

6 : 4 7 Burada, Zekeriya peygamberin sorusunu yanıtlayan meleğin açıklamalarına göre, bu savaş arabaları *Bütün Dünyanın Rab'bine hizmet ettikleri yerden çıkan göğün dört ruhudur*. Yine Vahiy 7:13'te, buna benzer olarak "yeryüzünün dört rüzgârını tutan" dört melek görünür. Bu melekler, dünya üzerine Tanrı'nın yargılarını çözeceklerdir. Ne var ki, önce İsrail'den kurtulacak olan küçük bir kesimin (12 oymaktan 144.000 kişiyle simgelenen) "*alınlarından mühürlenene dek*" beklemeleri istenir. Bu olayların ayrıntıları ne olursa olsun, Tanrı'nın bu ulusları büyük sıkıntılarla yargılayacağı mutlak bir gerçektir.

6:8 Kuzey bölgesinin önemi nedir? Babil İmparatorluğu her zaman kuzeyden

saldırırdı. Peygamberlerin yazılarına göre, son günlerin büyük savaşlarında Babil çok önemli bir yer tutacaktır (bkz. Yşa.1314 ve Yer.5051).

Son üç görümde, dünyanın ve kötülüğün ürettiği son ve en gelişmiş sahte düzenin (dinsel, ekonomik, siyasal) Tanrı tarafından yok edilişi açıkça görülür. Bu durumu Vahiy kitapçığında da açıkça görmek mümkündür (Va.15-18). Öfkeyle yargılamak Tanrı'nın "garip" veya "tuhaf" işidir (Yşa.28:21). Çünkü Tanrı sevgidir! Tanrı için 'yargı' en son çaredir. Tanrı'nın yüreğindeki arzu bütün insanlara lütfetmek ve onları kutsamaktır. Ancak, ödün vermeyen adaletinden ötürü, en sonunda her kötülüğü yargılamak ve gereken cezayı vermek durumundadır.

C) Yeşu'ya verilen taç (6:9-15)

Bu olay sekiz görümü izler ve simgesel öğretilerin doruk noktasıdır. Gelecekte kötülüğün ve dünya güçlerinin yok edilmelerinden sonra, gerçek kral olan Mesih'in taç giyme anı gözler önüne serilir.

Mesih, ilk gelişinde dünya tarafından reddedilmiş, çarmıha gerilerek öldürülmüştür. Günümüzde de insanların büyük bir kısmı O'nu reddederler ve iman etmeye yanaşmazlar. Bütün bu karşıtığa rağmen, Mesih ikinci gelişiyile birlikte bir gün görkemli tahtına oturacaktır. Her diz çökecek, her dil "İsa Mesih Rab'dir" diye O'nun egemenliğini kabul edecektir. Efendimiz İsa, kendisinin şimdiki durumunu şöyle bir benzetmeyle açıkladı:

*Soylu bir adam, **kral atanıp dönmek üzere** uzak bir ülkeye gitmiş. Gitmeden önce kölelerinden onunu çağırıp onlara birer mina vermiş. "Ben dönünceye dek bu paraları işletin."* (Luk.19:12-13)

Mesih İsa kral atanıp dönmek üzere göklere çıkmıştır. "Mesih günahlar için sonsuza dek geçerli tek bir kurban sunduktan sonra Tanrı'nın sağında oturdu. O zamandan beri düşmanlarının, kendi ayaklarının altına serilmesini **bekliyor**" (İbr.10:12-13).

Bu bölümdeki olayın arkasında Kutsal Yazılar'ın çok önemli iki bölümü vardır:

Yaratılış 14:18-20

Bu bölümde kaydedilen İbrahim ve Melkisedek'le ilgili olay, İbraniler 7:1-10'da şöyle yorumlanır:

*Bu Melkisedek, Salem **kralı** ve yüce Tanrı'nın **kâhiniydi**. Kralları bozguna uğratmaktan dönen İbrahim'i karşılamış ve onu kutsamıştı. İbrahim de ona her şeyin ondalığını verdi. Melkisedek, adının anlamına göre, önce "doğruluk **kralı**"dır. Sonra da "Salem **kralı**", yani "esenlik kralı"dır ...Tanrı'nın Oğlu gibi sonsuza dek **kâhin** kalacaktır. (İbr.7:1-3)*

Melkisedek, Mesih'i simgeleyen bir kişiydi. Yahudi olmayan bu adam, iman atası İbrahim'den büyüktü. En önemli özelliği hem kral, hem de Yüce Tanrı'nın kâhini olmasıydı. Ekmek ve şarabı çıkardı, sonra İbrahim'i kutsadı.

Mezmur 110:1-4

2.Samuel 7:12-13'e göre Davut'un soyunun krallığı "sonsuza dek sürdürülecektir... Egemenliğinin sonu gelmeyecektir!" "Mesih'in ve Tanrı'nın Egemenliği" yeryüzündeki geçici egemenliklere kıyasla sonsuz bir egemenlik olacaktır.

Mezmunur 110:1'de Davut'un Rabbi olan Mesih, **Kral** olarak R_{AB}'bin (Tanrı'nın) sağında oturacaktır. Ne zamana dek? "*Ben dűşmanlarını ayaklarının altına serinceye dek.*"

4. ayette Mesih'in kâhinliği öngörölmektedir: "*RAB ant içti, kararından dönmez: 'Melkisedek düzeni uyarınca sonsuza dek kâhinsin sen!'*" dedi." Tanrı'nın andıyla gelecek olan Mesih, sonsuza dek sürecek olan başkâhinimiz olmuştur.

Zekeriya 6:9-15'te, *DAL* diye adlandırılan Adam'da, yani Mesih'te, bu iki büyük görevin (krallık ve kâhinlik) ilk kez birleştini göreceğiz.

1) Yeşu'ya verilen taç (6:9-11)

6:9-11 Bu olayın şaşırtıcı yönü şuydu: Yeşu başkâhindi. Oysa, yalnızca Levi oymağından olan insanlar kâhin olabilirdi. Krallar ise Yahuda oymağından çıkıyorlardı. Ne var ki, burada krallık tacı kâhin Yeşu'ya takılıyor!

Mesih'e gelince, O'nun İsrail'in kralı olacağı ve "*Sahibi gelene kadar krallık esasının Yahuda'nın elinden çıkmayacağı*" (Yar.49:10) kesindi. O halde, Mesih nasıl kâhin olabilirdi? "*Rabbimiz'in Yahuda oymağından geldiği açıktır. Musa bu oymaktan söz ederken kâhinlere ilişkin bir şey söylemedi*" (İbr.7:14). Ancak, Musa'nın Yasası'ndan daha başka bir temele dayanırsa, İsa hem kral hem de kâhin olabilirdi. Nitekim, Kutsal Ruh bunu şöyle belirtiyordu: "*O, Yasa'nın soyla ilgili önkoşuluna göre değil, yok edilemez bir yaşamın gücüne göre kâhin olmuştur. Çünkü, 'Sen Melkisedek düzenine göre sonsuza dek kâhinsin' diye tanıklık ediliyor*" (İbr.7:16-17).

Bu olay, görsel bir şekilde gelecek olan Mesih'in hem kral hem de kâhin olacağını belirtiyordu.

2) Yeşu'ya verilen söz (6:12-15)

Bu buyruğun aslında kiminle ilgili olduğunu Rab açıklıyor. 3:8'de açıkladığı gibi, Yeşu, “*gelecek olayların belirtisi*” olarak seçilmişti.

6:12-13 Mesih'ten ikinci kez *Dal* unvanıyla söz ediliyor (3:8 “*DAL adındaki kulum*”). Bu ayetler çok büyük bir önbildirinin temelini atmaktadır. Her satırı çok önemli ve anlamlıdır.

Bulunduğu yerde filizlenecek. Yahuda oymağından gelecek olan İsa'nın alçakgönüllü doğumu ve yaşamı, Yeşaya 53:2-3'te ve daha başka birçok bölümde dile getirilmiştir (örneğin Flp.2:5-8). Yüce Kral olduğu halde, kendisini her yönden alçaltmıştır. Göklerden geldiği halde kul özü alarak ahırda doğması, muhteşem alçakgönüllülüğünü gözler önüne serer.

Rabbimiz yumuşak huyluluktan ve alçakgönüllülükten hoşlandığını belirtiyor (1Pe. 5:5). O'nu örnek alan bizler de, kendimizi Rab'bin ve insanların önünde alçaltmayı ilke edinmeliyiz.

Rab'bin Tapınağı'nı kuracak olan O'dur. Tanrı'nın, halkı arasında yaşama isteği, burada bir kez daha belli olmaktadır: “*Aralarında yaşamam için bana kutsal bir yer yapsınlar*” (Çık.25:8). Mesih'in kendi bedeni, Kutsal Olan'ın tapınağıydı ve En Kutsal Yer'di. “*Bu tapınağı yıkın, üç günde onu yeniden kuracağım*” (Yu.2:19). Ayrıca, Mesih'in topluluğu da O'nun tapınağıdır. İsa Mesih “*Topluluğumu bu kayanın üzerine kuracağım*” diye söz vermiştir (Mat.16:18).

Görkemle kuşanacak (*haşmet O'nun üzerinde olacak*). İsa Mesih, günahsız ve yüce İnsanoğlu'dur. Tanrı'nın görkemi ve ihtişamı, Yüce Oğul'unda parlamıştır. İsa, çarmıh yolunda Babası'na şöyle seslendi:

Baba, saat geldi. Oğlun'u yücelt... Baba, dünya var olmadan önce ben senin yanındayken sahip olduğum yücelikle şimdi beni yanında yücelt... Baba, bana verdiklerinin de bulunduğum yerde benimle birlikte olmalarını ve benim yüceliğimi, bana verdiğin yüceliği görmelerini istiyorum. (Yu.17:1, 5, 24)

Tahtında oturacak. Tapınakta kimse oturamazdı, çünkü Tanrı'nın insanlıkla ilgili tasarısı henüz tamamlanmamıştı. Ne var ki, İsa Mesih, Tanrı'nın tasarısını tamamlayarak, O'nun tapınağında oturmayı hak eden tek kişi olacaktır. Tanrı, yeri ve göğü yaratmayı tamamladığı zaman “*Yedinci güne gelindiğinde Tanrı yapmakta olduğu işi bitirdi. Yaptığı işten o gün dinlendi*” (Yar.2:2). Benzer şekilde, Rab İsa Mesih de çarmıhtaki ölümü ve dirilişiyle yeni yaratılışla ilgili tasarıyı tamamlamış ve ardından işlerinden dinlenmiştir: “*Günahlardan*

arınmayı sağladıktan sonra, yücelerde ulu Tanrı'nın sağında oturdu" (İbr.1:4).

Egemenlik sürecektir. Bu söz birçok vaat içeriyor. Güvenilir, doğru tek kral. Dünya krallarına egemen olan güvenilir tanık İsa Mesih, tüm dünya üzerinde kral olacaktır. Biz de O'nunla birlikte egemenlik süreceğiz: "Dayanırsak, O'nunla birlikte egemenlik süreceğiz" (2Ti.2:12). "Galip gelene, yaptığım işleri sonuna dek sürdürene ulusların üzerinde yetki vereceğim" (Va.2:26-28).

Tahtında da kâhin olacak. Ne büyük bir söz! Bir yandan Evrenin Yüce Kralı olan İsa Mesih, diğer yandan insanları kutsayan, merhametli, sadık ve halkın günahlarını bağışlayabilen bir kâhin olarak saltanat sürecektir. "Bilgisizlere ve yoldan sapanlara yumuşak davranabilir" çünkü "her alanda denendi!" (İbr.5:2; 4:15). İsa Mesih bir kâhin olarak herhangi bir kurbanı değil, bizzat kendisini sundu! "Mesih bizi nasıl sevdiyse ve kendisini bizim için güzel kokulu bir sunu ve kurban olarak nasıl Tanrı'ya sunduysa..." (Ef.5:2). Böylece O'nun tahtı, "lütuf tahtı" haline geldi.

Ve ikisinin arasında tam bir uyum olacak. Burada ikisi derken ne anlatılmak isteniyor? Büyük olasılıkla, ruhsal ve siyasi önderlik arasındaki bütün çelişkilerin ve gerginliklerin ortadan kalkacağı belirtiliyor. Çünkü bütün yetki, hem kral hem de kâhin olan Mesih'te birleşecektir. Aynı zamanda bu söz ile, birlikte Yahve ile Mesih, yani Baba ile Oğul arasında, dünyayı Tanrı'yla barıştırmak amacıyla öncesizlikte tasarlanan antlaşma da kastediliyor olabilir (bkz. İbr.10:5-14).

6:14-15 *Uzaktakiler ve RAB'bin Tapınağı ile ilgili bu peygamberlik sözü biz Yahudi olmayan uluslardan Hıristiyanlar'ı yakından ilgilendiren bir vaattir. Bizi de bu ruhsal tapınağın yapımında kullanacak.*

*Bir zamanlar... Mesihsiz, İsrail'de vatandaşlıktan yoksun, vaade dayanan antlaşmalara yabancı, dünyada umutsuz ve tanrısızdınız. Ama bir zamanlar **uzak olan sizler**, şimdi Mesih İsa'da, Mesih'in kanı sayesinde yakın kıldınız. Çünkü Mesih'in kendisi barışımızdır... Artık yabancı ve garip değil, kutsallarla birlikte yurttaş ve Tanrı'nın ev halkısınız. Elçilerle peygamberlerden oluşan temel üzerine inşa edildiniz. Köşe taşı Mesih İsa'nın kendisidir. Bütün yapı Rab'be ait kutsal bir tapınak olmak üzere O'nda kenetlenip yükseliyor. Siz de Ruh aracılığıyla Tanrı'nın konutu olmak üzere hep birlikte Mesih'te inşa ediliyorsunuz. (Ef.2:11-14)*

Bu muhteşem sözlerde payımız olması için Tanrımız RAB'bin sözüne özenle uymamız gereklidir. O'na bağlı kalmalıyız. Galip gelmeliyiz. Kâhin-Kurtarıcı-Kurbanımız'ın Kral olarak gelmesini dört gözle beklerken. Kendisi biz öğrencilerini "Ben dönünceye dek bu paraları işletin!" diye uyardığını

unutmayalım (Luk.19:13).

D) Oruçla ilgili dört bildiri (7-8)

Zekeriya kitapçığında iki ana kısım vardır: 1-6. bölümleri birinci kısım, 9-14. bölümleri ise ikinci kısım oluşturur. Gördüğümüz gibi bölüm 1-6'nın çoğu sekiz görümden ibarettir. 9-14 ise iki peygamberlik "yükü"nden oluşmaktadır. Bunların arasında kalan iki bölüm ise oruçla ilgili bir konuya yer vermektedir (7-8). Kitapçığın yapısını şöyle gösterebiliriz:

Dikkatle inceleyecek olursak, 7-8 bölümlerinin, aslında ilk altı bölümde açıklanan ana fikirleri tekrarlayıp genişlettiğini göreceğiz. Sekiz görümden olduğu gibi, buradaki sözler de "*tatlı, avutucu sözler*"dir (1:13). Özellikle 7-8 ile 1-2 arasında birçok ortak sözcük ve kavram vardır. Aynı konuyu ele alan bazı ayetleri şöyle karşılaştırabiliriz:

Bölüm 1-2 Bölüm 7-8

1:4-6 7:7, 11-14 (önceki peygamberlerin sözlerini dinlemek)

1:14 8:2 (Rab Yerusolim için kıskançlık duyuyor)

1:16; 2:10 8:3 (Rab Siyon'a dönecek, orada oturacak)

2:4 8:4-5 (Yerusolim çok kalabalık olacak)

2:11 8:20-23 (birçok ulus Yerusolim'e gelip Rab'be yönelecek)

Bu iki bölüm, peygambere sorulan bir soru ve Rab'bin ona verdiği dört yanıtta ibarettir.

1) Beytel halkının oruçla ilgili sorusu (7:1-3)

7:1 Peygamberin sekiz görümünden sonra, aradan yaklaşık iki yıl geçmiştir. *Kral Darius'un krallığının dördüncü yılının dokuzuncu ayı olan Kislev (Aralık) ayının dördüncü günü RAB Zekeriya'ya seslendi.*

7:2-3 Bu sözün gelmesine neden olan bir durum vardı. *Beytel halkından* ileri gelen iki kişi adamları ile birlikte Yerus alim'de yapılmakta olan tapınağa gelmişlerdi. İnşaat ilerliyordu ve tapınak iki yıl içinde bitirilecekti (bkz. Ezr.6:15). Bu nedenle, yetmiş yıl boyunca her yıl oruç tutan Beyt-El halkı merak içindeydi: Acaba tapınağın yetmiş yıldır devam eden bu yıkık durumu artık sona erecek mi? Tapınak için *oruç tutup ağlamayı* ve dövünmeyi bırakabilir miyiz? Yoksa devam edelim mi?

Yakup'un *Beytel*, yani "Tanrı'nın Evi" diye adlandırdığı ve Rab'bin ona özel bir şekilde görüldüğü (Yar.28:10-22; 35:1-15) kentin sonraki yılları aslında oldukça üzücüdür. Krallık ikiye bölündüğü zaman, Davut'un torunu Kral Rehavam'a baş kaldıran Yerovam, İsrail'in on oymağını peşinden sürükledi. Ondan sonra halkın ibadet etmek için tekrar Yerus alim'e dönmelerini önlemek amacıyla iki altın buzağı yaptı ve birini Beytel'e yerleştirdi (1Kr.12:25-33). Üstelik, orada Rab'bin buyruğuna karşı gelerek kurban kesmeye başladı. Bu olay, İsrail halkının Rab'den ciddi anlamda uzaklaşmasının ilk aşamasıydı. Zamanla Beytel'de bir saray ve bir putperest tapınağı yapıldı (Amo.7:13).

Ne var ki, Asur ve Babil sürgünlerinden dönen Beytel halkı, Rab'bin asıl bulunduğu yerin Yerus alim'de olduğunu öğrenmişlerdi. Bu nedenle, RAB'bin Tapınağı'ndaki kâhinlerle peygamberlere soru sormaya ve Rab'be yalvarmaya geldiler (1:2). Gelen heyet iki şey soruyordu: "*Rab'bin lütfunu dilemek*" (eski çeviri) ve "*Yıllardır yaptığımız gibi ...oruç tutup ağlayalım mı?*" sorusuna bir yanıt almak.

Oruç konusu

Aslında oruç, oldukça geniş bir konudur.⁵⁰ Mesih inanlıları olarak oruç tutmalı mıyız? Eğer tutarsak, bunu hangi amaçla yapmalıyız? İsa'nın öğrencileri, efendileri gibi önemli durumlarda oruç tutarlardı (bkz. Mat.4:2; 6:16-18; 9:14-15; Elç.13:2-3; 14:23). Ancak Zekeriya'nın bu iki bölümü, oruç tutmanın gerekli olup olmadığı sorusundan çok, kimin için oruç tuttuğumuza önem veriyor. Vurgulanan gerçek şudur: Rab, halkından oruç gibi uygulamalardan çok, kendisine içten bir bağlılık ve kutsallık arzulamaktadır.

2) Rab'bin verdiği dörtlü yanıt **(7:4 - 8:23)**

Dört kere “*Rab ...seslendi*” veya daha doğrusu “*Rab'bin sözü ...geldi*” deyişi görülüyor (7:4; 7:8; 8:1; 8:18). Bu sözler bölümün ana hatlarına işaret ediyor. Demek ki, Rab'den gelen yanıt dört sözden oluşuyor:

a) Rab'bin birinci sözü (7:4-7): AMACINIZ

7 : 4 - 6 Rab sorularına karşılık olarak peygamber aracılığıyla halka ve kâhinlere iki soru yöneltiyor :

1) *Yetmiş yıldır beşinci ve yedinci aylarda oruç tutup dövündüğünüzde gerçekten benim için mi oruç tuttunuz?*

2) *Yiyip içerken kendiniz için yiyip içmiyor muydunuz?*

Burada Rab onların niyetini sorguluyor. “Gerçekten kimin için yaptınız?” *Benim için değil, kendiniz için* oruç tutuyorsunuz! diyor. Rabbimiz insan yüreğini araştırıyor. O’nu hoşnut edebilmek için yaptıklarımızı yalnızca O’nun için yapmalıyız. Niyetimiz ne kendimizi ne de bir başkasını hoşnut etmek olmalıdır. Doğru amaçlar, temiz bir niyet ve içten gerçeğe bağlılık olmadan dinsel törenlerin Tanrımızı hoşnut etmesi mümkün değildir. Bu nedenle, Ruhumuzla Tanrı’ya hizmet etmeyi amaç edinmeliyiz.

Kendi yüreklerimizi ciddi bir şekilde araştırmalıyız. Asıl niyetimiz nedir? Kimin için Rab’be hizmet ediyoruz? Rab bizim yüreğimizdeki temel niyeti tartmaktadır. “O, *karanlığın gizlediklerini aydınlığa çıkaracak, yüreklerdeki amaçları açığa vuracak*” (1Ko.4:5).

7 : 7 Rab burada, *önceki peygamberler aracılığıyla açıkladığı sözleri* anımsatıyor. Rab bu konularda İsrail’i defalarca uyarmıştı: Örneğin, Yeşaya 1:10-20 ve Mika 6:6-8’de halkın dinsel törenlerinden bıkmış olduğunu ve onlardan gerçek iyilik ve adalet beklediğini açıkça söylemişti. “*Bayramlarınızdan nefret ediyorum*” demişti (Yşa.1:14). Rab, Yeşaya peygamber aracılığıyla, istediği orucun ne olduğunu sert bir dille bildirmişti:

Bana her gün danışıyor,

yollarımı öğrenmekten zevk duyuyorlarmış!

Doğru davranan,

Tanrısı'nın buyruğundan ayrılmayan bir ulusmuş gibi... Benden adil yargılar diliyor,

Bana yaklaşımdan zevk alıyorlarmış.

Diyorlar ki, “Oruç tuttuğumuzu neden görmüyor,

İsteklerimizi denetlediğimizi neden farketmiyorsun?”

Bakın, oruç tuttuğunuz gün keyfinize bakıyor,

İşçilerinizi eziyorsunuz.

Orucunuz kavgayla, çekişmeyle,

şiddetli yumruklaşmayla bitiyor.

Bugünkü gibi oruç tutmakla

Sesinizi yükseklerle duyuramazsınız.

İstediğim oruç bu mu sanıyorsunuz?

*İnsanın isteklerini denetlemesi gereken gün
böyle mi olmalı?*

Kamış gibi baş eğip çul ve kül üzerine mi oturmalı?

*Siz buna mı oruç, RAB'bi hoşnut eden gün diyorsunuz? Benim istediğim oruç,
Haksız yere zincire, boyunduruğa vurulanları salıvermek, Ezilenleri özgürlüğe
kavuşturmak,*

Her türlü boyunduruğu kırmak değil mi?

Yiyeceğinizi açla paylaşmak değil mi?

Barınaksız yoksulları evinize alır,

Çıplak gördüğünüzü giydirir,

Yakınlarınızdan yardımınızı esirgemezseniz,

Işığınız tan gibi ağaracak,

Çabucak şifa bulacaksınız...(Yşa.58:2-8)

b) Rab'bin ikinci sözü (7:8-14): YÜREĞİNİZ:

Rab ikinci bildirisinde, önceki peygamberlerin söylediklerini özetleyerek beni “dışsal şekiller değil, içsel doğruluk ilgilendiriyor” demek istiyor.

7:8-10 Tanrı onlardan ne beklediklerini açık bir şekilde ilan ediyor: Yaşamınızda somut ve gerçek kutsallık olsun! Önce şunları **yapın** diyor: *Gerçek adaletle yargılayın; birbirinize sevgi ve sevecenlik gösterin.* Ondan sonra şunları **yapmayın** diyor: *Dul kadına, öksüze, yabancıya, yoksula baskı yapmayın. Yüreğinizde birbirinize karşı kötülük tasarlamayın.* Başka bir deyişle, yaşantımızda gerçek eylemlerle ortaya konulan somut bir kutsallık isteniyor.

7:11-14 Rab, kendi Ruhu'yla gönderdiği, önceki peygamberler aracılığıyla, atalarına seslendi. Bu deyiş Kutsal Yazılar'ın vahiy yolunu açıklıyor. Elçi Petrus'un daha sonra dile getirdiği gibi, “hiçbir peygamberlik sözü insanın isteğinden kaynaklanmadı. Kutsal Ruh tarafından yöneltilen insanlar Tanrı'nın sözlerini iletiler” (2Pe.1:21).

Ayrıca bu ayet, hem Musa'nın Yasası'nın hem de Peygamberlerin Sözleri'nin Tanrı'dan gelen vahiy olduğunu açıkça ortaya koyuyor (7:12).

Ne var ki, Rab'bin sözlerini duymak istemeyen halk, dört aşamada kendilerini mahkûm ettiler: (1) *dinlemek istemediler*; (2) boyunduruğu kabul etmeyen bir hayvan gibi *inatla sırtlarını çevirdiler (omuzdan silkip attılar)*, (tıpkı Hoşea 4:16'daki “inatçı inek” gibi); (3) *duymamak için kulaklarını tıkadılar* (İbranice *ağırlaştırdılar*, bkz. Yşa.6:10); ve en sonunda, (4) *dinlememek için yüreklerini taş (elmas) gibi sertleştirdiler*. Halkın yüreği öyle sert olmuştu ki, Tanrı'nın sözlerine karşı tümüyle kayıtsız ve duyarsız bir hale gelmişlerdi.

Rab'bin tekrar tekrar ilettiği sözleri dinlememek, halkın başına kaçınılmaz ve korkunç yıkımlar getiriyordu: *RAB onlara çok öfkeleni*” (veya *ordular RABBİ'nden büyük öfke oldu*). Yüreğini sürekli nasırlaştıran bir ulusa ya da insana karşı Rab'bin öfkesi uyanır. Tanrı alaya alınmaz. Yahudiler'in kutsal yazılar düzenine göre, Eski Antlaşma'nın son bölümü olan 2.Tarihler, şu üzücü ayetlerle son bulur:

Atalarının Tanrısı RAB, halkına ve konutuna acıdığı için onları ulakları aracılığıyla defalarca uyardı. Ama onlar Tanrı'nın ulaklarıyla alay ederek sözlerini küçümsediler, peygamberlerini aşağıladılar. Sonunda RAB'bin halkına karşı öfkesi kurtuluş yolu bırakmayacak kadar alevlendi. (2Ta.36:15-16)

Rab onları *çağırdı*, onları iyileştirmek istedi (örneğin Yşa.1:18-20, “Gelin de

davanızı görelim, suçlarınız kırmızı gibi olsa da, kar gibi beyaz olur”), ama onlar dinlemek istemediler. Sonunda, Tanrı da onları dinlemedi. Tanrı'nın nefret ettiği kötülüğü yapmaktan vazgeçmemek bizi mutlak bir yıkıma sürükler.

Bu durum Mesih'in zamanında sanki doruğa çıktı. Öyle ki, sadece peygamberler değil, ama Rab'bin kendisi aralarında olduğu halde O'nu tanımak istemediler, O'nu reddettiler. Efendimiz *“Ey Yeruslaim! Peygamberleri öldüren, kendisine gönderilenleri taşıyan Yeruslaim! Tavuğun, civcivlerini kanatları altına nasıl topladığı gibi ben de kaç kez senin çocuklarını toplamak istedim, ama siz istemediniz”* diye onlar için *“ağladı”* (Luk.13:34; 19:41-42).

14. ayet, Tanrı'nın büyük öfkesinin getirdiği korkunç sonuçları ortaya koyuyor: *“Onları tanımadıkları ulusların arasına fırtına gibi dağıttım.”* Babil sürgünü bu durumun sadece başlangıcıydı; o zamandan bu yana Rab *“bütün uluslar arasında, İsrail'i kalburla eler gibi”* elemektedir (Amo.9:9). Rab İsa şöyle bildirdi: *“Kılıçtan geçirilecek, tutsak olarak bütün uluslar arasına sürülecekler. Yeruslaim, öteki ulusların dönemleri tamamlanıncaya dek onların ayakları altında çiğnenecektir”* (Luk.21:24). Gerçekten de bu sözler harfi harfine yerine gelmiştir.

c) Rab'bin üçüncü Sözü (8:1-17): YÜREĞİM

Yukarıda gördüğümüz gibi, bu iki bölümde Rab, Zekeriya peygambere dört kere seslenmiştir. 7. bölümde Rab, nasıl **halkının** amacı ve yüreğini ortaya koyduysa, bu bölümde de **kendi** yüreğini ve amacını sergilemek istiyor. İkinci bildiriye dikkatle inceleyecek olursak, üç olumsuz aşamadan söz ettiğini görebiliriz:

1. İsteğimi bildirdim (7:9-10)
2. Sözlerimi dinlemediniz (7:11-12)
3. Sizi dağıttım, ülkenizi viraneye çevirdim (7:13-14)

Üçüncü bildiride üç konunun aynısı ele alınmaktadır, ama bunların sırası terstir. Olumsuz bir azarlama yerine, çok olumlu ve umut verici sözler vardır:

3. Sizi kutsayacağım, Yeruşalim'i dolduracağım, sizi geri getireceğim (8:2-8)
2. Yüreklenin, beni dinleyin, korkmayın (8:9-15)
1. İsteğimi yine bildiriyorum (8:16-17)

Rab'bin vaatleri (8:1-8)

8:1 Rab, halkına kaybettikleri ayrıcalıkları tekrar kazandıracaktır. Bu doğrultuda, onları önce azarlar (bölüm 7), ardından onlara büyük ve yüreklenirici vaatlerle seslenir. Bu vaatler sayesinde halkın cesaretlenip sıkı çalışması beklenmektedir. Aynı şekilde, Rab bizleri de sürekli olarak azarlamaz, daha çok lütufla eğitmeyi tercih eder (bkz. Tit.2:11-12). Yedinci bölümün sonunda, halkın uğradığı yıkımlara karşın sekizinci bölümde bereketler gözükmektedir.

8:2-3 Rab'bin lütfu günahın çoğaldığı yerde daha da çoğalacaktır. Rab *Siyon için büyük kıskançlık duyuyorum* diyor. Rab'bin kıskanç bir Tanrı olduğu gerçeğini önce incelemiştik (bkz. sayfa ???). Halk için Tanrı'nın yüreğinde taşıdığı amaçlar üçüncü ayette açıklanıyor: Tanrı gerçeğe bağlılık ve kutsallık istiyor. Bu istekleri zaten 7:9-10'da belirtmişti 8:16-17'de ise bunları tekrar dile getirmektedir.

Vaatlerin en büyüğü Rab'bin gelip Yeruşalim'de yaşayacağına ilişkindir: *Siyon'a dönecek ve Yeruşalim'de oturacağım*. Bu sözler, bir anlamda Tanrı'nın atalara verdiği vaadin özüdür:

Aralarında oturacağım,

aralarında yürüyeceğim.

Onların Tanrısı olacağım,

onlar da benim halkım olacaklar. (2Ko.6:16)

Kutsal Kitap'ın son bölümleri, bu vaadin nasıl gerçekleştiğini gösteriyor: “İşte, Tanrı'nın konutu insanların arasındadır. Tanrı onların arasında yaşayacak. Onlar O'nun halkı olacaklar; Tanrı'nın kendisi de onların arasında bulunacak” (Va.21:3).

8:4-5 Tanrı Yeruşalim’de *yaşarken* orada tek başına kalmayacak, boşalmış olan kenti insanlarla dolduracaktır. Kent insanlarla dolup taşacaktır.

Hem *yaşlı* hem de *çocukların* bir arada olması, yaş grupları arasındaki ayrımların ortadan kalkmış olduğunu gösteriyor. Kimse genç yaşta ölmeyecektir, “Orada birkaç gün yaşayıp ölen bebekler olmayacak. Yaşını başını almadan kimse ölümü tatmayacak. Yüz yaşında ölen genç, yüz yaşına basmayan kişi lanetli sayılacak” (Yşa.65:20).

8:6 Rab için *olanaksız* bir şey var mıdır? Elbette yoktur. Ne yazık ki insanlar, Tanrı'nın sözünden kuşku duyarlar ve inanmakta güçlük çekerler. Bu da Tanrı'yı doğru tanımamaktan kaynaklanan bir durumdur. Tanrı, halkının imansızlığından ötürü onlara birçok kez aynı soruyu sormak zorunda kalıyor (bkz. Yar.18:14; Say.11:23; Yer.32:27; Luk.1:20, 37; 18:27).

Yaşantımızda çözülmesi *gözümüzde olanaksız* bir sorun var mı? İçinde bulunduğumuz durum her ne kadar kötü gözükse de, Rab bizi tazeleyebilir, yeniden yaratır ve kurtarır.

8:7-8 Rab, halkını geri getirecektir. Hatta bunu “*ikinci*” defa yapacağını söylüyor (bkz. Yşa.11:11-12). Başka bir deyişle, bu vaat İsrail'in Babil sürgününden geri dönmesiyle yerine gelmiş değildir. İsraililer tekrar topraklarına kavuşacaklardır.

Tanrı, halkın arasında yaşayacağına dair tekrarladığı söze ek olarak, onlarla nasıl bir ilişki kuracağını da açıklıyor: *Halkım olacaklar; ben de onların sadık ve adil Tanrısı olacağım.* Rab'bin karakteri güvenilirdir. O'nda hiçbir karanlık ya da değişkenlik gölgesi yoktur.

Rab'bin teşvik sözleri (8:9-15)

O'nun lütfuna vereceğimiz karşılık, hiçbir şeyden korkmamak, O'nun için gayretle çalışmak, O'nun işlerine öncelik tanımak olmalıdır (Mat.6:33). Bizi bu şekilde eğiten O'nun büyük lütfudur (Tit.2:11-12), dini kurallar değil (Kol.2:20-23).

8:9-13 Bu ayetlerde, Rab daha önceki durumlarını hatırlatarak halkını yüreklendirmeye çalışıyor. O'nun tapınağını yapmaya başlamadan önce her şey yanlış gidiyordu. Verimsizlik, doyumsuzluk ve yoksulluk almış yürümüştü (bkz.

Hag.1:5-6). Üstelik düşman yüzünden ciddi güvensizlik vardı. (8:10). Bütün bunlar Rab'bin verdiği cezanın sonuçlarıydı. Ancak, hatalarından dönerek tapınağı yapmaya başlamış olan halka Rab farklı davranacaktır. Kendisini sevenleri ve kulluk edenleri ödüllendirecektir. Buna inanmayan bir kişinin Tanrı'yı hoşnut etmesi mümkün değildir (bkz. İbr.11:6).

Rab halkını her yönden kutsayacağını, işlerini verimli kılacağını bildiriyor. Rab'be öncelik tanımak, bizim bereketimiz olacaktır.

8:14-15 Rab onları cezalandırmışsa, bu onların iyiliği içindir. O'nun terbiyesi sevgisinden kaynaklanmaktadır. *“Tanrı, kutsallığına ortak olalım diye bizi kendi yararımıza terbiye ediyor. Terbiye edilmek önceleri hiç tatlı gelmez, acı gelir. Ne var ki, böyle eğitilenler için bu sonradan esenlik veren doğruluğu üretir”* (İbr.12:10-11).

Tanrı, kendisinin bizimle ilgili olan düşüncelerini bilmemizi istiyor. Hem yargılaması hem de yenilemesi halkının iyiliği içindir. Onları cezalandırmak için sözünü tuttuğu gibi onları kutsamak için verdiği sözleri de tutacaktır (bkz. Yer.27:11; 32:42). Halk, Tanrı'nın iyilik tasarısı uyarınca kutsamayı miras alacaktır:

*Senin gibi suçları silen,
Kendi halkından geride kalanların isyanlarını bağışlayan başka tanrı var mı?
Sonsuza dek öfkeli kalmazsın.
Çünkü sadık olmaktan hoşlanırsın.
Bize yine acıyacaksın,
Çiğneyeceksin suçlarımızı ayak altında.
Bütün günahlarımızı denizin dibine atacaksın.
Geçmişte atalarımıza ant içtiğin gibi,
Yakup'un ve İbrahim'in torunları olan bizlere de
Verdiğin sözü tutacak ve sadık kalacaksın. (Mik.7:18-20)*

Tanrımız böyle niteliklere sahip olduğuna göre bizler de yüreklenmeli ve korkmamalıyız. Daniel'de gördüğümüz gibi *“Tanrısı'nı tanıyan halk var gücüyle”* düşmana karşı koyacaktır (Dan.11:32).

Rab'bin istedikleri ve istemedikleri (8:16-17)

8:16-17 Rab, 7:9-10'da yaptığı gibi, halkından istediklerini tekrar açıkça dile getiriyor. Özellikle doğruyu söylemek ve doğru düşünmek, Tanrı'nın temel beklentileridir. Bizi kirlüten, ağızımızdan çıkan sözlerdir (Mat.15:11). Dilini denetleyebilen, bütün bedenini de denetleyebilen yetkin bir kişidir. Fakat *“dindar olduğunu sanıp da dilini dizginlemeyen kişi kendini aldatır. Böylesinin*

dindarlığı boştur” (Yak.1:26; 3:2-12).

Rab neyi istediğini söyledikten sonra neleri istemediğini açıklıyor: *Yüreğinizde birbirinize karşı kötülük tasarlamayın, yalan yere ant içmekten tiksinin. Çünkü ben bütün bunlardan nefret ederim. Bizler de imanlılar olarak, Tanrı'nın nefret ettiği şeyleri biliyor muyuz? Bunlardan uzak duruyor muyuz?*

RAB'bin nefret ettiği altı şey,

İğrendiği yedi şey var:

Gururlu gözler,

Yalancı dil,

Suçsuzun kanı döken eller,

Düzenbaz yürek,

Kötülüğe seğirten ayaklar,

Yalan soluyan yalancı tanık,

Ve kardeşler arasında çekişme yaratan kişi. (Özd.6:16-19)

ç) Rab'bin dördüncü sözü (8:18-23): AMACIM

8:18 Rab, oruçlarının sevinç şölenlere dönüşeceğini bildirmek için halkına dördüncü kere seslendi.

8:19 Burada Rab başta kendisine sorulan oruçla ilgili soruya dönüyor. Aslında, Tanrı'nın asıl beklentisi, onların oruç tutup tutmamalarıyla ilgili değildir. Onlara daha başka şeyler vermek istemektedir. Tanrı'nın gözünde önemli olan eylem, oruç tutmaktan çok, O'nu gerçekten hoşnut etmeyi öğrenmektir. Rab'bin lütfu oruçları şölenlere, yasları bayramlara çevirebilir. Çünkü iyiliği çok büyüktür. Nitekim, hak etmediğimiz halde bize lütfundan bol bol vermektedir. Bundan dolayı Rab, halkın “gerçeği ve esenliği” sevmelerini ister.

8:20-23 *Daha birçok halk, İsraililer'le birlikte Yeruşalim'e ve Tanrı'ya gelmek isteyecektir. Yahudi olmayan uluslar, bir bakıma kaynanasını bırakmak istemeyen Rut'a benzeyeceklerdir: “Seni bırakıp geri dönmemi isteme! Sen nereye gidersen ben de oraya gideceğim, sen nerede kalırsan ben de orada kalacağım. Senin halkın benim halkım, senin Tanrın benim Tanrım olacak” (Rut. 1:16).*

Rab'bin aramızda olduğu belli olmalıdır ki, insanlar ağızımızdan öğüt arasın (bkz. Mal.2:7; 1Ko.14:25).

Bu ayetler, Rab'bin yalnız İsrail'i değil, bütün ulusları sürekli düşündüğünü açıkça gösteriyor. Aslında, İsrail'i bir aracı olarak kullanmak için seçmiş ve o soydan Mesih'i dünyaya getirerek bütün ulusları kutsamayı tasarlamıştır. *Her dil ve ulustan* insanlar Rab'be geleceklerdir. İsa şöyle vaat etmiştir: “Size şunu söyleyeyim, doğudan ve batıdan birçok insan gelecek, Göklerin Egemenliği'nde İbrahim'le, İshak'la ve Yakup'la birlikte sofraya oturacaklar” (Mat.8:11).

Sonuç olarak bu bölümlere göre İsrail'in bütün başarısızlıklarına rağmen, Rab'bin düşündüğü iyiliklerin tümü yerine gelecektir. Bizim için de aynı şey söz konusu değil mi? Şu ayet ne kadar doğrudur: “Günahın çoğaldığı yerde Tanrı'nın lütfu daha da çoğaldı” (Rom.5:20). İnsan yozlaşmaya eğilimlidir, ama Tanrı'nın sadık sevgisi bunun üstesinden gelebilecek güçtedir. Ne mutlu ki “Bu lütf... bizi eğitiyor” (Tit. 2:12).

II) MESİH VE O'NUN KRALLIĞI (bölüm 9-14)

Giriş bölümünde açıkladığımız gibi, Zekeriya kitapçığını iki ana kısma ayırmak mümkündür (1-8 ve 9-14). İkinci kısmın ana konusu, dünyasal güçlerin yıkılışı ve Mesih'in Krallığı'nın kuruluşudur.

Bu bölümlerde, gelecekte olacaklarla ilgili çok sayıda açıklama yapılır. “O gün” deyişi, 19 kez geçer.⁵¹ Bu dönem, Eski Antlaşma'daki peygamberliklerin çoğunun gerçekleşip tamamlanacağı dönemdir. İsraili yurttaşlarına İsa'nın dirilişi ve ikinci gelişini müjdeleyen Elçi Petrus, bu görkemli umuttan şöyle söz eder:

*Günahlarınızın silinmesi için tövbe edin ve Tanrı'ya dönün. Öyle ki, Rab size yenilenme fırsatları versin ve sizin için önceden belirlenen Mesih'i, yani İsa'yı göndersin. Tanrı'nın eski çağlardan beri kutsal peygamberlerinin ağzından bildirdiği gibi **her şeyin yeniden düzenleneceği zamana dek, İsa'nın gökte kalması gerekiyor.** (Elç.3:19-21)*

Bu bölümleri anlayabilmek için bildirilen olayları bir çizelgede toplayabiliriz. Dört önbildiri dizisi aracılığıyla İsrail ve diğer uluslar, Mesih ve Mesih Karşıtı, Tanrı'nın Egemenliği ve dünyanın egemenlikleri ile ilgili tarihsel birtakım olaylar zamandizinsel olarak bize açıklanıyor:

Peygamberlerin sözlerine inanmak

Bu çizelgede görüleceği gibi, Zekeriya'ya verilen peygamberlik sözlerinin birçoğu, geçmiş zamanlarda yerine gelmiştir. Bunlar tartışılmaz tarihsel gerçeklerdir. Örneğin, Zekeriya peygamber, İsa Mesih'in gelişini yaklaşık 546 yıl önceden bildirdi (9:9). Nasıralı İsa, İ.S. 30'da "*eşek yavrusu binmiş*" Mesih-Kral olarak Yeruşalim'e girdi (bkz. Mat.21:1-9). Buna benzer çok sayıda önbildiri gerçekleşmiş bulunuyor.

Öte yandan, tarih sahnesinde henüz gerçekleşmemiş olan çok sayıda önbildiri vardır. Bunların gerçekleşmesi, İsa'nın ikinci kez geleceği dönemi beklemektedir. Örneğin 14:4'e göre, "*O gün RAB'bin ayakları Yeruşalim'in doğusundaki Zeytin Dağı'nın üzerinde duracak.*" Bu büyük gün hâlâ gelecektedir ve onu ancak iman gözüyle görebiliriz. Nitekim "*iman, umut edilen şeylere güvenmektir, görünmeyen şeylerin varlığından emin olmaktır*" (İbr.11:1). Ancak Rabbimiz, önceki önbildirileri harfi harfine gerçekleştirmiş ve böylelikle geri kalan vaatlerin güvencesini bizlere vermiştir. Bu nedenle, yerine gelmiş peygamberlikleri incelemek, henüz gerçekleşmemiş olan vaatlere ilişkin imanımızı pekiştirecektir.

Mesih'le ilgili açık önbildirileri şu ayetlerde görebiliriz: 9:9-10; 10:4; 11:12-13; 12:10; 13:7; 14:4, 9.

Zekeriya ve önceki peygamberler

Bazı akademik çalışmalarda, Zekeriya 1-8 ve 9-14'ün iki farklı yazar tarafından yazıldığı ileri sürülmüştür. Ne var ki, dikkatlice inceleyecek olursak, iki kısmın arasında yüzeysel stil farklılıkları olmasına rağmen, birbirini tamamlayan güzel bir birlik göreceğiz. Örneğin her iki kısımda da Yeruslaim (Siyon kızı), Rab'bin geleceğini bilerek sevinçle coşmaya çağrılıyor (bkz. 2:10 ve 9:9).

İki ana kısım arasındaki bu birliği, özellikle önceki peygamberlerin yazılarıyla kurulan bağlantılarda görmek mümkündür. Hem Zekeriya 1-8 hem de Zekeriya 9-14 kısımlarının, önceki peygamberlerin yazılarını aynı şekilde çağrıştırdığını görebiliriz.⁵² Kutsal Kitap'ın bölümleri arasındaki bu mükemmel uyum ve birlik, O'nun tanrısal kaynağına işaret eden önemli bir kanıttır.

Her peygamber aynı tanrısal tasarıya kendine özgü ayrıntılar katmıştır, ama hepsinin arkasında Kutsal Ruh'un yönlendirişi açıkça hissedilmektedir. Zekeriya peygamber, özellikle Mesih'le ilgili birçok vaadi pekiştirmiştir. Eski Antlaşma vahiy dizisinin sonu yaklaştıkça, beklenen Mesih ve O'nun egemenliği daha da net görülmektedir.

Zekeriya'nın ikinci yarısı, iki vahiy “yükü”nden oluşmaktadır: “RAB'bin Sözü'nün yükü” (9:1 ve 12:1, eski çeviri). Ağırılığı kaldırmak anlamına gelen İbranice *massa* sözcüğü, genellikle ağır peygamberlikler ve uyarılar için kullanılır. Örneğin Yeşaya peygamber, bu sözcüğü sadece diğer uluslara yönelik yargı uyarılarının başında kullanmıştır.⁵³ Zekeriya'nın bu başlıkla başlayan iki yargı bildirisini şöyle özetleyebiliriz:

- 1) 9-11 bölümleri “*Hadrak ülkesi üzerine Rab'bin sözünün yükü*” sözleriyle başlıyor ve özellikle İsrail'in düşmanlarına olan yargıyı ele alıyor. Bu metinde, İsrail üzerinde egemenlik süren güçlerin sonunda nasıl yok edileceğini görüyoruz. Büyük İskender'in Ortadoğu topraklarındaki şiddetli zaferleri, Mesih'in birinci gelişi, reddedilişi ve İsrail'in düşmanlarının yargılanması net bir şekilde görünmektedir.
- 2) “*İsrail üzerine Rab'bin sözünün yükü*” sözleriyle başlayan 12-14 bölümleri, özellikle İsrail'in maruz kalacağı yargıyı dile getiriyor. Yeruslaim'in korkunç bir kuşatma altına alınması, İsrail'in tasfiye edilip yargılanması ve Mesih'in ikinci gelişinde halkın O'nu tanıyıp tövbe etmesi görülüyor. Son günlerde (Rab'bin Günü) Mesih nihayet zafer kazanıyor ve O'nun Krallığı kuruluyor.

A) Mesih'in birinci gelişi ve reddedilişi (9-11)

Şimdi Zekeriya 9-11'i inceleyeceğiz. Rab'bin iki gelişi, bu metinde büyük bir yer tutar. Önce "savaş prensi" Büyük İskender, İsrail'in düşmanlarını yok ederek Yeruşalim'e kadar askeri zaferlerle geliyor (9:1-8). Ondan sonra "Barış Prensi" olan Mesih, ruhsal zaferler kazanarak geliyor, "İşte kralın... sana geliyor!"(9:9-10). Bu anahtar ayetlerde, Mesih'in iki gelişi özetleniyor ve birleşmiş görünüyor. Bu metni izleyen bölümlerde Mesih'in iki gelişi ile bağlantılı olaylar üzerinde duruluyor.

1) “Savaş Prensi” Büyük İskender’in gelişi (9:1-8)

Bu ayetlerde açıklanan yargı, kuzeyden Filistin’e doğru geliyor. Burada Rab, İsrail’in eski düşmanlarını (Suriye, Fenike, Filistin) yargılayıp yok ediyor. Bunu yaparken Rab’bin kullandığı tarihsel güç Büyük İskender’dir. İ.Ö. 333’te Persler’i yenen İskender, önü alınmaz, büyük bir hızla Mısır’a doğru yürüdü. İlerlerken önce Suriye kentlerini, sonra Akdeniz kıyısındaki Fenike ve Filistin kentlerini yok etti. Ancak Yeruşalim’e gelince, Rab’bin koruması sayesinde oraya dokunamadı. Peygamberin Zekeriya’nın, bu olayları gerçekleştirmelerinden yaklaşık olarak 150 yıl önce kaleme alması dikkat çekicidir.

9:1 Rab’bin sözünün yükü gururlu putperest ülkelere yöneliktir. Onların, Büyük İskender’in yaklaşan ordularına çevrili olan gözleri, aslında bir bakıma *RAB’be çevrilidir*, çünkü İskender’i bu yargı görevine atayan bizzat Rab’bin kendisiydi. İskender, önce Suriye’nin kentleri Hadrak (Hatarikka), Şam ve Hama’yı yıkıma uğrattı. Hama (veya Hamat) ülkesindeki Rivla kentinde bulunan Babil kralı ve diğer düşman kralları İsrailoğulları’na çok acı çektirmişti (bkz. 2.Kr.23:33; 25:6-7, 20-21). Rab şimdi, İskender aracılığıyla onların acımasızlığını yargılıyordu.

9:2-4 Büyük İskender, daha sonra Fenike’nin yenilmez sanılan kentleri Sur ve Sayda’ya girdi. Özellikle çok *becerekli* ve zengin olan Sur kenti şöyle tanımlanıyor: *Toprak kadar gümüş ve sokaktaki çamur kadar altın biriktirdi*. Hezekiel 26:3-14 ve 28:20-24, bu kentlerin Rab tarafından yargılanmasını çok ayrıntılı bir şekilde bildirmiştir. Sur kıyıda 500 metrelik uzaklıkta bulunan bir adada kurulmuştu ve kent surları yaklaşık 50 metre yüksekliğindeydi.

Sur kentinin önde gelen özellikleri, gurur ve büyüydü. Sur’un gururlu yöneticisi, Mesih Karşıtı’nın bir öncüsüydü. Ona Rab, “*İnsanoğlu, Sur önderine de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: Gurura kapılıp ben tanrırım, denizlerin bağrında, Tanrı’nın tahtında oturuyorum dedin. Kendini Tanrı sandın, oysa sen Tanrı değil, insansın. Ben de yabancıları, en acımasız ulusları üzerine göndereceğim. Bilgeliğinin güzelliğine kılıç çekecek, görkemini kirletecekler’*” (Hez. 28:2, 7). Ayrıca Sur kralı, mutemelen Tanrı’ya karşı gelen başmelek Şeytan’ın bir simgesiydi (Hez.28:12-17).

Ne var ki Rab, bütün bu peygamberlik sözleri uyarınca Büyük İskender aracılığıyla Sur’u yerle bir etti. Daha önce Asurlular’ın kuşatmasına karşı yedi yıl ve Babilliler’e karşı on üç yıl direnen güçlü kent, ada ile kıyı arasındaki sığ denizi toprakla doldurtan Makedonyalı general tarafından yedi ay içinde ele geçirilip yok edildi.

Bu ayetlerin İskender’le ilgili olduğu mutlaktır, çünkü tarih boyunca Sur’u fetheden tek kral o olmuştur.

9:5-7 Zekeriya’nın peygamberliğinde bütün ağırlığıyla dile gelen yargı yükü, güneye doğru kaymaya devam etmektedir. Filistliler’in gururu ve iğrenç putperest kurbanları yüzünden kentleri *Aşkelon*, *Gazze* (bugünkü Gaza), *Ekron* ve *Aşdot* da cezalandırılacaktır. Ancak sonunda Filistliler’in küçük bir kesimi Tanrı’ya ait olacaktır. *Ekron Yevuslular gibi olacak* deyişi, Yerus alim’in eski sahiplerini hatırlatmaktadır (2Sa.5:6-8). Yevuslular’ın, Davut’un krallığında Yahudiliği kabul ettikleri, tarlasını Rab’be kurban etme yeri olarak Davut’a satan Yevuslu Aravna örneğinden anlaşılmaktadır (2Sa.24:18-25).

9:8 Siyon dağında bulunan Rab’bin kutsal tapınağı İskender’in ordusundan korunacaktı. Bu ayet çok ilginç bir Şekilde gerçekleşti: Yahudi tarih i Yosefus’un aktardığı olay Öyledir:

Sur kuşatması sırasında, Büyük İskender Yerus alim’e İsrail’in teslim olmasını isteyen bir mektup gönderdi. Bunu kabul etmeyen başkâhin Jadd s’un cevabına öfkelenen İskender, Gazze’yi ele geçirdikten sonra Yerus alim’e doğru ilerledi. Bu haberi alan başkâhin çok korktu ve Tanrı’ya yalvarmaya başladı. Tanrı onu bir rüyada teselli etti, ve kâhin giysileriyle İskender’i karşılamasını buyurdu. Jadd s ve Yahudi önderleri kente yaklaşan İskender’i karşılamaya  ıktılar. İskender başkâhini görünce yere kapanıp ona secde etti. Bunu izleyen herkes Şaşkına döndü. İskender adamlarına, Yunanistan’dayken kendisine rüyasında görünen ve Persler’i yeneceğini bildiren kişinin tıpkı bu başk hine benzediğini açıkladı. Bundan dolayı İskender, Yahudiler’e bir çok iyilik yapmış ve Yerus alim’e hiç dokunmamıştır.⁵⁴

Kendi halkını bu Şekilde koruyan Rab, Zekeriya peygamberin bu bildirilerini harfi harfine yerine getirdi.

2) “Barış Prensi” Mesih’in birinci ve ikinci gelişi (9:9-10)

9:9 Bu ayetler Mesih’le ilgili çok büyük önbildiridir. Metinde ilk önce kralın Siyon’a alçakgönüllülükle ilk kez gelişi açıklanmaktadır. *Siyon kızı* sevinçle coşmalı, çünkü “*Esenlik Önderi*” (Yşa.9:6) Mesih geliyor. Davut’un soyundan olan bu kralın gelişi çağlar boyunca Kutsal Yazılar’da bildirilmiştir.⁵⁵

Bu ayette kralın dört özelliğine yer veriliyor:

1) *Adil*: Kral Davut, kralda aranan bu başlıca niteliği şöyle över:

*İnsanları doğrulukla ve Tanrı korkusuyla yöneten kişi,
bulutsuz bir sabah, şafakta görünen gün ışığı gibidir,
parlaklığı yağmurdan sonra topraktan ot bitirir.
(2Sa.23:3-4)*

2) *Kurtarıcı*: Mesih’in ana görevi melek Cebrail tarafından şöyle bildirildi: “*Adını İsa koyacaksın. Çünkü halkını günahlarından O kurtaracak*” (Mat.1:21). Mesih, ilk gelişinde ölümü ve dirilişi sayesinde günahtan ve ölümden kurtuluşu sağladı.

3) *Alçakgönüllü*: Bu kral, İskender’in karşıtı olarak yumuşak huylu olacaktı. O’nun gücü ruhsal silahlardan oluşacaktı:

*Ey yiğit savaşçı, kuşan kılıcını beline,
Görkemine, yüceliğe bürün.
At sırtında görkeminle, zaferinle ilerle,
Gerçek, alçakgönüllülük ve adalet uğruna... (Mez.45:3-4)*

Mesih’in halkından da aynı şekilde alçakgönüllülük beklenmektedir: “*Her biriniz alçakgönüllülükle öbürünü kendinden üstün saysın. Yalnız kendi yararını değil, başkalarının yararını da gözet sin. Mesih İsa’daki düşünce sizde de olsun*” (Flp.2:4-5).

4) *Eşek yavrusuna binmiş* olarak Yeruşalim’e girecektir. Bu önbildirin yerine gelmesini Matta 21:5 ve Yuhanna 12:15’te görüyoruz. Büyük krallar ancak at üzerinde gelirdi, ama İsa’nın alçakgönüllülüğü bu şekilde sergilendi.

Ne yazık ki bu ayrıntılı önbildirilere rağmen, İsrail halkı bu alçakgönüllü kralı istemedi ve O’nu tanımadı. Mesih’in reddedilişi özellikle 11. bölümde açıklanmıştır.

9:10 Bu ayette kralın evrensel barış sağlayacak olan görkemli ikinci gelişi bildiriliyor. Mesih bu kez günahtan kurtuluş getirmek için değil, dünyayı yargılamak ve kendi krallığını kurmak üzere gelecektir. Bütün silahları yok edecek, *uluslara barışı duyuracaktır*. O’nun büyük krallığı bütün dünyayı kapsayacak ve *yeryüzünün uçlarına dek uzanacak*. Bu vaat açık bir dille 72. Mezmur’da geçer:

*Egemenlik sürsün denizden denize,
Fırat’tan yeryüzünün ucuna dek!...
Bütün krallar önünde yere kapansın,
Bütün uluslar ona kulluk etsin! (Mez.72:8, 11)*

3) İsrail Rab'de güçlenecek (9:11 - 10:12)

Mesih bu barış egemenliğini gerçekleştirmeden önce düşmanlarını yok etmeli, halkını kurtarmalıdır. Bu ayetler, İsrail'i ilgilendiren savaş terimleriyle doludur.⁵⁶ İsrail'in son savaşı Zekeriya'nın son bölümlerinde önemli bir yer tutar (12:1-9; 14:1-15). Mesih, ikinci gelişiyile bu savaşlara son verecektir (14:9).

9:11-12 Rab sürgünden dönenleri özgür kılacak, onları muzaffer kılıp kutsayacaktır. Bunu ilk ataları İbrahim (Yar.15) ve Mısır'dan çıkan ataları (Çık.24) ile yaptığı, *kurban kanıyla yürürlüğe girmiş antlaşma* sayesinde yapacaktır. İsa Mesih, “*bu benim kanımdır, günahların bağışlanması için birçokları uğruna akıtılan antlaşma kanıdır*” diyerek son ve gerçek kan antlaşmasını mühürlemiştir (Mat.26:28).

Susuz çukurlardan... Bu deyiş, Yusuf'un atıldığı çukuru çağrıştırıyor (Yar.37:24). Çukurun içinde su olsaydı, Yusuf ölürdü. İnanlının kurtuluşu da böyle bir çukurdan çıkarılmaya benzer (Mez.40:2-3).

Umut sürgünleri deyişi, İsrail'in özel umudu olan ölümden dirilişe işaret eder (Elç.26:6; 28:20). Biz de İsa'nın gelişini bekleyenler olarak umutla kurtulduk:

*Ruh'un turfandasına sahip olan bizler de evlatlığa alınmayı, yani bedenlerimizin kurtulmasını özlemle bekleyerek içimizden inleriz. Çünkü **bu umutla kurtulduk**. Ama görülen umut, umut değildir. Gördüğü şeyi kim umut eder? Oysa görmediğimize umut bağlamışsak, sabırla bekleyebiliriz.* (Rom.8:23-25)

İki kat ödeyeceğim derken ilk doğanın payı kastedilmektedir. Rab İsrail'i “*Oğlum, ilkim*” diye tanımlamıştı (Çık.4:22). İlk doğan hem iki kat bereket alacak, (Yşa.61:7; Zek.9:12) hem de iki kat cezaya maruz kalacaktı (Yşa.40:2; Yer.16:10; Dan.9:12).

9:13-14 İsrailoğulları'nın Büyük İskender'in mirasçıları olan *Grekler'e* (Yunan devletleri, özellikle en kutsal yeri kirleten küfürbaz Antiokus Epifaneyus) karşı başarılı mücadeleleri 9:13-15'te önceden bildirilmektedir. Rab onları güçlendirip düşmanlarını yargılamak için kullanacaktır. Bu önbildirimler, İ.Ö. 120-104 yıllarında İsraili milliyetçi ve ruhsal önder Yahuda Makabeus'un önderliğinde gerçekleşmiştir.

Grekler, Zekeriya dışında Eski Antlaşma'nın 10 metninde yer alır.⁵⁷ İskender'in gelişi Daniel'de de bildirilmiştir (Dan.2 ve 7'de dört büyük krallığın

üçüncüsü; Dan.8’de Med-Pers krallığını yok eden “Teke”). Daniel 10:20’de “*Grek önderi gelecek*” deyişiyile İskender’in arkasındaki ruhsal güç (kötü ruh) görülmektedir.

Büyük İskender’in ölümünden sonra imparatorluğu dört generali Lusimakos, Kassander, Ptolemayos, Selefkos’un önderliğinde dört ayrı devlete bölündü. Bunlardan ikisi, Ptolemaioslar devleti (Mısır’dan) ve Selefkiler devleti (Suriye’den), sırayla İsrail’i işgal ettiler. Bu iki Grek devleti arasındaki tarihsel savaşlar, çok ayrıntılı bir şekilde Daniel 11’de önceden bildirilmiştir (güney kralı ve kuzey kralı olarak). Daniel 11’de İskender’in Persler’i yenmesi, kendi krallığının bölünmesi ve İsrail’i yok etmeye çalışan bir kral (Antiokus) açıklanıyor. Yahuda Makabeus’un bu krala karşı direnişi Dan.11:32-35’te aktarılmıştır.

9:15 Kanlı zafer deyişleri, Yaratılış 49:9 ve özellikle Çölde Sayım 23:24’deki sözlerine dayanmaktadır. Bu metinlerde aslan, İsrail’i temsil etmektedir:

İşte halk dişi aslan gibi uyanıyor. Avını yiyip bitirmedikçe, öldürülenlerin kanını içmedikçe rahat etmeyen aslan gibi kalkıyor. (Say.23:24)

9:16-17 Çoban ve sürü benzetmesi görülüyor. Buradaki önbildirimler, hem Grekler’e karşı kazanılacak zaferleri hem de İsa Mesih’in ikinci gelişinde gerçekleşecek olan büyük zaferlere işaret etmektedir. Halk Tanrı’nın güzelliği ile bezenecek, O’nun gücüyle kuşanacaklardır.

10:1 Onuncu bölümde ‘çoban’ kavramı gelişiyor. İsrail halkı, bu Çoban-Kral’ın önderliğinde gelişip güçlenecektir. Ancak, böyle bir zafere ulaşmak için Rab’den onu dilemek gereklidir: *RAB’den yağmur dileyin*. Rab bu dileğe karşılık verecek ve bereket yağmurlarını yağdıracaktır. Bu ayette dua konusunda değerli vaatler yer alır: *İnsanlara yağmur sağanakları... verir*. Rab her zaman halkını dua etmeye çağırıyor ve yanıtlamaya hazır olduğunu ilan ediyor:

Dileyin, size verilecek; arayın, bulacaksınız; kapıyı çalın, size açılacaktır. Çünkü her dileyen alır, arayan bulur, kapıyı çalana kapı açılır. Hanginiz kendisinden ekmek isteyen oğluna taş verir? Ya da balık isterse yılan verir? Sizler kötü yürekli olduğunuz halde çocuklarınıza güzel armağanlar vermeyi biliyorsanız, göklerde olan Babanız’ın, kendisinden dileyenlere güzel armağanlar vereceği çok daha kesin değil mi? (Mat.7:7-11)

10:2-3 Ne var ki, dualarımıza gelen yanıtlar, yüreklerimizin tümüyle Rab’be adanmış olmasına bağlıdır. Eğer yüreklerimizde “putlar” varsa, böyle bir bereket mümkün değildir. Bu ayette sözü geçen *aile putları* ile, İsrail’in çevresindeki ulusların ailelerinin barındırdığı putlar kastedilmektedir. Ne yazık ki İsrail, bu

tür boş şeylere yönelmişti. Bunun ana nedeni, gerçek *çobanın* yokluğu (10:2; bkz. Özd.29:18). Her şeye rağmen, Rab çobansız sürüsünü kayıracaktır.

Sahte ruhsal kaynaklara (falcılar, astrologlar, büyücüler, vb.) başvurmanın sonuçları kötüdür, çünkü bunlar bilgi ve gücü Tanrı'dan değil, Şeytan'dan alırlar. Bunlara yönelen halk, tıpkı İsa'nın geldiği dönemde olduğu gibi İsrail'in kaybolmuş koyunlarına benziyordu (Mat.9:36). Rab halkın kötü yürekli önderlerine (çobanlar) çok kızmıştı. Bu nedenle, bizzat kendisi gelip sürüyü güdecekti (bkz. Hez. 34:1-16).

10:4 Yahuda oymağından çıkacak olan (bkz. Yar.49:10; Yer.30:21) Mesih için dört sıfat kullanılıyor. Önceki peygamberlerin yazıları bu sıfatları şöyle açıklıyor:

Köşe taşı - Mez.118:22; Yşa.28:16

Çadır kazığı - Yşa.22:22-24

Savaş yayı - Yşa.63:2-4; Va.19:11-16

Bütün önderler - Yetkiler sahibi: Yşa.9:6-7; Mez.2:10-12.

Bunların toplamı, bize şöyle bir gerçek gösteriyor: Mesih'in sarsılmaz gücüne dayanabiliriz.

10:5-7 Rab çaresiz halkını güçlendirip kurtaracaktır. Tıpkı Hezekiel 36:11'de olduğu gibi, İsrail kendi toprağına tekrar kavuşacaktır. Aynı şekilde, Hezekiel 37:15-22'de belirtildiği gibi, eskiden birbirinden ayrılan iki krallık birleşecektir. Dikkat ederseniz, Efrayimliler Yahuda oymağından ayrı olarak ele alınmıştır.

10:8-12 Büyük Çoban *ıslık çalıp*, kendisinin dağıttığı sürüyü uluslardan toplayacaktır. Ayrıca, diğer uluslardan gelen insanları da bir araya getirecektir. Bu ayetler, Rab'bin ikinci gelişinden önce gerçekleşmeye başlayacaktı. 1948'de İsrail devletinin kurulması büyük olasılıkla bu vaatlerin gerçekleşmesinin ilk evresidir.

Burada büyük bir vaat vardır. Rab'bin kendisi halkını güçle donatacak ve böylece *Adına layık bir yaşam sürmelerini* sağlayacaktır. Bu ancak O'nun olağanüstü gücüyle bu mümkündür. Elçi Pavlus'un öğrettiği de bundan başka bir şey değildir:

İnsan benliğinden ötürü güçsüz olan Kutsal Yasa'nın yapamadığını Tanrı yaptı. Öz Oğlu'nu günahlı insan benzerliğinde günah sunusu olarak gönderip

günahı insan benliğinde yargıladı. Öyle ki, Yasa'nın gereği, benliğe göre değil, Ruh'a göre yaşayan bizlerde yerine gelsin. (Ro.8:3-4)

Bu bölümlerde Mesih'in egemenliğinin kurulması ile ilgili birçok gerçeği gördük. Bunu iki aşamalı bir etkinlik olarak görmeliyiz:

1) **Şimdi içinde bulunduğumuz çağda** krallık, Mesih'in dünya tarafından görülemeyen gökteki tahtında oturmasına benzer olarak ruhsal, içsel ve görünmezdir. Yeniden doğan ve Şeytan'ın karanlık krallığından kurtarılan herkes bu krallığa girer (Yu.3:3-5; Mat. 12:28-29; Elç.26:18; Kol.1:13). Mesih'in hizmetkârları, kendilerinden önce gelen Rab'leri gibi mesajlarını, "*Tanrı'nın Egemenliği ile ilgili Müjde*" olarak özetlemişlerdir (Elç.8:12; 19:8; 20:24-27; 28:23, 31; Kol.4:11). Bu, bizim bütün yaşamımızı seve seve verdiğimiz inanlının kalbindeki ruhsal egemenliktir (Mat.6:33; 13; Rom.14:17; 1Ko.4:20; Va.1:9).

2) **Gelecek olan çağda** krallık, sadece ruhsal olmakla kalmayacak aynı zamanda Mesih'in yeryüzündeki görkemli varlığıyla uyumlu olarak dışsal ve görülebilir olacaktır. Yargının ardından, "*Doğru kişiler, Babaları'nın egemenliğinde güneş gibi parlayacaklar*"dır (Mat.7:21-23; 13:43; 25:31-34; Kol.3:4). Kutsallar bin yıl boyunca Mesih'le birlikte dünyayı yargılayacaklar ve ulusların üzerinde hükümranlık süreceklerdir (1Ko.6:2; Va.2:26-27; 20:4-6). Böylece Tanrı'nın Krallığı'nın yeryüzünde kurulması Mesih'in görkemli gelişimi bağlantılıdır ve çağda görünümünün değişmesi de bunun bir ön bildirimidir (2Ti.4:1; Mar.9:1-8; 2Pe.1:16-19). İsa öğrencilerine ikinci gelişini açıklarken şöyle dedi, "*Bu olayların gerçekleştiğini gördüğünüzde bilin ki, Tanrı'nın Egemenliği yakındır*" (Luk.21:31). Bu egemenlik, çoktan beri beklenmekte olan, "*Tanrı'nın eski çağlardan beri kutsal peygamberlerinin ağzından bildirdiği gibi, her şeyin yeniden düzenleneceği zaman*" olacaktır (Elç.3:20-21; Rom.8:18-23). Bu çağ hakkındaki birçok ayrıntı Eski Antlaşma peygamberleri tarafından bildirilmiştir.

Benzetmedeki soylu adam gibi Mesih de, "*kral atanıp dönmek üzere uzak bir ülkeye gitti*" (Luk.19:12). "*O zamandan beri düşmanlarının, kendi ayaklarının altına serilmesini bekleyerek Tanrı'nın sağında*" oturmaktadır (Mez.110:1; İbr.10:12-13). Şimdi yaşadığımız çağda kralları onurlandırmamız (1Pe.2:13-14) ve yetkililere itaat etmemiz (Rom.13) gerekmektedir. Tanrı'nın halkı Mesih'e karşı gelen krallar ve yöneticilerin önüne getirilmişlerdir (Luk.21:12; Elç.12; 23-28). Mesih'in elçileri hüküm sürmek bir yana "*dünyanın süprütüsü*" sayılmışlardı (1Ko.4:8-13). Bunun tam tersine İnsanoğlu'nun gelişi, "*önceki krallıklarızip yok edecek, kendisiyse sonsuza dek sürecek.*" Öyle ki, "*bütün halklar, uluslar ve her dilden insan O'na*" O'nun kutsallarına kulluk edecekler (Dan.2:44, 7:14, 27; Va.2:26-28; 11:15-18).⁵⁸

4) İyi Çoban'ı reddeden İsrail korkunç yargıya uğrayacak (11:1-17)

Sayfa 222'de (?????????) özetlediğimiz gibi Zekeriya'daki önbildirimler birkaç dizi şeklinde, açıkladıkları olayların tarihsel düzenine göre sona doğru ilerler. Ondan sonra tekrar başa dönerek yeniden aynı dönemlerden geçip farklı olaylar ele alarak tekrar sona doğru ilerler. Örneğin 10. bölüm bizi Mesih'in ikinci gelişi sonrasına kadar götürmüştü. 11. bölüm ise bizi tekrar Mesih'in ilk gelişi zamanına getiriyor.

Bu bölüm çok ilginç ve önemli bir metindir. Burada, insanlığın gerçek yüzünü gösteren çok üzücü ve somut bir olay önceden bildirilir. Bu olay, İsa'nın öğrencilerinden birisi tarafından ihanete uğraması, ele verilmesidir. Tanrı'nın iyiliğine karşın insanın nankörlüğü hayret verici bir şeydir. İnsan kendisini Yaratan'a ihanet edebilir mi? Ne yazık ki eder!

Bölümün yorumunu belirleyen anahtar ayetler 12 ve 13'tür, çünkü Matta 26:14-15 ve 27:1-10 bu ayetleri aktarırken nasıl gerçekleştiklerini de açıkça belirtir. Bu metinlerde, İsa'nın öğrencisi Yahuda İskariyot'un, efendisini otuz gümüş paraya ele verdiğini okuyoruz. Daha sonra, İsa'nın mahkûm edildiğini görünce Yahuda pişman olmuş, parayı tapınağın içine fırlatarak intihar etmiştir. Başkâhinler ise iade edilen otuz gümüş parayla Çömlekçi Tarlası'nı satın almışlardır.

Böylece, bu bölümde bildirilen olayların İsa'nın görevi sırasında gerçekleştiğini anlıyoruz. Bu bölüm, İsa Mesih'in yaşamına fazlasıyla ışık tutuyor. Açıklanan olayda, O'nun yeryüzünde yaşarken neler hissettiğini görmemiz bile mümkündür. Tanrı'nın Sözü gelecekteki olacakları şaşılacak bir kesinlikle önceden bildirir.

Bölümde iki farklı "çoban" görülür: "İyi Çoban" olan Mesih (11:4-14) ve "Akılsız Çoban" olan Mesih Karşıtı (11:15-17). İlk önce İsrail'in başına gelecek olan korkunç bir yıkım bildirilir.

11:1-3 Tapınak *sedir ağaçlarından* yapılmıştı. Sedir ağaçları, ulusun büyüklerini, *çam ağaçları* ise sıradan halkı simgeliyor olabilir.

Ancak daha önemli olan gerçek şudur: İsrail, kesilen bir orman gibi olacaktır. Yüzyıllar boyunca gelişip serpilen bir orman, bir günde boşu boşuna kesilirse, ne büyük ve gereksiz bir yıkım olur! İşte Rab'bin halkının yargıya uğraması böyle ağır bir olaydır!

a) İYİ ÇOBAN sürü tarafından reddedilecek (11:4-14)

Bu ayetlerde, 11:1-3'te bildirilen yıkımın asıl nedeni açıklanır: İsrail halkı,

kendilerini kurtarmaya gelen Kral-Çoban'ı (Mesih'i) reddedeceklerdir. Bu ayetlerde, oldukça ilginç ve simgesel bir dille, İsa Mesih'in “İsrail'in kaybolmuş koyunlarını” nasıl gütmeye çalışacağı, fakat onlar tarafından nasıl reddedileceği ve İsrail'in sonraki perişan durumu gözler önüne serilir.

Rabbimiz'in “İyi Çoban” olduğu gerçeğini Kutsal Yazılar'ın birçok metninde görürüz.⁵⁹ Elbette “Rab çobanımız” demek, O'nun halkı “Rab'bin Sürüsü”dür demektir (bkz. Yer.13:17; Luka 12:32). Koyunun özellikleri şunlardır: Bağımlıdır, çobansız yapamaz. Sürüden uzaklaşıp kolayca kaybolur, kendi başına yol bulamaz. Kendini koruyamayan bir hayvan, savunmasızdır. İşte bu durumda çobanın görevi bellidir: Koyunları beslemek, gütmek, korumak, yola getirmek, onların yaralarını sarmak, sürülmüş olanları geri getirmek...

Zekeriya 9:16 ve 10:2-3, 8'de Rab'bi, İsrail sürüsünün gerçek Çoban'ı olarak görmüştük. Ayrıca Rab'bin sürüsüne bakmayan değersiz “çobanları” da gördük. İşte 11'inci bölümde bu gerçek çok daha ayrıntılı bir şekilde işleniyor.

Sürünün durumu: “Kesime ayrılmış”

11:4 Rab Zekeriya'ya seslenir, simgesel bir rol üstlenmesini söyler: *Kesime ayrılmış sürüyü sen güt*. Yani peygamber, çoban görevini yaparak İsrail'in gerçek Çoban'ı olan Rab'bi (Mesih) temsil edecektir. Bunu 8. ve 10. ayetlerde açıkça görebiliriz. Örneğin, bu ayetlerde “uluslarla yapmış olduğum antlaşma” diye konuşan kişinin, Rab'bin kendisi olduğu anlaşılır (11:10). Bu şekilde, Tanrı onlara kendisinin neler yapacağıyla ilgili görsel bir ders vermek ister. Zekeriya Rab'be “Tanrım” diyerek, O'nunla yakın kişisel ilişkisini dile getirmektedir.

Sürünün durumu tek bir deyişle özetlenir: *Kesime ayrılmış*. Yani halk için artık hiçbir çare kalmamıştır. Roma İmparatorluğu'nun kılıcıyla kıyıma uğrayacaklardır. Acaba, bu üzücü duruma neler yol açmıştı?

11:5-6 Bu ayetlerde Rab halkının üzücü durumunu peygambere bildirir. Yaklaşık olarak, İ.Ö. 100 yıllarında İsrail'de güvenilmez önderler türemeye başladı. Bu ikiyüzlü önderler sürünün ruhsal ihtiyaçlarına bakacaklarına kendi bencil çıkarlarının peşine düştüler. 16. ayet böyle bir çobanı tanımlarken şu sözleri kullanıyor: “Yitiklere bakmayacak, dağılmışları aramayacak, yaralıları iyileştirmeyecek, sağlamaları beslemeyecek. Ancak semiz koyunların etini yiyecek, tırnaklarını koparacak.”

Sürüyü satın alanlar deyişi İsrail'i sömüren ulusları kasteder. *Koyunları satanlar* ise İsrail'in ikiyüzlü önderleri, yani kendi sürülerine acımayan çobanlarıdır. İşin ilginç yanı, bu önderler dindar olacak, bir yandan “Tanrı'ya övgüler olsun!” derken diğer yandan kötü işlerini yapacaklardı!

Rab onları artık kurtarmayacaktır, çünkü O'nu kabul etmeyecek ve

istemeyeceklerdir. Bu yüzden, Rab onları kendi arzularına teslim edecek ve terk edecektir. Durumun ne denli ciddileştiği açıktır: Önce diğer uluslar halka acımayacak, daha sonra kendi önderleri onlara zulmedecek, en sonunda Rab'bin kendisi onları terk edecektir.

Herkesi kendi... kralının eline teslim edeceğim sözü şu anlama gelebilir: Öyle bir gün gelecekti ki İsa'yı çarmıha gerdirtmek isteyen başkâhinler, Romalı vali Pilatus'a "Sezar'dan başka kralımız yok!" diye karşılık vereceklerdi (Yu.19:15). Ülkeyi ezecek deyişi de, İ.S. 70 yılında Romalılar'ın Yahudiler'i korkunç bir yıkımla yok edip dağıtmaları ve Yerusâlim'i yerle bir etmeleri kastedilir.

Bizim için burada önemli bir ders var: İnat edip Rab'bi dinlemeyen bir kişi, en sonunda Rab'den şu sözleri işitir: Artık durum şifa bulmaz derecede kritikleşti, halkımı ağır bir şekilde cezalandırmaktan başka çare yok. Böyle duruma düşen bir kişi kendi arzularına bırakılır. Tanrı'nın yönetim yolunun bu ilkesi, Romalılar 1:18-32'de net bir şekilde açıklanmaktadır. Bu metinde Rab'bin onları üç kez nasıl kendi arzularına "teslim ettiği" anlatılmıştır (Rom.1:24, 26, 28).

İyi Çoban ve Sürü (Simgesel olay)

11:7-9 Bu ayetlerde Zekeriya, yani İyi Çoban, Rab'bin bu isteği üzerine sürüyü gütmeye çalışır, ama reddedilir.

Sıkıntı çekenler sözü aynı bölümde iki kez geçer (11:7, 11). Mazlum, yoksul veya 'baskı altında tutulan' (İbranice: "aniy") anlamına gelen bu sözcük, gelecek kralı tanımlamak için "alçakgönüllü" olarak çevirilmiştir (9:9). Kutsal Kitap'ın birçok yerinde geçen⁶⁰ bu sıkıntı çekenler deyişi, sağ kalan bir "azınlığı" yani Rab'be sadık, küçük bir "kalıntı"yı temsil eder. Yalnız bu kişiler Çoban'a uydular. O da sürünün bu mazlumlarını özel bir şekilde güderek kayırdı. Böylelerini, "Ne mutlu ruhta yoksul olanlara! Göklerin Egemenliği onlarındır... Ne mutlu yumuşak huylu olanlara! Çünkü onlar yeryüzünü miras alacaklar" diyerek teşvik etti (Mat.5:2, 4).

Çoban bütün sürüyü güdecekti, ama emeğinin ürünü bu mazlumlar olacaktı. Seçilmiş olanlar uğruna her şeye katlanacaktı. Yalnızca böyleleri Rab'bin sözünü anlayacak, diğerleri ise fırsatı kaçıracaktı. Bu sözler İsa'nın yaşamında aynen yerine geldi. Yahudiler'den ancak küçük bir sürü İsa'ya iman etti: Petrus ve diğer elçiler gibi... Rom.11:5-7 şöyle der: "Tanrı'nın lütfuyla seçilmiş küçük bir topluluk (kalıntı) vardır... İsrail aradığına kavuşamadı, seçilmiş olanlar ise kavuştular. Geriye kalanların da yürekleri nasırlaştırıldı."

Çoban eline Lütüf ve Birlik adlı iki değnek aldı. İsa Mesih bunlarla İsrail'in kaybolmuş koyunlarını gütmeye çalıştı. Ancak halkın çoğunluğu O'nu kabul

etmedi. Acaba siz İyi Çoban'ın *lütfunu* kabul ettiniz mi? Siz İyi Çoban'ın sürüsüne katıldınız mı? Onlarla *birlikte* misiniz?

Çoban “*bir ayda,*” yani İsa'nın sürüyü kurtarmaya çalıştığı kısa dönemde, *üç çobanı başından savdı* (11:8). Bunların kimliğini kesinlikle bilemeyiz, ama bireyler yerine İsa'nın günlerindeki 1) sivil önderlerin 2) kâhinlerin ve 3) Yasa uzmanlarının; ya da 1) Ferisiler'in, 2) Sadukiler'in ve 3) Hirodes yanlılarının tümünü temsil ediyor olabilir.

Sürü O'nu reddedecek, hatta O'ndan *tiksinecektir*. İsa bunun nedenini şöyle açıkladı “*Dünya... benden nefret ediyor. Çünkü yaptıklarının kötü olduğuna tanıklık ediyorum*” (Yu.7:7). Buna karşılık, Çoban da sürüden *bıkıp usandığını* dile getirir. Rab'bin bu bıkkınlığı önceki peygamberlerin sözlerinde de görülür (bkz. Yşa.1:13-14). En sonunda, Rab'bin sınırsız sabrı bile taşacak ve sürüyü kendi haline bırakmak zorunda kalacaktır. İsa, halkına şöyle seslendi:

Ey Yeruşalim... kaç kez senin çocuklarını öylece toplamak istedim, ama siz istemediniz. İşte, eviniz ıssız bırakılacak! (Mat.23:37-38).

Bu korkunç sözler, İ.S. 70'te yerine geldi. *Ölen öldü, kesilen kesildi*, hatta kentin kuşatılması sırasında, insanlar açlıktan *birbirinin etini bile yediler*

11:10-11 Çobanın sürüyü güttüğü değneklerin simgesel anlamları 11:10-11 ve 11:14'te açıklanır. Bu ayetlerde birinci değnek (“*Lütuf*”) kırılır. *Uluslarla yapılan antlaşma* sayesinde, diğer uluslar ve hatta kır hayvanları bile İsrail'e saldırmıyordu (bkz. Hoş.2:18-20). Tabii ki bu antlaşmanın *bozulması* çok kötü sonuçlar doğuracaktı. Rab artık onları diğer uluslardan korumayacaktı. İsa'nın çarmıha gerilmesinden sonra bu önbildiri yerine gelmeye başladı ve Yeruşalim'in yıkılışıyla tamamen gerçekleşti.

Sürünün ezilenleri Çoban'ı gözlüyorlar, ve olayı anlayarak üzülüyorlardı!

11:12-13 Çoban sürüden ücretini (veya tazminatını) ödemelerini ister. İstenen ücret aslında gerçek “ürün”dür. Rab İsa Mesih, halkı için yaptıklarının karşılığında sadece tövbeye yaraşır ürünler vermelerini istiyordu. Bunu bağ kiracıları benzetmesiyle açıkça dile getirdi: Nitekim Baba Tanrı, “*üründen kendisine düşeni almaları için*” önce kölelerini (peygamberleri) sonra da biricik oğlunu (Mesih'i) gönderdi (Mat.21:33-37). Ne var ki kiracılar (İsraililer), hem peygamberleri hem de Mesih'i öldürdüler.

Uygun görürseniz... deyişi, Rab'bin irademizi hiçbir zaman zorlamadığını gösteriyor. Önümüze yaşam ve ölümü koymakta ve bizi yaşamı seçmeye çağırmaktadır: “*Önünüze yaşama ölümü, kutsamaya laneti koyduğuma bugün*

yeri göğü size karşı tanık gösteriyorum. Yaşamı seçin ki, siz de çocuklarınız da yaşayasınız” (Yas.30:19). O’nun lütfuyla yaşamı ve bereketi seçebilir, “ya da boş verip” İyi Çoban’ı reddederek kendimizi ölüm ve lanete mahkûm edebiliriz.

İsrail halkı, İyi Çoban’ın sevgisine karşılık ölü bir köleye biçilen bedeli verdiler (Çık.21:32). Bunu nasıl yaptılar? Halkın önderleri, İsa’yı ele vermeyi teklif eden Yahuda İskariyot’a otuz gümüş tartıp verdiler (Mat.26:15). Bu alışverişi yapan her iki taraf için de akıl almaz bir olaydı: İsrail’in ruhsal önderleri masum bir kişiyi soğukkanlı bir şekilde öldürtmeyi tasarladılar! Öte yandan, üç yıl boyunca İsa’yla yaşamış olan Yahuda dünyanın tek kusursuz insanına ihanet etti.

13. ayette çeviriden dolayı zor görülen ama önemli bir gerçek yatıyor: *Rab bana, “Çömlekçiye at” dedi. Böylece bana biçtikleri yüksek değer karşılığı olan otuz gümüşü alıp RAB’bin Tapınağı’ndaki çömlekçiye attım*” (11:13). Eski çeviride görüldüğü gibi⁶¹ “bana biçtikleri” ifadesi öz metinde muhtemelen peygambere değil RAB’be aittir! Yani İyi Çoban’a 30 gümüş karşılığında ihanet edenler aslında Tanrı’ya aynı değeri biçiyorlardı: *Bana değer biçtikleri... otuz gümüş*. Rab’be biçtikleri değere bakın! Tanrı’ya ne büyük bir hakaret! Acaba biz Rab’be ne kadar değer biçiyoruz? Yaşam biçimimiz Rab’be ne kadar değer verdiğimizizin göstergesidir

Zekeriya parayı tapınaktaki çömlekçiye attı ve böylece onun değersizliğini gösterdi. Yahuda İskariyot bu simgeyi gerçekleştirerek Mesih’i 30 gümüşe ele verdi (Mat.27:3-10)! Daha sonra pişman olup parayı geri vermek istedi: “*Otuz gümüşü başkâhinlere ve ileri gelenlere geri götürdü. ‘Ben suçsuz birini ele vermekle günah işledim’ dedi*” (Mat.27:3-4). Onlar kabul etmeyince “*Yahuda paraları tapınağın içine fırlatarak oradan ayrıldı, gidip kendini astı.*” Başkâhinler bu parayla çömlekçinin tarlasını satın aldılar ve adı “*Kan Tarlası*” oldu (Mat.27:5-8). Ne yazık ki Yahuda’nın pişmanlığında gerçek tövbe niteliği yoktu. Öbür öğrenciler gibi o Mesih tarafından “*yıkanmamıştı*” ve Mesih’in söylediği gibi “*Yıkamazsam yanımda yerin olmaz... Sizler temizsiniz, ama hepiniz değil*” (Yu.13:8, 10).

Bu olayın ayrıntısı Zekeriya’da açıklanmıyor. Çömlekçi Tarlası’nın satın alınması yalnızca Matta’da aktarılmıştır. Ancak Yeremya peygamberin yazılarında bir çömlekçi ve bir tarla ile ilgili birkaç bölüm vardır (Yer.18:1-7; 19:1-13; 32:5-25). Elçi Matta, büyük olasılıkla Yeremya’nın ve Zekeriya’nın sözlerini bir araya getirmektedir, çünkü Zekeriya’nın bu peygamberliğini Yeremya’ya atfeder. Yani ikisini sadece “*Yeremya peygamber aracılığıyla bildirilen söz*” olarak açıklar (Mat.27:9-10). Bazen iki peygamberin sözleri,

daha önemli olana atfedilir, ve yalnızca onun adı verilir.⁶²

Bu olayın önemi, insanın Yaratıcısı'nı reddedip ihanet edebilmesinde yatmaktadır. İnsanın yüreği gerçekten de *“her şeyden daha aldatıcı, iyileşmez”* (Yer.17:9). Ayrıca Yahuda'dan ibret alırsak, şu gerçeği görürüz: *“Her türlü kötülüğün bir kökü para sevgisidir. Kimileri zengin olma hevesiyle imandan saptılar, kendi kendilerine çok acı çektirdiler”* (1Ti.6:10). Yahuda'nın İsa'yla herhangi bir davası yoktu, anlaşılana sadece para sevgisi yüzünden İsa'yı ele verdi.

11:14 Çoban son olarak öteki değneği (*“Birlik”*) kırar ve böylece İsrail'deki kardeşlik, ve beraberlik ortadan kalkar. İsrail'i bir arada tutan, sadece Rab'bin sağladığı ruhsal birlikti. Ancak Rab onları terk edince aralarında kavga etmeye başladılar. Bu ayet, 6. ve 9. ayetlerdeki uyarıları daha da netleştirmektedir. Bu ayetlerde Rab, *“Herkesi kendi komşusunun ve kralının eline teslim edeceğim”* (11:6) ve *“geri kalanlar da birbirinin etini yesin!”* (11:9) diye bildirmişti. Şimdi bu durumun bütün kardeşlik bağlarının çözülmesiyle gerçekleşeceğini görüyoruz.

Mesih'i çarmıha geren İsrail ulusu, oldukça kısa bir zaman içerisinde kendi bünyesinde parçalandı. Halkın birbirine düşman olan kesimlere bölünmesi İ.S 40-70 yıllarına damgasını vuran belirgin bir özellikti.⁶³ Dışardan gelen düşmanlardan çok, bu çekişmeler ve kan davaları İsrail'in çöküşüne yol açtı. En sonunda Roma İmparatorluğu'nun orduları gelip 70. yılda kenti yerle bir etti.

Bu muhteşem peygamberliği şöyle özetleyebiliriz:

- 1) Yeruşalim yıkılmadan önce Mesih olan RAB'bin kendisi İsrail'in Çoban'ı olarak görünecekti.
- 2) Sürünün yalnızca zayıf ve baskı altında ezilenleri O'nu dinleyecek ve kabul edecekti.
- 3) İyi Çoban'a, ölü bir köleye verilen değer (30 gümüş para) biçilecekti.
- 4) İsrail halkı, diğer ulusların (Roma'nın) eline, ve kendi aralarında çekişmeye teslim edilecekti.

Bildiğimiz gibi bütün bu sözler gerçekleşti. Hepsisi de peygamberliklerde belirtildiği gibi İsrail'in başına geldi.

b) “DEĞERSİZ ÇOBAN” çıkıp yargılanacak (11:15-17)

11:15 İkinci defa Zekeriya simgesel bir çoban rolünü üstlenmeye çağrılır, ama bu kez kendini *akılsız bir çoban gibi* donatmalıdır. İyi Çoban reddedildikten sonra, onun yerine kötü ve vicdansız birisi gelecektir. *“Kaybolanı arayıp kurtarmak için”* gelen İsa Mesih şöyle konuştu: *“Hırsız ancak çalıp öldürmek ve yok etmek için gelir. Bense insanlar yaşama, bol yaşama sahip olsunlar diye geldim. Ben iyi çobanım. İyi çoban koyunları uğruna canını verir”* (Luk.19:10; Yu.10:10-11). İsrail İyi Çoban'ı reddetti, ve bunun sonucunda acımasız bir çobanın eline teslim edilecekti.

11:16-17 Rab'bin kendisi bu çobanı atayacak, tıpkı daha önce Babil, Med-

Pers, Asur ve Grek krallarını İsrail'i terbiye etmek için atadığı gibi görevlendirecektir (örneğin bkz. Hab.1:5-11). İsrail de onun peşinden gidecektir.

Bu çobanın acımasızlığı ve gaddarlığı çarpıcı bir şekilde açıklanır – önce yapmayacakları, sonra yapacakları açısından:

1) *Yitiklere bakmayacak, dağılmışları aramayacak, yaralıları iyileştirmeyecek, sağlamaları beslemeyecek.*

2) *Semiz koyunların etini yiyecek. tırnaklarını koparacak, sürüyü terk edece.*

Kimdir bu akılsız ve kötü çoban? Bazı yorumcular Kral Hirodes'e, bazıları ise İsrail'in tüm kötü önderlerine, bazıları da Roma imparatoruna işaret eder. Nitekim, yukarıda açıkladığımız gibi İsraililer Sezar'ı seçmişlerdir (bkz. 11:6). Ancak burada bildirilen çoban, aslında dünyanın sonunda ortaya çıkacak olan ve Mesih Karşıtı denen yasa tanımaz adam olacaktır (bkz. Dan.11:36-39; Yu.5:43; 2Se.2:3-10; 1Yu.2:18; Va.13:1-8). Yani gerçek İyi Çoban yalnızca Mesih olduğu gibi, kötü çobanların en kötüsü de Mesih Karşıtı olacaktır. İsa'nın ikinci gelişinden önce ortaya çıkacak bu dünya önderi, bütün ulusları ve özellikle İsrail'i kandırıp peşinden sürükleyecektir. İsrail'in güvenliğini garanti eden yedi yıllık bir barış antlaşması yapacak, ama sonra sözünü tutmayıp onlara karşı gelecektir (bkz. Dan.9:27; 2Se.2:4).

Ne var ki, bu korkunç önderin sonu kesinlikle yıkım ve ölüm olacaktır. *Sürüyü terk eden değersiz çobanın vay haline!* Rab Mesih onu, bütün gücünü ve onu izleyen herkesi bizzat yok edecektir:

Rab İsa ağzının soluğuyla öldürecek, gelişinin görkemiyle yok edecek. Yasa tanımaz adam,. her türlü mucizede, yaniltıcı belirtilerle harikalarda ve mahvolanları aldatan her türlü kötülükte sergilenen Şeytan'ın etkinliğiyle gelecek. Mahvolanlar, gerçeği sevmeye ve böylece kurtulmaya yanaşmadıklarından mahvoluyorlar. İşte bu nedenle Tanrı, yalana kanmaları için onların üzerine yaniltıcı bir güç gönderiyor. Öyle ki, gerçeğe inanmamış ve kötülükten hoşlanların hepsi yargılsın. (2Se.2:9-12)

B) Mesih'in ikinci gelişi ve kabul edilmesi (bölüm 12-14)

Zek.12-14 bölümleri, kitapçığın son kısmını ve ikinci “yük” (12:1) bildirisini oluşturur. Bu üç bölümde, özellikle Rab'bin ikinci gelişiyle ilgili olaylar çok net bir dille açıklanır. İsrail'in en büyük sıkıntıları ve gerçek ulusal kurtuluşu bu olaylar sırasında gerçekleşecektir. Ancak bu olaylar, yalnız İsrail'i değil bütün yaratılışı etkileyecektir: *“Yaratılış amaçsızlığa teslim edildi. Bu da yaratılışın isteğiyle değil, onu amaçsızlığa teslim eden Tanrı'nın isteğiyle oldu. Çünkü yaratılışın, yozlaşmaya köle olmaktan kurtarılıp Tanrı çocuklarının yüce özgürlüğüne kavuşturulması umudu vardı. Bütün yaratılışın şu ana dek birlikte inleyip doğum ağrısı çektiğini biliyoruz. Yalnız yaratılış değil, biz de -evet Ruh'un turfandasına sahip olan bizler de- evlatlığa alınmayı, yani bedenlerimizin kurtulmasını özlemle bekleyerek içimizden inliyoruz”* (Rom.8:21-23). Bizler Kutsal Ruh'un yardımıyla umudumuzu tümüyle İsa Mesih'in görünmesiyle bize sağlanacak olan lütfâ bağlamalıyız.

12:3'te o gün diye geçen Rab'bin Günü, Eski Antlaşma peygamberlik sözlerinde çok önemli bir deyiştir. Rab'bin, İsrail'i ve ulusları yargılayacağı, bin yıllık egemenliğini kuracağı ve dünya tarihini sona erdireceği dönem anlamına gelir (örneğin bkz. Yoe.1:15; 2:1-2; 3:1-21; Ova.15-21). Bu deyiş, Zekeriya 12-14 bölümlerinde 18 kez bulunur.⁶⁴ Önceden bildirilen bu olayların birçoğu, gelecek dönemde gerçekleşecektir.

Kitapçığın son üç bölümü özellikle iki olayla ilgilidir: 1) Yerusâlim'in uluslar tarafından son kez kuşatılması ve 2) Mesih'in, İsrail'in düşmanlarını yok edip kendi egemenliğini kurmak için dönüşü.

Dünyamız hâlâ İblis'in karanlık yönetimi altında kıvranmaktadır. Karanlığın egemenliği hâlâ devam etmektedir. Efendimiz İsa, üzerine yürüyen başkâhinlere *“bu saat sizindir, karanlığın egemen olduğu saattir”* demiştir (Luk.22:53). Elçi Pavlus da, *“ulusların gözlerini açmak ve onları karanlıktan ışığa, Şeytan'ın hükümrânlığından Tanrı'ya döndürmek için”* görevlendirildiğini söylemiştir (Elç.26:18). Rab'bin büyük günü, karanlığın bütün yoğunluğuna rağmen kesinlikle gelecektir. Mesih'in egemenliğinin gelişine hiçbir şey engel olamayacak ve bu egemenliğin sonu asla gelmeyecektir. Ne var ki Rab, vaadini yerine getirmekte gecikmediği halde sabrından ötürü beklemektedir. Çünkü kimsenin mahvolmasını istememektedir:

Dünyanın son günlerinde kendi tutkularının ardından giden alaycı kişiler türeyecek. Bunlar, “Rab'bin gelişiyle ilgili vaat ne oldu?”...diyerek alay edecekler.

Sevgili kardeşlerim, şunu unutmayın ki, Rab'bin gözünde bir gün bin yıl ve bin

*yıl bir gün gibidir. Bazılarının düşündüğü gibi Rab vaadini yerine getirmekte gecikmez; ama size karşı sabrediyor. Çünkü kimsenin mahvolmasını istemiyor, herkesin töbeye gelmesini istiyor. Ama **Rab'bin günü hırsız gibi gelecek.** (2Pe.3:3-10)*

Bu metinler, son günlerde yaşayan bizler için son derece ilginç ve anlamlı olmalıdır. Çünkü bu olayların yerine gelmesi oldukça yakın görünmektedir. Rab'bin gelişi her zaman yakındı, ama artık çok daha yakın olabilir.

1) Yeruslm'in kuatılması ve kurtuluu (12:1-9)

12:1 Rab (Yahve), Zekeriya'nın son bildirisine balarken, kendini her Şeyin Yaratıcı'sı olarak tanıtır. Bu tanıtımı yaparken üç unvan kullanır:

- *Gökleri geren,*

Yeryüzünün temelini atan,

- *İnsanın içindeki ruha biçim veren*

Bu deyiler, bizi Yaratılı kitapçığına kadar götürür: "*Balangıçta Tanrı göğü ve yeri yarattı*" (Yar.1:1). Bu yaratılıın doruk noktası, kendi suretinde yarattığı insandı: "*RAB Tanrı Adem'i topraktan yarattı ve burnuna yaşam soluğunu üfledi. Böylece Adem yaşayan varlık oldu*" (Yar.2:7). İlk günahın dünyaya girmesiyle, göklerle yeryüzü arasına ayrılık girdi. Kutsal Yazılar bunların (göklerdeki Tanrı ve yeryüzündeki insan) arasındaki düşmanlığın korkunç tarihi ve Tanrı'nın dünyayı kendisiyle barıtırmak için yaptıklarının öyküsüdür. Yaratılı ile balayan bu öykü, Zekeriya peygamberin dile getirdiği son günlere ilişkin olaylarla noktalanacaktır.

Mesih İsa, gökten gelen ikinci Adem olarak ölümden dirildi ve "*yaşam veren ruh oldu*" (1Ko.15:45-47). Kendisi her Şeyin yaratıcısı olarak hiç zorlanmadan, bu bölümlerde yazılan olayların tümünü gerçekletirmek güçtedir!

12:2-3 Yeruslm sorunu dünya tarihinin odak noktası ve bütün ulusların ba belası olacaktır. Rab Yeruslm'i, "*bütün halkları sersemleten bir kse yapacak,*" bütün ulusları oraya toplayıp onlarla hesaplaacaktır. Ne ilginçtir ki, bu günlerde dünyanın gözleri Ortadoğu sorunu üzerinden ayrılmıyor. Büyük İskender efsanevi düğümü bir kılıç darbesiyle nasıl çözdüyse, Rab İsa da bir türlü çözülemeyen bu düğümü "*ağzının soluğuyla*" çözecektir (2Se.2:8).

Yeruslm, *yeryüzünün bütün ulusları*" tarafından kuatılacak ve dünyanın son savaşı İsrail ile diğer uluslar arasında olacaktır. Her ne kadar "*Dünyanın kralları saf bağıyor, hükümdarlar birleiyor, Rab'be ve meshettiği krala karşı...*" sözü İsa Mesih'in çarmıha gerilii ile ilgili olaylarda kısmen gerçeklemise de (Elç.4:25-28), bu kuatma günlerinde tamamen yerine gelmi olacaktır (Mez.2:2). Bu saldırıyı kışkırtacak olan Şeytan'ın kendisidir:

Bundan sonra ejderhanın (Şeytan) ağzından, canavarın (Mesih Karıtı) ağzından ve sahte peygamberin ağzından kurbağaya benzer üç kötü ruhun çıktığını gördüm. Bunlar doğaüstü belirtiler gerçekletiren cinlerin ruhlarıdır. Her Şeye Gücü Yeten Tanrı'nın büyük gününde olacak savaş için bütün dünyanın krallarını toplamaya gidiyorlar.

(Va.16:13-14).

Mesih Karşıtı'nın önderliğinde birleşen devletler, İsrail'e karşı gelecek ve neredeyse yok etmeyi başaracaklardır (Zek.13:8 -14:2).

Ancak sonuçta, güçleri bu *ağır taşı* kaldırmaya yetmeyecek. Hatta *onu kaldırmaya yeltenen herkes ağır yaralanacaktır*. Çünkü Yerusâlim'i ve İsrail'i seçmiş olan Rab'bin kendisidir.

12:4-9 Rab, İsrail'e tarihin en büyük zaferini kazandırarak düşmanlarını yok edecektir. Ulusların bütün askeri gücünü simgeleyen *her atı dehşete düşürecek, her atlıyı çalgına döndüreğim* diyen Rab, İsraili'leri güçlendirecektir. Bu yıkımlar (delilik, körlük, şaşkınlık, vb.) daha önce İsrail'i cezalandırmak için kullanılmıştır (Yar.28:28), ama şimdi O'nun düşmanlarına adaletle uygulanacaktır.

O gün halk yalnızca Rab'de *güç* bulacaktır (12:5). Rab önce zayıf ve korunmasız olanları, *çadırlarda oturan Yahuda halkını* kurtaracak, böylece kimsenin insanla övünmesine izin vermeyecektir. Rab'bin bu ilkesini Kutsal Kitap'ın birçok metninde görmek mümkündür: Kurtuluş sadece ve sadece Rab'den gelir (bkz. Yun.2:9; Yer.9:23-24; 1Ko.1:29, 31; 2Ko.10:17).

Rab *Yerusâlim'de oturanları koruyacağını* söyler. Mısır'dan çıktıktan sonra Rab'bin meleği halka çölde nasıl öncülük ettiyse, şimdi de onları yine aynı şekilde kollayacaktır. (bkz. Çık.14:19; 23:20; 32:34; 33:2, 14-15, 22). Bunu onları olağanüstü bir şekilde güçlendirerek yapacaktır: *En güçsüz kişi Davut gibi, Davut soyu da Tanrı gibi kendilerine öncülük eden RAB'bin meleği gibi olacak*.

9. ayet Rab'bin ulusları nasıl yargılamaya başlayacağını açık bir dille ortaya koyar. Daha önce Yoel peygamber aracılığıyla bu olayı bildirmiştir:

*O günler Yahuda ve Yerusâlim halkını
Sürgünden geri getirdiğimde,
Bütün ulusları toplayıp
Yehoşafat Vadisi'ne indireceğim.
Mirasım olan İsrail halkını
Uluslar arasına dağıttıkları ve ülkemi bölüşükleri için
Onları orada yargılayacağım. (Yoe.3:1-2)*

Bu olay, "*Yakup için sıkıntı dönemi*" (Yer.30:7) denen dönemin sonunda gerçekleşecektir. İsa Mesih bu gelişmeyi şöyle açıklamıştır: "*O günlerde öyle korkunç bir sıkıntı olacak ki, dünyanın başlangıcından bu yana böylesi olmamış, bundan sonra da olmayacaktır. O günler kısaltılmamış olsaydı, hiç kimse kurtulamazdı*" (Mat.24:21-22). Musa İsrailoğulları'na, "*Sıkıntıya düştüğünüzde*

ve bütün bu olaylar başınıza geldiğinde, sonunda Tanrınız RAB'be dönecek, O'nun sözüne kulak vereceksiniz” diyerek bu günleri bildirmiştir (Yas.4:30).

2) İsrail'in ulusal tövbesi ve gerçek, ruhsal kurtuluşu (12:10 - 13:6)

İsrail'e büyük bir zafer kazandırılacaktır. Ancak onların düşmanları üzerindeki zaferden çok daha büyük bir zafer söz konusudur: Bu da Rab'bin onlar üzerinde kazanacağı ruhsal zaferdir!

Burada bildirilen olaylar ne zaman gerçekleşecek? 12:10 Vahiy 1:7 ile karşılaştırılırsa buradaki tövbe gününün Mesih'in ikinci gelişi ile gerçekleşeceği anlaşılmaktadır. O büyük gelişten önceki büyük sıkıntı günlerinden geçip hayatta kalan İsrailoğulları'ndan büyük bir bölümü gelen Rab'bi görünce O'na iman edecek. Kısa bir yargı süreci yaşanacak, dünya kötülükten arındırılacak ve Tanrı'nın Egemenliği bütün yeryüzü üzerine kurulacak. Anladığım kadarıyla bu ayetler (öncelikle İsrail'le ilgili bakış açısından) bu tövbe ve yargı sürecini açıklar.

12:10 Bu büyük ayet, İncil'de iki kere aktarılır (Yu.19:37; Va.1:7). O gün, Rab İsrail halkı üzerine *lütuf ve yakarış ruhunu* dökecektir. Rab'be gerçek anlamda dönmelerini sağlayacak tek güç O'nun Ruhu'dur. Kutsal Ruh "*lütuf Ruhu*"dur (bkz. İbr.10:29). İsa Mesih aracılığıyla açıklanan Tanrı'nın lütfu çok büyüktür. Lütufkâr Ruh'a hakaret etmiş olan İsrail halkı o gün "*günahın çoğaldığı yerde Tanrı'nın lütfu daha da çoğaldı*" gerçeğini yaşayacak ve yas tutacaktır. Ama yalnız İsrail halkı değil, "*yeryüzünün bütün halkları*" da O'nun için dövüneceklerdir (Va.1:7).

Rab İsa, kendisine yönelik başkaldırıya son vermek için gelecek ve geldiği zaman kendisini İsrail halkına tanıttacaktır. Halk bundan ötürü şaşkına dönecektir! Yusuf'u köleliğe satmış olan kardeşleri, onu Mısır'ın yöneticisi olarak tanıdıkları zaman nasıl şaşırırlarsa, İsa'yı gören halk da aynı şekilde şaşıracaktır (Yar.45:1-15). Pavlus Şam yolunda kendisine görünen Rab'bi gördüğü zaman nasıl şaşırıdıysa, halk da aynı şekilde şaşkınlığa düşecektir (Elç.9:1-9). Yusuf kardeşlerine şöyle demişti: "*Korkmayın... Siz bana kötülük düşündünüz, ama Tanrı bugün olduğu gibi birçok halkın yaşamını korumak için o kötülüğü iyiliğe çevirdi*" (Yar.50:19-20). Gerçek bir İsraili olan İsa Mesih de o gün İsraililer'e buna benzer bir şekilde seslenecektir.

Yeşaya peygamberin çok önceden iletmiş sözler, İsa'yı reddeden İsraililerin, O'nun Mesih olduğunu kavradıkları zamanı tanımlamaktadır. Halk o zaman, "*Biz O'nu saymadık*" diye itiraf edeceklerdir.

*İnsanların yüz çevirdiği biri gibi hor görüldü,
Ona değer vermedik.*

Aslında hastalıklarımızı o üstlendi,
Acılarımızı o yükledi.
Bizse Tanrı tarafından cezalandırıldığımızı,
Vurulup ezildiğini sandık.
Oysa, bizim isyanlarımız yüzünden onun bedeni deşildi,
Bizim suçlarımız yüzünden o eziyet çekti.
Esenliğimiz için gerekli olan ceza ona verildi.
Bizler onun yaralarıyla şifa bulduk.
Hepimiz koyun gibi yoldan sapmıştık,
Her birimiz kendi yoluna döndü.
Yine de RAB hepimizin cezasını ona yükledi. (Yşa.53:3-6)

Kimin bedeni delindi? Rab'bin kendisinin. Bu ayette konuşan Yahve'nin kendisidir: **Bana**, yani deştiklerine bakacaklar.

O'nun bedenini delip O'na bakan kimlerdi? Romalı bir asker, İsa'nın böğrünü mızrakla delmişti (Yu.19:34). Çarmıhtaki İsa'yı körcesine izleyen Yahudiler suçluydu. Ne var ki, O'nun ikinci gelişine tanık olanlar da "bedenini deşmiş" olarak değerlendirilecektir (Va.1:7). Yeryüzünün tüm halkları, bütün insanlık, sen, ben, hepimiz Yaratıcımızı katletmekten suçluyuz!

Çarmıha gerilmiş Mesih'i tanımak, gerçek tövbeyle sonuçlanacaktır. Buna "çarmıh tövbesi" diyebiliriz. Bir insan, çarmıha gerilmiş olan İsa'ya kişisel Mesih'i ve Kurtarıcısı olarak imanla döndüğü zaman gerçekten tövbe etmiş olur. O zaman, Yeşaya'nın peygamberliğinin 53. bölümü o kişinin yaşamında gerçekleşir! Tövbe eden her kişi, bu metindeki gerçeklerin farkına varacaktır: Suçsuz olan Rab, suçlu olan benim günahlarım için çarmıha gerildi! O'nu çarmıha gerdiren aslında ben'im!

Ya Rab, her ne çektinse,
Hepsi benim için;
Sen yüklendin elemle,
Günahımdı yükün.⁶⁵

Bunu anlayan İsrail halkının tümü yas tutacak. Bu yas dışsal ve yüzeysel olmayacak. Tersine *biricik oğlu için yas tutan biri gibi yas tutacak, ilk oğlu için acı çeken biri gibi acı çekecekler*. Derin bir keder hissederek yas tutacaklar, işledikleri suçun büyüklüğünü kavrayarak yürekten tövbe edecekler.

12:11-14 Bu ayetler, ülkede tutulan yasın yoğunluğunu gözler önüne seriyor. Önemli olan şudur: Yalnız birkaç kişi veya bir azınlık değil, sağ kalan herkes yas tutacaktır. Yalnız büyük bir toplantı yapıp kalabalığın etkisi altında kalarak değil – bu kolaydır – *ayrı ayrı yas tutacaklardır* (12:14).

13 : 1 *O gün Davut soyunu ve Yerusâlim’de yaşayanları günahtan ve kirlilikten arındırmak için bir pınar açılacak. İsa’nın bğrnden akan kan, iman eden bizler için arıtıcı bir su pınarı olmuştur. Mesih’in kanı, hem bu ayetlerde geçtiği gibi gelecekte tövbe edecek olan İsraililer’i hem de şimdiden bütün uluslardan O’na iman eden hepimizi her günahtan arındırır (bkz. Va.1:5). Yaşadığımız ağda İsraililer’den büyük bir bölümünün yüreği duygusuz kalacaktır, yalnız Pavlus gibi iman eden bir azınlık kurtulacak. Ancak Romalılar 11 ve başka bölümlerden anladığımız kadarıyla çağın sonundaki büyük sıkıntı döneminden sağ kalan İsraililer’den bir bölümü Mesih’in ikinci gelişinde O’na dönüp iman edecek. “Sonunda bütün İsrail kurtulacak” vaadi bu büyük dönüşü dile getiriyor (Rom.11:12, 15, 25-26).*

İsa’ya imanla bakan körlerin gözleri açılır, bütün günahları bağışlanır. Bu ruhsal yıkanma, tövbe ve iman yoluyla gelir. Ne mutlu şu ezginin sözlerini yürekten söyleyebilen kişiye:

Kanınla akladım ben.
Kanıdır hayat veren.
Kanınla dedin sen,
benim günah pahamı.
Kardan beyaz yıkadın beni, bembeyaz.
Rab İsam, Tanrı’nın kurbanı.⁶⁶

Rab’bin sağladığı kurtuluşu kabul eden bir kişi, tertemiz bir vicdanla Tanrı’ya hizmet edebilir. Bundan hiç kuşkumuz olmamalıdır. Çünkü “*sonsuz Ruh aracılığıyla kendini lekesiz olarak Tanrı’ya sunmuş olan Mesih’in kanının, diri Tanrı’ya kulluk edebilmeniz için vicdanınızı l işlerden temizleyeceği ne kadar daha kesindir!*” (İbr.9:14).

13:2-5 Bu ayetlerde içsel yıkanma konusunu geride bırakarak, toplumsal günahlardan arınma konusuna geçiyoruz.

O gün, İsrail’in iki büyük toplumsal günahı olan putperestliğin ve sahte peygamberlerle kirliliğin oldukça yaygın olacağı anlaşılmaktadır. İncil’de “sonraki zamanlarda” yoğunlaşacak olan “aldatıcı ruhlar ve cinlerin öğretileri” konusunda ciddi uyarılar vardır (1Ti.4:2). Bu sahte dinsellik, Mesih Karşıtı’nın ortaya çıktığı günlerde doruk noktasına erişecektir (bkz. 2Se.2:3-12; Va.13:1-6; 16:13-14).

Ancak elçi Pavlus’un Yeşaya 59:20-21’den aktardığı şu sözler yerine gelince, bu günahlar artık son bulacaktır:

Kurtarıcı, Siyon’dan gelecek, Yakup’un soyundan tanrısızlığı uzaklaştıracak. Onların günahlarını kaldıracığım zaman kendileriyle yapacağım antlaşma budur. (Rom.11:26-27)

Rab bütün bu kötülükleri ülkeden uzaklaştıracaktır. Üzerlerine dökülen Kutsal Ruh, Tanrı'nın kutsallığı için öyle bir gayret getirecek ki, sahte bir peygamberin öz annesiyle babası bile onu öldürecekler. Sahte peygamberler suçlarını örtmeye çalışacaklar, peygamber olmadıklarını ileri sürecekler: Bir peygambere ait çuldan giysi giymeyecek, “peygamber değilim, çiftçiyim... hep tarlada çalıştım” diyecek.

Bu ayetleri anlamak kolay değildir, çünkü sanki bu büyük arınmadan sonra hâlâ sahte peygamberler ortalıkta dolaşıyor olacak. Muhtemelen burada Yasa'dan alınan simgesel bir şekilde Yeni Antlaşma'da verilecek olan yeni ruh açıklanmaktadır. Kutsal Yasa'ya göre halkı putlara yönlendiren sahte peygamberler kesinlikle yaşatılmayacak (Yas.13:6-9).

Yeremya 31:31-34'e göre Tanrı, İsrail ve Yahuda ile yapacağı yeni antlaşma uyarınca bu kutsal yasasını içlerine yerleştirecek, yüreklerine yazacaktır. Günah, putperestlikten ve sahtelikten yürekten nefret edecekler. Bu ayetler bu yeniliği anlatmaktadır. Tabii ki bu antlaşma yalnız gelecekte İsrail halkı ve Yahuda halkını ilgilendirmez, Mesih'e ait olan herkesi ilgilendirir! Bize verdiği Kutsal Ruh sayesinde Tanrı'nın ev halkı olan bizler de günahattan ve putperestlikten nefret ediyoruz.

13:6 Bu ayet bazen Mesih'le ilgili olarak yorumlanmak istenir. Bu yoruma göre *bağrındaki bu yaralar* deyişi, İsa'nın yaraları anlamına gelir, ve *dostlarımin evinde aldığım yaralar* demek, İsa'nın İsrail evinde aldığı çarmıh yaraları demektir.

Oysa, bu ayet büyük olasılıkla (önceki ayetlere uyararak) aynı sahte peygamberlerle ilgilidir. Buradaki “yaralar” da bu putperest tapınma törenlerinde kendi kendilerine çektirdikleri acıları temsil etmektedir. Örneğin, İlyas'ın zamanında Baal'ın peygamberleri “*adetleri uyarınca, kılıç ve mızraklarla kanlarını akıtıncaya dek kendi kendilerini yaraladılar*” (1Kr.18:28; ayrıca bkz. Yas.14:1; Yer.16:6). Sahte peygamberler bunları geçiştirmeye çalışacak, korkudan *bunlar dostlarımin evinde aldığım yaralar* diye yanıtlayacak.

Rab, bu sahte inançlar yerine onlara kendi gerçek Ruh'unu verecektir. İsrail'e şöyle vaat etmiştir:

*Bana gelince, onlarla yapacağım antlaşma şudur: Üzerindeki Ruhum, ağzına koyduğum sözler
Şimdiden sonsuza dek senin, çocuklarının,
Torunlarının ağzından düşmeyecek. (Yşa.59:21)*

Böylece Rab İsa Mesih, İsrail'in en büyük sıkıntı döneminin ardından onlara görünecektir. İsraililer'den iman eden büyük bir kitle O'nu tanıyacak ve tövbe edip yas tutacaklardır. Günahları bağışlanacak ve ülkeden her türlü günah uzaklaştırılacaktır.

3) Çoban vurulacak, koyunlar dağılacak (13:7-9)

Bu ayetler bizi ilk önce Mesih'in ilk gelişine götürür. 9. bölüme giriş yaparken açıkladığımız gibi, Zekeriya 9-14 bölümleri dört tane önbildiri dizisinden oluşmaktadır. 13:7 ile başlayan son dizi, Mesih'in çarmıhtaki ölümünden başlayarak, görkemli egemenliğinin kuruluşuyla kendisi bütün dünyanın kralı olana dek gerçekleşecek olan olayları kapsamaktadır.

13:7 Bu ayet aslında çok önemlidir. Tanrı'nın bizzat kendisi konuşmaktadır. Rab'bin "*Çobanı ve Yakını*" olan Mesih, gazap kılıcıyla vurulacak ve O'nun koyunları "*darmadağın olacaktır*" Bu ayetin anlamı, Matta'da açıklanır: Rab, öğrencileri ile birlikte son Fısıh yemeğini bitirdikten sonra dışarı çıkıp Zeytin Dağı'na doğru ilerlerken onlara şöyle dedi: "*Bu gece hepiniz benden ötürü sendeleyip düşeceksiniz. Çünkü şöyle yazılmıştır: 'Çobanı vuracağım, sürüdeki koyunlar darmadağın olacak'*" (26:31). Çoban İsa'dır, koyunlar ise öncelikle O'nun öğrencileri ama ayrıca İsrail halkıdır.

Burada Tanrı'nın O'na *Yakınım* (veya *Dostum*) demesi çok ilginçtir. İsa Mesih sürekli olarak Tanrı'yla 'bir' olduğunu ilan ediyordu.

Beni daha tanımadın mı? Beni görmüş olan, Baba'yı görmüştür. Sen nasıl, "Bize Baba'yı göster" diyorsun? Benim Baba'da, Baba'nın da bende olduğuna inanmıyor musun? Size söylediğim sözleri kendiliğimden söylemiyorum, ama bende yaşayan Baba kendi işlerini yapıyor. Bana iman edin; ben Baba'dayım, Baba da bendedir. (Yu.14:9-11)

Tanrı da bu gerçeği onaylıyordu. İsa'ya "*Sen benim sevgili Oğlum'sun, senden hoşnudum*" diyerek bu ezeli yakınlığı dile getirmişti (Luk.3:22). İsa Tanrı'yı tümüyle ve kusursuzca hoşnut etmiş olan tek kişidir.

Ne var ki, burada Mesih'in, Babası'nın buyruğuyla çarmıhta *vurulduğunu* görmeliyiz. Hatta Kutsal Kitap, Mesih'in çarmıhtaki ölümünün Tanrı'nın isteği doğrultusunda gerçekleştiğini sürekli vurgular:

Tanrı'nın belirlenmiş amacı ve öngörüşü uyarınca elinize teslim edilen bu adamı, yasa tanımaz kişilerin eliyle çarmıha çivileyip öldürdünüz. (Elç.2:23)

Eğer bu bölümü 11:12-13 ile karşılaştıracak olursak, Mesih'in insansal açıdan kendi halkı tarafından **reddedildiğini**, ama Tanrısal açıdan günahın cezasını yüklenerek Tanrı tarafından **vurulduğunu** göreceğiz. Tanrı, O'nu adalet *kılıcı* veya gazap *kılıcı* ile vurdu. Şu hayret verici ayet üzerinde düşünün: "*Ne var ki, RAB onun ezilmesini uygun gördü, acı çekmesini istedi*" (Yşa.53:10). Gazap kâsesini İsa'ya içiren, bizim uğrumuza O'nu ölüme teslim eden kendi Babası'ydı (Yu.18:11).

İşte çarmıhın derin anlamı ve sırrı burada yatıyor. O üç karanlık saat içinde insanlığın bütün iğrenç günahları İsa'nın kutsal canı üzerine yüklendi ve Tanrı müthiş bir adaletle o günahların karşılığını verdi: “*Tanrı, günahı bilmeyen Mesih’i bizim için günah yaptı. Öyle ki, Mesih sayesinde Tanrı’nın doğruluğu olalım*” (2Ko.5:21). “*Öz Oğlu’nu günahlı insan benzerliğinde günah sunusu olarak gönderip günahı insan benliğinde yargıladı*” (Rom.8:3). Bütün günahların cezasını, bizim uğrumuza Mesih çekti. Tanrı’nın adil öfkesi İsa’nın üzerine döküldü ve O’nun kutsal yüreği bütün yoğunluğuyla cehennem ıstırabını yaşadı. İsa’nın çarmıhtaki “*Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?*” haykırışı bundan dolayıldı (Mez.22:1; Mat.27:46). “*Rab öfkesinin alevlendiği gün başıma yağdırdı onu. Ateş saldı yukarıdan, kemiklerimin içine işledi*” (Ağı.1:12-13). “*Beni ölüm toprağına yatırdın*” (Mez.22:15).

Bu nedenle Tanrı, ölümden dirilmiş olan İsa’ya iman eden bir kişiyi tamamen adil bir şekilde aklayabilir. Çünkü günahın bedeli tamamen ödenmiştir. Kendisi günahlarımızı bağışlatan kurbandır. Böylece “*O’na inanan herkesin günahları O’nun adıyla bağışlanır*” (Elç.10:43).

Ne var ki Çoban’ın vuruluşunun başka bir amacı vardır: *Çobanı vur da koyunlar darmadağın olsun*. Buradaki koyunlar öncelikle Mesih’in çarmıha gerilmesiyle sendeleyeni ve korku içinde kaçan kendi öğrencileri, sonra da dirilişi karşısında O’nu reddetmeye devam edip sendeleyeni İsrail halkını temsil eder (bkz. Rom.11:11). İsa’nın çarmıhtaki ölümü, onu ele veren halkın mahkûmiyetiydi. Rab’bi reddeden halk, İsa’dan sonra Yeruşalim’in yıkılmasıyla darmadağın oldu. Romalılar İsrail’i dünyanın dört bir bucağına dağıttılar.

Ben de elimi küçüklere karşı kaldıracığım diyen Rab, halkını terbiye edeceğini ifade eder. *Küçükler* terimi, özellikle İsrail’in Tanrı’ya sadık kalan azınlığını, “*sürünün ezilenleri*” temsil etmektedir (11:7, 11).

13:8-9 Bu son terbiye, her ne kadar İ.S. 70 yıllarında başladıysa da, İsa’nın ikinci gelişiyi tamamlanacaktır. İsrail o zamana dek ateşten geçirilecek, gümüş gibi *arıtılacaktır* (bkz. Dan.12:1, 10).

O sıkıntılı günlerde ve Yeruşalim için yapılacak olan son savaşta, *halkın üçte ikisi vurulup ölecektir*. Sağ kalan üçte biri ise 12:10 - 13:1’de gördüğümüz gibi tövbe edip, yas tutanlar olacaktır. Bu azınlık peygamberlerin yazılarında önemli bir yer tutar (bkz. Yşa.6:13; 66:22-24). Bunlar kurulacak olan Mesih’in egemenliğinin Yahudi çekirdeğini oluşturacaklardır.

Tanrı’nın tasarısı, çok önceden verdiği ve sürekli tekrarladığı vaatleri yerine getirmektir. Bu sözler onlarla yapılan antlaşmayı hatırlatır: “*Bunlar benim*

halkım” diyeceğim. Onlar da “Tanrımız RAB’dir” diyecekler (13:9; bkz. Çık.29:45-46; Lev.26:12; Yer.31:1). O gün sağ kalanlar Rab’bin halkı olacaktır.

4) Birleşmiş uluslar Yeruşalim'i kuşatıp yok edecekler (14:1-2).

Uzakdoğu dinlerine karşın Mesih inancı, Tanrı'nın tarihte gerçekleştirdiği ve gerçekleştireceği somut olaylara dayalıdır. Kutsal tarih, kesin bir başlangıçtan (yaratılış) kesin bir sona (yeni yaratılış) doğru Rab'bin önceden belirlediği adımlarla ilerler. Bu tarihin odak noktasında Mesih'in ilk gelişi, O'nun çarmıhı ve boş mezarı vardır.

Bu bölümde bildirilerin gerçekleşmesi için aşağıdaki durumların oluşmuş olması gerekir:

- 1) Yahudiler'in bir kısmı (İsa'yı kabul etmeden) Yeruşalim'e dönmüş olacak.
- 2) Halkın durumu, Mesih'in ilk gelişindeki günlere benzer olacaktır (Luk.21:24). Diğer uluslarda yaşayan Yahudiler'in sayısına göre, İsrail'de yaşayanların sayısı daha az olacak, İsrail siyasal açıdan tamamen bağımsız olmayıp büyük bir gücün koruması altında kalacaktır.
Bu iki durum sanki gerçekleşmiş bulunuyor.
- 3) İsrail sahte Mesih'le (Mesih Karşıtı) antlaşma yapmış olacaktır (Dan.9:27a).
- 4) Bu antlaşma bozulacak (Dan.9:27b) ve uluslar İsrail'i yok etmek üzere birleşecektir.

Bu koşulların henüz gerçekleşmiş olmayıp, ancak Mesih dünyayı yargılamak üzere gelmeden önceki son günlerde (son 7 yıl) gerçekleşeceğini anlıyorum.

Zekeriya 14'ün bildirisi, bir ayetin sözleriyle özetlenebilir: "*Rab bütün dünyanın kralı olacak. O gün yalnız Rab, yalnız O'nun adı kalacak*" (14:9).

14:1-2 *Rab'bin günü geliyor.* Bu korkunç "gün" Yeremya 30:7'de şöyle bildirilmiştir: "*Ah, ne korkunç gün! Onun gibisi olmayacak. Yakup soyu için sıkıntı dönemi olacak, yine de sıkıntıdan kurtulacak.*"

Burada tekrar Yeruşalim'in kuşatılmasına dönüyoruz (bkz. 12:2-3). *Bütün ulusların* birleşmiş orduları büyük kuvvetle, fazla zorlanmadan (belki de Körfez Krizi'nde gördüğümüz şekilde) ilerleyecek, Yeruşalim'e girecek ve kenti yok etmeye başlayacaktır. Bu yıkım korkunç sahnelerin gerçekleşmesine yol açacaktır. Mesih'in gelişini sadece bir azınlık görecektir.

O günlerde, İsrail'in tarihindeki en kötü saat gelmiş olacaktır. Ancak o zaman Rab harekete geçecektir: "*Ey insanlar, Rab'bin önünde sessiz durun! RAB kutsal konutundan kalkmış geliyor!*" (Zek.2:13).

5) Rab'bin görkemli gelişi ve ondan doğan sonuçlar (14:3-15).

14:3-5 Bu ayetlerde, *Rab'bin kutsallarıyla birlikte* görünmesi ele alınır. Rab, göğe alındığı *Zeytin Dağı'na* tekrar dönecektir (bkz. Luk.24:50-51; Elç.1:9-12). Burada İsa'nın Yahve olduğu açıkça görülür, çünkü o gün gelen kişi *Yahve*, yani Tanrı olan Rab'dir. Rab İsrail'i yok etmek için toplanan bütün *uluslara karşı savaşıyor*. Kutsal Kitap'taki Tanrı sevgi olmakla birlikte "*öç alıcı bir Tanrı'dır. Öç alır ve gazapla doludur. Hasımlarından öç alır, düşmanlarına karşı öfkesi süreklidir.*" "*RAB savaş eridir*" (Nah.1:2; Çık.15:3).

Rab İsa'nın ayakları dağın üzerine dokunduğu an dağ yarılarak ikiye bölünecektir. Büyük bir vadi açılacaktır. İsrail'in sağ kalanları oradan doğuya doğru kaçacaktır. O anda Rab ile bütün kutsalları görünüp onları karşılayacak.

Rab'bin *kutsalları* olan halkı, Rab'le birlikte dönecektir. "*Temiz, beyaz, ince ketene bürünmüş olan gökteki ordular, beyaz atlara binmiş O'nu izliyorlardı*" (Va.19:14).

14:6-7 Mesih'in gelişiyle birlikte büyük olaylar patlak verecektir. Bu belirtiler Kutsal Kitap'ın birçok yerinde açıklanmıştır. Göklerde büyük işaretler görülecektir. Doğal ışık azalacaktır. Akşamları Rab'bin kendi görkemli ışığı parlayacaktır.

Ama o günlerde, o sıkıntıdan sonra, "Güneş kararacak, ay ışığını vermez olacak, yıldızlar gökten düşecek ve göksel güçler sarsılacak."(Mar.13:24-25; bkz. Yoel 3:15; Ysa.13:10)

14:8 Diri sular Yeruşalim'den, Rab'bin tapınağından devamlı akacak. Bu yaşam suları hem doğuya doğru hem de batıya doğru akacaktır. Ne yazın sıcaklığı ne de kışın soğuğu bu ırmağı etkileyecektir.

"*Bir ırmak var ki, suları sevinç getirir Tanrı kentine, Yüceler Yücesi'nin kutsal konutuna*" (Mez.46:4). Bu mezmur aynı büyük olaylardan söz etmektedir. Yenilenmiş Yeruşalim, göksel Yeruşalim'in girişi gibi olabilir (Yoe.3:15; Hez.47:1-12). Aden bahçesinden doğan ırmak, bu ırmağın ilk örneğiydi (Yar.2:10).

Bu ırmağın gelecek çağda fiziksel bir yanı olabilir, ama aynı zamanda Tanrı'nın güçlü kurtuluş ve lütuf ırmağını da temsil eder. Tanrı'nın egemenliğinde, bu bereketler Yeruşalim'den kaynaklanarak yaşam ve kurtuluşu bütün uluslara götürecektir. Tanrı, Mesih'in aracılığıyla bu ırmağın gerçek kaynağıdır (Ysa.33:21; Va.22:1). Rab İsa bu yaşam sularının kaynağının

kendisinde olduğunu ilan etmiştir:

(Çardaklar) Bayramı'nın son ve en önemli günü İsa ayağa kalktı, yüksek sesle şöyle dedi: "Bir kimse susamışsa bana gelsin, içsin. Kutsal Yazı'da dendiği gibi, bana iman edenin içinden diri su ırmakları akacaktır." (Yu.7:37-38)

14:9 Çağlar boyunca beklenen Mesih'in Krallığı en sonunda kurulacaktır. "Senin egemenliğin gelsin" duası sonunda yanıtlanmış olacak.

Gökten gelen yüksek sesler duyuldu: "Dünyanın egemenliği, Rabbimiz'in ve Mesih'i'nin oldu. O sonsuzlara dek egemenlik sürecek." (Va.11:15)

RAB olan İsa Mesih kral olacaktır.

O büyük olacak, kendisine "Yüceler Yücesi'nin Oğlu" denecek. Rab Tanrı O'na, atası Davud'un tahtını verecek. O da sonsuza dek Yakup'un soyu üzerinde egemenlik sürecek, egemenliğinin sonu gelmeyecektir.(Luk.1:32-33)

Bütün yaratılış Mesih'in Egemenliği'nin büyük bereketi ve adil düzenini özlemle bekliyor:

Uluslara, "RAB egemenlik sürüyor" deyin.

Dünya sağlam kurulmuş, sarsılmaz;

O halkları adaletle yargılar.

Sevinsin gökler, coşsun yeryüzü!

Gürlesin deniz içindekilerle birlikte!

Bayram etsin kırlar ve üzerindikiler!

O zaman RAB'bin önünde bütün orman ağaçları sevinçle haykıracak. Çünkü O geliyor!

Yeryüzünü yargılamaya geliyor.

Dünyayı adaletle,

Halkları kendi gerçeğiyle yönetecek.(Mez.96:10-13)

Rab'bin egemenliği bütün yeryüzünü kapsayacaktır. Yalnız göklerde değil, kendisini reddeden dünya üzerinde bile egemenlik sürecektir.

14:9 O gün yalnız RAB, yalnız O'nun adı kalacak. Rab tektir ve O'nun adı tek olacaktır. O'nun egemenliğinde başka tanrılara yer yoktur. Tanrı'nın yüceliğini

başka hiçbir ad paylaşmayacaktır. İlahide söylediğimiz gibi “tek bir Tanrı, tüm dünyada...” Her diz çökecek, her dil İsa'nın Rab olduğunu itiraf edecek:

İsa'nın adı anıldığında gökteki, yerdeki ve yer altındakilerin hepsi diz çöksün ve her dil, Baba Tanrı'nın yüceltilmesi için İsa Mesih'in Rab olduğunu açıkça söylesin.(Flp.2:9-10)

Mübarek ve tek Hükümdar, kralların Kralı, rablerin Rabbi, ölümsüzlüğün tek sahibi, yaklaşılmaz ışıktta yaşayan, hiçbir insanın görmediği ve göremeyeceği Tanrı, Mesih'i belirlenen zamanda ortaya çıkaracaktır. Onur ve kudret sonsuza dek O'nun olsun! Amin. (1Ti.6:14-16)

14:10 “Bütün yeryüzünün sevinci Siyon Dağı, ulu Kral'ın kenti” (Mez.48:2) olan Yeruşalim'de büyük fiziksel değişiklikler olacaktır. Bunların simgesel anlamları da vardır. Yeruşalim'in güneyindeki topraklar ova gibi düzleştirilirken Yeruşalim'in kendisi yükselecektir.

*RAB'bin Tapınağı'nın kurulduğu dağ,
Son günlerde dağların en yücesi,
Tepelerin en yükseği olacak.
Oraya akın edecek ulusların hepsi.
Birçok halk gelecek,
“Haydi, RAB'bin Dağı'na,
Yakup'un Tanrısı'nın Tapınağı'na çıkalım” diyecekler,
“O bize kendi yolunu öğretsin,
Biz de O'nun yolundan gidelim.”
Çünkü yasa Siyon'dan,
RAB'bin sözü Yeruşalim'den çıkacak.* (Yşa.2:2-3)

Bu ayet, gerçeği bir dağ gibi göstermektedir ve en azından bir parça simgesel bir önbildiridir. Tanrı'nın adil yönetiminin merkezine bütün uluslar akın edecektir.

14:11 Bu dönemin büyük bereketleri üç tümceyle özetlenir:

1) *İnsanlar oraya yerleşecek”*

2) *Güvenlik içinde yaşayacak”*

3) *Yeruşalim bir daha yıkıma uğramayacak”*
(bkz. Zek.2:4-5; Va.22:3-5)

14:12-15 Burada olaylara ulusların açısından bakıyoruz. Rab ulusları korkunç yıkımlarla cezalandıracaktır. Zamanlama açısından bu olaylar 14:3'ü izler. Tanrı'nın bu yıkım sırasında kullanacağı üç “silah”ı görmemiz mümkündür:

- 1) *Bela* - Bu bela nükleer bombaların sonuçlarına benzemektedir. Tanrı insanların kendi icat ettikleri silahları ile onları cezalandırabilir. Onları düşmanların “kılıcıyla” vurabilir.
- 2) İnsanların kapılacağı panik - *birbirlerine saldıracaklar*.
- 3) Yahudalılar – Tanrı’nın halkı da Rab’le birlikte egemenlik sürerken “*Demir omakla güdecek onları, çömlek gibi kırıp parçalayacaktır.*” (Va.2:26-28).

6) Rab'bin krallığındaki tapınma ve kutsallık (14:16-21).

14:16 Tanrı'nın Egemenliği'nde en önemli görev, halkını kendi kanıyla satın almış olan sevgili Kral'a tapınmak olacaktır. Uluslardan sağ kalanların hepsi Rab'be tapınmak ve Çardak Bayramı'nı kutlamak için Yeruşalim'e gideceklerdir (14:16).

Neden Çardak Bayramı? Musa'nın Yasası'nda Rab İsraililer'e yılda yedi farklı bayram kutlamalarını buyurmuştu (Lev. 23, Çık.23:14-17). Bunların sonuncusu Çardak Bayramı denen, özellikle son ürünlerin devşirilmesi ve Mısır'dan kurtuluşun kutlandığı bayramdı (Lev.23:33-36, 39-43).

Bu bayramlar ayrıca önbildiri görevi görüyordu. En ayrıntılı şekilde Levililer 23'te açıklanan İsrail'in yedi ulusal bayramı, Rab'bin kurtuluş programının aşağıdaki yedi aşamasını simgeler:

Lev. 23:	Bayramın adı	Anlamı ve Gerçekleşmesi
1)4-5	<i>Fısıh</i>	Kuzu olan Mesih'in çarmıhtaki ölümü (1Ko. 5:7)
2)6-8	<i>Mayasız Ekmek</i>	Masih'in kurtardığı halkın kutsallaşması (1Ko.5:8)
3)9-14	<i>Turfanda</i>	Ölümden dirilecek olanların " <i>ilk örneği</i> " (turfandası) Mesih'in ölümden dirilişi (1Ko. 15:20)
4)15-22	<i>Haftalar/ Pentikost</i>	Ruh'un gelişiyle kurtulanların ilk örnekleri toplandı (Elç.2:1-4).
5)23-25	<i>Borazanlar</i>	Kutsalların göğe alınmaları (1Se. 4:16-17) ve Rab'bin seçtiklerinin bir araya toplanması (Mat.24:31)
6)26-32	<i>Kefaret Günü</i>	İsrail'in ulusal tövbe günü (Zek.12:10- 13:1)
7)33-44	<i>Çardak</i>	Masih'in bin yıllık egemenliğinin sevinci (Zek.14:16)

Çardak Bayramı hem ürünün devşirilmesini (Çık.23:16; 34:22; Yas.16:13-16) hem de İsrail'in çölden kurtulmalarını kutlamak amacıyla düzenlenirdi: "*Yedi gün çardaklarda kalacaksınız. Bütün yerli İsraililer çardaklarda yaşayacak. Öyle ki, gelecek kuşaklar İsrail halkını Mısır'dan çıkardığım zaman çardaklarda barındırdığımı bilsinler. Tanrınız RAB benim*" (Lev. 23:43).

Çardak (İbranice: "Sukkah") sözcüğü çöldeki tapınağın üzerinde bulunan

görkem bulutuna ve Rab'bin mükemmel korumasına işaret ediyordu.

Bu bayram sırasında düzenlenen simgesel su dökme töreni bayramın sevincini simgeliyordu. Rab İsa bayramın tam bu anında tapınakta ayağa kalkmış, yüksek sesle “*Bir kimse susamışsa bana gelsin, içsin. Kutsal Yazı 'da dendiği gibi, bana iman edenin 'içinden diri su ırmakları akacaktır'*” demiştir. Bunu, kendisine iman edenlerin alacağı Ruh'la ilgili olarak söylüyordu (Yu.7:37-39). Demek ki “*Yeruşalim'in içinden akacak diri sular*” deyişi (Zek.14:8), Mesih'in vereceği Kutsal Ruh'un doluluğundan kaynaklanan coşku ve sevince işaret etmektedir.

Çardak Bayramı sekizinci güne kadar devam ediyordu. Bu son gün, diriliş ve sonsuz yaşamı simgeliyordu.

14:17 Bu bayrama katılmak zorunlu olacaktır. Onu kutlamayan her ulus bereket yağmurunun yağmamasıyla cezalandırılacaktır. Tanrı'nın bin yıllık eemenliği sırasında bazıları yalnız görünüşte ve isteksizce söz dinleyecektir. Bu yüzden Kral Mesih “*onları demir çomakla güdecektir*” (Va.2:27). Yaşadığımız çağda Tanrı, “*yağmurunu hem doğruların hem de eğrilerin üzerine yağdırır*” (Mat 5:45). O gün ise bu durum farklı olacaktır.

14:18-19 Mısırlılar bu metinde özellikle yer alır. Nil Irmağı onların özel kaynağı olmasına rağmen, aynı şekilde susuzlukla cezalandırılacaklardır. Ama Mısır ile Asur özellikle kurtulanlar arasında yer alacaktır (bkz. Yşa.19:19-25).

14:20-21 Rab'bin Egemenliği'de *kutsallık* en önemli nitelik olacaktır. İsrail Kralın kâhinleri ve kutsal bir ulus olmak üzere çağrılmıştı (Çık.19:5-6) ve Mesih'in gelişiyle bu tasarı gerçekleşecektir. Tanrı'nın yasası içlerine işlenecektir. Yaşamın her alanı “*RAB'BE ADANMIŞ*” olmak üzere kutsal kılınacaktır. Hem tapınaktaki kutsal eşyalar hem de Yeruşalim'deki her eşya aynı şekilde kutsanacaktır.

Kenanlı terimi, putperest ve dürüst olmayan tüccar anlamına gelir. Ticaret ruhu İsrail'in inancını tamamen bozmuş (6:5-11), ama Rab'bin evinde artık bunlar olmayacak. “*Kutsal yol diye anılacak, murdar kişiler geçemeyecek oradan*” (Yşa.35:8-10).

SONUÇ:

Luka 21:25-36'da o günler için gereken hazırlıkları görmemiz mümkündür. Acaba, bizler hazır sayılır mıyız?

MALAKİ ÜZERİNE YORUM

GİRİŞ

Malaki'nin kısa peygamberlik kitapçığı, Eski Antlaşma'nın son kısmını oluşturur. Peygamberin sert ve çarpıcı sözleri, İsrail halkının ve özellikle kâhinlerin günahlarını açığa vuran azarlama şeklindedir. Ayrıca, Mesih'in ve habercisi olan Yahya'nın gelişleriyle ilgili önemli bir önbildiri de vardır (3:1-5).

Malaki ile Nehemya kitapçıklarında birçok ortak konu bulunur.⁶⁷ Dolayısıyla, Malaki'nin aşağı yukarı İ.Ö. 430'larda, yani Nehemya'nın Yeruşalim'de vali olduğu dönemde peygamberlik ettiğini anlıyoruz.

Kitapçık halkın ortaya koyduğu altı şikâyetle ilgili olarak düzenlenmiştir (1:2; 1:6-7; 2:10; 2:17; 3:7-8; 3:13). Örneğin Rab'bin “*sizi sevdim*” sözüne karşılık olarak, halk “*Bizi nasıl sevdi?*” diye sorar. Bu sorular kitabın genel yapısını şöyle oluşturur:

- I. Rab, sevgisini kanıtlıyor (1:2-5)
- II. Rab, kâhinleri azarlıyor (1:6 - 2:9)
 - A) Rab, saygısız kâhinleri azarlıyor (1:6-14)
 - B) Rab, kâhinlik antlaşmasını bozan kâhinleri azarlıyor (2:1-9)
- III. Rab, evlilik antlaşmasını bozan halkı azarlıyor (2:10-16)
- IV. Rab, geleceğini önceden bildiriyor (2:17 - 3:6)
- V. Rab, kendisini soyanları azarlıyor (3:7-12)
- VI. Rab, kendisine kulluk edenlerle etmeyenleri ayıracaktır (3:13 - 4:6)

Rab halkın sorularına karşılık peygamber aracılığıyla halka sorular yöneltir (1:6, 8, 9; 2:10, 15; 3:2). Örneğin 1:2'de, “*Esav Yakup'un ağabeyi değil mi?...*” diye sorarak onları düşündürmeye çalışır.

Peygamber Hagay halkı öncelikleri konusunda azarlamıştı, ama durum geçici olarak düzelmesine karşın halkın tutumu kalıcı bir şekildi değişmedi. Aslında durum daha da kötüydü. Ne yazık ki sürgünden önceki dönemde yazan peygamberlerin uyardığı konular yine Rab'bin gündeminde yer alıyor. Tapınak yeniden yapılmış, ama Rab yine orada yapılanlardan iğreniyor: “*Ne olurdu, sunağımda boşuna ateş yakmayasınız diye aranızda tapınağın kapılarını kapatan biri olsaydı! Ben sizden hoşnut değilim*” (1:10). Ne kadar üzücü sözler!

Malaki aracılığıyla gelen sözler günümüzde güncelliğini yitirmiş değildir. Mesih'e inandığını söyleyen Hıristiyanlar'ın birçoğunun durumu bu kitapta

azarlanan halkınkinden daha parlak sayılmaz. Örneğin bugün Tanrı'ya Baba diyen herkes O'na gerekli saygı gösteriyor mu? O'na her şeyimizin en iyisini tam içtenlikle verir miyiz? Günümüzde Rab'bin sofrası hiç küçümsenmez mi? Hıristiyanlar diye geçinen kocaların hepsi karılarına sadık mı? Herkes ondalığını sevinçle verir mi? Rab'bimiz İsa'nın da kiliselerini buna benzer birçok konuda kınadığını unutmayalım (bkz. Vah.2-3). Bu büyük kitabı incelerken İsraililer'e sorulanları öncelikle kendimize soralım.

YORUM

1:1 Malaki peygamber hakkında hemen hiçbir şey bilinmemektedir. Ancak adının “*Habercim*” veya “*Ulağım*” anlamına geldiğini biliyoruz.

Zekeriya 9:1 ve 12:1’de gördüğümüz gibi bazı peygamberlikler “yük” sıfatıyla nitelenmiştir. Bu sıfat, genellikle o bildirinin yargı ya da azarlama konusunda ağırlıklı olduğuna işaret eder (bkz. ilgili yorum). Peygamberin Tanrı’dan aldığı sözler yüreğinde bir yük gibi ağırlık yapmaktadır. Malaki 1:1’de de aynı şey söz konusudur; *bildiri* olarak çevrilmiş olan terimin özgün İbranicesi *yük*’tür.

Malaki’nin bildirisi bütün İsrail’e yönelikti. Ama göreceğimiz gibi, Rab özellikle kâhinlere seslendi, çünkü halkın ruhsal durumundan onlar sorumluydu. Birinci bölümde Rab, onlara sağladığı ayrıcalıkları ve bereketleri hor gördükleri için bir uyarı yaptı.

A) Rab, sevgisini kanıtlıyor (1:2-5)

1:2-3 Rab, bildirisine Şu güzel sözlerle başladı: *Sizi sevdim*. Bundan daha büyük bir teşvik sözü olamaz. İnsanın her zaman duymayı arzuladığı sözler bunlar değil midir? “Seni seviyorum!” Hepimiz sevmek isteriz, hatta birçoğumuz büyük bir sevgisizlik içinde büyüdük, gerçek ve karşılıksız sevginin anlamını bilmeden yaşadık.

Müjde'nin insanın iç varlığını derinden iyileştiren yönlerinden biri, sevmeyen ve sevmeyen insanlara Tanrı'nın sevgisini iletmesidir. “*Tanrı sevgidir*” der Mesih'in elçileri (1Yu.4:8). Tanrı seni sever. Sen O'na düşman olduğun, O'nu tanımadığın halde, O seni çok önceden seviyordu ve hâlâ sevmektedir. Bütün günahlarımıza ve hatalarımıza rağmen Tanrı tarafından sevilmemiz, gerçek bir müjdedir.

Tanrı, İbrahim'i ve soyunu çağırıldığı günlerden beri sevgisini onlardan eksik etmemişti: Halkını her zaman kayırdı, bağırına bastı ve lütfundan tattırdı. Sevgisinin zenginliğini ve yoğunluğunu çeşitli dönemlerde Şöyle dile getirdi:

Atalarınızı sevdiği ve onların soyunu seçtiği için sizi büyük gücüyle Mısır'dan kendisi çıkardı. (Yas.4:37)

Ey İsrail... korkma; çünkü seni kurtardım; seni adınla çağırdım, sen benimsin... Gözümde değerli ve saygın olduğun, ve seni sevdiğim için... Canın karşılığında halklar vereceğim. (Yşa.43:1-4)

Evet, seni sonsuz bir sevgi ile sevdim; bu nedenle sevecenlikle seni kendime çektim. (Yer.31:3)

İsrailoğulları atalarının uğruna Tanrı'nın gözünde sevildiler, ama ne yazık ki artık Tanrı'nın sevgisinden kuşku duyuyorlar, *Bizi nasıl sevdin?* diye soruyorlardı. Tanrı'nın sevgisi karşısında vefasız ve duyarsız olmuşlardı. Vefasızlık insanoğlunun hamurunda vardır. Tanrı'dan uzaklaşmanın ilk aşaması O'na Őükretmemek ve minnet duymamaktır (Rom.1:21).

Rab, sevgisini kanıtlamak için her Şeyi bir tümceyle özetler: *Esav Yakup'un ağabeyi değil mi? Ben Yakup'u sevdim, Esav'dan ise nefret ettim*. Her Şeye egemen Tanrı, Kurtarıcı'nın çıkacağı soyu belirlemek için İshak'ın ikizlerinden küçüğü olan Yakup'u seçmişti, Elçi Pavlus da seçilmişlik öğretisini açıklarken Malaki'deki bu ayeti aktardı:

Çocuklar henüz doğmamış, iyi ya da kötü bir Şey yapmamışken, Tanrı Rebeka'ya, “Büyüğü, küçüğüne kulluk edecek” dedi. Öyle ki, Tanrı'nın bir seçim yapmaktaki amacı yapılan işlere değil, kendi çağrısına dayanarak sürsün. Yazılmış olduğu gibi, “Yakup'u sevdim, Esav'dan ise nefret ettim.”

(Rom.9:12-13)

Tanrı İsrail halkını seçmekle onlara karşılıksız sevgisini kanıtlamıştı. Çünkü bu seçilmişlik Tanrı'nın vereceği bütün bereketlerin kaynağıydı. Mesih inanlıları için de aynı şey geçerlidir:

Bizi Mesih'te her ruhsal kutsamayla göksel yerlerde kutsamış olan Rabbimiz İsa Mesih'in Babası Tanrı'ya övgüler olsun. O, kendi önünde, sevgide kutsal ve kusursuz olmamız için dünyanın kuruluşundan önce bizi Mesih'te seçti. (Ef.1:3-4)

Bu gerçek Mesih'i tanımış olan bizler için daha da büyük bir şükran kaynağı olmalıdır. Tanrı'nın bizi, yaptıklarımıza göre değil, tümüyle kendi arzusuna dayanarak seçmesi, O'nun bol lütfundan ve merhametinden kaynaklanır. “Tanrı bize olan sevgisini şununla kanıtıyor: Biz daha günahkârken, Mesih bizim için öldü” (Rom.5:8). Her birimiz elçi Pavlus'un şu sözlerini benimseyebiliriz:

Rabbimiz Mesih İsa'ya şükrederim... Günahkârların en kötüsü benim. Ama Mesih İsa... sınırsız sabrını bende sergilemek için bana merhamet etti. Onur ve yücelik sonsuzlara dek tüm çağların Kralı olan ölümsüz, görünmez tek Tanrı'nın olsun! Amin. (1Ti.1:13-17)

Bu seçilmişlik öğetisi bir sürü soruya neden olmuştur. Tanrı bazılarını seçerken diğerlerini dışlamış olmuyor mu? Tanrı neden Esav'dan nefret etsin ki? Böyle bir şey, O'nun karşılıksız sevgisine nasıl yakışabilir?

Bu soruları yanıtlarken öncelikle şunu vurgulamalıyız: Bizim Tanrı'yı sorguya çekmeye hakkımız yoktur. Çünkü Tanrı'nın “saçmalığı” insan bilgeliğinden daha üstün, O'nun düşünceleri bizimkinden çok daha yüksektir. Bilgimiz çok sınırlıdır. Tanrı'nın bize açıkladığı ölçüde O'nun yollarını anlayabiliriz: “Gizlilik Tanrımız RAB'be özgüdür. Ama... açığa çıkarılanlar sonsuza dek bize ve çocuklarımıza aittir” (Yas.29:29). “Ey insan, sen kimsin ki Tanrı'ya karşılık veriyorsun? ‘Kendisine biçim verilen, biçim verene, “Beni niçin böyle yaptın” der mi?’” (Rom.9:20). Bu nedenle seçilmişlik gibi zor konuları ele alırken Tanrı'ya kötülük yakıştırmamaya özen göstermeliyiz.

Bu metin hakkında öne sürebileceğimiz dört nokta vardır.

1) Buradaki *nefret ettim* deyişi nefret etmekten çok Tanrı'nın birini diğerine yeğlemesi, yani seçmesi anlamına gelir. Tanrı'nın sevgisi bütün insanları kapsar.⁶⁸ Tanrı, *nefret ettim* derken, İbrani dilindeki bir karşılaştırma geleneğini kullanmaktadır. Tanrı, gelecekteki Kurtarıcı'nın hangi soyağacından çıkacağını belirlemek için Yakup ile Esav arasında bir seçim yapmalıydı. Aynı dil

geleneğini başka ayetlerde de görmek mümkündür.⁶⁹

2) Bu bölümde sözü geçen “seçilmişlik” bireylerin cennetlik olmak üzere seçilip seçilmemesi ile ilgili değildir. Burada iki ulusun Tanrı'nın gelecekle ilgili stratejisindeki yeri söz konusudur. Tanrı, ikizlerin annesi Rebeka'ya şöyle dedi:

*Rahminde iki ulusvar,
Senden iki ayrı halkdoğacak,
Biri öbüründen güçlü olacak,
Büyüğü küçüğüne hizmet edecek.*(Yar.25:23)

Bundan bin yıl sonra Rab, Malaki aracılığıyla *Esav'dan nefret ettim* derken, Esav'ın atası olduğu Edomlular'dan söz ettiği göz önünde bulundurulmalıdır. Edomlular, Tanrı'nın stratejisinde İsraililer'le aynı rolü paylaşmayacaklardı.

3) Tanrı'nın insanı seçmesi insanın hiçbir sorumluluğu olmadığı anlamına gelmez. Esav'la ilgili başka sözlere bakacak olursak, onun kendisine verilen mirası reddettiğini göreceğiz: “*Kimse... ilk oğulluk hakkını bir yemeğe karşılık satan Esav gibi kutsal değerlere saygısızlık etmesin*” (İbr.12:16). Esav vermiş olduğu kararın sonucunu daha sonra değiştiremedi. Demek ki kendisi seçilmişlik hakkını hor görerek Tanrı'nın lütfundan yoksun kaldı.

4) Seçilmişler “*Tanrı'nın önbilgisine göre*” seçilir (bkz. 1Pe.1:2). Bunu hesaba katarak şöyle diyebiliriz: Rab, Esav'ın ve soyunun kendisine karşı tutumunun ne olacağını önceden biliyordu. Tanrı'nın seçimi de bu önbilgiye dayanıyordu. Oysa, Yakup'un yaptıklarına baktığımızda, birçok yanlışa rağmen Tanrı'nın vaatlerine inandığını ve O'nun sözünü dinlediğini görebiliriz. Kutsal Kitap Esav'ın imansızlığını paylarken Yakup'un imanından övgüyle söz ediyor (bkz. Hoş.12:3; İbr.11:13, 21; 12:16-17).

Rab Edomlular'ı yargıladı, topraklarını “*viraneye çevirdi*” (Mal.1:3). Tarihsel olarak Rab bunu İ.Ö. 4. yüzyılda Nabatlılar'ın gelişiyile yaptı. Nabatlılar, Edomlular'ı topraklarından dışlayarak batıya doğru sürdüler. Yahuda'nın güneyinde yerleştikleri topraklara daha sonra İdumeya (Edomeya) adı verildi (bkz. Mar.3:8).

1:4-5 Edomluların bütün iddialarına rağmen Rab onların yeniden güçlenmelerine izin vermedi (1:4). Rab'bi reddeden bu halk, tarih boyunca İsrail'e karşı düşmanca etkinliklerde bulundu. Dolayısıyla Tanrı'nın lanetine maruz kaldılar. Bu düşmanlık Esav'ın torunu (Yar.36:12, 15) Amalek'in soyuyla başladı: “*Siz Mısır'dan çıktıktan sonra Amalekliler'in yolda size neler yaptığını anımsayın. Siz yorgun ve bitkinen yolda size saldırdılar; geride kalan bütün*

gücsüzleri öldürdüler. Tanrı'dan korkmadılar” (Yas.25:17-19). Bu düşmanlık gerek hakimlerin döneminde (Hak.3:12-13) gerekse Saul ve Davut'un döneminde (1Sa.15:1-3; 27:8) bitmek bilmedi. Peygamberlerin sözlerinde Edomlular'a karşı sert bildiriler bulunmasına şaşmamak gerek (Örneğin Yşa.11:14; 34:5-6; Yer.49:7-22; Hez.25:12-14; 35:15; Yoe.3:19; Amo.1:11 ve Ovadya'nın tümü).

Edomlular topraklarına dönüp yıkıntıları yeniden kurmak istedikleri halde Rab onlara izin vermedi. Rab'bin İsrail'e olan sevgisi bununla da kanıtlanmıştır, Çünkü İsrail'den bir kalıntının vaat edilen topraklara dönüp kutsal kenti yeniden kurmaları RAB'BİN gücüyle mümkün olmuştu. Tanrı, iman atalarına verdiği bütün vaatlere sona kadar sadık kaldı.

1:4'te ilk defa *her şeye egemen RAB* deyişine rastlarız. Özgün İbranice'si “*orduların RABBİ*” anlamına gelen bu deyiş, Tanrı'nın mutlak hâkimiyetini vurgular. Özellikle İsrail'in, zayıflıkları ve günahlarından ötürü O'nun adını küçük düşürdükleri dönemlerdeki peygamberliklerde sık kullanılmıştır (bkz. sayfa ???). Örneğin Malaki'nin kısa peygamberliğinde bu deyişin yirmi dört ayette geçtiği görülür.

Rab'bin bu sözleri gerçekleştiği zaman, İsrail halkı Rab'bin *İsrail sınırının ötesinde de büyük* olduğunu görecektir ve O'na yücelik verecektir (1:5). Nitekim Malaki kitapçığında Rab'bin diğer uluslar arasındaki büyüklüğünü ortaya koyan birkaç ayet vardır (1:11, 14; 3:12).

B) Rab, kâhinleri azarlıyor (1:6 - 2:9)

1) Rab, saygısız kâhinleri azarlıyor (1:6-14)

1:6 Şimdi Rab İsrail'i ve özellikle kâhinleri ikinci bir konuda, *adını küçümsemekle* suçlar. Malaki'de Rab'bin adına yönelik tutumumuz önemli bir konudur.⁷⁰ O'nu küçümseyebiliriz ya da onurlandırabiliriz. O'na saygı ya da saygısızlık gösterebiliriz.

İsrail, haklı olarak Tanrı'yı kendi "babası" ve "efendisi" olarak görüyordu (bkz. Çık.4:22-23; Yşa.1:2; 64:8; Yer.31:9; Mal.2:10). Bu nedenle, Rab bu iki ilişkide doğal olarak bulunması gereken bir niteliği hatırlatır: *Oğul babasına, kul efendisine saygı gösterir*. Buna dayanarak Rab onlara iki soru sorar: *Eğer ben babaysam, hani bana saygınız? Eğer efendiysen, hani benden korkunuz?* Normal bir baba-oğul ilişkisinde oğul babasını sayar. Kul da efendisine saygı göstermek zorundadır. Ama İsrail tuhaf bir durumdaydı: Tanrı'yı artık saymıyorlardı. O'nun babalığı ve efendiliği sanki saygınlığı gerektirmezmiş gibi davranıyorlardı. Bu durum Yeşaya 1:3'teki sözleri çağrıştırıyor: *"Öküz sahibini, eşek efendisinin yemliğini bilir, ama İsrail halkı bu kadarını bile bilmiyor, halkım anlamıyor."*

Tanrı'ya "Baba" diyebilme ayrıcalığı O'na karşı saygısızlık etmemize neden olmamalı. İncil, *"kimseyi kayırmadan, kişiyi, yaptıklarına bakarak yargılayan Tanrı'yı Baba diye çağırdığınıza göre, gurbeti andıran bu dünyadaki zamanınızı Tanrı korkusunda geçirin"* diyor (1Pe.1:17).

Ne kadar ilginçtir ki, insanlar Tanrı'dan uzaklaşmaya eğilimlidir. Rab kendini onlara gösterir, onları kendine yaklaştırır, ve büyük sevinçle O'na adanırlar. Ama kısa bir zaman içinde tamamen soğuyup O'ndan uzaklaşabilirler. O'nu işitmez hale gelebilirler. Bu durumu bir bahçeye benzetmek mümkündür. Bahçıvan bahçeyi düzenlemek için çok çaba gösterir, ama sonra kendi haline bırakırsa çok geçmeden tamamen bozulduğunu görür. Belediyelerin parklarına bakıldığında aynı şey söz konusudur. Önce büyük bir hevesle her şey çok güzel düzenlenir, ama sürekli **bakım** yapılmadığı için parklar çöplüğe ve hatta çöle dönüşür. Bunu unutmamak gerekir. Rab'le ilişkimiz ne kadar harika olursa olsun, onu besleyip sulamazsak kısa bir zamanda o güzellik solar, ilişki yok olur ve sadece şekli kalır.

Hagay ve Zekeriya'nın döneminde İsrail Rab'bin sözlerine kulak asıp ruhen uyanmıştı (Hag.1:14). Ezra, Zerubbabil ve Yeşu'nun önderliğinde Rab onlar için büyük işler yapmıştı. Tapınağı yeniden bina edilmiş ve kâhinler büyük bir sevinçle kutsal tapınmaya tekrar başlamışlardı (Ezr.6:15-18). Daha sonra kentin

surları yeniden yapılmış ve yine büyük bir sevinçle kâhinlerin önderliğinde Rab'be adanmıştı (Neh.5:15; 12:27-47).

Ne var ki zamanla her şey alışılmış hale geldi; ibadet devam ettiği halde içten ve tutkulu değildi. Halkla birlikte kâhinler de duyarsızlaştılar. Bu nedenle, Rab'bin ne demek istediğini anlayamadılar: *Adını nasıl küçümsedik?* diye soruyorlar, besbelli kendilerinde her hangi bir sorun göremiyorlardı.

1:7 Tanrı durumu onlara açıkladı: *Sunağımıza murdar yiyecek⁷¹ getiriyorsunuz. Kâhinler bunu da kabul etmeyip Seni nasıl murdar ettik?* diye sorduklarında, Tanrı *“RAB'bin sofrası küçümsenir” demenizle* diye yanıtladı.

Burada *Rab'bin Sofrası* deyişi, sunak demektir. Kâhinler sunağın derin anlamını bilmeden onu küçümsüyorlardı. Halbuki Rab'bin en derin sırları orada saklıydı. Sunakta sunulan kurbanlar, Mesih'in çekeceği acıları ve ölümünü simgeliyordu (İbr.8:3-6). Bu nedenle, Efendimiz için sunak, tıpkı daha sonra bize emanet ettiği *Rab'bin Sofrası* gibi çok değerli ve önemliydi. Bizler için de O'nun Sofrası böyle olmalıdır.

“Ben acı çekmeden önce bu Fısıh yemeğini sizinle birlikte yemeyi çok arzulamıştım”... Sonra eline ekmek aldı, şükredip ekmeği böldü ve onlara verdi. “Bu sizin uğrunuza feda edilen benim bedenimdir. Beni anmak için böyle yapın” dedi. Aynı şekilde, yemekten sonra kâseyi alıp şöyle dedi: “Bu kâse, sizin uğrunuza akıtılan kanımla gerçekleşen yeni antlaşmadır.” (Luk.22:15-20)

Ekmek bölmenin odak noktası olduğu ibadetimizi düşüncesizce ya da yalnızca bir âdet olarak yapmayalım. Göksel Babamız hâlâ kendisine ruhta ve gerçekte tapınanları arıyor (Yuh.4:23)!

Sunağın ikinci bir önemi vardı. Kâhinler sunakta sunulan kurbanların etini yiyor ve böylece Rab'le çok özel bir beraberlikte bulunuyorlardı (1Ko.9:13; 10:18). Ancak bu büyük ayrıcalığı hor görüyorlardı. Bizler de Rab'bin bize sağladıklarını hor görmekten kaçınalım! Rab'le beraberliğimiz alışılmış bir hale gelmesin! Rab'bin Sofrası'yla simgelenen ayrıcalığımız çok büyüktür:

Tanrı'ya şükrettiğimiz şükran kâsesiyle Mesih'in kanına paydaş olmuyor muyuz? Bölüp yediğimiz ekmekle Mesih'in bedenine paydaş olmuyor muyuz? (1Ko.10:16)

Bunları asla küçümsemeyelim, hor görmeyelim! Çünkü Rab bu beraberliğe önem veriyorsa, nasıl olur da bizler önemsemeyiz?

1:8-9 Kâhinler sunakta Rab'be *kör... topal ya da hasta hayvan* sunuyorlardı (1:8). Bu her yönden ayıplanacak bir eylemdi. Her şeyden önce Kutsal Yasa'ya göre yasaktı:

Bir hayvanın özürü varsa, topal ya da körse, herhangi bir ciddi sakatlığı varsa, onu Tanrınız RAB'be kurban etmeyin. (Yas.15:21)

Bu özenin simgesel bir önemi vardı, çünkü sunulan bu kurbanlar Mesih'in kendisine işaret ediyorlardı. Bu nedenle O'nun mükemmel ve günahsız yaşamını simgeleyen bu hayvanlar kesinlikle kusursuz olmalıydılar. Elçi Petrus'un kalemiyle yazılan şu ayetleri düşünün: *"Biliyorsunuz ki... kusursuz ve lekesiz bir kuzuyu andıran Mesih'in değerli kanının fidyesiyle kurtuldunuz"* (1Pe.1:18).

1:8'de Rab kâhinlere birkaç soru daha sordu. Böylesine özürlü hayvanları sunmak *"kötü değil mi?"* Elbette kötüydü! Bu hem Yasa'ya göre yasaktı, hem de doğal saygınlığa aykırıydı: *Böyle bir hayvanı kendi valine sun bakalım! Senden hoşnut kalır mı, ya da seni kabul eder mi?* Eğer dünyasal bir yönetici böyle bir sunuyu kabul etmezse nasıl olur da Rab'be sunmaya cesaret edersiniz?

Bizim için bunun anlamı açıktır: Rab kendisine verebileceğimizin en iyisini ister. Geri kalanlar, artık şeyler O'nu hoşnut etmez!

- Tanrı'ya bilinçsizce, körcesine tapınıyorsak, *"kör"* olanı sunmuş oluruz.
- O'na yarım yamalak, tembel bir şekilde hizmet ediyorsak, *"topal"* olanı sunmuş oluruz.
- O'na ılık, isteksiz bir yürekle geliyorsak, *"hasta"* olanı sunmuş oluruz!

Malaki peygamber, 1:9'da, kendileri için aracılık etmesini isteyen halkla bir bakıma alay eder. Sizin için Tanrı'ya yalvarmamı istiyorsunuz. İyi hoş, ama *"Siz böyle sunular sunarken hiç sizi kabul eder mi?"* Kesinlikle etmez! Tanrı alaya alınmaz! İkiyüzlülükten hoşlanmaz.

1:10 Keşke hiç gelmeseydiniz, daha iyi olurdu! diyen Rab, halkın ibadetinden öğrendiğini ve onları kabul etmeyeceğini açık bir dille ortaya koydu. Yeşaya'da da Rab'bin aynı şekilde düşündüğünü görebiliriz: *"Anlamsız sunular getirmeyin artık. Buhurdan öğreniyorum... düzenlediğiniz toplantılara dayanamıyorum... bayramlarınızda nefret ediyorum. Bunlar bana yük oldu, onları taşımaktan yoruldum"* (Yşa.1:13-14).

1:11 Rab burada, *"adınıküçümseyen kâhinlere"* (1:6), dolaysız bir cevap verir: **adım büyük olacak... her yerde adımabuhur yakılacak... uluslar arasında adimbüyük olacak!** Rab'bin, kendi adına verilen saygıya ne denli önem verdiği bellidir. Yüceliğini kimseyle paylaşmamaya kararlıdır.

Daha ileri bir dönemde, dünyanın her köşesinde Rab'be hoş ve temiz sunular sunulacaktır. Tanrı'nın bin yıllık görkemli Egemenliği kurulduğunda bütün dünyadan buhur yükselecektir! Efendimiz İsa gelecek ve uluslar arasında hükmedecektir. O gün bütün halklar *"kılıçlarını çekiçle dövüp saban demiri, mızraklarını bağcı bıçağı yapacaklar. Ulus ulusa kılış kaldırmayacak. Savaş eğitimi yapmayacaklar artık... Parsla oğlak birlikte yatacak... sular denizi nasıl*

dolduruyorsa, dünya da RAB'bin bilgisiyle dolacak” (Yşa.2:4; 11:6, 9).

Fakat biz dua edelim ki yakında, yaşadığımız çağ sona erip Rab'bimiz gelmeden önce Türkiye'nin her ilinden, her kentinden O'na övgü buhuru yükselsin!

1:12-13 Bu ayetlerde Rab, durumu tekrar açıklayarak kâhinlerin tutumlarına daha fazla ışık tutar. Yüreklerinde Rab'bin Sofrası olan sunağa *murdar ve yemeği de küçümsenir* diyorlardı. Sunağın *yemeği*, kâhinlerin yediği kurban eti idi: “*Kâhinler soyundan gelen her erkek bu sunuyu yiyebilir. Sunu kutsal bir yerde yenecek, çünkü çok kutsaldır*” (Lev.7:6 vb.). Ama onlar hasta ve kötü hayvanları sunuyor, doğal olarak o kurbanların etini yemek zorunda kalıyorlardı. “*İnsan ne ekerse onu biçer*” (Gal.6:7).

Kâhinler tapınak hizmetinden zevk almalıydılar, çünkü her şeye egemen Rab'be hizmet etmek çok büyük bir onurdur. Ama onlar “*Ne yorucu!*” diyerek Tanrı'ya burun kıvırıyorlardı. Bunun tersine, çok sayıda mezmur yazan Korahoğulları bu hizmetin yüceliğini şöyle dile getirdiler:

*Tanrı'nın sunağına,
Yüce sevinç kaynağım Tanrı'ya doğru gideceğim,
Ve sana ey Tanrı, Tanrım benim,
Çenkle övgüler dizeceğim. (Mez.43:4)
Ey bütün güçlerin RAB'bi, Ne güzel konutun var!
Canım onun avlularını özlüyor, içim geçiyor, yüreğim,
bütün varlığını yaşayan Tanrı'ya sevinçle ezgiler diziyo-
Kuşlar bile bir yuva buldu,
Kırlangıç, yavrularını koyacak bir yer, senin sunaklarında.
Ey bütün güçlerin RAB'bi, Kralım ve Tanrım!
Ne mutlu senin evinde oturanlara,
Sürekli seni överler! (Mez.84:1-4)*

Kâhinlerin yaklaşımı böyle olmalıydı. Ancak onlar hizmetten sıkılmakla kalmayıp Tanrı'nın Yasası'nı da çiğniyorlardı. *Kurban olarak çalıntıyı, topalı, hastayı getiriyorlardı* (bkz. Lev.22:20). Rab'bin öngördüğü standartlardan ödün veriyorlardı. Bu tutumun kaçınılmaz sonucu yıkımdı. Bunu bilmeliydiler. Başkâhin Eli, bundan ötürü sert bir şekilde azarlanıp cezalandırılmıştı:

Sunağıma çıkması, buhur yakıp önümde efod giymesi için bütün İsrail oymakları arasından yalnız atanı kendime kâhin seçtim. Üstelik İsraililer'in yakılan bütün sunularını da atanın soyuna verdim. Öyleyse neden konutum için buyurduğum kurbanı ve sunuyu küçümsüyorsunuz? Halkım İsrail'in sunduğu bütün sunuların en iyi kısımlarıyla kendinizi semirterek neden oğullarını benden daha çok sayıyorsun?(1Sa.2:28-30)

1:14 Rab, *sürüsünden adadığı erkek hayvan yerine Rab'be kusurlu hayvan kurban eden*” ikiyüzlü ve sahtekâr kâhinleri açıkça lanetledi. Bu kişiler, sanki her şeyi bilen Tanrı'yı aldatabileceklerdi! İlk Kilise'de de buna benzer bir tutumla, yüreklerinde düzen kuran Hananya ve eşi Safira hemen öldüler (Elç.5:1-11). Elçi Petrus, Hananya'yı düşündürücü sözlerle şöyle kınadı: “*Sen insanlara değil, Tanrı'ya yalan söylemiş oldun!*”

Bizler de kime hizmet ettiğimizi hiçbir zaman unutmayalım! Rab “*Ben büyük bir kralım*” diyor. Kendisini küçük düşürmemize izin vermeyecektir. Korahoğulları'nın başka bir mezmuru şöyle duyurur, “*Ne müthiştir yüce RAB, bütün dünyanın ulu Kralı*” (Mez.47:2). Rab'bin önünde nasıl davrandığımıza çok dikkat etmeliyiz. “*Tanrı'yı hoşnut edecek biçimde saygı ve korkuyla tapınalım. Çünkü Tanrımız yakıp yok eden bir ateştir*” (İbr.12:28-29).

Rab, “*adını küçümseyen kâhinlere*” son olarak der ki, *uluslar adımdan korku duyacak*. Biz O'nun adını yüceltsek de yüceltmesek de, O kendi saygınlığını bizzat koruyacaktır. Eğer O'nu onurlandırmazsak, zarar gören Rab değil, yalnızca bizler olacağız!

2) Rab, kâhinlik antlaşmasını bozan kâhinleri azarlıyor (2:1-9)

2:1-2 İkinci bölümün ilk yarısında (2:1-9), Rab, kâhinlerin sadakatsizliğini tekrar ortaya koyar ve onları nasıl cezalandıracağını bildirir. Ataları Levi ile yapılan antlaşmaya ve kâhinlerin sorumluluklarına baktığımızda, yoldan ne kadar sapmış olduklarını görebiliriz. Mesih aracılığıyla Tanrı'nın kâhinleri kılınan bizler de buradaki kâhinlik ilkelerine çok dikkat etmeliyiz..

Rab kâhinlere doğrudan doğruya seslendi ve onları uyardı. Eğer sözünü dinlemezlerse ve adını yüceltmeye istekli olmazlarsa, onları cezalandıracağını belirtti. Bu ciddi sözler, bize de Rab'bin uyarısını hafife almamamız gerektiğini gösterir. Rab, vereceği cezaları beş tümce ile sıraladı:

1. *Üzerinize lanet yağdıracağım*
2. *Hayırdualarınızı lanete çevireceğim.*
3. *Soyunuzu paylayacağım.*
4. *Bayramlarınızda kurban ettiğiniz hayvanların gübresini yüzünüze saçacağım.*
5. *Sizi önümden atacağım.*

Rab onların almış oldukları bereketleri lanete çevirmişti bile. Geçim kaynakları olan ondalıktan (3:9-11) kendi soylarına kadar her alanda lanetleneceklerdi. Bu bereketler *hayırdualar* olarak diye çevrilmiştir, ama

Musa'nın Yasası'na karşı gelmenin sonucunun her türlü bereketin lanete dönüşmesi olduğuna göre ifadeyi birbirlerine söyledikleri kutsama sözleri değil de Tanrı'nın bereketlerinin ortadan kaldırılması olarak anlamalıyız (bkz. Yas.28:15-68).

Bu lanetin nedenini Rab şöyle açıkladı: *Çünkü beni onurlandırmaya istekli değilsiniz.* Eski çeviri ise özgün metne tümüyle bağlı kalarak Rab'bin sözlerini şöyle dile getirir: *“çünkü onu yüreğinize koymuyorsunuz.”* Başka bir deyişle, kâhinler Rab'bin adını onurlandırmayı yüreklerine koymuyorlardı.

Ayet 3'teki sözleriyle Rab, özellikle kâhinlerin ayıplarını yüzlerine vuruyordu. Eylemleri Kutsal Olan'a o kadar iğrenç ve ayıp geliyordu ki *hayvanların gübresini yüzünüze saçacağım* dedi. Sunakta yakılan kurbanın derisi, dışkısı ve gübresi ordugâhın dışında yakılırdı (Çık.29:14; Lev.4:12; 16:27; İbr.13:11). Kâhinler de gübreyle birlikte utanç yerine götürülecekti. Rab, bu sözleri sanki onları aşağılarcasına söylüyordu. Sürgün öncesi günlerde de buna benzer bir uyarıda bulunmuştu: *“(onları) gübre yakarcasına kökünden kurutacağım”* (1Kr.14:10).

İncil'de buna benzer bir durum bulmak mümkündür: *“Ne sıcak ne soğuksun, ılıksın. Bu yüzden seni ağızımdan kusacağım”* (Va.3:16). Ruhsal durum çok vahimdi ve artık vakit kalmamıştı. Tövbe etmedikleri takdirde, bu uyarılar gerçekleşecekti.

2:4 *Antlaşma* sözcüğü bu bölümün ana fikridir ve altı kez geçer: Tanrı Levi'yle (2:4, 5, 8) ve iman atalarıyla (2:10) yaptığı antlaşmaları anımsatmış, bunlara ek olarak evlilik antlaşması (2:14), ve son olarak Yeni Antlaşma (3:1) dile getirilmiştir.

“Antlaşma” olayı, anlaşmadan farklıdır; “ant” sözcüğünün özel bir önemi vardır. Antlaşma bir konuda karşılıklı ant için iki taraf arasındaki sorumlulukları ve koşulları belirler. Sözlük anlamı şöyledir: “Taraflar bir işi üzerlerine alıp yerine getireceklerine dair karşılıklı olarak söz verir, ahitleşir.”

Rab kâhinlik görevini üstlensinler diye Levi oğulları ile bir antlaşma yapmıştı (bkz. Say.3:45-48; 18:21-24). Bu nedenle, antlaşmayı bozan taraf oldukları için onlardan hesap soruyordu. Kutsal Kitap'ın bütününe bakıldığı zaman, Rab'bin kendisiyle yapılan antlaşmaları ne denli ciddiye aldığını görmek mümkündür. Rab'bin uyarıları gerçekleşince kâhinler de bunu bileceklerdir.

2:5-7 Söz konusu antlaşma, kâhin Pinehas, zina eden İsraili adam ile Midyanlı kadını öldürdüğü zaman yapılmıştı (bkz. Say.25:1-15). Pinehas Tanrı'nın adını onurlandırmak için büyük gayret göstermiş, Rab de onunla ilgili olarak şöyle demişti:

Onunla bir esenlik antlaşması yapacağım Kendisi ve soyundan gelenler için

kalıcı bir kâhinlik antlaşması olacak bu. Çünkü o Tanrısı için kıskançlık duydu ve İsrail halkının günahlarını bağışlattı. (Say. 25:12-13)

Bu kalıcı antlaşma, *yaşam ve esenlik verecek* bir antlaşmaydı. Amacı da Tanrı'ya saygı gösterilmesiydi. O zamanki kâhinler Rab'den korkuyorlardı. Ama artık Malaki'nin döneminde bu saygı kalmamıştı.

Gerçek bir kâhinin dört niteliği vardır ve bunlar 6. ayette sıralanır:

Doğru öğüt ağızdaydı. (ağız)

Dudaklarında hile yoktu.

Benimle esenlik ve doğruluk içinde yürüdü. (yaşamı)

Birçoklarını da suç yolundan döndürdü.

Aynı nitelikler bizim için de geçerlidir. Ağızımızdan çıkan sözler, hem doğru dürüst olmalı, hem de başkalarını doğru yola getirmek amacıyla söylenmelidir. Bizler de her gün esenlik ve doğruluk içinde yürümeliyiz. Tanrı'nın halkı bizden öğüt istediğinde dudaklarımız *bilgiyi korumalıdır*.

Peki bunları nasıl başaracağız? Yeremya peygamber aracılığıyla Rab şöyle dedi: *“Ama meclisimde dursalardı, sözlerimi halkıma bildirir, onları kötü yollarından ve davranışlarından döndürürlerdi”* (Yer.23:22). Gerçek kâhinliğin anahtarı, Rab'bin huzurunda duayla durup gece gündüz O'nun sözleri üzerinde derin derin düşünmekten başka bir şey değildir. Eğer Tanrı'nın sözlerini iletme ve başkalarını kurtarmak istiyorsak, bundan başka bir yol yoktur. Kutsal Ruh ile Kutsal Yazılar sayesinde *“Tanrı adamı her iyi iş için donatılmış olarak yetkin olur”* (2Ti.3:17).

2:8-9 Kâhinler Levi'yle yapılan antlaşmaya bağlı kalmadılar. Bu antlaşmayı kendileri çiğnedikleri gibi halkı da yoldan saptırdılar. Tıpkı Zekeriya 10:2-3 ve 11:16-17'de kınanan değersiz çobanlar gibi sürüyü gütmeyi ihmal ettiler. Efendimizin Ferisiler ve din bilginleriyle ilgili söylediği şu sözler bu kâhinler için geçerli: *“eğer kör köre kılavuzluk ederse, ikisi de çukura düşer”* (Mat.15:14). Rab kâhinlerin yanlışlarını beş tümceyle sıraladı:

Siz yoldan saptınız,

Öğrettiklerinizle birçoklarını suça sürüklediniz,

Levi'yle yaptığım antlaşmayı bozdunuz...,

Benim yollarımı izlemediniz,

Kutsal Yasa'yla ilgili konularda adam kayırdınız.

Bu suçlardan ötürü, Rab kâhinleri utandırmaya ve cezalandırmaya başlamıştı bile: *Bu yüzden ben de bütün halkın önünde sizi aşağılayıp gülünç duruma düşürdüm.* Peygamber aracılığıyla bir zamanlar başkâhin Eli'yi uyaran Rab'bin tutumu, o günden beri hiç değişmemiştir, *“Beni onurlandıranı ben de onurlandırırım. Ama beni saymayan küçük düşürülecek”* (1Sa.2:30).

C) Rab, evlilik antlaşmasını bozan halkını azarlıyor (2:10-16)

Malaki'nin metninde buraya kadar kâhinlerin suçları kınanır. Ama halk da suçsuz değildir. Bu nedenle 2:10'dan itibaren Rab halkın özellikle evlilik konusundaki hainliğini ortaya koyar.

Tanrı İsraililer'e iki toplumsal kurum buyurmuştu: Kâhinlik ile evlilik. Malaki 2'de bu kurumlar birer Tanrısal antlaşmaya dayanırlar: Levi'yle yapılan **kâhinlik antlaşması** ve karı koca arasında yapılan **evlilik antlaşması**. Evlilik antlaşmasının iki yönü vardı: Tanrı, kendisiyle halkı arasındaki ilişkiyi bir evliliğe benzetiyordu. Bu ruhsal "evliliğin" yürürlüğe girmesi Sina Dağı'nda bir antlaşmayla sağlanmıştı (bkz. Çık.24:3-8). İsrail halkı orada Tanrı'ya sadık kalacaklarına dair söz verdiler. Bu ilişkinin önemli bir gereği, putperest uluslardan eş almamaktı.

Evlilik antlaşmasının ikinci yönü ise karı koca arasındaki evlilikti. Burada da eşler, verdikleri sözün gereği olarak yaşam boyu birbirlerine sadık kalmalıydılar.

Mesih İnanlıları için evlilik kurumunun her iki yönünün de devam ettiğini söyleyebiliriz. Yalnız Tanrı'nın yeni halkı olan kilise düzeninde, kâhinler ve Levililer gibi özel bir ruhban sınıfı yoktur. Artık Mesih aracılığıyla imanlıların her biri kâhin olmuşlardır (1Pe.2:5, 9). Kâhinlik ve evlilik kilisenin temel öğelerini oluşturur. Örneğin, Efesliler 5:19-25'te bunları bir arada görebiliriz:

KÂHİNLİK:

Birbirinize mezmurlar, ilahiler, ruhsal ezgiler söyleyin; yürekten Rab'be ezgiler, mezmurlar okuyun; durmadan, her şey için Rabbimiz İsa Mesih'in adıyla Baba Tanrı'ya şükredin. Mesih'e duyduğunuz saygıdan ötürü birbirinize bağımlı olun.

EVLİLİK

Ey kadınlar, Rab'be bağımlı olduğunuz gibi, kocalarınıza bağımlı olun. Çünkü Mesih beden kurtarıcısı olarak kilisenin başı olduğu gibi, erkek de kadının başıdır. Kilise Mesih'e bağımlı olduğu gibi, kadınlar da her durumda kocalarına bağımlı olsunlar.

Ey kocalar, Mesih kiliseyi nasıl sevip onun uğruna kendini feda ettiyse, siz de karılarınızı öyle sevin.

2:10 Üçüncü soru grubu bu ayette bulunur: *Hepimizin babası bir değil mi? Bizi yaratan aynı Tanrı değil mi?* Yahudiler Tanrı'yla aralarındaki özel ilişkiyle övünüyorlardı: *"Bir tek Babamız var, o da Tanrı'dır"* (Yu.8:41). Aynı Baba'dan olmaları (bkz. 1:6) onları kardeş kılmıyor mu? O halde nasıl olur da birbirlerine

sadık kalmıyorlar? Ancak, Tanrı'yı ve O'nun yollarını düşünmeyen bir insanın diğer insanlarla ilişkileri de yanlış bir temel üzerine kurulur. İnsanların birbirlerini hor görüp incitmeleri, her bireyin Tanrı'dan gelen değerini ve eşitliğini bilmemekten kaynaklanır.

İnsan, hayvanlardan daha üstün bir şekilde, yalnızca bedensel değil, ahlaksal ve ruhsal bir varlık olarak yaratılmıştı. Tanrı'yla zengin ve derin bir ilişki içinde bulunmak üzere tasarlanmıştı. Tanrı'nın benzerliğinde yaratılan insana, Tanrı'ya özgü nitelikler, sevgi, yaratıcılık, mantık ve doğruluk gibi özellikler verilmişti. Bu yüzden insanın çok büyük bir değeri vardı; öldürülmemeli (Yar.9:6) ve hatta sövülmemeliydi (Yak.3:9). Ne yazık ki, Tanrı'nın bu ilkelerine sırt çeviren insan, kardeşine karşı da hainlik yapabilir. Tanrı'ya sadık kalmayan bir kişi, insana da sadık kalmaz.

2:11-12 Bu ayetlerde **imanlı olmayanlarla evlenme “ihaneti”** konusunda uyarı yapılır. İsrail'le yapılan antlaşmaya göre İsraililerin başka halklarla evlenmesi kesinlikle yasaktı:

Kız alıp vermeyeceksiniz. Kızlarınızı oğullarına vermeyeceksiniz; oğullarınıza da onlardan kız almayacaksınız. Çünkü onlar oğullarınızı beni izlemekten saptırarak, başka ilahlara tapmalarına neden olacaklardır. O zaman RAB size öfkelenecek ve sizi çabucak yok edecek. (Yas.7:3-4)

Dolayısıyla, bu buyruğu çiğneyen halk ataların yaptığı antlaşmayı bozmuş oluyordu. Nitekim evlendikleri kız, yalnız yabancı bir ulusun kızı değil de, “yabancı ilaha tapınan kız” diye adlandırılır. İsa'ya iman etmeden önce, doğal insan bu dünyanın ilahı olan İblis'in çocuğudur (bkz. Yu. 8:44).

Söz konusu ihanet, Malaki'yle aynı tarihsel döneme ait Nehemya 13'te açıklandı. İsrail'in Tanrısı'nı tanımayan kişilerle evlenmiş olan Yahudiler haince davrandı. Nehemya onları şöyle payladı:

Yabancılar kız verip kız almayacaksınız. Kral Süleyman bu yabancı kadınlar yüzünden günaha girmede mi? Onca ulusun kralları arasında Süleyman gibisi yoktu. Tanrı onu öyle sevdi ki, bütün İsrail'e kral yaptı. Ama yabancı kadınlar onu bile günaha sürükledi. Şimdi de siz yabancı kadınlarla evlenerek Tanrımız'a ihanet ediyorsunuz. Yaptığınız bu büyük kötülüğe göz mü yumalım? (Neh.13:25-27)

Malaki peygamber, bu davranışlarda bulunanlara karşı Rab'bin tutumunu açıkça bildirdi: *Rab'bin sevdiği kutsal yeri kirletti. Bunu yapan kişi, kim olursa olsun, Her Şeye Egemen RAB'be sunular getirse bile RAB onu Yakup'un topluluğundan atsın!*

İncil bu konuda aynı gerçeği vurgular. Evliliği bir çift hayvanın girdiği boyunduruğa benzeten elçi Pavlus durumu şöyle açıklar:

İmansızlarla aynı boyunduruğa girmeyin. Çünkü doğrulukla fesadın ne ortaklığı, ışıkla karanlığın ne paydaşlığı olabilir? Mesih'le Beliyal uyum içinde olabilir mi? İman edenle iman etmeyenin ortak yanı olabilir mi? Tanrı'nın tapınağıyla putlar uyuşabilir mi? Çünkü biz yaşayan Tanrı'nın tapınağıyız. (2Ko.6:14-16)

Bu ayetlerde iyi bir evlilik için gereken nitelikleri bulmak mümkündür: *ortaklık, paydaşlık, uyum, söz birliği ve uyuşma*. İmanlı kişiyle Rab arasındaki ilişkide bu kadar sıkı bir yakınlık varsa, Rab'be zıt niteliklere sahip bir “gazap çocuğu” (Ef.2:3) ile nasıl bir evlilik yapılabilir? İmanlı olmayan kişi ister istemez fesadın, karanlığın, imansızlığın ve hatta putperestliğin hâkim olduğu İblis'in egemenliğinde yaşamaktadır. Böyle bir kişiyle yapabileceğimiz evlilik, sırf fiziksel ve duygusal bir ilişkiye dayanacaktır. Ama yaşamımızın en önemli alanı olan ruhumuzda hiçbir beraberlik söz konusu olmayacak, çok geçmeden bu evlilikte büyük ve derin sorunlar doğacaktır. Üstelik, kendisine çok sayıda putperest eş alan Kral Süleyman gibi, imanlının da Tanrı'dan uzaklaşması mümkündür.

Demek ki imanlı bir kişinin, imanlı olmayan bir kız veya erkekle evlenmesi Tanrı'ya sırt çevirmektir. Zaten eğer imanlı kişi Rab'le sıkı beraberlik içinde yaşıyorsa, kesinlikle böyle bir şey yapmak istemeyecektir.

12. ayet bu suçun cezasını gözler önüne seriyor: *Suç işleyen kim olursa olsun,*⁷² *İsrail topluluğundan atılacaktır!* Rab'be sunu getirmek bile böyle bir günahı bağışlatamaz. Nehemya 13:28'de bunun bir örneği bulunur. İncil'de, imansızla evlenen kişiye böyle bir ceza uygulanması buyrulmaz. Ancak Elçi Pavlus'un 'boyunduruk' benzetmesi ve imanlıların yalnızca imanlılarla evlenmelerine izin vermesi, yeterince önemli uyarılarıdır. İmanlılar Malaki'den ibret almalıdır! Bu konu çok ciddidir.

2:13-14 Bu ayetlerde **boşanma “ihaneti”** dile getirilir. Malaki'de evlilikle ilgili ikinci bir durum vardı. Kocalar çeşitli nedenlerle karılarını boşamaya başlamışlardı. Rab bu yüzden onların getirdikleri sunuları kabul etmiyordu. Halkın bütün yalvarışlarına rağmen Tanrı onlardan hoşnut değildi ve bereketini esirgiyordu.

Rab bu cezanın nedenini etkili bir şekilde dile getirdi. Evliliklerin bozulmasına ve boşanmalara dikkat çekti: *Çünkü RAB seninle gençken evlendiğin karın arasında tanıktır. O yoldaşın ve evlilik antlaşmasıyla karın*

olduğu halde ona ihanet ettin. İncil’de, karı koca arasındaki anlaşmazlığın önemli bir sonucu ortaya konulmuştur. Karısıyla anlayış içinde yaşamayan kocanın duaları engellenmektedir (1Pe.3:8).

Bu sözlere bakarak, Rab’bin yalnızca tekeşli evlilik istediği açık bir şekilde görülebilir. Zaten Tevrat’ın en başında “*ikisi* (üçü, dördü, beşi değil) *tek beden olacak*” denilmiştir (Yar.2:24). Tek karı ile tek koca arasındaki ilişkiye büyük önem veren ayetler⁷³ arasında güzel bir öğüt bulunur:

*Suyu kendi sarnıcından,
Kendi kuyunun kaynağından iç...
Gençken evlendiğin karınla mutlu ol...
Aşkıyla sürekli coş. (Özd.5:15-19)*

Rab boşanmayı bir *ihanet* olarak nitelendiriyor. Evlilik antlaşmasıyla Tanrı’nın önünde bir erkek ile bir kadın birbirine söz vermiş ve böylece karı koca ilan edilmiştir. Ama kocalar, karılarını boşamakla verdikleri sözü tutmuyor, eşlerine ihanet ediyorlardı. Bu ciddi antlaşmayı bozarak Tanrı’nın öfkesini uyandırıyorlardı.

Bu ayetlerde karıları betimleyen iki güzel ifade var:

1) *Yoldaşın* veya “arkadaşın” - Kadın kocasının hizmetçisi veya ikinci sınıf yardımcısı değildir. Kesinlikle yalnız cinsel ilişkinin zevkini veya ürününü sağlayan bir araç da değildir. Tersine kocasının dostu ve yoldaşındır. Dolayısıyla, kocası yaşam yolculuğunun her yönünü onunla dayanışma içinde paylaşmalıdır. Arkadaş olarak onunla dertleşir, onunla konuşmaktan, ve birlikte zaman geçirmekten zevk alır. İmanlı bir kocanın en yakın dostu karısı olmalıdır.

Mesih inanlılar topluluğunu nasıl sevdiyse, koca da eşini aynı şekilde, hatta kendi bedeni gibi sevmelidir (Ef.5:25-28). Onunla anlayış içinde ve şefkatle yaşamalıdır.

2) *Evlilik antlaşmasıyla karın* - Kutsal Kitap’a göre evlilik yaşam boyu süren kutsal bir ilişkidir. Evlilik bir antlaşma niteliğini taşımaktadır ve bu yüzden çok ciddidir. İmanlılar için geçimsizlik gibi bahanelerle ayrılmak, antlaşmayı bozmak için geçerli neden değildir. Evli çiftler, sık sık evlilik yeminleri üzerinde düşünmelidirler. Rab’bin kendisi “*seninle gençken evlendiğin karın arasında tanıktır* ve Tanrı boş yere ant içenlerden hoşlanmaz (Vai.5:4).

Bu doğrultuda Efendimiz İsa Mesih şöyle buyurdu:

Karısını fuhuş dışında bir nedenle boşayan onu zinaya itmiş olur. Boşanmış bir kadınla evlenen de zina etmiş olur... ‘Evet’iniz evet, ‘hayır’ınız hayır

olsun. (Mat.5:32, 37)

Demek ki, yoldaş ve arkadaşı olan eş, evlilik antlaşmasının gereği olarak, koca tarafından baş üstünde tutulmalıdır.

2:15 Tanrı'nın imanlı evliliklerde aradığı neydi? *Kendisine özgü bir soy arıyordu* veya harfi harfine çevirecek olursak *bir Allah zürriyeti arıyordu*. İsrail'in imanlı ve Tanrı'ya bağımlı olan kesiminden Mesih çıkacaktı. Halkın Tanrı'ya sadık kalan kesimi, *“devrildiği zaman kütüğü kalan yabani fıstık ve meşe ağacına”* benzetilmiştir. *“Kutsal soy”* işte bu kütükten çıkacaktır (Yşa.6:13).

Tanrı imanlı erkek ile kadını bu amaçla birleştirmiş, sahte ilahların “çocukları” ile evlenmeden O'na adanmış bir soy olmalarını amaçlamıştır. Böylece, karı ve koca evliliklerini Tanrı'nın istediği şekilde yürüterek kutsal olacaktır.

“Adam annesini babasını bırakıp karısına bağlanacak, ikisi tek beden olacak.” Şöyle ki, onlar artık iki değil, tek bedendir. O halde Tanrı'nın birleştirdiğini, insan ayırmayın. (Mat.19:5-6)

Rab hâlâ imanlı çiftlerin yaşamlarında bir *Tanrı soyu* görmek ister. Çocuklarını Rab'bin terbiye ve öğüdüyle büyütmelelerini buyurur (Ef.6:4). Sevgi ve sadakatle yürüyen bir aile yaşamı, Rab'bin iyiliğini en güzel temsil eden tanıklıktır. Şu uyarıya çok dikkat etmeliyiz:

Tanrı'nın isteği şudur: Kutsal olmanız, fuhuştan kaçınmanız, her birinizin, Tanrı'yı tanımayan uluslar gibi şehvet tutkusuyla değil, kutsallık ve saygınlıkla kendine bir eş alması ve bu konuda haksızlık edip kardeşini aldatmamasıdır. Daha önce de size söylediğimiz, sizi uyardığımız gibi, Rab bütün bu suçlardan ötürü insanları cezalandıracaktır. Çünkü Tanrı bizi ahlaksızlığa değil, kutsal bir yaşam sürmeye çağırdı. Dolayısıyla bu çağırışı reddeden kişi insanı değil, size Kutsal Ruhunu veren Tanrı'yı reddetmiş olur . (1Se.4:3-8)

2:16 Burada Rab çok açık bir şekilde boşanmayla ilgili tutumunu bildiriyor: *Ben boşanmadan nefret ederim*. Bu ayeti başka türlü anlamak olanaksızdır. İmanlılar boşanma olasılığı akıllarına bile getirmemelidir.

Bunu izleyen ifade, evlilikte zorbalıkla ilgili Tanrı'nın düşüncesini ortaya koyuyor: *Giysisinin üstüne bir de zorbalığı kuşanan kişiden de nefret ederim*. Tanrı, evlilik ilişkisinde herhangi bir zorbalıktan nefret ettiğini belirtmektedir. Toplumumuzda yaygınlaşan zorbalık hiçbir şekilde imanlıların evinde bulunmamalıdır.

Rab'bin nefret ettiği davranışları öğrenip bunlardan kaçmak imanlıya yaraşır bir tutumdur. *Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. Bunun için kendinize dikkat edin (ruhunuzu sakının) ve ihanet etmeyin.* İhanet konusundaki uyarı iki kere tekrarlanmıştır.

Buraya kadar Malaki'nin peygamberlik sözlerinde gelecekle ilgili herhangi bir önbildiri görülmedi. Tanrı yalnız o zamanki durumla ilgili olarak kâhinlerin ve halkın "*ruhça gelişmesi, cesaret ve teselli bulması için*" İsrail'e seslendi (1Ko.14:3). Bu peygamberlik sözleri onları "*öğretmek, azarlamak, yola getirmek, doğruluk konusunda eğitmek için*" verildi (2Ti.3:16).

Fakat son iki bölümde Rab'bin gelişiyile ilgili daha çok açıklamaya yer verilir. Gelecek olan Rab dünyayı yargılayacak, Tanrı'ya kulluk edenle etmeyen arasında ayırım yapacaktır (3:18).

Ç) Rab, gelişini önceden bildiriyor (2:17 - 3:6)

2:17 Dördüncü soru grubu 2:17’de bulunur. Malaki, halkı, sözleriyle Rab’bi usandırmakla suçlar. İsrail halkı yüzyıllar önce aynı duruma düşmüştür: “*Beni günahlarınızla uğraştırdınız, suçlarınızla usandırdınız*” (Yşa.43:24). Yüreği nasırlaşmış olan halk, Malaki aracılığıyla gelen sözlere şöyle karşılık verir: “*O’nu neyle usandırdık?*” Bunun üzerine Rab, peygamber aracılığıyla onlara yakınmalarını hatırlatır: “*Kötülük yapan herkes RAB’bin gözünde iyidir, O onlardan hoşnuttur*” ya da “*Hani, adalet sağlayan Tanrı nerede?*” diyerek usandırdınız.

Tanrı’nın karakterine yapılan iftiralara bakın! Halkın Rab’den uzaklaşmış olduğu ne kadar bellidir! Ruhsal gerçekleri artık anlamaz hale gelmişlerdi. İbadetlerinin karşılığını almadıklarını düşünerek Rab’bi haksızlık yapmakla suçluyorlardı. Hatta kendi homurdanmalarında herhangi bir küstahlık bile göremediler. Ancak Tanrı’yı bu şekilde suçlamaları çok büyük bir terbiyesizlikti.

Tanrı’yla ilgili düşüncemiz veya Tanrı’ya bakış açımız hayatımızı yönlendirecektir. Tanrı’nın karakterine yönelik iftiralara kulak asmamak gerekir. İsrail’in ilk atası İbrahim, Tanrı’nın adaletiyle ilgili şöyle dedi: “*Bütün dünyayı yargılayan adil olmalı*” (Yar.18:25). Kesinlikle öyledir. Musa da halka şöyle buyurdu:

Ululuğu için Tanrımız’ı övün!

O Kaya’dır, işleri kusursuzdur,

Bütün yolları doğrudur.

O haksızlık etmeyen güvenilir Tanrı’dır.

Doğru ve adildir. (Yas.32:4)

Kutsal olan Tanrı her etkinliğinde adildir; en ufak adaletsizliği bile söz konusu olamaz! “*Kesinlikle hayır! Herkes yalancı olsa bile, Tanrı’nın doğruyu söylediği bilinmelidir*” (Rom.3:4).⁷⁴

İsrail halkı, *Kötülük yapan herkes RAB’bin gözünde iyidir, O onlardan hoşnuttur* diyordu. Kötülerin iyi durumunu gören mezmur yazarı da kıskanarak şöyle demişti: “*Ayaklarım neredeyse tökezlemiş, adımlarım az kalsın kaymıştı.*” Ancak Tanrı tapınağına girince, sonlarının ne olacağını anladı (Mez.73:2, 17). Tanrı adildir, ama kötülere karşı çok sabırlıdır. Halk, Tanrı’nın adaletini görmek

istiyordu. Ancak Tanrı kötülüğe karşı sabırla değil de anlık adaletle karşılık verseydi, yok olurlardı.

3:1 *Adalet sağlayan Tanrı nerede?* sorusunun yanıtı şu ayette bulunur: *Aradığınız Rab ansızın tapınağına gelecek. Ama O'nun gelişi onların beklediği gibi olmayacak, "yargılamak için size yaklaşacağım"* (3:5).

Bu büyük önbildirinin ilk satırı İncil'in üç ayetinde aktarılır.⁷⁵ Markos 1:1-2'e göre "*Tanrı'nın Oğlu İsa Mesih'le ilgili müjdenin başlangıcı*" Yahya peygamberin ortaya çıkışıydı. Bu ayet ve Yşa.40:3, Yahya'nın gelişini önceden açıklar. Peygamber Yahya, İsrailoğulları'na, kendisinden sonra gelecek olana, yani İsa'ya iman etmelerini söyledi. Onları tövbe edip vaftiz olmaya çağırarak Mesih'in yolunu hazırladı. Yahya'nın bildirisi dolaysız ve sadeydi: "*Tövbe edin! Tanrı'nın Egemenliği yaklaşmıştır*" (Mat.3:2). Efendimiz İsa, Malaki'nin sözlerini kullanarak Yahya'yı şöyle övdü:

Öyleyse ne görmeye gittiniz? Bir peygamber mi? Evet! Size şunu söyleyeyim, gördüğünüz kişi peygamberden de üstündür. "İşte, habercimi senin önünden gönderiyorum; o önden gidip senin yolunu hazırlayacak" diye yazılmış olan sözler onunla ilgilidir. Size doğrusunu söyleyeyim, kadından doğanlar arasında Vaftizci Yahya'dan daha üstün biri çıkmamıştır. (Mat.11:9-11; Lu. 7:26-28)

Ne var ki, bu büyük *haberci* yalnızca Rab'bin yolunu hazırlamak için çölde yükselen bir "ses"ti (Yşa.40:3; Yuh.1:23). Tapınağına gelecek olan öncesiz ve sonsuz "Söz," ise Tanrı'nın kendisiydi (Yuh.1:1). Malaki 3:1 ve Yeşaya 40:3, vaat edilen Mesih'in kimliğini çok açık bir şekilde ortaya koyarlar: Tapınağın asıl sahibi Rab Yahve'dir. Yani İsa Mesih, insan bedenine bürünmüş olan Tanrı'dan başkası değildir. Kendi tapınağına, Rab'bin bizzat kendisi gelecekti!⁷⁶

Antlaşma habercisi (Antlaşma meleği) deyişi, Mesih'in ölüp dirilerek gerçekleştireceği Yeni Antlaşma'ya işaret ediyordu (bkz. Yer.31:31-33; Mat.26:28; Luk.22:20; İbr.8:6-13; 9:15; 13:20). Burada "haberci" sözcüğü 'aracı' sözcüğüyle özdeştir; nitekim Mesih, Yeni Antlaşma'nın aracısı olmuştur. Halk antlaşmaya sadık kalmadı, ama Rab sözüne sadıktı ve İsrail'in bütün ümidi O'ydu.

Bu ayetlerde, Mesih'in yeryüzüne iki ayrı gelişi, sanki tek 'bir' geliş gibi aktarılıyor. Eski Antlaşma'daki peygamberlik etkinliğinin önemli bir özelliği budur. Birbirinden çok uzak tarihlerde gerçekleşecek olan olaylar yan yana, hatta aynı ayette bulunur:

3:2-5 Halk adalet sağlayın Tanrı'yı arıyordu. Ancak O'nun gelişine büyük bir yargının eşlik edeceğini düşünmüyorlardı. Mesih'in getireceği adil düzeni istiyorlar, ama O'nun gerçek adaleti kendilerini yakacağını akıllarına getirmiyorlardı. Bu yüzden Rab şöyle soruyor: *O'nun geleceği güne kim dayanabilir?*

Rab, İsrailoğulları'nı, ve özellikle Levioğulları olan kâhinleri ateşten geçirecektir. Bu yargı bir maden arıtıcısının ateşine, Rab ise arıtıcının kendisine benzetiliyor. Eski atölyelerde, arıtıcı ateşte eriyen madenin önünde durur, arada bir üzerinden cürufu sıyırıp atardı. Saf gümüş üzerinde kendi yüzünün yansımısını görene kadar bu işe devam ederdi. Aynı şekilde, İsrail'de değerli maden vardı, ama önce bütün pislik ve cüruftan arınması gerekiyordu. Rab'bin ustalığı sayesinde İsrail deneme ateşinde eriyecek, arıtılıp temizlenecekti. Yeşaya 1:25'te bu olay şöyle dile gelir:

*Sana karşı duracak,
Kül suyuyla arıtır gibi seni cüruftan arıtıp temizleyeceğim.
Eskiden, başlangıçta olduğu gibi,
Sana yöneticiler, danışmanlar yetiştireceğim.
Ondan sonra "Doğruluk Kenti",
"Sadık Kent" diye adlandırılacaksın.*

Mesih inanlısının yaşamında Tanrı bu arıtma işine şimdiden başlamıştır. *"Çünkü yargılamanın, Tanrı'nın ev halkından başlayacağı an gelmiştir"* (1Pe.4:17). Tanrı bizdeki kusurları yakıp arıtmak amacıyla bizi acı ve deneme ateşinden geçirir:

Şimdi kısa bir süre çeşitli denemeler sonucu acı çekmeniz gerekiyorsa da, sevinçle coşmaktasınız. Böylelikle içtenliği kanıtlanan imanınız, İsa Mesih görüldüğünde size övgü, yücelik, onur kazandıracak. İmanınız, ateşle arıtıldığı halde yok olup giden altından daha değerlidir... Sizleri Mesih'te sonsuz yüceliğine çağıran ve bütün lütfun kaynağı olan Tanrı'nın kendisi kısa bir süre acı çekmenizden sonra sizi yetkinleştirip pekiştirecek, güçlendirip temellendirecektir. (1Pe.1:6-7; 5:10).

Ne var ki, Malaki'de kastedilen olay, İsrail'le ilgili olup, büyük sıkıntı dönemin sonunda gerçekleşecektir. Zekeriya 13:9'da, Yerusâlim kuşatmasıyla ilgili bu dönem etkili bir dille ortaya konulur:

Kalan üçte birini ateşten geçireceğim,

Onları gümüş gibi arıtacağım,

Altın gibi sınavacağım.

Bana yakaracaklar,

Ben de onlara karşılık vereceğim.

“Bunlar benim halkım” diyeceğim.

Onlar da, “Tanrımız RAB’dir” diyecekler.

Bunun sonucu olarak Levililer, Rab’be doğrulukla sunular sunacaklar ve Rab sunulardan hoşnut kalacak.

Kuyumcuya saf gümüş veya altın gerekir; onun için cürufun hiçbir değeri yoktur. Aynı şekilde, Rab’be de aklanmış gerçek imanlılar gerekir. Bu nedenle bütün sahtekârlar temizlenecektir: Bütün büyücüler, zina edenler, yalan yere ant içenler, işçinin, dulun, öksüzün, yabancının hakkını çiğneyenler, benden korkmayanlar toplanıp atılacaktır. Rab’bin Egemenliği ancak bu şekilde kurulabilir. İsa deliceler benzetmesinde bu olayı şöyle açıkladı:

Deliceler nasıl toplanıp yakılırsa, çağın sonunda da böyle olacaktır. İnsanoğlu meleklerini gönderecek, onlar da insanları günaha düşüren her şeyi, kötülük yapan herkesi O’nun egemenliğinden toplayıp kızgın fırına atacaklar. Orada ağlayış ve diş gıcirtısı olacaktır. Doğru kişiler, o zaman Babaları’nın egemenliğinde güneş gibi parlayacaklar. Kulağı olan işitsin! (Mat.13:40-43)

Rab günahkârlara karşı hemen tanık olacaktır. İnsanın yaptıklarının hiçbir ayrıntısı O’ndan saklı değildir. “Kendisine hesap vereceğimiz Tanrı’nın gözü önünde her şey çıplak ve açıktır” (İbr.4:13).

3:6 Bu gelecek yargıdan İsrail’in küçük bir kesimi kesinlikle kurtulacaktır. Bunun güvencesi olarak Rab, kendi değişmez karakterini gösteriyor. Onların yok olmamalarının tek nedeni budur. Halk adalet arıyordu, oysa yalnız merhamet ve lütuf sayesinde hayatta kalabileceklerdi. “Her Şeye Egemen RAB bazılarımızı sağ bırakmamış olsaydı, Sodom gibi olur, Gomora’ya benzerdik” (Yşa.1:9).

Kutsal Kitap Tanrı’nın güvenilirliği ve değişmezliğini vurgular. O, vermiş olduğu vaatlere “sadık RAB”dir (Yşa.49:7). Verdiği sözde durur: “Vaat eden Tanrı güvenilirdir” (İbr.10:23). Hiçbir zaman sözünden caymaz ve değişmez. Onun lütfü hiçbir zaman azalmaz, tükenmez:

Her nimet, her mükemmel armağan yukarıdan, kendisinde değişkenlik ya da döneklik gölgesi olmayan Işıklar Babası’ndan gelir. (Yak.1:17)

Tanrı insan değil ki,

Yalan söylesin,

*İnsanoğlu değil ki,
Düşüncesini değiştirsın.
O söyler de yapmaz mı?
Söz verir de yerine getirmez mi? (Say. 23:19)*

D) Rab, kendisini soyanları azarlıyor (3:7-12)

3:7-9 İsrail ulusu, tarihi boyunca sürekli Rab'bin buyruklarına karşı geldi. O'na karşı güvensizliğimiz, sözüne ve yasasına karşı olan tutumuzda ortaya çıkar. İsrail hiçbir zaman tam bir içtenlikle Tanrı'ya dönmedi; tersine asi bir ulus olarak suç işlemeye devam ettiler (bkz. Yşa.43:27; Hez.2:3; Hoş.10:9; Elç.7:51). Buna rağmen Rab, onları sürekli kendisine dönmeye çağırdı ve kendisinin de onlara dönmeye hazır olduğunu belirtti.

Beşinci soru grubunda yine iki soru var: Halk önce *nasıl döneriz?* diyor. Bunun üzerine Rab, gerçek bir dönüş yapmaları için İsrail'e somut bir örnek veriyor: *Siz benden çalışıyorsunuz.* İnsanın, kendisini yaratan Tanrı'yı soyması akıl almaz bir girişimdir. Ancak kör olmuş İsrail halkı, bunu anlamıyor ya da anlamak istemiyordu: *Senden nasıl çalışıyoruz?* diye görmezden geliyorlardı. Rab sabırla onlara cevap verdi: *Ondalıkları, sunuları çalışıyorsunuz.*

Bir şeyi çalabilmek için onun bir başkasının malı olması gereklidir. İsrail'in bütün toprağı ve ondan çıkan ürünün tümü zaten Rab'be aitti: *“RAB'bindir yeryüzü ve içindeki her şey, dünya ve üzerinde yaşayanlar”* (Mez.24:1; bkz. 50:10-11; 89:11). Ancak Rab, yasasında onlardan yalnızca ilk doğan hayvanları ve toprakta yetişen ürünün ondalığını talep ediyordu:

İster toprağın ürünü, ister ağacın meyvesi olsun, toprakta yetişen her şeyin ondalığı RAB'be aittir. RAB için kutsaldır. (Lev.27:30)

Her yıl tarlalarınızda yetişen ürünlerin ondalığını bir yana ayıracaksınız. Tahılınızın, yeni şarabınızın, zeytinyağınızın ondalığını, sığırlarınızın ve davarlarınızın ilk doğanlarını, Tanrınız RAB'bin adını yerleştirmek için seçeceği yerde O'nun önünde yiyeceksiniz. Bunu yapın ki, her zaman O'ndan korkmayı öğrenesiniz.” (Yas.14:22-23)

Kutsal Kitap sık sık para konusuna değinir, çünkü parayı kullanma biçimimiz Tanrı'ya olan güvenimizin açık bir göstergesidir. Eğer para konusunda güvenilir değilsek, “ruhsal” konularda da güvenilir olamayız. Efendimiz şöyle dedi: *“En küçük işte dürüst olmayan kişi, büyük işte de dürüst olmaz. Dünyanın aldatıcı serveti konusunda güvenilir değilseniz, gerçek serveti size kim emanet eder?”* (Luk.16:10-11)

Ondalığını vermeyen bir kişi, yalnızca Rab'den değil, kâhinlerden, Levililer'den, dul kadınlardan, öksüzlerden ve yabancılardan da çalışıyordu. Çünkü bu insanların hepsi geçimlerini ondalıktan sağlıyorlardı (Lev.6:16; 7:14, 32-34; 27:30-32; Yas.14:28-29; 18:3-4). Buna benzer olarak günümüzde, vergi kaçırın kişi yalnızca devletten değil, devlete bağımlı olan bütün insanlardan da

çalmaktadır. İsrail bundan ötürü lanete uğramıştı.

3:10-12 Öncelikle Rab'bin evi olan tapınakta yiyecek bulunması gerekiyordu.⁷⁷ Bu, insanların Rab'be verdikleri önemin ve sevginin göstergesiydi. Rab her şeyden önce bizim yüreğimizi ister: *“Oğlum, yüreğini bana ver; ve gözlerin yollarımdan zevk alsın”* (Özd.23:26, eski çeviri). Rab'den çalabilen bir kişinin yüreği O'dan zaten uzaktır.

Rab halkına, ondalığı getirmelerini, O'nun cömertliğini bu şekilde sınamalarını istiyor, bir bakıma onlara meydan okuyor. Elbette bütçemiz uygun olmayınca, gelirimizin ilk payını Rab'be vermek iman ister. Ama Rab şöyle bir söz veriyor: *Göreceksiniz ki, göklerin kapaklarını size açacağım, üzerinize dolup taşan bereket yağdıracağım.*

Süleyman, Rab'bin bu konudaki tutumunu şöyle bir özdeyişle açıklamıştır: *“Eli açık olan daha çok kazanır, hak yiyenin sonuysa yoksulluktur. Cömert olan bolluğa erecek, başkasına su verene su verilecek”* (Özd.11:24-25). Elçi Pavlus söz konusu ruhsal ilkeyi şu sözlerle özetledi:

Az eken az biçer, çok eken çok biçer. Herkes yüreğinde niyet ettiği gibi versin; isteksizce ya da zorlanmış gibi değil. Çünkü Tanrı sevinçle vereni sever. Her zaman, her yönden, her şeye yeterli ölçüde sahip olarak her iyi işe cömertçe katkıda bulunabilmeniz için, Tanrı her nimeti size bol bol sağlayacak güçtedir. (2Ko.9:6-8)

Eğer İsrail halkı bunu yaparsa, bütün ulusların göreceği bereketler yağacaktı. *Ülkeniz özlenen bir yer olacak”* deyişi, bütün ulusların Yeruşalim'e gideceği Mesih'in krallığındaki güzellikleri andırır. Rab kutsal topraklardan hoşnut kalacak, çünkü her şey *“Rab'be adanmış”* olacak (Zek.14:20-21).

E) Rab, kendisine kulluk edenle etmeyen arasında ayırım yapacak (3:13 - 4:6)

Kutsal Kitap'ta, ve özellikle "Bilgelik Kitapçıkları" dediğimiz Eyüp, Mezmurlar, Süleyman'ın Özdeyişleri ve Vaiz kitapçıklarında bütün insanlar, *Doğrular* ile *Kötüler*, *Erdemliler* ile *Sahtekârlar*, *Anlayışlı* olanlar ile *Anlayışsız* olanlar ve en çok da *Bilge (Hikmetli)* olanlar ve *Akılsız* olanlar diye hep iki gruba ayrılmışlardır (örneğin, Özd.14:1-9). Son yargı gününde Tanrı bu insanları sonsuza dek birbirinden ayıracaktır (bkz. Yu.5:28-29; Rom.2:7-11; Va.20:11-15).

Malaki'nin son on iki ayetinde bu iki grubu ve Tanrı'nın onlara nasıl bir karşılık vereceğini görüyoruz. 3:13-15'te Rab'den korkmayan şikâyetçiler, ve 3:16-18'de Rab'den korkan alçakgönüllüler yer alır. 4:1-6'da Rab'bin Günü'nde bu insanların iki farklı sonunu göreceğiz.

3:13-15 Bu metinde son bir soru grubu görülüyor. Rab İsrail'i kendisine karşı *sert sözler* söylemekle suçlar. Onlar ise duyarsızdırlar, çünkü bunun farkında bile değildirler. *Sana karşı ne söyledik?* diyerek yüreklerindeki kayıtsızlığı dışa vururlar.

14. ayet, halkın Tanrı'ya karşı nasıl söylendiklerini ortaya koyuyor: *Tanrı'ya kulluk etmek yararsızdır* diyorlardı. Bu sözler, 2:17'deki düşünceyi biraz daha açmaktadır. Yasa'nın gereklerini yerine getirdik, sadaka verdik, oruç tuttuk, vb. Hani bizim ödülümüz? Bu yaklaşımda, günahın ve Tanrı'nın lütfunun ne olduğunu bilmeyen bir pazarlık ruhu vardır. Ancak Tanrı bu oyuna gelmez. Kimse yaptıklarıyla övünmesin diye O'nun huzuruna yalnız lütuf yoluyla girilebilir: *"İman yoluyla, lütufla kurtuldunuz. Bu sizin başarınız değil, Tanrı'nın armağanıdır. Kimsenin övünmemesi için iyi işlerin ödülü değildir"* (Ef.2:8-9).

Bu ayetlerde sergilenen durum, Eyüp kitapçığında irdelenen çok eski bir soruyu yansıtıyor: Neden kötü insanlar rahat ederken doğru insanlar acı çekmektedir? Bu sorunun yanıtı, Tanrı'nın yargı kürsüsü önünde açıkça verilecektir. Ne var ki Tanrı, bu çağda *"güneşini hem kötülerin hem de iyilerin üzerine doğdurur; yağmurunu hem doğruların hem eğrilerin üzerine yağdırır"* (Mat.5:45). Doğrular, kötülerin çektiği aynı acıları çekebilir, hatta büyük olasılıkla imanlı kişi, imanı yüzünden daha da çok sıkıntı çekecektir. Tanrı şimdilik buğdayın arasındaki deliceleri ayıklamamaktadır, ancak *"çağın sonunda... İnsanoğlu meleklerini gönderecek, onlar da insanları günaha düşüren her şeyi, körülük yapan herkesi O'nun egemenliğinden toplayıp kızgın fırına*

atacaklar” (Mat.13:14-30; 36-43). Kötülük yapanlara büyük sabır gösteren Tanrı, onlara şöyle seslenir:

Tanrı'nın sınırsız iyiliğini, hoşgörüsünü, sabrını hor mu görüyorsun? O'nun iyiliğinin seni tövbeye yönelttiğini bilmiyor musun? İnatçılığın ve tövbesiz yüreğin yüzünden Tanrı'nın adil yargısının açıklanacağı gazap günü için kendine karşı gazap biriktiriyorsun. Tanrı, “herkese, yaptıklarının karşılığını verecektir.” (Rom.2:4-6)

Sonuçta “doğru” ile “kötü” arasındaki temel fark şudur: “Doğru” kişi Tanrı’ya ve O’nun karakterine güvenir, bu doğrultuda imanla yaşar. Oysa “kötü” kişi Tanrı’ya güvenmez ve “*iman olmadan Tanrı’yı hoşnut etmek olanaksızdır*” (İbr.11:6).

3:16-18 Her zaman Tanrı’ya sadık kalan küçük bir imanlı topluluk var olacaktır: “*Tanrı'nın lütfuyla seçilmiş küçük bir topluluk*” (Rom.11:5). Rab’den korkan bu insanlar birbirleriyle konuşurlarken, Rab onların söylediklerini dikkatle dinler. Yukarıdaki şikâyetçilere karşın, bunlar *Rab’den korkup adını sayanlardır*. Rab’bin gözünde böyle insanlar çok değerli mücevherler gibidir (Flp.4:3). Tanrı’nın öz halkı ve hazinesidirler (bkz. Çık.19:5; Yas.14:2; 26:18; Mez.135:4; Tit. 2:14). Böyleleri için *O’nun önünde bir anma kitabı yazılmıştır*. Diğer insanlar imanlılarla alay ederken, Rab kendi halkını görür ve onlara şöyle söz verir: *Öz halkımı ortaya çıkardığım gün, benim olacaklar*.

Dünya Tanrı’yı tanımadığı gibi bizi de tanımaz. Yalnız Rab’bin gelişyle birlikte her şey belli olacaktır. “*Sevgili kardeşlerim, daha şimdiden Tanrı'nın çocuklarıyız, ama ne olacağımız henüz bize gösterilmedi. Ancak, Mesih görüldüğü zaman O’na benzer olacağımızı biliyoruz. Çünkü O’nu olduğu gibi göreceğiz*” (1Yu.3:1-2). O zaman herkes Rab’bin *doğru kişiyle kötü kişi, Tanrı’ya kulluk edenle etmeyen arasında* ayrım yaptığını görecektir. Doğru olmak demek, Tanrı’ya yürekten kulluk etmek demektir.

4:1 Rab’bin büyük yargı ve ölç “günü”⁷⁸ geliyor. 3:2’de olduğu gibi o gün yanan ateşe benzetilir: *Fırın gibi yanıyor*. Buradaki benzetmede ise *kendini beğenmişlerle kötülük yapanlar* cürufa değil, samana benzetilmiştir. *Saman* kötülük yapanlar için sık sık kullanılan bir benzetmedir.⁷⁹ Rab’be karşı direnen bütün yönetimler, güçler, ve hatta O’nu tanımayan her insan rüzgârın sürüklediği saman çöpü gibi olacaktır. Rab İsa’nın bizzat kendisi insanları birbirinden ayıracaktır: “*Harman yerini temizlemek ve buğdayı toplayıp ambarına yığmak için yabası elinde hazır duruyor. Samanı ise sönmeyen ateşte yakacaktır*” (Luk.3:17). Burada yazıldığı gibi, “*onlarda ne kök, ne dal bırakılacaktır.*” Bir başka deyişle, kötülüğün ne temeli ne de meyvesi kalacaktır. Bunların tümü, o

gün bir daha ortaya çıkmamak üzere yok edilecektir.

Samanla cürufun ortak bir özelliği vardır: Delice gibi hiçbir işe yaramazlar! Değersiz ve yararsızdırlar. Üstelik iyi olanı da bozar ve çürümesine neden olurlar. Böylelerini yakıp atmaktan başka çıkar yol yoktur. Tanrı, bütün insanları sevdiği halde, kendisini sevmeyen kişi için bir şey yapamaz. O'nun sabrına karşı ısrarla kayıtsız kalanlar, kendi sonlarını hazırlamaktadır. Sonunda Tanrı, bu insanları kendi egemenliğinden dışlamak zorunda kalacaktır. Kutsal Kitap'ta cehennem kavramı, "*Rab'bin varlığından ve yüce gücünden uzak kalarak sonsuza dek mahvolma cezası*" olarak nitelendirilir (2Se.1:9).

4:2-3 Rab, 3:16'da adına saygı gösterenlere seslenir ve onlara muhteşem vaatler verir. Bu kişiler, o gün bütün umutlarının gerçekleştiğini göreceklerdir. Kötüler için yargı ve ceza günü, doğrular için büyük bir sevinç ve şifa günü olacaktır. Dünyanın karanlık gecesi son bulacak, "*Doğruluk Güneşi*"nin doğuşuyla, yani Mesih'in gelişiyle birlikte gerçek gün başlamış olacak! Çağların sonuna ulaşmış olan bizlere elçi Pavlus bu yüce günün umudunu şöyle müjdeler:

Gece ilerledi, gündüz yaklaştı. Bunun için karanlığın işlerini üzerimizden atıp ışığın silahlarını kuşanalım... Gün ışığında olduğu gibi, saygın bir yaşam sürelim. (Rom.13:11-12)

Mesih, gelini olan Kilise tarafından "*parlak sabah yıldızı*" olarak beklenirken (Va.22:16-17), İsrail'in içindeki sadık azınlık tarafından "*Doğruluk Güneşi*" olarak beklenir. Gece görünen sabah yıldızı özellikle güneş doğmadan önceki son saatte görülür. Mesih geri gelene kadar dünya karanlık altındadır. Bu çağ bitecek, güneş doğacak, karanlık yok olacak!

Rab geldiği zaman, O'nun halkı Şeytan'ı ve ona ait olan güçleri ayakları altında ezecekler (bkz. Rom.16:20). Bu konu Eski Antlaşma peygamberlik sözlerinde sık sık yer alır; Rab kötülük yapanları ve bütün kibirlileri tamamen alçaltacaktır (Yşa.26:5-6). Galip gelen kutsallar ise Mesih'le birlikte dünyayı yargılayacaktır (1Ko.6:2). Rab onlara şöyle söz verir:

Galip gelene, yaptığım işleri sonuna dek sürdürene ulusların üzerinde yetki vereceğim. "Demir çomakla güdecek onları, çömlek gibi kırıp parçalayacaktır." Galip gelene sabah yıldızını da vereceğim. (Va. 2:26-28)

4:4 Rab son bir kez halkını Kutsal Yasa'ya uymaya çağırır. Onlara, Kutsal Yasa'nın Musa'ya verilmesiyle ilgili olayları hatırlatır. Rab alevler içinde Sina Dağı'na inerek büyük kudretini, görkemini ve kutsallığını gözler önüne sermişti. İsa'dan sonra İncil'in İbraniler kitapçığını yazan elçi, imanlılara İsa'da sahip oldukları ayrıcalıkları açıklarken aynı olayı şöyle hatırlatır:

Sizler dokunulabilen, alev alev yanan dağa, karanlığa, koyu karanlık ve kasırgaya, gürleyen çağrı borusuna, tanrısal sözleri ileten sese yaklaşmış değilsiniz. O sesi işitenler, kendilerine bir sözcük daha söylenmesin diye yalvardılar. “Dağa bir hayvan bile dokunsa taşlanacak” buyruğuna dayanamadılar. Görünüm öyle korkunçtu ki, Musa, “Çok korkuyorum, titriyorum” dedi.

Oysa sizler Siyon Dağı'na, yaşayan Tanrı'nın kenti olan gökselYeruşalim'e, bir bayram şenliği içindeki onbinlerce meleğe, adları göklerde yazılmış ilk doğanların topluluğuna yaklaştınız. Herkesin yargıcı olan Tanrı'ya, yetkinliğe erdirilmiş doğru kişilerin ruhlarına, yeni antlaşmanın aracısı olan İsa'ya ve Habil'in kanından daha üstün bir anlam taşıyan serpmelik kana yaklaştınız. (İbr.12:19-24)

Tanrı'nın Yasası'nı alan İsrail ulusu, büyük ayrıcalıklara sahipti. Bu nedenle Tanrı o yasayı anımsamalarını söyledi. Bunun hesabını onlardan soracaktır. Bizler Mesih'te İsraililer'den çok daha yüce bereketlere kavuştuk ve bizden de hesap sorulacaktır.

4:5-6 Eski Antlaşma'nın son iki ayeti *Peygamber İlyas'ın Rab'bin büyük ve korkunç günü gelmeden önceki gelişile* ilgilidir. İlyas'ın görevi, İsrail halkını tövbeye çağırmak olacaktır, öyle ki Tanrı ülkeyi lanetlemesin. Tanrı'nın gönderdiği melek Cebrail, Yahya'nın doğuşunu babası Zekeriya'ya bildirirken, üstleneceği görevi şöyle tanımladı:

İsrailoğulları'ndan birçoğunu, Tanrıları Rab'be döndürecek. Babaların yüreklerini çocuklarına döndürmek, söz dinlemeyenleri doğru kişilerin anlayışına yöneltmek ve Rab için hazırlanmış bir halkı yetiştirmek üzere, İlyas'ın ruhu ve gücüyle Rab'bin önünden gidecektir. (Luk.1:16-17)

Toplumsal yozlaşma toplumun en küçük birimi olan aile ilişkilerinde başlar. Son günlerde, Tanrı'dan uzaklaşmanın önemli bir belirtisi şu olacaktır: “*Anne baba sözü dinlemez*” (2Ti.3:2-3). Tövbe ederek Tanrı'nın sözüne uyan aile fertleri birbirleriyle barışırlar. Tövbe eden çocuklar babalarından özür diler, onları saymaya başlarlar. Tövbe eden baba da çocuklarından özür diler, onları sevmeye ve kayırmaya başlar. Ayrıca burada sözü geçen *babalar* ile *çocuklar*, İsrail'in ataları (İbrahim, vb.) ile gelecek kuşaklar anlamında kullanılmış olabilir. Bu durumda, vaat edilen düzelme, ilk baştaki saf imana dönmek demektir.

Luka'nın yukarıdaki sözleri, gelecek olan Peygamber İlyas'la ilgili vadin, Vaftizci Yahya'nın ortaya çıkışıyla gerçekleştiğini gösteriyor. Acaba, bu vaat tamamen yerine gelmiş midir? Yahya, kendisine “*Sen kimsin? İlyas mısın?*” diye soran kâhinlere açıkça “*Değilim*” diye cevap verdi (Yu.1:21). İsa da ölmesi

gerektiğini açıkladığı öğrencilerinin “Peki, din bilginleri neden önce İlyas’ın gelmesi gerektiğini söylüyorlar?” şeklindeki sorularına şöyle cevap verdi:

İlyas gerçekten gelecek ve her şeyi yeniden düzene koyacak... Size şunu söyleyeyim, İlyas zaten geldi, ama onu tanımadılar, ona yapmadıklarını bırakmadılar. Aynı şekilde İnsanoğlu da onların elinden acı çekecektir.
(Mat.17:11-12)

Bu sözlerde İlyas’ın gelişiyle Mesih’in iki gelişi arasında paralel bir ilişki vardır. “İlyas’ın ruhu ve gücüyle” gelen “Yahya tarafından vaftiz edilmeye yanaşmayan Ferisiler’le Kutsal Yasa uzmanları, Tanrı’nın kendileriyle ilgili tasarısını reddettiler” (Lu. 1:17; 7:30; bkz 20:1-8). Yahya’yı reddeden İsraili yetkililer, daha sonra Mesih’in kendisini reddettiler. Aynı şekilde Mesih’in ikinci gelişiyle her şeyin yeniden düzenleneceği zamandan önce İlyas (veya onun ruhuyla gelen başkası) tekrar gelecek ve İsrailoğulları’nı tövbeye çağıracaktır. Kısacası, *Peygamber İlyas* Rab’bin her iki gelişine öncülük ederek, hem (Yahya olarak) gelmiştir hem de gelecektir. Yani Vaftizci Yahya bir anlamda İlyas’tı, bir anlamda İlyas değildi. Yahya. “İlyas değilim” derken, Rab’bin yargı ile (ikinci) gelişinin öncüsü olan “İlyas” olmadığını gösteriyordu.

SONUÇ:

Bu uyarılarla birlikte Peygamberlerin Yazıları noktalanmıştır. Bundan sonra, Tanrı'nın amacına göre aradan dört yüzyıllık bir "sessizlik" dönemi geçecekti. Zaman dolunca Tanrı, çağlar boyunca beklenen öz Oğlu'nu gönderecekti (Gal.4:4). Ama Mesih dünyaya Peygamber Malaki'nin bildirdiği yargıları uygulamak için değil de dünya O'nun aracılığıyla kurtulsun diye bir kez geldi.

Mesih inanlıları olarak yaşayan Rab Mesih'e imanla yaşıyoruz. Mübarek umudumuz da O'nun mutlak dönüşüdür! Ölümüyle dirilişini kutladığımız törende ekmeği her yediğimizde ve kâseden her içtiğimizde, Rabbin gelişine dek Rab'bin ölümünü ilan etmiş oluyoruz. "Evet, tez geliyorum!" sözüne bizler "Amin! Gel, ya Rab İsa!" diye haykırıyoruz. Yaptığımız her şeyi dirilerle ölüleri yargılayacak olan Mesih İsa'nın her an gelebileceği ışığında değerlendirmeye çalışıyoruz. O'nun kurulacak olan sonsuz egemenliği için yaşıyoruz. Böylece imanımızın iki sağlam temeli Mesih'in iki gelişidir!

Sonsöz: ‘Peygamberlik Ruhunun Özü’

Bu son bölümün amacı hem bu kitapta gördüklerimizi toparlamak hem de bütün peygamberliklerin İsa’yla olan ilgisini vurgulamaktır. İki anahtar ayetimiz olacak:

Tanrı’nın bütün vaatleri Mesih’te “evet”tir.(2Ko.1:20)

İsa’ya tanıklık, peygamberlik ruhunun özüdür. (Va.19:10)

Bu ayetlere dayanarak iki önemli gerçeğe bakacağız.

1) Mesih’e ait biri, Tanrı’nın vaat ettiği her şeye sahiptir.

Bu kitapta Daniel, Hagay, Zekeriya ve Malaki’yi incelemeye çalıştık. Bu metinlerde, İsrail’in yaşadığı durumlarla ve sorunlarla ilgili çok sayıda sert uyarı ve teşvik edici güzel sözler gördük. Rab, halkını gözetleyen ve seven Baba olarak, peygamberleri aracılığıyla onlara terbiye edici sözler söylüyor, uyarılarda bulunuyordu.

Ancak peygamberlerin görevi bu kadarla bitmiyordu. Kendilerine daha sonraki günlerle ilgili sayısız önbildiri ve vaat verilmişti. Rab’bin bütün dünyanın tek kralı olacağı ve bütün uluslara gerçek barışın duyurulacağı görkemli bir dönem bekleniyordu. Üstelik, bundan daha önemli olan unsur, bunları yerine getirecek olan yüce bir Kişi’nin geliyordu.

Elbette, Eski Antlaşma çağındaki peygamberlerin bu büyük olayların tam olarak nasıl ve ne zaman gerçekleşeceğini bilmeleri olanaksızdı. Çünkü o zaman Mesih’in bir taraftan acı çekecek ve hatta kurban olarak can verecek bir Kurtarıcı olduğu görülürken, diğer taraftan O’nun bütün dünya üzerinde egemenlik süren yüce bir Kral olduğu görülüyordu. Daha önce açıkladığımız gibi peygamberler, Mesih’in bu iki durumu, ve iki gelişi, arasında uzun bir çağın olabileceğini bilemezdi:

*Size bağışlanacak lütuftan söz etmiş olan peygamberler, bu kurtuluşla ilgili dikkatli incelemeler, araştırmalar yaptılar. İçlerinde olan Mesih Ruhunu, Mesih’in çekeceği acılara ve bu acıların ardından gelecek yüceliklere tanıklık ettiğinde, Ruh’un **hangi zamanı** ya da **nasıl bir dönemi** belirttiğini araştırdılar. Şimdi size de bildirilen gerçeklerle kendilerine değil, size hizmet ettikleri onlara açıkça gösterildi. Bu gerçekleri gökten gönderilen Kutsal Ruh’un gücüyle size Müjde’yi iletkenler bildirdi. Melekler bu gerçekleri yakından görmeye büyük özlem duyarlar. (1Pe.1:10-12)*

Bu kitapçıklarda Mesih'e verilen adların ve unvanların bazıları şöyledir: *İnsanoğlu, Meshedilmiş olan önder; Mühür Yüzüğü, Dal adındaki Kulum, Taş, Kâhin, Adil Kurtarıcı, Kralınız, Köşe Taşı, Çadır Kazığı, Savaş Yayı, reddedilen İyi Çoban, Bedenini destekleri Adam, Rab'bin Yakını, Dünyanın tek Kralı, Aradığınız Rab ve Antlaşma Meleği.*⁸⁰ Bu peygamberlerin çizdiği gelecek tablosunda en büyük yeri bu eşsiz "Mesih" alacaktı.

Aslında yalnızca bu peygamberlikler değil, bütün Eski Antlaşma yazıları, beklenen yeni dönemin açılışına ve Tanrı'nın egemenliğini kuracak olan Mesih'in etkinliğine odaklanır. Mesih olmadan Kutsal Yazıların anlamı kalmaz. Çünkü Tanrı'nın vaatleri, Tanrı'nın Mesih'i olan İsa'da gerçekleşmiştir. "*Tanrı'nın bütün vaatleri Mesih'te 'evet'tir*" (2Ko.1:20).

İncil'i okuyan bir kişi kendini sürekli İsa Mesih'le baş başa bulur. Çünkü "*Tanrı'nın bütün vaatleri Mesih'te evet'tir*" (2Ko.1:20). Tanrı'nın müjdesi İsa Mesih'tir. Tanrı bize artık yalnızca yazılı vahiy ile değil, diri Sözü olan biricik Oğul aracılığıyla seslenmiştir. Tanrı kendisini sevenlere armağan etmek istediği her iyiliği, onlara Mesih'i sunarak bağışlar. İncil, İsa'ya iman edenlere verilen güvenceyi şöyle dile getirir: "*Öz Oğlu'nu bile esirgemeyip O'nu hepimizin için ölüme teslim eden Tanrı, O'nunla birlikte bize her şeyi bağışlamayacak mı?*" (Rom.8:32). Tanrı bize Mesih'i vererek yaşamamız ve Tanrı yolunda yürümemiz için gereken her şeyi de vermiştir (2Pe.1:3).

2) Mesih'e ait biri, İsa'ya olan tanıklığı yüzünden sıkıntı çekecektir.

Her şeye sahip olmak ne güzel değil mi? Halbuki bu vaatlerin birçoğu henüz yerine gelmemiştir. Gücü her şeye yeten Efendimiz henüz büyük kudretini kuşanıp egemenlik sürmeye başlamamıştır. Yaşadığımız dünya hâlâ Kötü Olan'ın denetiminde olduğundan, Mesih'e ümit bağlamış olanlar için ruhsal bir savaş sürmektedir. Şimdiki dönem için elçi şöyle diyor: "*Kanım şu ki, bu anın acıları, gözümüzün önüne serilecek yücelikle karşılaştırılmaya değmez. Yaratılış, Tanrı çocuklarının ortaya çıkmasını büyük özlemle bekliyor... Yalnız yaratılış değil, biz de –evet Ruh'un turfandasına sahip olan bizler de– evlatlığa alınmayı, yani bedenlerimizin kurtulmasını özlemle bekleyerek içimizden inliyoruz*" (Rom.8:19, 23).

Tanrı çocuklarının bu sıkıntılı dönemdeki göreviyle ilgili olarak Vahiy adlı peygamberlik kitapçığında önemli bir deyiş değişik şekillerde sık sık tekrarlanır: "*Tanrı'nın sözü ve İsa Mesih'e tanıklık.*"⁸¹ Bu ikili deyişin yer aldığı ayetleri gözden geçirelim.

Elçi Yuhanna, aldığı bu vahyi aktararak "*Tanrı'nın sözüne ve İsa Mesih'in*

tanıklığına” tanıklık etti (1:2). Kendisi bu iki gerçek uğruna Patmos denilen adaya hapsedilmişti (1:9). Birçok imanlı da “*Tanrı’nın sözü ve sürdürdükleri tanıklık nedeniyle öldürülmüştü*” (6:9). İmanlılar bütün dünyayı saptıran büyük ejderhayı, yani Şeytan’ı, ancak “*Kuzu’nun kanıyla ve ettikleri tanıklık bildirisiyle*” yenebilmişlerdi (12:11). Şeytan’ın, özellikle “*Tanrı’nın buyruklarını yerine getirip İsa’ya olan tanıklıklarını sürdürenlerle*” savaştığını görüyoruz (12:17). Son olarak, “*İsa’ya tanıklık ve Tanrı’nın Sözü uğruna başı kesilenlerin*” dirilip Mesih’le birlikte bin yıl egemenlik sürecekleri görülür (20:4).

Bu ikili deyişi, en yalın şekilde Eski ve Yeni Antlaşma olarak anlamak mümkündür. Çünkü Elçi Yuhanna’ya seslenilirken, “*Tanrı’nın Sözü*” yalnız Eski Antlaşma yazıları anlamına geliyordu. İncil henüz yazıya dökülmemişti. “*İsa’ya tanıklık*”deyişi ise özellikle İsa’nın elçilerine verdiği göreve işaret ediyordu: “*Gerçeğin Ruhu geldiği zaman, bana tanıklık edecek. Siz de tanıklık edeceksiniz. Çünkü başlangıçtan beri benimle birliktesiniz*” (Yu.15:26-27; ayrıca bkz. Elç.1:8; 10:39-43; İbr.2:3). Elçilerin İsa’yla ilgili tanıklıklarının İncil olarak yazıya geçirilmesiyle birlikte, bu gerçek ilk ve son kez kutsallara emanet edildi. Böylece Eski Antlaşma yazıları İsa’ya önceden işaret ederken, İncil’in yazıları O’na sonradan tanıklık etmeye devam etmektedir. Bu gerçeği aşağıdaki şekilde bu özetlemek mümkündür:

Ne var ki, bu deyişin daha da düşündürücü bir başka yönü vardır. “*Mesih İsa’ya ait olup Tanrı yoluna yaraşır bir yaşam sürmek isteyenlerin hepsi zulüm görecek*” (2Ti.3:12). Birçok imanlı İsa’yla ilgili tanıklıkları nedeniyle öldürülmüştür. Tanrı’nın sözüne yaraşır bir yaşam süren ve insanların önünde İsa’ya açıkça tanıklık edenler, O’nun tarafından kabul edileceklerdir:

Size şunu söyleyeyim, insanların önünde beni açıkça kabul eden herkesi, İnsanoğlu da Tanrı’nın melekleri önünde açıkça kabul edecek. Ama kim beni insanlar önünde inkâr ederse, kendisi de Tanrı’nın melekleri önünde inkâr edilecek. (Luk.12:8-9)

Tanrı’nın sözü, O’nun gerçeklerini ve bizden neler istediğini açıkça ortaya koyar. Eski peygamberler, bütün hatalarına rağmen, bu gerçeklerden ödün vermeden yaşamaya gayret eden kişilerdi. Bu yüzden daha gevşek bir yaşam sürdürenler peygamberlere hep zulmettiler. İşledikleri suçlardan ötürü peygamberlerin gerçek sözlerine dayanamadılar. İsa “*Dünya... benden nefret ediyor. Çünkü yaptıklarının kötü olduğuna tanıklık ediyorum*” diyor (Yu.7:7). Bu

söz hâlâ geçerlidir, çünkü dünya Tanrı Sözü'nün ışığında yaşayanlardan yana değildir. Ama “doğruluk uğruna acı çekseniz bile, ne mutlu size!” (1Pe.3:14).

Bizler, İsa'ya inananlar olarak, yalnız Tanrı'nın sözüne sadakatimiz için değil, İsa'yla ilgili açık tanıklığımız nedeniyle acı çekeceğiz:

Benim yüzümden insanlar size sövüp zulmettikleri, yalan yere size karşı her türlü kötü sözü söyledikleri zaman ne mutlu size! Sevinin, sevinçle coşun! Çünkü göklerdeki ödülünüz büyüktür. Sizden önce yaşayan peygamberlere de böyle zulmettiler. (Mat.5:11-12)

İsa'ya olan sevgimiz bizi O'na tanıklık etmeye yönlendirmelidir. Yoksa, O'nun gelişini önceden bildiren peygamberlik kitapçıklarını bilmemiz ve anlamamız bir şey ifade etmez. Bilgi, Mesih'i yürekten sevmeyen insanı kibirlendirir.

Elçi Yuhanna, şaşırıp kendisine vahiy getiren meleğe tapınmak üzere ayaklarına kapandığı zaman, melek ona çok güzel bir cevap verdi:

Sakın yapma! Ben de senin gibi ve İsa'ya tanıklığını sürdüren kardeşlerin gibi bir Tanrı'nın kuluyum. Tanrı'ya tap! Çünkü İsa'ya tanıklık, peygamberlik ruhunun özüdür.(Va.19:10)

Gerçek olan bütün “peygamberlik sözleri” İsa'yla ilgili doğru bir tanıklığa sahip olacaktır. Sahte peygamberliğin belirtisi ise, İsa'ya eksik veya doğrudan doğruya yalancı tanıklıkta bulunmaktır. Aynı elçi imanlıları şöyle uyardı:

İsa'nın Mesih olduğunu yadsıyan yalancı değilse, kim yalancıdır? Baba'yı ve Oğul'u yadsıyan, Mesih karşıtıdır. Oğul'u yadsıyanda Baba da yoktur. (1Yu.2:22-23)

Sevgili kardeşlerim, her ruha inanmayın. Tanrı'dan olup olmadıklarını anlamak için ruhları sınavın. Çünkü birçok sahte peygamber dünyanın her yanına yayılmış bulunuyor. İsa Mesih'in beden alıp dünyaya geldiğini kabul eden her ruh Tanrı'dandır. Tanrı'nın Ruhu'nu bununla tanıyacaksınız. İsa'yı kabul etmeyen hiçbir ruh Tanrı'dan değildir. Böylesi, Mesih Karşıtı'nın Ruhu'dur... Sahte peygamberler dünyadandır. Bu nedenle söyledikleri sözler de dünyadandır ve dünya onları dinler. Bizse Tanrı'danız; Tanrı'yı tanıyan bizi dinler, Tanrı'dan olmayan dinlemez. Gerçeğin Ruhu'yla yalan ruhunu böyle ayırt ederiz. (1Yu.4:1-6)

Bizler, elçi Yuhanna'nın, İsa'ya tanıklıklarını sürdüren kardeşlerinden olmak isteriz. Peygamberlik ruhu bizi sürekli İsa'ya yönlendirir, her zaman O'na yaklaştırır. “Tanrı bize korkaklık ruhu değil, güç, sevgi ve özdenetim ruhu vermiştir.” Bunun için Rabbimize tanıklık etmekten ya da O'nun uğruna sıkıntı çekenlerden utanmayalım (2Ti.1:7-8).

Bu kitapta öğrendiğimiz gerçekler için sorumlu tutulacağız. Peygamberlikleri incelemek başka şey, onların ruhunun özüne göre yaşamak başka bir şeydir. Özellikle Mesih'in eşsiz güzelliğini açıklayan bu bölümleri artık biraz daha iyi bildiğimize göre O'na tanıklık etmeye daha çok gayret gösterelim.

Danışılan Eserler Dizini

- David Baron, *Commentary on Zechariah, His Visions and Prophecies*, Kregel Publications, Grand Rapids, Michigan, 1988.
- George Bristow, *VAAT – Eski Antlaşma’da Tanrı’nın Değişmez Amacı*, 2. Basım, Yeni Yaşam Yayınları, 2000.
- Richard Foster, *YAŞASIN DİSİPLİN*, Yeni Yaşam Yayınları.
- Abraham J. Heschel, *The Prophets (Peygamberler)*, Prince Press.
- Keil – Delitzsch, *Commentary on the Old Testament, 10. Cilt, Minor Prophets (Kısa Peygamberler)*, Eerdmans.
- Walter C. Kaiser, Jr., *The Communicator’s Commentary, Micah – Malachi*, Lloyd J. Ogilvie, editör, Word Books, Dallas, Texas, 1992
- William MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu*, Yeni Antlaşma, 2.Cilt, Yeni Yaşam Yayınları.
- Carlos Madrigal, *Üçlülük Ne Demek? (Tanrıbilimsel Bir İnceleme)*, Müjde Yayıncılık., 1994.
- Paul L. Maier, *Josephus - The Essential Writings, (Yosefus – Asıl Yazıları)* Kregel.
- Alva J. McClain, *The Greatness of the Kingdom*, BMH Books, Winona Lake, Indiana.
- Erich Sauer, *Triumph of the Crucified (Çarmıha Gerilenin Zaferi)*, Eerdmans/Paternoster.
- *The Expositor’s Bible Commentary*, 7.Cilt, Zondervan.
- N.T.Wright, *What Saint Paul Really Said (Aziz Pavlus’un Gerçekten Söyledikleri)*, Eerdmans.

¹ Nitelik bakımından Daniel kitapçığı da bu gruba dahil edilmeli, ama o yazının büyük bir kısmı anlatı şeklinde yazıldığından ve Daniel diğerleri gibi resmi bir “peygamber” olmaya çağrılmadığından Yahudi bilginler tarafından daha şiirsel olan “Yazılar” başlığı altına alınmış olmalıdır.

² Bu dönemler yazarın kitabında açıklanan dönemlerdir. Bkz. George Bristow, *VAAT – Eski Antlaşma’da Tanrı’nın Değişmez Amacı*, 2. basım, Yeni Yaşam Yayınları, 2000.

³ Bu konuda daha fazla ayrıntıyı “Yahuda ve İsrail’in Kralları ve Peygamberleri” başlığı olan ekte görebilirsiniz.

⁴ Abraham J. Heschel, *The Prophets (Peygamberler)*, Prince Press, 2. cilt. sayfa 4.

⁵ A.g.e., s. 6.

⁶ Elç.2:30’a göre “Davut bir peygamberdi.”

- 7 Bu kitapta *egemenlik* ve *krallık* sözcükleri anlamdaş olarak birbirleriyle değiştirilebilir şekilde kullanılır. Eski Antlaşma'nın Türkçe çevirisinde iki farklı sözcük kullanılmışsa da İbranice tek bir sözcük söz konusudur. Aynı şey Yeni Antlaşma'da egemenlik diye çevrilen Grekçe sözcük için de geçerlidir.
- 8 Örneğin, N.T.Wright, *What Saint Paul Really Said*, Eerdmans, sayfa 50-51.
- 9 Alva J. McClain, *The Greatness of the Kingdom*, BMH Books, Winona Lake, Indiana, s.178.
- 10A.g.e. sayfa 135-254.
- 11 Kanımca İbraniler 12:26-27 bunun gelecekte olduğunu gösteriyor.
- 12Bu şema için Bay John Lennox'a borçluyum.
- 13“**Görüm**” (23 ayette) - **1:17; 2:19, 28; 4:5, 9, 10, 13; 7:1, 2, 7, 13, 15, 20; 8:1, 2, 13, 15, 17, 26; 9:21, 24; 10:14; 11:14**
- “**Düş**” (22 ayette) - **1:17; 2:1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 26, 28, 36, 45; 4:5, 6, 7, 8, 9, 18, 19; 5:12; 7:1**
- 14*VAAT*, sayfa 198.
- 15A.g.e., s. 182.
- 16Erich Sauer, *Triumph of the Crucified*, Eerdmans/Paternoster, s. 132.
- 17 Eski çeviri: *Onlar insan soyuyla karışacaklar. Ne var ki, demir balçıkla karışmadığı gibi onlar da bir araya gelmeyecekler.*
- 18 Bu düşünce için Cecil Allen'e borçluyum.
- 19 Aramice “*Bir ilah oğlu*” veya “*Bir Tanrı oğlu*”
- 20Çık.7:3; Yas.4:34; 6:22; 7:19; 26:8; 29:3; 34:11; Neh.9:10; Mez.135:9; Yer.32:20-21 ve Elç.7:36 Rab'bin Musa aracılığıyla Mısır'da yaptıklarını kaydeder. Yuh.4:48 ve Elç.2:2 Mesih'in yaptığı belirtiler ve harikaları kaydeder. Elç.2:19, 43; 4:30; 5:12; 6:8; 14:3; 15:12; Rom.15:19; 2Ko.12:12; ve İbr.2:4 Rab'bin elçiler aracılığıyla yaptıklarını kaydeder. Son olarak Mat.24:24; Mar.13:22 ve 2Se.2:9 sahte “mesihlerin” yapacakları yanıltıcı mucizeleri kaydeder.
- 21Gleason L. Archer Jr., “Daniel,” *The Expositor's Bible Commentary*, Zondervan, cilt 7, sayfa 70.
- 22“Darius” (veya *Darayavahuş*) sözcüğü büyük olasılıkla özel isim değil, “sezar” veya “firavun” gibi, “muhteşem olan” anlamına gelen krala ait bir unvandır. A.g.e., sayfa 76-77.
- 23“Kildan” sözcüğü (Aramice'de *kalda-in*), bu ayette (ve 3:8'de) Babililer'in üst sınıfı veya ana ırkı kastetmektedir. Bu sözcüğün eşeslisi (anlamları farklı fakat telaffuzu aynı olan sözcük) üstün bir yıldızbilimciler veya bilge sınıfı kastetmektedir (bkz. 2:5, 10; 4:7; 5:7, 11). A.g.e., sayfa 14-15.
- 24*YAŞASIN DİSİPLİN*, Richard Foster, Yeni Yaşam Yayınları, s. 11.
- 25*The Expositor's Bible Commentary*, Zondervan, cilt 7, sayfa 84.
- 26A.g.e., sayfa 86.
- 27 (bkz. Kutsal Kitap'teki dipnot. Bu süre Vahiy 12:14'te aynı sözlerle belirtilir.
- 28A.g.e., sayfa 103.
- 29“Dokuzuncu saat” denilen öğleden sonra saat 3:00-4:00 arası (bkz. Elç.3:1; 10:3).
- 30 Anlayış, bilgelik – 9:13, 22, 25; 10:1; 11:33, 35; 12:3, 10.
Kavra, anla – 9:2, 22, 23; 10:1, 11, 12, 14; 11:30, 33, 37; 12:8, 10.
Bil(en) – 9:25; 10:20; 11:32, 38.
- 31 Bkz. Yar.16:7-11; 21:17; 22:11-15; 31:11; Çık.3:2; 14:19; Say.22:22-35; Hak.2:1-4; 6:11-21; 13:6-9.

[32](#) Örneğin Dan. 10:12, 19; Luk.1:13, 30; 2:10.

[33](#)A.g.e., sayfa 130-134..

[34](#) 2.Tolemi'nin kızı Bernisi'nin.

[35](#)A.g.e., sayfa 134.

[36](#)A.g.e., sayfa 140-142.

[37](#) “Özlediği” sözcüğü Mesih'i önceden bildiren Hag.2:7'de de geçer.

[38](#) Bkz. Kutsal Kitap'taki dipnot.

[39](#)Bkz. Robert L. Alden, *The Expositor's Bible Commentary*, Zondervan, *Haggai*, 7. cilt, sayfa 571.

[40](#)(1) Çölde kurulan portatif tapınma çadırı (Çık.25-31; 35-40).

(2) Süleyman'nın Yeruşalim'de yaptırdığı tapınak (2Sa.5-6, 8).

(3) Babil sürgününden sonra aynı yerde tekrar yapılan tapınak (Ezr.3-6).

(4) Mesih'in yeryüzünde yaşadığı dönemde bulunan Hiroses'in yaptırdığı tapınak (Mat.24:12; Yu.20:20). Bugün Yeruşalim'deki “ağlama duvarı” bu tapınağın temeli olarak biliniyor.

(5) Şimdiki dönemdeki İnanlılar Topluluğu olan ruhsal tapınak (Ef. 2:19-22).

(6) Yasa tanımaz adamın kendisini tanrı ilan edeceği tapınak (2Se. 2:3-4).

(7) Mesih'in ikinci gelişinden sonraki krallığında muhtemelen Yeruşalim'de yapılacak tapınak (Hez.40-48).

[41](#)Bu antlaşma aşağıdaki ayetlerde açıkça görülür:

Baba Oğul'a sesleniyor: Oğul Baba'ya sesleniyor:

Yeşaya 42:6-7; 49:5-7 Mezmur 40:7-8

İbraniler 1:5, 8-13 İbraniler 2:12-13

Mezmur 110:1, 4 Yuhanna 17

[42](#)İbranice *Yahve Şabaot* adı Zekeriya kitapçığında 52 kez geçer.

[43](#)Örneğin bkz. Yaratılış 16:11, 13; 18:1-2, 13, 17; 22:11-12, 15-18; Çıkış 3:2, 4; Yeşu 5:13; 6:2; Hak. 2:1-5; 6:11-12, 14; 13:3-23.

[44](#)VAAT, sayfa 252-253.

[45](#) Eski çeviride olduğu gibi İbranice özgün metinde, başkâhin Yeru'nun önünde durduğu kişinin *RAB'bin meleği* olduğu açıktır. Oysa bunu peygambere gösteren belirsiz: *Ve (o,) RAB'bin meleği önünde durmakta olan büyük kâhin Yeşu'yu... bana gösterdi.*

[46](#) Masoretik metin “RAB” diyor (bkz. Kutsal Kitap'taki dipnot).

[47](#)Bkz. Eyü.29:6; Mez.23:5; 45:7; Özd.27:9; Vaiz. 9:8; Ezg.1:3; Yoel 2:24; Mar.6:13; Luk.7:46; 10:34; İbr.1:9.

[48](#) William MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu*, Yeni Antlaşma, 2. cilt, Yeni Yaşam Yayınları, s.231.

[49](#) Bu konuda değerli bir inceleme için bkz. *Çalışmak Kutsaldır*, Larry Peabody, Haberci Tanıtım, 2003.

[50](#)Oruç konusunu incelemek isteyenler aşağıdaki ayetlere bakabilir:

1Sa.7:6; 31:13 Yşa.58:3-6

2Sa.1 1:12; 12:16; 12:21-23 Yer.14:12; 36:6; 36:9

1Kr.21:9; 21:12; 21:27 Dan.9:3

2Ta.20:3 Yoe.1:14; 2:12; 2:15

Ezr.8:21-23 Mat.4:2; 6:16-18; 9:14-15; 17:21

Neh.1:4; 9:1 Luk.2:37; 18:12

Est.4:3; 4:16; 9:31 Elç.13:2-3; 14:23; 27:9

Mez.35:13; 69:10; 109:24 Kol.2:20-23

[51](#) Zek.9:16; 11:11; 12:3, 4, 6, 8, 8, 9, 11; 13:1, 2, 4; 14:1, 6, 8, 9, 13, 20, 21.

[52](#)Örneğin şu ayetleri karşılaştırabiliriz:

Zek.1-8 Önceki peygamberler

2:12 Mez.17:8 10:12 Mika 4:5

3:8; 6:12 Yşa.4:2; Yer.23:5; 33:15 10:10-12 Yşa.11:15; 14:25; 30:31

3:10 Mika 4:4 12:10 Yşa. 53

6:13 Mez.110:4 13:2 Hoş.2:17; Yşa.2:18, 20

8:8 Hoş.2:21 13:9 Hoş.2:20

8:20-22 Mika 4:1-2; İşa 2:2-3 14:3 Yşa.34:1-4

Zek.9-14 14:6-7 Am. 5:18-20; Yoel 4:15

9:1-8 Amos 1:3; 2:6 14:8 Yşa.11:9; 2:3; Mika 4:2

9:10a Mika 5:10 14:11 Amos 9:13-15

9:10b Mez.72:8 14:20 Yşa 23:18

9:16 Yşa.11:12 14:21 Yşa.4:3; 35:8; Yoel 4:17

[53](#) Bkz. İşaya 13:1; 14:28; 15:1; 17:1; 19:1; 21:1, 11, 13; 22:1; 23:1. Ayrıca bkz. Nahum 1:1; Orada Ninova'nın yok edilmesi açıklanıyor.

[54](#)Josephus - *The Essential Writings*, Paul L. Maier, Kregel, s. 198-200.

[55](#) Bkz. Mez.2; 72; Yşa.9:6-7; 32:1; Yer.32:5-6; Mik.5:2-4; vb.

[56](#) *Esirler* (9:11, eski çeviri), *kale*, *sürgünler* (9:12), *yay*, *ok*, *savaşçının kılıcı* (9:13), *boru* (9:14), *sapan taşları* (9:15), *savaş yayı* (10:4), *savaş*, *savaşçılar*, *atlılar* (10:5).

[57](#)Yar.10:2, 4; 1Ta.1:5, 7; Yşa.66:19; Hez.27:13, 19; Dan.8:21; 10:20; 11:2.

[58](#) *VAAT*, sayfa 324-325.

[59](#)Örneğin bkz. Yar.49:24; Mez.23; 78:52-53; 80:1; 95:7; Yşa.40:11; Yer.31:10; Hez. 34:11-31; Mat.26:31-32; Yu.10:1-30; İbr.13:20; Va.7:17.

[60](#)Bkz. Çık.22:25; Lev.19:10; 23:22; Yas.15:11; 24:12, 14, 15; 2Sa.22:28; Mez.10:2, 9, 12; 72:2, 4, 12; Yşa.66:2; vb. Sefanya 3:12 bunların çok güzel bir örneğidir: “*Gururlu, küstah olanları uzaklaştıracağım aralarından. Halkım kutsal dağımda bir daha bana karşı böbürlenmeyecek. Orada sadece benim adıma sığınan uysal ve alçakgönüllüleri bırakacağım.*”

[61](#) Eski çeviri bu sözleri şöyle aktarıyor: “*Rab, ‘Çömlekçiye at. Onu, onunla bana paha biçtikleri o âlâ pahayı çömlekçiye at’ dedi.*”

[62](#)Bunun başka bir örneği Markos 1:2-3'te görülüyor. İki peygamberin sözleri (Yeşaya ve Malaki) yalnız Yeşaya'nın sözleri olarak gösteriliyor: “*Yeşaya peygamberin kitabında şöyle yazılmıştır: ‘Bak, habercimi senin önünden gönderiyorum’* (bu cümle Mal.3:1'den aktarılıyor)... *Çölde yükselen ses...*” (bu cümle Yşa. 40:3'ten aktarılıyor).

[63](#)Expositor's Bible Commentary, 7. cilt., sayfa 678.

[64](#) Zek.12:3, 4, 6, 8, 8, 9, 11; 13:1, 2, 4; 14:1, 4, 6, 8, 9, 13, 20, 21.

[65](#) 17 no'lu ilahi, *Tanrı'yı yüceltelim*, Yeni Yaşam Yayınları.

[66](#) 336 no'lu ilahi, *Tanrı'yı yüceltelim*, Yeni Yaşam Yayınları.

[67](#)İmansızlarla yapılan evlilikler (Neh. 10:30; 13:23-27; Mal. 2:11)

Bozulmuş kâhinlik (Neh. 13:4-9; Mal. 1:6 - 2:9)

Parasal yanlışlıklar (Neh. 5:3-7; 13:10-13; Mal. 3:5-10)

[68](#) Bkz. örneğin: Yunus kitapçığı; Hez.33:11; Yuh.3:16; 1Ti.2:4; 2Pe.3:9.

[69](#)Yar.29:30-31 - "*Yakup Rahel'le de yattı. Onu Lea'dan çok sevdi... RAB Lea'nın sevilmediğini* (İbranice: **nefret edildiği**) görünce..."

Özd.13:24 - "*Oğlundan değneği esigeyen, onu sevmiyor (İbranice: ondan nefret ediyor) demektir. Seven baba ise özenle terbiye eder.*"

Burada kullanılan sevmek ve nefret etmek fiilleri Malaki 1:2'de kullanılıyor.

Luk.14:26 - "*Biri bana gelip de babasını, annesini, karısını, çocuklarını, kardeşlerini, hatta kendi canını bile gözden çıkarmazsa (-dan nefret etmezse), benim öğrencim olamaz.*"

[70](#)Rab'bin "adı" sözcüğü şu ayetlerde geçiyor: 1:6 (2 kez), 11 (3 kez), 14; 2:2, 5; 3:16; 4:2.

[71](#)Buradaki "yiyecek" sözcüğü genellikle "ekmek" anlamına geliyor. Buna göre ayetin kastettiği "ekmek takdimesi", yani "tahıl sunusu" olabilir (bkz. Lev. 2:1-16; 6:14-23).

[72](#):12'deki "*Kim olursa olsun*" ifadesi asıl İbranice'de kelimesi kelimesine olarak "*öğreten ve öğrenen*" veya "*uyanık bekleyen ve cevap veren*" anlamını taşıyor.

[73](#)bkz. Mat.19:1-9; 1Ti.3:2, 12; Tit.1:6; vb.

[74](#)Tanrı'nın adaleti ile ilgili başka önemli ayetler şunlardır:

Yas.10:17-18; Eyü.8:3; 36:6; Mez.11:5-7; 33:5; 50:6; 58:11; 98:9; 119:137; Yşa.30:18; 45:21; Hez.18:25; 29; Yu.5:30; Elç.17:31; Rom.2:2; 3:6, 21-26; 1Yu.1:9; Va.15:3; 19:2.

[75](#)Matta 11:10; Markos 1:2 ve Luka 7:27

[76](#)İsa'nın, Tanrı olan RAB/Yahve olduğunu kanıtlayan başka çok ayet var. bkz. "*Üçlübirlik Ne Demek? (Tanrıbilimsel Bir İnceleme)*", Carlos Madrigal, Müjde Yayıncılık., 1994 , sayfa 37-47.

[77](#)Bunun için tapınakta depolar vardı (bkz. 2Ta.31:11-12; Neh.10:38-39; 12:44; 13:12).

[78](#)"Rab'bin Günü" ile ilgili bilgi için bkz. sayfa 37-39. **KONTROL EDİLSİN !**

[79](#)bkz. Çık.15:7; Mez.1:4; 35:5; 83:13; Yşa.5:24; 17:13; 29:5; 33:11; Dan.2:35; Hoş.13:3; Mat.3:12; Luk.3:17.

[80](#)bkz. Dan.7:13-14; Hag.2:23; Zek.3:8, 9; 6:12, 13; 9:9, 10; 10:4; 11:7-14; 12:10; 13:7; 14:9; Mal.3:1.

[81](#)bkz. Va. 1:2, 9; 6:9; 12:11, 17; 19:10; 20:4.

Bu Kitap beğendiniz mi?

Daha fazla ücretsiz e-Kitaplar Hristiyan Kitaplar.com'dan indirebilirsiniz.

George Bristow yazar olarak beğendiniz mi? [Yazarın tüm kitaplar şuradan indirebilirsiniz.](#)

[Türkiye'de Kilise Adresleri](#)